

**İXTİRALAR,
FAYDALI MODELƏR,
SƏNAYE NÜMUNƏLƏRİ**

**ИЗОБРЕТЕНИЯ,
ПОЛЕЗНЫЕ МОДЕЛИ,
ПРОМЫШЛЕННЫЕ
ОБРАЗЦЫ**

"SƏNAYE
MÜLKİYYƏTİ"
RƏSMİ BÜLLETEN

1996-Cİ İLDƏN NƏŞR EDİLİR
ИЗДАЕТСЯ С 1996 ГОДА

ОФИЦИАЛЬНЫЙ
БЮЛЛЕТЕНЬ
"ПРОМЫШЛЕННАЯ
СОБСТВЕННОСТЬ"

DƏRC OLUNMA TARİXİ

31.03.2005

ДАТА ПУБЛИКАЦИИ

BAKİ

№ 1

BAKY

2005

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
STANDARTLAŞDIRMA, METROLOGİYA VƏ PATENT ÜZRƏ
DÖVLƏT AGENTLİYİ
RƏSMİ BÜLLETEN "SƏNAYE MÜLKİYYƏTİ"**

Baş redaktor - X.M.Məsimova
Baş redaktorun birinci müavini - M.M.Seyidov
Baş redaktorun müavini - Y.S.Babayev
Redaksiya şurası: Məsimova X.M. - şuranın sədri, Seyidov M.M. - sədr müavini;
üzləri – Hacıyev Z.T., Muxtarov M.H., Rəsulova S.M., Hacıyev R.T., Rüstəмова G.S.,
Əfəndiyev A.V., Vəliyev N.M., Babayev Y.S.

**АЗЕРБАЙДЖАНСКАЯ РЕСПУБЛИКА
ГОСУДАРСТВЕННОЕ АГЕНТСТВО ПО СТАНДАРТИЗАЦИИ,
МЕТРОЛОГИИ И ПАТЕНТАМ
ОФИЦИАЛЬНЫЙ БЮЛЛЕТЕНЬ "ПРОМЫШЛЕННАЯ СОБСТВЕННОСТЬ"**

Главный редактор - X.M.Масимова
Первый заместитель главного редактора - M.M.Сеидов
Заместитель главного редактора - Бабаев Я.С.
Редакционный совет: Масимова X.M. - председатель, Сеидов M.M. - заместитель председателя;
Гаджиев З.Т., Мухтаров М.Г., Расулова С.М., Гаджиев Р.Т., Рустамова Г.С.,
Эфендиев А.В., Велиев Н.М., Бабаев Я.С.

İxtiralara aid bibliografik məlumatların müəyyənləşdirilməsi üçün beynəlxalq İNİD kodları

- (11) - patentin nömrəsi
- (19) - dərc edən idarə və ya təşkilatın kodu və yaxud digər identifikasiya vasitəsi
- (21) - iddia sənədinin qeydiyyat nömrəsi
- (22) - iddia sənədinin verilmə tarixi
- (23) - sərgi ilkinliyi tarixi
- (31) - ilkin iddia sənədinin nömrəsi
- (32) - ilkinlik tarixi
- (33) - ilkinlik ölkəsinin kodu
- (44) - iddia sənədinin dərc edilmə tarixi
- (45) - patentin dərc edilmə tarixi
- (46) - ixtira düsturunun dərc edilmə tarixi
- (51) - beynəlxalq patent təsnifatının indeksi (indeksləri) (BPT)
- (54) - ixtiranın adı
- (56) - informasiya mənbəyinin siyahısı
- (57) - ixtiranın referatı və ya düsturu
- (60) - keçmiş SSRİ-nin mühafizə sənədlərinin növü və nömrəsi
- (62) - ilk iddia sənədinin nömrəsi və verilmə tarixi
- (66) - geri götürülmüş iddia sənədinin nömrəsi və verilmə tarixi
- (71) - iddiaçı(lar), ölkənin kodu
- (72) - ixtiranın müəllifi, ölkənin kodu
- (73) - patent sahibi, ölkənin kodu
- (74) - patent müvəkkili və ya nümayəndə barəsində iddia sənədində göstərilibsə, onun haqqında məlumat və yaşadığı yer
- (86) - PCT üzrə iddia sənədinin qeydiyyat nömrəsi və verilmə tarixi
- (87) - PCT üzrə iddia sənədinin dərc edilmə tarixi və nömrəsi

Международные коды ИНИД для идентификации библиографических данных, относящихся к изобретениям

- (11) - номер патента
- (19) - код или другие средства идентификации ведомства или организации, осуществившей публикацию
- (21) - регистрационный номер заявки
- (22) - дата подачи заявки
- (23) - дата выставочного приоритета
- (31) - номер приоритетной заявки
- (32) - номер приоритета
- (33) - код страны приоритета
- (44) - дата публикации заявки
- (45) - дата публикации патента
- (46) - дата публикации формулы изобретения
- (51) - индекс(ы) Международной патентной классификации
- (54) - название изобретения
- (56) - список источников информации, если он дается отдельно от текста описания изобретения
- (57) - реферат или формула изобретения
- (60) - вид и номер охранного документа бывшего СССР
- (62) - дата подачи и номер первоначальной заявки
- (66) - дата подачи и номер отозванной заявки
- (71) - сведения о заявителе(ях), его(их) местожительстве или местонахождении
- (72) - сведения об изобретателе(ях), его(их) местожительстве
- (73) - сведения о патентовладельце(ах), его(их) местожительстве или местонахождении
- (74) - сведения о представителе или патентном поверенном, если он указан в заявке, его местожительстве
- (86) - номер и дата подачи международной заявки (по процедуре PCT)
- (87) - номер и дата публикации международной заявки (по процедуре PCT)

MÜNDƏRİCAT

İXTİRALARA DAİR İDDİA SƏNƏDLƏRİ BARƏDƏ MƏLUMATLARIN DƏRCİ

A. İnsanın həyatı tələbatlarının təmin edilməsi.....	6
B. Müxtəlif texnoloji proseslər.....	8
C. Kimya və metallurgiya.....	10
E. Tikinti, mədən işləri.....	14
G. Fizika.....	15
H. Elektrik.....	18

İXTİRALAR ÜZRƏ İDDİA SƏNƏDLƏRİNİN GÖSTƏRİCİLƏRİ

Say göstəricisi.....	21
Sistematik göstəricisi.....	21

SƏNAYE NÜMUNƏSİNƏ DAİR İDDİA SƏNƏDLƏRİ BARƏDƏ MƏLUMATLARIN DƏRCİ .....

22

SƏNAYE NÜMUNƏLƏRİ ÜZRƏ İDDİA SƏNƏDLƏRİNİN GÖSTƏRİCİLƏRİ

Say göstəricisi.....	25
Sistematik göstəricisi.....	25

DÖVLƏT REYESTRİNƏ DAXİL EDİLMİŞ İXTİRA PATENTLƏRİ HAQQINDA MƏLUMATLARIN DƏRCİ

A. İnsanın həyatı tələbatlarının təmin edilməsi.....	26
B. Müxtəlif texnoloji proseslər.....	29
C. Kimya və metallurgiya.....	31
E. Tikinti, mədən işləri.....	36
F. Mexanika, işıqlanma, isitmə, mühərrik və nasoslar, silah və sürsat, partlatma işləri.....	38
G. Fizika.....	40
H. Elektrik.....	40

İXTİRA PATENTLƏRİNİN GÖSTƏRİCİLƏRİ

Say göstəricisi.....	43
Sistematik göstəricisi.....	43
Patent verilən iddia sənədlərinin say göstəricisi.....	44

СОДЕРЖАНИЕ

ПУБЛИКАЦИЯ СВЕДЕНИЙ

О ЗАЯВКАХ НА ИЗОБРЕТЕНИЯ

А. Удовлетворение жизненных потребностей человека.....	45
В. Различные технологические процессы.....	48
С. Химия и металлургия.....	49
Е. Строительство, горное дело.....	54
Г. Физика.....	55
Н. Электричество.....	59

УКАЗАТЕЛИ ЗАЯВОК НА ИЗОБРЕТЕНИЯ

Нумерационный указатель	62
Систематический указатель	62

ПУБЛИКАЦИЯ СВЕДЕНИЙ О ЗАЯВКАХ

НА ПРОМЫШЛЕННЫЕ ОБРАЗЦЫ.....	63

УКАЗАТЕЛИ ЗАЯВОК НА ПРОМЫШЛЕННЫЕ ОБРАЗЦЫ

Нумерационный указатель	66
Систематический указатель	66

ПУБЛИКАЦИЯ СВЕДЕНИЙ О ПАТЕНТАХ, ВНЕСЁННЫХ В ГОСУДАРСТВЕННЫЙ РЕЕСТР ИЗОБРЕТЕНИЙ

А. Удовлетворение жизненных потребностей человека.....	67
В. Различные технологические процессы.....	71
С. Химия и металлургия.....	73
Е. Строительство, горное дело.....	79
Ф. Механика, освещение, отопление, двигатели и насосы, оружие и боеприпасы, взрывные работы.....	81
Г. Физика.....	83
Н. Электричество.....	83

УКАЗАТЕЛИ ПАТЕНТОВ НА ИЗОБРЕТЕНИЯ

Нумерационный указатель	86
Систематический указатель.....	86
Нумерационный указатель заявок, по которым выданы патенты.....	87

ИЗВЕЩЕНИЯ

Внесение исправлений.....	88

İXTİRALARA DAİR İDDİA SƏNƏDLƏRİ BARƏDƏ MƏLUMATLARIN DƏRCİ

BÖLMƏ A

İNSANIN HƏYATI TƏLƏBATLARININ TƏMİN EDİLMƏSİ

A 01

(21) a2003 0042

(22) 27.02.2003

(51)⁷A 01B 3/36

(71)(72) Məmmədov Ramiz Musa oğlu, Quliyev Həsən Yusif oğlu, Kuznetsov Yuri Akimoviç, İsgəndərov Elçin Barat oğlu, Novruzov Xasay Yusif oğlu (AZ)
(54) EN GÖTÜRÜMÜ DƏYİŞƏN HAMAR ŞUMLAMA KOTANI.

(57) İxtira kənd təsərrüfatı maşınqayırmasına, xüsusən, əsas torpaqbecərən alətlərə aiddir. İxtiranın məsələsi - aqreqatın etibarlılığının və məhsuldarlığının yüksəldilməsidir. Qarşıya qoyulan məsələ onunla həll olunur ki, en götürümü dəyişən hamar şumlama kotanı, birləşdirici qurğu və dayaq təkərləri olan aparıcı tir şəklində çərçivədən, kotan qolu vasitəsilə aparıcı tirlə birləşmiş, sağa və sola çevirən kətan gövdələr və arxa kotancıqlardan ibarət işçi orqanlardan, ötürmə mexanizmindən ibarət olub, ixtiraya əsasən, aparıcı tir üzərində bərkidilmiş, dönmə və sinxron bucaq yerdəyişməsi imkanlı dəstəklərlə təchiz olunub, belə ki, dəstəklər öz aralarında ötürmə mexanizmi və oynaqlı dartqılarla əlaqələnilib, oynaqlı dartqılar isə aparıcı tir üzərində yerləşdirilmiş sürüngəclər vasiləsilə işçi orqanlarla əlaqələnilib, həmçinin ixtiraya əsasən, dəstəklərdə dartqılarla əlaqəli oynaqqlar bir-birindən eyni məsafədə yerləşdirilib və onlardan birincisi aparıcı tir üzərində tərənəmz bərkidilib.

(21) a2003 0143

(22) 30.06.2003

(51)⁷A 01B 49/04; A 01C 9/08

(71)(72) Məmmədov Ramiz Musa oğlu, Quliyev Həsən Yusif oğlu, Novruzov Xasay Yusif oğlu, Kuznetsov Yuriy Akimoviç, İsgəndərov Elçin Barat oğlu (AZ)
(54) KOMBİNƏDİLMİŞ TORPAQBECƏRƏN VƏ ƏKİCİ AQREQAT.

(57) Kombinə edilmiş torpaqbecərən və əkici aqreqat kənd təsərrüfatı maşınqayırmasına, məhz əkən aqreqatlara aiddir. İxtiranın məsələsi kartofun əkin keyfiyyətinin yaxşılaşdırılmasıdır. İxtiranın mahiyyəti - kombinə edilmiş torpaqbecərən və əkici aqreqat dayaq təkərləri olan çərçivəyə, şumaçan və əkici aqreqata malikdir, ixtiraya görə şumaçan, ön yumşaldıcısı və özüfirlanan yayla həcmli yumşaldanı olan dərinədən yumşaldan şəklində yerinə yetirilmiş aqreqat, əlavə olaraq, xarici tərəfində yumşaldıcı dişləri olan bir cüt yaylandırılan maili disklə təmin olunmuşdur, burada əkici aqreqatın xarici tərəfi disklərin xarici tərəfləri yerləşən müstəvidən keçən düz xəttin üstündə yerləşir, disklərin mailiyyəti nizamlayıcı yivin köməyi ilə nizamlanır.

(21) a2002 0199

(22) 24.10.2002

(51)⁷A 01C 1/06

(71) Azərbaycan Elmi Tədqiqat Bitki Mühafizə İnstitutu (AZ)

(72) Əliyev Qəmbiz Alı oğlu (AZ)

(54) TOXUM MATERIALINI DƏRMANLAYAN MAŞIN.

(57) İxtira kənd təsərrüfatı maşınqayırması sahəsinə, xüsusilə, toxum materialını (məsələn, kartof kök yumrulu kulturalarını) dərmanlamaq üçün maşınlarla aiddir. İxtiranın məqsədi barabanın daxili səthi ilə kontakt müddətini artırmaq hesabına toxum materialının səthinin zəhərli kimyəvi preparatlarla daha tam emal edilməsidir. Qarşıya qoyulan məqsədi nail olmaq üçün toxum materialını dərmanlayan maşın qarışdırıcı barabandan, doldurma və boşaltma qurğularından, zəhərli kimyəvi preparatları səpələyici-ucluğu olan borucuqlardan və elektrik mühərrikindən ibarət olub, ixtiraya görə, maili quraşdırılmış qarışdırıcı barabanın daxili səthi elastik məsaməli materialla örtülmüşdür, bunun da altında barabanın spiralşəkilli qabırğalı səthini yaradan, sarğıların addımını tənzimləyən elastik spiral yerləşdirilmişdir.

(21) a2002 0181

(22) 01.10.2002

(51)⁷A 01K 5/02; G 01F 11/00

(71)(72) Xəlilov Ramiz Talib oğlu, Ağayev Vüqar Tofiq oğlu, Yusibov Fəxrəddin Murad oğlu (AZ)

(54) YEM DOZATORU.

(57) İxtira kənd təsərrüfatına, xüsusən səpələnen qarışıq yem hazırlamaq üçün dozator qurğularına aiddir. İxtiranın məsələsi səpələnen yem qarışığının hazırlanması zamanı bütün yem komponentlərinin dozalaşma keyfiyyətinin artırılmasıdır. Qarşıya qoyulan məsələ onunla həll olunur ki, yem dozatoru dibində çıxış deşiyi olan bunkerdən, bunker dibi altında yerləşdirilmiş və qəbul meydançası olan çıxış lotokundan, qapaq şəklində yerinə yetirilmiş, qəbul meydançası və bunker dibi arasındakı aralıq ölçüsü və çıxış deşiyi kəsinin dəyişməsi düyünündən, vibrator və vibratorla birləşmiş idarə blokundan ibarət olub, ixtiraya əsasən, qapaq kürəkşəkilli yerinə yetirilib, onun enli hissəsi bunkerin dibi ilə şarnirli əlaqələnilib, dar hissəsi isə bunker divarının xaricində bərkidilmiş yayla əlaqələnilib, belə ki, idarə blokuna birləşmiş vibrator qapağın dar hissəsinin üstündə yerləşdirilib.

(21) a2003 0194

(22) 17.09.2003

(51)⁷A 01N 33/04, 33/06, 33/08

(71) Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası, Torpaqşünaslıq və Aqrokimya İnstitutu (AZ)

(72) İsayeva Fəridə Hacı-ağa qızı, Məmmədov Qərib Samil oğlu, Babayev Məhərrəm Pirverdi oğlu, Bəşirov Rəşadət İsmayıl oğlu (AZ)

(54) ARPA BİTKİSİNİN BOY MADDƏSİ.

(57) İxtira kənd təsərrüfatı sahəsinə, xüsusilə, bitkilərin kimyəvi boy maddələrinə aiddir. İxtiranın mahiyyəti tiokarbonilid və ya karbanilid azottərkibli üzvi maddələrin arpa bitkisinin boy maddəsi kimi tətbiqindədir. Təklif olunan preparatın tətbiqi ilə bitkilərin boyu, inkişafı, məhsuldarlığı artır və tərəvəz bitkilərinin keyfiyyəti yaxşılaşır.

(21) a2003 0196

(22) 17.09.2003

(51)⁷A 01N 41/00, 41/02, 41/12

(71) Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası, Torpaqşunashlıq və Aqrökimya İnstitutu (AZ)

(72) İsayeva Fəridə Hacı-ağa qızı, Məmmədov Qərib Şamil oğlu, Babayev Məhərrəm Pirverdi oğlu, Bəşirov Rəşadət İsmayıl oğlu (AZ)

(54) TƏRƏVƏZ BİTKİLƏRİ ÜÇÜN BOY MADDƏSİ.

(57) İxtira kənd təsərrüfatına, xüsusilə kimyəvi maddə ilə bitkinin boy, inkişafını sürətləndirməyə və məhsuldarlığın artmasına əsaslanır. İxtiranın məqsədi yüksək effektiv, möhkəm xammal bazasına malik olan, ucuz başa gələn boy maddələrinin növünün genişləndirilməsidir. Qoyulan məqsədə nail olmaq üçün natrium sulfid $\text{Na}_2\text{SO}_3 \cdot 7\text{H}_2\text{O}$ (texniki) və natrium sulfid (Na_2SO_3 -susuz) tullantı və natrium sulfid boy maddəsi kimi istifadə edilmişdir. Təklif olunmuş preparatların tətbiqindən tərəvəz bitkilərinin məhsuldarlığı artır və keyfiyyəti yüksəlir. Belə ki, prototip ilə müqayisədə pomidor $3,5-6,7 \text{ kq/m}^2$ və xiyar məhsulu isə $2,7-6,9 \text{ kq/m}^2$ artmışdır. Tərəvəz bitkilərinin məhsuldarlığının artması, məhsulun keyfiyyətinin yüksəlməsi onun iqtisadi səmərəliyini də artırır.

A 23

(21) a2003 0202

(22) 06.10.2003

(51)⁷A 23L 1/318, 1/314

(71) Azərbaycan Respublikası Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Agentliyi, «Azərbaycanyintisənaye» Elmi-Tədqiqat İnstitutu (AZ)

(72) İsmayılov Rauf Camal oğlu, İstyagina Tatyana Stepanovna, Qızıyeva Nailə Aminovna (AZ)

(54) MAL ƏTİNDƏN BALIKIN ALINMASI ÜSULU.

(57) İxtira ət sənayesinə, əsasən də duzlanmış-buxarla bişirilmiş məhsulların alınması üsullarına aiddir. İxtiranın məqsədi yüksək bioloji dəyər və pəhriz yeməyi üçün zəruri olan orqanoleptik xassələrə malik duzlanmış buxarla bişirilmiş məhsulun alınmasının yeni üsulunu işləyib hazırlamaqdan ibarətdir. Qarşıya qoyulan məsələ onunla həll olunur ki, ət məhsulunun, məsələn mal ətindən balığın, alınması üsulunda, yarımcəmdəyin kürək və ya bel əzələlərindən ət xammalının hazırlanmasını, duza qoymaq üçün duz məhlulunun hazırlanmasını, ət xammalının duz məhlulu ilə şprişlənməsini, sonra isə ovuşdurulmasını və ter-

miki emalını nəzarə almaqla, ixtiraya görə, $\text{C}_{12}\text{H}_{22}\text{O}_{11}$ nin tərkibinə süd və bitki yağını daxil edirlər, ovuşdurma zamanı isə toyuq yumurtası və bitki yağını saxlayan tərkibdən istifadə edirlər, bu komponentlərin xammalın ümumi kütləsinə nisbəti, kütlə %-lə:

Süd	12,2-16,3
Bitki yağı	0,95-1,2
Toyuq yumurtası	0,8-1,0
Bitkiyağı	0,8-1,0

A 44

(21) 99/001645

(22) 12.04.1997

(51)⁷A 44C 5/00

(71)(72) Myaqkov Yuriy Qriqoryeviç (AZ)

(54) QOL ƏŞYALARINI BAĞLAMAQ ÜÇÜN QURĞU.

(57) İxtira qolbağlara aid olub, saatların, kompasların və digər qol əşyalarının bağlanması və açılmasını asanlaşdırmaq, onların fiksasiyasının elibarlığını artırmaq üçün nəzərdə tutulmuşdur. İxtiranın məqsədi qol əşyalarının taxılması və açılmasını asanlaşdırmaqdan və onların qolda fiksasiyasının etibarlığını artırmaqdan ibarətdir. Qarşıya qoyulmuş məsələni həll etmək üçün qol əşyalarını bağlamaq üçün qurğu, qolu biləkdən yuxarı tutan və hər birinin bir ucunda əşyaya şarnirlə bağlanan hissə, digər sərbəst uclarında isə onları birləşdirmək üçün vasitə olan iki elastik elementdən ibarətdir, sərbəst elementlərdən birinin sərbəst ucu qat-qat hazırlanmış, digər element isə iki hissədən ibarət olub, bu hissələrin daxili səthinin birinci elastik elementlə əlaqəsini təmin edən nisbi viksasiya vasitəsinə malik olmaqla ixtiraya görə ona, qola taxılarda xarici və daxili tayların ilişməsinə avtomatik fiksə edən vasitə əlavə olunur, daxili tayın konsolu düzbucaqlı yanqla təchiz olunmuşdur ki, onun da içərisində xarici elastik tayın konsolu yerləşdirilir, həm də avtomatik fiksə edən vasitə daxili və xarici tayların ilişməsinə qol əşyasına nisbətən simmetrik iki hissədə təmin edir. Qarşıya qoyulan məsələ həm də onunla həll edilir ki, qol əşyalarını bağlamaq üçün qurğuda avtomatik fiksə edən vasitə onda daxili və xarici tayların ilişməsinə, avtomatik fiksə edən qurğu iki daxili taydan ibarətdir ki, onların qola baxan səthlərində qola taxılarkən xarici layın konsolunda yerləşdirilmiş millrlə ilişən dişlərlə hazırlanan iki simmetrik A və B zonaları var, xarici tayda isə daxili tayın konsolunun dişlərinə ilişən dişləri olan B zonası ilə təchiz olunmuşdur. Elastik tayların sonlarında konsolun sonlarını dişlərlə və millrlə ilişmədən çıxmasını və əşyanı qoldan çıxararkən onların yaxınlaşdırılmasını, əksinə - qolu əhatə etdikdə aralanmasını və barmaqqlarla sıxmanı gölürdükdən sonra konsolların dişlərinin və milllərinin avtomatik ilişməsinə təmin edən dayaqqlar mövcuddur.

A 61

(21) a2003 0011

(22) 16.01.2003

(51)⁷A 61K 31/015

(71) Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası, Akademik Y.H.Məmmədaliyev adına Neft-Kimya Prosesləri İnstitutu, Azərbaycan Respublikası Sahiyyə Nazirliyi, Elmi Tədqiqat Tibbi bərpa və təbii amillərlə müalicə İnstitutu, BİOİL Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti (AZ)

(72) Rüstəmov Musa İsmayıl oğlu, Musayev Əlişir Veys oğlu, Abbasov Vaqif Məhərrəm oğlu, Kazımov Həsən Əziz oğlu (AZ)

(54) BİOSTİMULƏDİCİ AKTİVLİYƏ MALİK NAFTALAN YAĞI VƏ NAFTALAN MƏLHƏMİ.

(57) İxtira, üzvi aktiv inqrediyentləri saxlayan dərman preparatlarına, xüsusilə, biostimulədedici aktivliyə malik naftalan yağı və naftalan məlhəminə aiddir və tibbdə və kurortologiyada tətbiq oluna bilər. İxtiranın məzisi ondadır ki, naftalan yağı tərkibində, əsasən, qısa C₄-ə qədər yan zəncirli üç-, dörd-həlləli, qaynama temperaturu 200-450°C həddlərində, nisbi sıxlığı 0,865-0,875 olan politsiklik naftan karbohidrogenlərinin qarışığını saxlayır. Naftalan məlhəminin tərkibi təklif olunan naftalan yağı, parafin və emulqatordan ibarətdir. İddia olunan naftalan yağı yə naftalan məlhəmi rəngsizdir və toksiki xassələrə malik deyil. Onların tətbiqi orqanizmdə mübadilə prosesini yaxşılaşdırır və immunitetin hüceyrə faktorlarına pozitiv təsir edir.

(21) a2003 0175

(22) 29.07.2003

(51)⁷A 61K 31/575

(71)(72) Əliyev Cəmil Əziz oğlu, Qiyasbəyli Sevinc Rəziz qızı, Məmmədov Murad Qiyas oğlu, Dadaşova Aybəniz Elmar qızı (AZ)

(54) ONKOLOJİ XƏSTƏLƏRİN MÜALİCƏSİ ZAMANI ŞİŞ ƏLEYHİNƏ PREPARATLARIN QARACİYƏRƏ GÖSTƏRDİYİ TOKSİK TƏSİRİN ZƏİFLƏDİLMƏSİ ÜÇÜN VASİTƏ.

(57) İxtira tibb sahəsinə, xüsusilə onkologiyaya aiddir və şiş əleyhinə terapiyanın törətdiyi qaraciyərin toksik zədələnməsinin müalicəsi üçün istifadə oluna bilər. İxtiranın məsələsi xəstələrin şiş əleyhinə terapiyası prosesində inkişaf edən qaraciyərin toksik zədələnməsinin effektiv korreksiya edilməsidir. Bu məsələ ursodezoksixol turşusunun onkoloji xəstələrin müalicəsi zamanı şiş əleyhinə preparatların qaraciyərə göstərdəyi toksik təsirin zəiflədilməsi üçün vasitə kimi tətbiqi ilə həll olunur.

(21) a2004 0012

(22) 23.01.2004

(51)⁷A 61K 35/78; A 61P 27/00

(71) Babayev Elxan Fikrət oğlu (AZ)

(72) Babayev Elxan Fikrət oğlu, İsgəndərov Qalib Fəxrəddin oğlu, Sadıxov Akif Kamal oğlu, Seyidova Sitarə Nadir qızı (AZ)

(54) DEMODEKOZUN GÖZ VƏ DƏRİ FORMALARINA QARŞI ANTİPARAZİTAR VASİTƏ.

(57) İxtira tibb sahəsinə, xüsusən mikrobiologiyaya, daha dəqiq demodekozun göz və dəri formalarına qarşı antiparazitar vasitələrə aiddir. İxtiranın məsələsi - antiparazitar vasitələrin assortimentinin genişləndirilməsidir. Qoyulan məsələ cirə meyvəsinin sulu cövhəri və yağının demodekozun göz və dəri formalarına qarşı antiparazitar vasitə kimi tətbiqi ilə həll olunur.

BÖLMƏ B

MÜXTƏLİF TEXNOLOJİ PROSESLƏR

B 01

(21) a2003 0226

(22) 05.11.2003

(51)⁷B 01D 25/22, 29/39; C 02F 3/04, 3/06

(71)(72) Sarıyev Eldar Bəhram oğlu (AZ)

(54) MAYENİN BƏRK MADDƏLƏRDƏN TƏMİZLƏNMƏSİ ÜÇÜN FİLTR (VARIANTLAR).

(57) İxtira bir neçə süzücü elementin yastı disklərlə birləşməsindən ibarət filtrlərə aid olub, suyun və üzvi mayələrin bərk cisimlərdən təmizlənməsində istifadə oluna bilər. İxtiranın məsələsi filtr konstruksiyasının sadələşdirilməsi və mayələrin mexaniki qarışıqlardan təmizlənmə effektivliyinin artırılmasıdır.

Qarşıya qoyulan məsələ onunla həll olunur ki, 1-ci variant üzrə mayenin bərk maddələrdən təmizlənməsi üçün filtr gövdədən, çıxarılan süzücü taxmadan, süzücü disklərdən ibarət olub, ixtiraya əsasən, çıxarılan süzücü taxma böyük diametrlə məhdudlaşdırıcı həllə ilə iki hissəyə ayrılmış tökmə içiboş silindr şəklində yerinə yetirilib, belə ki, içiboş silindrin alt hissəsi xarici yivlə və daxili burtiklə yerinə yetirilib, üst hissəsində isə perforasiya olunmuş dibi və mərkəzi deşiyi olan süzücü stəkan yerləşdirilib, onun mərkəzi deşiyindən uclarında xarici yivi olan içiboş boru keçirilib ki, onun bir tərəfi süzücü diskləri təsbit edən qanovə malikdir, süzücü disklər pəncərələrlə, həllə qəvi burtik və çıxıntısı olan mərkəzi deşiklə yerinə yetirilib və ardıcıl olaraq içiboş boru üzərində yığılıb, bu zaman içiboş borunun aşağı yivli ucunda dayaq qaykası, yuxarı ucunda isə giriş və çıxış borucuqlarla, giriş borucuğu ilə birləşmiş yivli mərkəzi deşiklə yerinə yetirilmiş qapaq yerləşdirilib, gövdə isə çıxarılan süzücü taxmanın xarici yivi ilə əlaqələnməmiş daxili yivi olan silindrik tutum şəklində yerinə yetirilib.

İkinci variant üzrə mayenin bərk maddələrdən təmizlənməsi üçün filtr gövdədən, çıxarılan süzücü taxmadan, süzücü disklərdən ibarət olub, ixtiraya əsasən, çıxarılan süzücü taxma böyük diametrlə məhdudlaşdırıcı həllə ilə iki hissəyə ayrılmış tökmə içiboş silindr şəklində yerinə yetirilib.

rilib, belə ki, içiboş silindrin alt hissəsi xarici yivlə və daxili burtiklə yerinə yetirilib, üst hissəsində isə perforasiya olunmuş dibi və mərkəzi deşiyi olan süzücü stəkan yerləşdirilib, onun mərkəzi deşiyindən uclarında xarici yivi olan içiboş boru keçirilib ki, onun bir tərəfi süzücü diskləri təsbit edən qanova malikdir, süzücü disklər pəncərələrlə, həlqəvi burtik və çıxıntısı olan mərkəzi deşiklə yerinə yetirilib və ardıcıl olaraq içiboş boru üzərində yığılıb, bu zaman içiboş borunun aşağı yivli ucunda dayaq qaykası, yuxarı ucunda isə giriş və çıxış borucuqlarla, giriş borucuğu ilə birləşmiş yivli mərkəzi deşiklə yerinə yetirilmiş qapaq yerləşdirilib, gövdə isə çıxarılan bilən dibi və əks tərəfində çıxarılan süzücü taxmanın xarici yivi ilə birləşmiş daxili yivli silindrik tutum şəklində yerinə yetirilib, həmçinin gövdə daxilində üzərində süzücü disklər yığılmış əlavə isiboş boru yerləşdirilib ki, onun yuxarı ucu yivlə birinci içiboş borunun aşağı ucuna birləşib və boruların arasında mərkəzi deşikli və pəncərələri olan ara qatı yerləşdirilib.

Üçüncü variant üzrə mayenin bərk maddələrdən təmizlənməsi üçün filtr gövdədən, çıxarılan süzücü taxmadan, süzücü disklərdən ibarət olub, ixtiraya əsasən, çıxarılan süzücü taxma böyük diametrlə məhdudlaşdırıcı həlqə ilə iki hissəyə ayrılmış tökmə içiboş silindr şəklində yerinə yetirilib, belə ki, içiboş silindrin alt hissəsi xarici yivlə və daxili burtiklə yerinə yetirilib, üst hissəsində isə perforasiya olunmuş dibi və mərkəzi deşiyi olan süzücü stəkan yerləşdirilib, onun mərkəzi deşiyindən uclarında xarici yivi olan içiboş boru keçirilib, bu zaman içiboş boru, mərkəzi deşiyə və pəncərələrə malik arəkəsmə vasitəsilə iki hissəyə ayrılıb, üst hissədə lifli süzücü parçaya və süzücü disklər pəncərələrlə, həlqəvi burtik və çıxıntısı olan mərkəzi deşiklə yerinə yetirilib, belə ki, içiboş borunun aşağı yivli ucunda dayaq qaykası, yuxarı ucunda isə giriş və çıxış borucuqlarla, giriş borucuğu ilə birləşmiş yivli mərkəzi deşiyə yerinə yetirilmiş qapaq yerləşdirilib, gövdə isə çıxarılan süzücü taxmanın xarici yivi ilə əlaqələnməmiş daxili yivi olan silindrik tutum şəklində yerinə yetirilib.

Dördüncü variant üzrə mayenin bərk maddələrdən təmizlənməsi üçün filtr gövdədən, çıxarılan süzücü taxmadan, süzücü disklərdən ibarət olub, ixtiraya əsasən, çıxarılan süzücü taxma, yivli birləşmə ilə birləşmiş və aralarında arəkəsmə yerləşdirilmiş iki boru şəklində yerinə yetirilib, belə ki, borulardan biri xarici səthində süzücü disklər yerləşdirilmiş qanova malikdir və süzücü disklər pəncərələrlə, həlqəvi burtik və çıxıntısı olan mərkəzi deşiklə yerinə yetirilib, digər boru isə perforasiya olunmuş lifli süzücü parça ilə yerinə yetirilib, gövdə isə ucları yivli birləşmə ilə giriş və çıxış borucuqları ilə əlaqələnməmiş içiboş silindr şəklində yerinə yetirilib.

B 05

- (21) a2003 0094
- (22) 07.05.2003
- (51)⁷B 05B 7/20
- (86) PCT/AZ 2003/000005 02.09.2003
- (71) Qədirov Toğrul Abdulla oğlu, Mövsumov Siyad Mirzəağa oğlu (AZ)

(72) Qədirov Toğrul Abdulla oğlu, Mövsumov Siyad Mirzəağa oğlu, Həsənov Qəhrəman Soün oğlu (AZ)

(54) **ÖRTÜ ÇƏKMƏK ÜÇÜN DETONASİYALI QURĞU.**

(57) İxtira örtüklərin çəkilməsi texnikasına aiddir və detonasiya- qaz metodunun köməyi ilə təyyarə və gəmiqayırma, kosmik texnika, toxuculuq və iplik sənayələrində, ölçülü alət istehsalatında, kimyəvi aparatqayırma və sairədə metal, metallokeramika və keramika örtüklərin çəkilməsində istifadə edilə bilər.

Daxilində ardıcıl olaraq, qarışdırıcı qurğu və ovuntu dozatoru yerləşən bir ucdan bağlı detonasiya borusundan ibarət olan detonasiyalı örtük çəkmək üçün qurğu deşikləri olan ardıcıl yerləşmiş dörd qarışdırıcı elementdən ibarət olan, qaz qidalandırıcı və alovlanma kamerası arasında yerləşmiş qarışdırıcı qurğu saxlayır, harada, birinci element mərkəzi boşluqda düz bucaq altında birləşən dörd radial kanal şəklində yerinə yetirilib; ikinci element labirint kanal şəklində yerinə yetirilib; üçüncü element qurğunun oxuna 30°-lik bucaq altında yönəlmiş iki konsentrik müstəvidə tangensial istiqamətdə maili yerinə yetirilmiş kiçik kəsikli kanalları ilədir; dördüncü elementin deşikləri qurğunun mərkəzi kanalına çıxışla əlaqələnmən iki tərəfdən arıq kanallarla radial yerinə yetirilmişdir.

B 09

- (21) a2003 0206
- (22) 14.10.2003
- (51)⁷B 09C 1/02
- (71) Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyası; «Neftin, qazın geotexnoloji problemləri və kimya» Elmi-Tədqiqat İnstitutu (AZ)
- (72) Ramazanova Elmira Emin qızı, Şabanov Əliməmməd Lətif oğlu, Umudov Teyyub Əkbər oğlu, Əliyeva Esmira Əliyağa qızı, İsayeva Nəzmiyyə Yusif qızı, Məmmədova Elmira Qəzənfər qızı (AZ)
- (54) **QAZIMA ŞLAMININ TƏMİZLƏNMƏ ÜSULU.**

(57) İxtira ətraf mühitin mühafizəsinə və həmçinin qazıma şlamının neft məhsullarından təmizlənməsinə aiddir. Neft məhsulları ilə çirklənmiş qazıma şlamının, ekstraksiya yolu ilə ondan neft məhsullarının sirkul edən C₃-C₄ bira-tomlu spirtlərlə təmizlənməsi üsulu təklif olunur.

B 22

- (21) a2003 0197
- (22) 17.09.2003
- (51)⁷B 22F 1/02, 3/02; C 22C 33/02
- (71) Azərbaycan Texniki Universiteti (AZ)
- (72) Məmmədov Arif Tapdıq oğlu, Quliyev Faiq Tofiq oğlu (AZ)
- (54) **DƏMİR ƏSASLI BİŞMİŞ MATERIAL ALMAQ ÜÇÜN ŞİXTƏ.**
- (57) İxtira ovuntu metallurjiyası sahəsinə, xüsusən bişmiş materiallar və ondan məmulatlar almaq üçün istifadə edi-

lən şıxtənin tərkibinə aiddir və məsul təyinatlı detalların hazırlanmasında tətbiq oluna bilər. Tərkibində dəmir və mislənmiş BÇ-40 markalı yüksəkmöhkəmlikli çuqun ovuntularını saxlayan, komponentlərin aşağıdakı nisbətində, kütlə % ilə,

Mislənmiş BÇ-40 markalı yüksək- möhkəmlikli çuqun ovuntusu	50-70
Dəmir ovuntusu	qalanı

belə ki, mislənmiş çuqun ovuntusunun iriliyinin və dəmir ovuntusunun iriliyinin nisbəti 1:1-2,5:1 həddində olmaqla, mislənmiş çuqun ovuntusunun iriliyi 400 mkm-dən, dəmir ovuntusunun iriliyi isə 160 mkm-dən az olan şıxtə təklif olunub.

BÖLMƏ C

KİMYA VƏ METALLURGIYA

C 01

(21) a2003 0192

(22) 16.09.2003

(51)⁷C 01B 13/10

(71)(72) Paşayev Arif Mir Cəlal oğlu, Mehdiyev Arif Şəfaət oğlu, Əsgərov Cahangir Cəlal oğlu, Nizamov Telman İnayət oğlu, Məhəmmədov Məhəmməd Əsgər oğlu, Nuriyev Mikayıl Əziz oğlu, İsayev Ənvər İsa oğlu, Nizamov Anar Telman oğlu (AZ)

(54) PORTATİV OZONATOR.

(57) İxtira elektrik sintezi üsulu ilə havadan ozonun alınması sahəsinə aid olub tibbdə, yeyinti sənayesində, məişət xidmətində və s. sahələrdə dezinfeksiya tədbirlərinin yerinə yetirilməsi məqsədlərində istifadə etmək üçündür. İxtiranın məsələsi giriş gərginliyini maksimum istifadə etməklə onun gücünü və uyğun olaraq çıxışında məhsuldarlığını artırmaqdan ibarətdir. Qoyulmuş məsələ onunla həll olunur ki, portativ ozonator, ikiyarımperiodlu düzləndirici körpü ilə ardıcıl birləşdirilmiş yükləyici müqavimətdən ibarət qida mənbəyindən, ikiyarımperiodlu düzləndirici körpüyə paralel qoşulmuş çevirici sxemdən, ona daxil olan enerjini kondensatordan, akliv tutumlu müddətverici dövrədən, müqavimət və stabilitrondan ibarət stabiləşdirici dövrədən, transformatorun birinci tərəf dolağına ardıcıl qoşulmuş tiristordan ibarət olub, belə ki, tiristor tranzistorla idarə olunur, onun emitteri aktiv tutumlu müddətverici dövrənin orta nöqtəsinə, 2-ci bazası müqavimət vasiləsilə stabiləşdirmə dövrəsi stabilitronunun katoduna, 1-ci bazası uyğun müqavimətlər vasitəsilə tiristorun idarə elektroduna və qida mənbəyinin mənfı çıxışına birləşib, transformatorun ikinci dolağı ozonun generatoruna qoşulub, ixtiraya görə, n-eyni tipli çevirici kanallarla təchiz olunub və bu kanallar daxil edilmiş ayrıcı n-diodlar vasitəsilə ikiyarımperiodlu düzləndirici körpünün çıxışlarına qoşulub.

(21) a2002 0109

(22) 14.06.2002

(51)⁷C 01G 55/00; A 61K 31/28

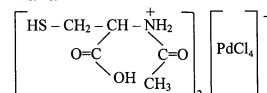
(71) Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Qeyri-Üzvi və Fiziki Kimya İnstitutu (AZ)

(72) Paşayeva Firuzə Kərim qızı, Süleymanov Gülməmməd Ziyəddin oğlu, Muradxanov Rövşən Mərdan oğlu (AZ)

(54) RADIOPROTEKTOR XASSƏLİ BİS-(N-ASETİL-β-MERKAPTO-α-AMİNOPROPİONATO-S) PALLADIUM (II) TETRAXLORİD-ASMEZOL VƏ ONUN ALINMA ÜSULU.

(57) İxtira yeni bioloji fəal koordinasiya birləşmələrə aiddir və orqanizmin yüksək dozada şulanmasında uzunmüddətli təsir göstərən effektiv radioprotektor kimi istifadə oluna bilər.

Quruluş formulu

olan bis-(N-asetil-β-merkaptο-α-amindpropionato-S)palladium (II) tetraxlorid-azmezol radioprotektor xassəli yeni maddə; və onun alınma üsulu təklif olunub. Bis-(N-asetil-β-merkaptο-α-aminopropionato-S) palladium (U) tetraxlorid-azmezol N-asetil-a-sisteminin

sulu məhlulunu 30-40⁰C temperatur intervalında palladium xloridin hidrogen xlorid turşusundakı 22-25%-li məhlulu ilə reagentlərin müvafiq olaraq 2:1 stexiometrik nisbətində qarşılıqlı təsiri yolu ilə, sonradan suyu buxarlandırmaqla və çöküntünü təkrar kristallaşdırmaqla sintez edirlər, belə ki, təkrar kristallaşma 70⁰C temperaturda mütləqləşdirilmiş etanolunda aparılır. Azmezol geniş terapevtik təsirə (LD₅₀= 320 mq/kq) və az toksikliyi ilə yanaşı daha çox nəzərə çarpan radioprotektor xassəyə malikdir.

(21) a2003 0204

(22) 07.10.2003

(51)⁷C 09J 107/00; C 09J 161/14

(71) Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyası (AZ)

(72) Qarayev Siyavuş Fərhad oğlu, Bilalov Yaşar Mahmud oğlu, Naibova Tamilla Muxtar qızı, Talibov Güləhməd Mirəhməd oğlu, Nuriyeva Ülviyyə Qafar qızı (AZ)

(54) YAPIŞQAN KOMPOZİSİYASI.

(57) İxtira müxtəlif materialların bir-birinə, həmçinin bərk substratlarla yapışdırılması üçün nəzərdə tutulan, tərkibi əsasən butadien-nitril kauçuku və fenolformaldehid oliqomeri qarışığından ibarət olan yapışqan kompozisiyalara aiddir. İxtiranın mahiyyəti ondadır ki, yapışqan kompozisiyası butadien-nitril kauçuku, modifikasiya olunmuş fenol-formaldehid oliqomeri, sink oksid, maqnezium oksid, həlledici və etilasetatdan ibarət olub, ixtiraya görə, oliqomer kimi 6-brom-5-metil-5-fenil-4-oksa-1-hercin-fenolfor-

maldehid oliqomerini, həlledici kimi asetonu komponentlərin aşağıdakı nisbətində saxlayır, kütlə hissəsi:

Butadien-nitril kauçuku (CKH-26)	100
6-brom-5-metil-5-fenil-4-oksa-1-heksin-fenolformaldehid oliqomeri	50-150
Sink oksid	1-5
Maqnezium oksid	4-12
Etilasetat	150-350
Aseton	150-350

C 02

(21) a2003 0181

(22) 07.08.2003

(51)⁷C 02F 1/28, 3/00; B 01D 27/02

(71) «YENİ TEX» Kompaniyası (AZ)

(72) Xəlilov Elcin Nüsrət oğlu, Bağirov Rüstəm Əbülfəz oğlu, Qəhrəmanova Xalidə Tofiq qızı, Quvalov Abbas Əbdülrəhman oğlu, Qəhrəmanov Nəcəf Tofiq oğlu, Əhmədov Vəliyəddin Nüsrət oğlu, Paşayev Məhəmməd Rəsul oğlu, Yuzbaşeva Lalə Nazim qızı (AZ)

(54) SUYU TƏMİZLƏMƏK ÜCÜN FİLTREYİCİ PATRON.

(57) İxtira su təmizləmə qurğularına, daha dəqiqi suyun zərərsizləşdirilməsi, zərərli maddə və qarışıqlardan təmizlənməsinə aiddir.

Təklif olunan su təmizləyici filtrlə patron aşağıdakı ardıcılıqla yerləşdirilmiş 5 pilləli filtrləyən materialdan ibarətdir: Ay-dağ seolitinin 0,2-0,4 mm fraksiyası; CKT-6a markalı aktivləşdirilmiş kömür; yodlaşdırılmış kömür; Ag, Zn, Cu kationları ilə modifikasiya olunmuş 0,4-0,6 mm fraksiyalı Ay-dag seolitinin qarışığı; natriumla modifikasiya olunmuş seolit. İxtira suyun təmizlənmə dərəcəsini artırmağa və müxtəlif tip bakteriyaların təmizlənməsinə imkan verir. Müxtəlif mexaniki və toksiki qarışıqlardan təmizlənmiş suyun təmizlənmə dərəcəsi DÜST-in qəbul olunan normasına çatdırılır.

(21) a2003 0245

(22) 05.12.2003

(51)⁷C 02F 1/40

(71)(72) Mirzəyeva Gülnarə Sərdar qızı, Kəngərli Asif Calal oğlu, Bayramov Qiyas İlyas oğlu (AZ)

(54) MAYENİ NEFT VƏ NEFT MƏHSULLARINDAN TƏMİZLƏYƏN QURĞU.

(57) İxtira neft tərkibli çirkab suların təmizlənməsinə aid olub, neft-qaz çıxarma mədənləri, neft emalı, neft-kimya və digər müəssisələrin çirkab sularının neft, neft məhsulları və mexaniki qarışıqlardan təmizlənməsində istifadə edilə bilər. İxtiranın məsələsi mayenin neft, neft məhsulları və mexaniki qarışıqlardan təmizlənmə səmərəsinin artırılmasıdır.

Qarşıya qoyulan məsələ onunla həll olunur ki, mayeni neft və neft məhsullarından təmizləyən qurğu, diblərinə mexaniki qarışıqları toplamaq üçün çökəkləri olan, tə-

mizlənəcək mayeni qəbul edən və durulma .....-dan ibarət rezervuardan, onun yan divarına birləşmiş ayırıcı kameradan, bir-birinə nəzərən 60° bucaq altında yerləşmiş iki hissəli ayırıcı blokdan, yığıcı kameradan, durulma kamerasının divarına bərkidilmiş arakəsmədən və tutulmuş məhsulu ayırıcı kameraya nəql edirən novdan, neft məhsulları və təmizlənmiş mayeni kənar edən boru sistemlərindən ibarət olub, ixtiraya əsasən, maye qəbul edən kamerasının 2/3 dərinliyində yerləşmiş və dibinə 45° bucaq altında istiqamətləndirilmiş deşikləri olan paylaşdırıcı sistemlə, eləcə də qıfşəkili süzgəclə və hava borusu ilə hazırlanmış hava sovurucu elementlə təchiz olunmuşdur, belə ki, hava sovurucu element giriş borusuna və paylaşdırıcı sistemə birləşdirilmişdir.

C 05

(21) a2003 0195

(22) 17.09.2003

(51)⁷C 05C 1/00, 9/00, 11/00

(71) Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası, Torpaqşunashlıq və Aqrokimya İnstitutu (AZ)

(72) İsayeva Fəridə Hacı-ağa qızı, Məmmədov Qərib Şamil oğlu, Babayev Məhərrəm Pirverdi oğlu, Bəşirov Rəşadət İsmayıl oğlu (AZ)

(54) İZOOKTİLFOSFAT-NİTRAT AZOTUNUN İNGİBİTORU KİMİ.

(57) İxtira kənd təsərrüfatına, xüsusilə kimyəvi maddə ilə bitkilərin böyüməsi inkişafını sürətləndirməsinə və torpaqda azot gübrələrinin nitrofikasiya prosesini müvəqqəti ləngidilməsinə aiddir. Mono-, di- və triizooktilfosfor turşularının natrium duzlarının qarışığı - izooktilfosfat nitrat azotunun ingibitoru kimi təklif olunur.

(21) a2003 0171

(22) 25.07.2003

(51)⁷C 05F 11/00

(71) Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Torpaqşunashlıq və Aqrokimya İnstitutu (AZ)

(72) İsayeva Fəridə Hacı-ağa qızı, Məmmədov Qərib Şamil oğlu, Babayev Məhərrəm Pirverdi oğlu, Bəşirov Rəşadət İsmayıl oğlu (AZ)

(54) BİTKİ KÜTLƏSİNİN ÇÜRÜMƏSİ ÜCÜN KATALİZATOR.

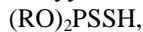
(57) İxtira kənd təsərrüfatına, xüsusilə kimyəvi maddə ilə bitki kütləsində üzvi gübrə alınma prosesini sürətləndirməyə aiddir.

İxtiranın mahiyyəti karbohidrogenlərin və səthi-aktiv maddələrin qarışığı olan - emulsolların bitki kütləsinin çürüməsi üçün katalizator kimi tətbiqindədir. Təklif olunan yeni katalizator yüksək çürümə təsirinə malikdir və kənd təsərrüfatı bitkilərinin məhsuldarlığına və keyfiyyətinə mənfəət təsir etmir.

(21) a2003 0112
(22) 25.07.2003
(51)⁷C 05F 11/00

- (71) Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Torpaqşünaslıq və Aqrokimya İnstitutu (AZ)
(72) İsayeva Fəridə Hacı-ağa qızı, Məmmədov Qərib Şamil oğlu, Babayev Məhərrəm Pirverdi oğlu, Bəşirov Rəşadət İsmayıl oğlu (AZ)
(54) **BİTKİ KÜTLƏSİNİN ÇÜRÜMƏSİ ÜÇÜN KATALİZATOR.**

(57) İxtira kənd təsərrüfatına, xüsusilə kimyəvi maddə ilə bitki kütləsində üzvi gübrə alınma prosesini sürətləndirməyə aiddir. İxtiranın mahiyyəti ümumi formulu:

harada ki, R - 6-8 və ya 7-9 karbon atomu saxlayan alkil radikalıdır, olan «Aeroflotların» bitki külləsinin çürüməsi üçün katalizator kimi tətbiqindədir. Təklif olunan yeni katalizator yüksək çürümə təsirinə malikdir və kənd təsərrüfatı bitkilərinin məhsuldarlığına və keyfiyyətinə mənfi təsir etmir.

C 07

- (21) a2003 0070
(22) 15.04.2003
(51)⁷C 07F 17/02
(71) Azərbaycan Respublikası Milli Elmlər Akademiyası, Kimya Problemləri İnstitutu (AZ)
(72) Orucova Kəmalə Nəriman qızı, Süleymanov Gülməmməd Ziyəddin oğlu, Şamilov Nazim Telman oğlu, Həmidova Lalə Fizuli qızı, Muradxanov Rövşən Mərdan oğlu (AZ)
(54) **FERROSENİN SİLİLLƏŞDİRİLMƏSİ ÜSULU.**

(57) İxtira metallosenlərə, məhz ferrosenin sililləşdirilməsi üsuluna aiddir və silisium üzvi polimer materialların termo- və fotostabilizator kimi istifadə edilə bilər. Üsulun mahiyyəti ferrosenin ümumi formulu $[R_3Si]_2$ (burada R = CH₃, C₂H₅, n-C₃H₇, izo-C₃H₇) heksaalkildisilanlarla üzvi həlledicilər - tetrahidrofuranda metalik illerbiyumun iştirakı ilə tetrahidrofurana:ferrosen:heksaalkildisilan:itberbiyumun müvafiq olaraq 0,027:0,001:0,001:0,0001q/a mol nisbətində sililləşdirilməsindən ibarətdir. Prosesi reaksiya qarışığının 3,5 saat müddətində qarışdırmaqla 0°C-yə qədər soyutması və sonra reaksiya qarışığının 8-10 saat müddətində otaq temperaturunda saxlanması ilə aparırlar. Məqsədli məhsulun çıxımı 89% təşkil edir.

C 08

- (21) a2003 0164
(22) 22.07.2003
(51)⁷C 08F 240/00
(71) Azərbaycan Dövlət Elmi-Tədqiqat «Olefin» İnstitutu (AZ)
(72) Hüseynov Vidadi Mürsəl oğlu, Əliyeva Nərmin Məzahir qızı, Balacanova Güllüzar Məmməd qızı, Quliyeva Nüşabə Əbil qızı (AZ)

(54) **TÜND RƏNGLİ NEFTPOLİMER QƏTRANININ ALINMASI ÜSULU.**

(57) İxtira maye piroliz məhsullarının emalı sahəsinə, xüsusən, tünd rəngli neftpolimer qətranının (NPQ) alınması üsuluna aiddir, kağız sənayesində təbii kanifol, təkrar xammal əsasında işləyən rezin, şin sənayesində yumşaldıcı kimi, həmçinin yol örtüklərinin, plastbetonların istehsalatında özlülük əlavələr kimi istifadə olunur. İxtiranın mahiyyəti ondadır ki, neft xammalının 200-360°C qaynama həddində pirolizi məhsullarına dəyişkən valentli metal tərkibli katalizator iştirakı ilə havanın oksigenin təsiri ilə olan tünd rəngli neftpolimer qətranının alınması üsulunda, ixtiraya görə, katalizator kimi 125-145°C temperatur intervalında, saatda 1,5-3,0 l/100q sürətdə havanın verilməsi ilə xammaldakı doymamış karbohidrogenlərə nisbətən 0,5-3,0% miqdarda kobalt-molibden və molibden saxlayan katalizatorlardan ibarət homogen kompleks katalitik sistemindən istifadə edirlər.

- (21) a2003 0208
(22) 21.10.2003
(51)⁷C 08L 9/06; C 08K 3/04
(71) Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyası (AZ)
(72) Bilalov Yaşar Mahmud oğlu, Rəhimova Adilə Ələşraf qızı, İbrahimova Sinduz Məmməd qızı (AZ)
(54) **ELEKTRİKKEÇİRİCİ POLİMER KOMPOZİSİYA VƏ ONUN ALINMASI ÜSULU.**

(57) İxtira elektrikkeçirici polimer kompozisiyalarına aiddir. İxtiranın məsələsi - elektrikkeçirici polimer kompozisiyanın alınması üçün xammalın assor-timentini genişləndirmək, elektrik keçiriciliyinin yüksək göstəricilərini saxlamaqla elektrikkeçirici polimer kompozisiyanın alınma prosesini sadələşdirməkdir. Qoyulmuş məsələ onunla həll edilir ki, elektrikkeçirici polimer kompozisiya, polimer, sintetik kauçuk və doldurucudan ibarət olmaqla, ixtiraya görə, polimer kimi 1:1 nisbətində polietilen və polistirol qarışığını, sintetik kauçuk kimi butadien-stirol kauçuku, doldurucu kimi 1:1 nisbətində texniki karbon və koks qarışığını, komponentlərin aşağıdakı nisbətində saxlayır, kütlə %:

1:1 nisbətində polietilen və polistirol qarışığı	70-80
Butadien-stirol kauçuku	5-10
1:1 nisbətində texniki karbon və koks qarışığı	15-20

Kompozisiyanı komponentləri 160-170°C-də 2,5-3,5 dəqiqə müddətində qarışdırmaqla alırlar.

- (21) a2003 0209
(22) 21.10.2003
(51)⁷C 08L 23/06, 25/06, 25/10, 61/10; C 08K 3/04
(71) Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyası (AZ)
(72) Bilalov Yaşar Mahmud oğlu, Rəhimova Ədilə Ələşraf qızı, İbrahimova Sinduz Məmməd qızı (AZ)
(54) **ELEKTRİKKEÇİRİCİ POLİMER KOMPOZİSİYA.**

(57) İxtira elektrikkeçirici polimer kompozisiyalarına aiddir. İxtiranın məqsədi - elektrikkeçirici kompozisiyanın alınması üçün xammalın assortimentini genişləndirmək, elektrikkeçiriciliyin yüksək qiymətlərini saxlamaqla elektrikkeçirici polimer kompozisiyanın alınma prosesini sadələşdirməkdir. Qoyulmuş məsələ onunla əldə edilir ki, polimer, sintetik kauçuk və doldurucudan ibarət elektrikkeçirici polimer kompozisiya polimer kimi 1:1 nisbətində polietilen və polistirol qarışığından, kauçuk kimi butadien-stirol kauçukundan və doldurucu kimi fenol-formaldehid oliqomeri ilə hopdurulmuş 1:1 nisbətində texniki karbon və koks qarışığından, komponentlərin aşağıdakı nisbətərlərdən ibarətdir, kütlə %:

Polietilen və polistirol qarışığı 1:1 nisbətində	40-65
Butadien-stirol kauçuku	5-10
Texniki karbon və koks qarışığı 1:1 nisbətində	20-30
Fenol-formaldehid oliqomeri	10-20

Kompozisiya komponentləri 160-170°C-də 2,5-3,5 dəq müddətində qarışdırmaqla alınır.

(21) a2003 0210

(22) 21.10.2003

(51)⁷C 08L 23/22, 25/06; C 08K 3/04

(71) Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyası (AZ)

(72) Bilalov Yaşar Mahmud oğlu, Rəhimova Ədilə Ələşraf qızı, İbrahimova Sinduz Məmməd qızı (AZ)

(54) ELEKTRİKKEÇİRİCİ POLİMER KOMPOZİSİYA.

(57) İxtira elektrikkeçirici polimer kompozisiyalarına aiddir. İxtiranın məqsədi - elektrikkeçirici kompozisiyanın alınması üçün xammalın assortimentini genişləndirmək, elektrikkeçiriciliyin yüksək qiymətlərini saxlamaqla elektrikkeçirici polimer kompozisiyanın alınma prosesini sadələşdirməkdir. Qoyulmuş məsələ onunla əldə edilir ki, polimer, sintetik kauçuk və doldurucudan ibarət elektrikkeçirici polimer kompozisiya polimer kimi polistirol, kauçuk kimi butilkauçuk və doldurucu kimi texniki karbon və koks qarışığından, komponentlərin aşağıdakı nisbətərlərdən ibarətdir, kütlə %:

Polistirol və butilkauçuk qarışığı	
99:1 nisbətində	65-70
Texniki karbon və koks qarışığı	30-35

Kompozisiya komponentləri 160-170°C-də 2,5-3,5 dəq müddətində qarışdırmaqla alınır.

(21) a2003 0170

(22) 25.07.2003

(51)⁷C 08L 95/00

(71) Azərbaycan Dövlət Elmi-Tədqiqat «Olefin» İnstitutu (AZ)

(72) Musayev Sahib Musa oğlu, Əliyev Fərhad Əhəd oğlu, Pokatilov Vladimir Dmiiriyeviç (AZ)

(54) BİTUM-POLİMER KOMPOZİSİYASI.

(57) İxtira inşaatda, maşınqayırmada, məişətdə istifadə edilən polimer kompozisiyalarının alınması sahəsinə aiddir. İxtiranın mahiyyəti ondan ibarətdir ki, bitum-polimer kompozisiyası bitum və poliolefin daxil olmaqla, poliolefin kimi polietilen və ya polipropileni, və ya onların qarışığını, əlavə olaraq doldurucunu, komponentlərin aşağıdakı nisbətində saxlayır, kütlə %-lə:

Bitum	60-90
Polietilen, və ya polipropilen, və ya onların qarışığı	5-15
Doldurucu	5-15

Doldurucu kimi kaolin, və ya bentonit, və ya alüminium zavodunun tullantıları istifadə edilir. Təklif olunan kompozisiya şaxtaya yüksək dözümlülüyü ilə bərabər, yüksək yumşalma temperaturuna, metala qarşı adqeziyaya malikdir və qoruyucu örtüklərin, izolyasiya materialların, həmçinin inşaatda dəmir-beton konstruksiyaların korroziyadan müdafiəsində istifadə edilə bilər.

C 09

(21) a2003 0193

(22) 17.09.2003

(51)⁷C 09K 17/14

(71) Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası, Torpaqşünaslıq və Aqrokimya İnstitutu (AZ)

(72) İsayeva Fəridə Hacı-ağa qızı, Məmmədov Qərib Şamil oğlu, Babayev Məhərrəm Pirverdi oğlu, Bəşirov Rəşadət İsmayıl oğlu (AZ)

(54) NEFTLƏ ÇİRKƏNƏN MİŞ TORPAQLARIN TƏMİZLƏYİCİSİ.

(57) İxtira kənd təsərrüfatına, xüsusilə neftlə çirklənmiş torpaqların kimyəvi üsulla təmizlənməsinə aiddir. Alkilbenzolsulfoturşuların natrium duzları: sulfanol, sulfanol-HPI-1, sulfanol-HPI-2 neftlə çirklənmiş torpaqların təmizləyiciləri kimi təklif olunur. Çirklənmiş torpaqların dərinliyindən asılı olaraq, sulfanolların 96%-li ana məhlulunu 0,25-1,5 l/m² miqdarında torpaqla qarışdırırlar və su ilə yuyurlar.

C 23

(21) a2000 0069

(22) 29.03.2000

(51)⁷C 23G 11/00, 11/10

(71) Azərbaycan Dövlət Neft Sənayesinin Elmi-Tədqiqat və Lahiyyə İnstitutu (AZ)

(72) Bağırov Mkayıl Kazım oğlu, Kamilov Mirnağlı Mirseyid oğlu, Qurbanov Müseyib Mahmud oğlu, Zeynalov Sabir Dadaş oğlu, Abdullayev Əbdüləli Yaqub oğlu, Əhmədov Ələddin İslam oğlu, Məmmədov Kamran Əlimirzə oğlu (AZ)

(54) İNHİBİTOR.

(57) İxtira aqressiv mühitdə metalların korroziyadan və duzçökmədən mühafizə sahəsinə aiddir. İxtirada qoyulan məsələ eyni zamanda, korroziya əleyhinə və duzçökməsi-

nə qarşı yeni kompleks təsirli inhibitorun yaradılmasıdır. Qoyulan məsələ onunla həll olunur ki, tərkibi yağ turşuları və amindən ibarət olan məlum inhibitora amin kimi aşağıdakı nisbətdə polipropilenqlikolun və poliefirlərin istehsalının kub qalığını saxlayır, kütlə %:

Yağ turşuları 74,0-76,8

Polipropilenqlikolun və poliefirlərin istehsalının kub qalığı 23,7-25,6

Təklif olunan inhibitorun tətbiqindən alınan müsbət səmərə onun korroziya və duzçökmə prosesinə qarşı mühafizə qabiliyyətinin artmasından yaranır ki, bu da nəticədə yeraltı və yerüstü neft avadanlıqlarının istismar müddətinin artmasına, çıxarılan neftin maye dəyərinin azalmasına səbəb olur.

BÖLMƏ E

TİKİNTİ, MƏDƏN İŞLƏRİ

E 02

(21) a2003 0167

(22) 24.07.2003

(51)⁷E 02D 31/02-31/04; C 08L 95/00; C 08K 5/54

(71) Azərbaycan Elmi-Tədqiqat və Lahiyyə Qaz İnstitutu (AZ)

(72) Əliyev Eldar Yunis oğlu, Nəsirov Rafiq Əlibala oğlu, Məmmədova Zərifə Seyfulla qızı, Sultanov Vaqif Təhməz oğlu, Şahsüvarov Vaqif Cəbrayıl oğlu (AZ)

(54) HİDROİZOLYASIYA MATERIALI.

(57) İxtira rezin sənayesinə, xüsusilə hidroizolyasiya materiallarına aiddir, metal konstruksiyaların hidroizolyasiya və korroziyadan mühafizəsi üçün istifadə edilə bilər. İxtiranın məsələsi temperatur dəyişikliyi təsirindən alınan sıxılmanı aradan götürmək, su udması qabiliyyətini aşağı salmaq və saxtaya davamlılığını artırmaqdır.

İxtiranın mahiyyəti ondan ibarətdir ki, hidroizolyasiya materialı bitum, rezin dənəciyi və doldurucu daxil olmaqla, rezin dənəciyi kimi rezin sənayesinin tullantıların və rezin-texniki utilizasiya olunmuş məmulatlarını, doldurucu kimi alüminium flüor saxlayan silikageli və əlavə olaraq butadien-stirol kauçuku-CKC-30 APKM-15, üzvi həlledicini və qaz kondensatını aşağıdakı komponentlərin nisbətində saxlayır, kütlə %-li:

Bitum	34,0-37,0
Rezin dənəciyi	2,0-2,5
Butadien stirol kauçuku-CKC-30 APKM-15	1,7- 2,0
Alüminium flüor saxlayan silikagel	7,0-7,5
Üzvi həlledici	16,0-18,0
Qaz kondensatı	qalanı

E 21

(21) a2003 0229

(22) 05.11.2003

(51)⁷E 21B 21/14

(71) «Abşeronneft» Neft və Qazçıxarma İdarəsi (AZ)

(72) Seyidov Mircəfər Mirəli oğlu, Səfiyev İman Qəmbər oğlu, Məmmədov Kamil Qüdrət oğlu, Babayev Rəvan Cəfər oğlu, Qafarova Gülyetər Mikayıl qızı, Ağa-zadə Oqtay Dadaş oğlu (AZ)

(54) QUM TIXACININ YUYULMASI ÜSULU.

(57) İxtira neft sənayesinə aiddir və istismar olunan quyularda qum tıxacının yuyulmasında istifadə edilir. İxtiranın mahiyyəti ondadır ki, səthi aktiv maddələrin iştirakı ilə, birbaşa quyu lüləsində köpük yaratmaqla, qum tıxacının yuyulması üsulunda, ixtiraya görə, səthi aktiv maddələr kimi liqnosulfonat sulu məhlulun və yuyucu tozun qarışığını, komponentlərin kütlə %-i miqdarında aşağıdakı kimi daxil etməklə, istifadə edirlər:

Liqnosulfonat	8,0-9,0
Yuyucu toz	0,7-2,0
Su (dəniz)	qalanı

(21) a2003 0225

(22) 05.11.2003

(51)⁷E 21B 43/00

(71) «Neft Daşları» Neft və Qazçıxarma İdarəsi (AZ)

(72) Şirinadə Alçın Əlisəfər oğlu, Əlizadə Şirinağa Qəribəğa oğlu, Məmmədov Kamil Qüdrət oğlu, Şirinov Əhməd Murtuza oğlu, Süleymanova Sevdə Abas qızı, Həsənova Eteri Həsən qızı (AZ)

(54) QUYULARDAN MEXANİKİ QATIŞIQLARIN ÇIXARILMASI ÜÇÜN TƏRKİB.

(57) İxtira neft sənayesinə, məhz istismar üsulundan asılı olmayaraq, şaquli və maili gövdəli quyulardan mexaniki qatışıqların çıxarılması üçün tərkiblərə aiddir.

İxtiranın mahiyyəti ondan ibarətdir ki, quyulardan mexaniki qatışıqların çıxarılması üçün tərkib, səthi fəal maddədən, kiçik molekullu bir atomlu spirtdən, əlavədən və sudan ibarət olub, ixtiraya görə, əlavə kimi «Alkan-LTD» reagentini, komponentlərin aşağıdakı nisbətində saxlayır, həcmi %-i ilə:

Səthi fəal maddə	0,4-3,4
Kiçik molekullu bir atomlu spirt	0,5-1,5
«Alkan-LTD» reagenti	0,2-0,4
Su	qalanı

İxtiranın texniki-iqtisadi üstünlüyü, ondan ibarətdir ki, tərkibin özlülüyünün artması və hidravlikli müqavimət əmsalının azalması hesabına quyuda mexaniki qatışıqları çıxarmaqla qum tıxacının yaranmasının qarşısı alınır, quyunun sabit rejiminə nail olunur ki, bunda nəticəsində quyunun istismarına çəkilən xərclər azalır.

(21) 99/001370

(22) 04.03.1999

(51)⁷E 21B 43/00

(71) Neft və qaz yataqların mənimsənilməsi üzrə Dövlət Elmi-Tədqiqat və Layihə İnstitutu (AZ)

(72) Vəliyev Müzəffər Ələkbər oğlu, Hümətov Həsən Haşım oğlu, Əliyev Vasif İzzət oğlu, Abbasov Zirrəddin Hacı oğlu, Həsənov Ziya Tanrıverdi oğlu,

Nəcəfov Nəcəfqulu Barat oğlu, Qayıbov Abbas Babaoğlu, Hüseynova Validə Əbdul qızı, Suleymanova Sara Abas qızı (AZ)

(54) QAZ KƏMƏRLƏRİNDƏ ÇÖKMÜŞ MEXANİKİ QARIŞIQLARIN VƏ KONDENSLƏŞMİŞ MAYELƏRİN TƏMİZLƏNMƏSİ ÜÇÜN KÖRÜK YARADAN KOMPOZİSİYA.

(57) İxtira neft və qaz sənayesinə aid olub daha dəqiq olaraq köpük yaradan sistemlə qaz kəmərlərinin daxili səthində mayenin, mexaniki qarışıqların, asfaltların təmizlənməsində tətbiq olunur.

İxtiranın mahiyyəti köpük yaradan qarışıq hazırlayıb qaz kəmərlərinin daxili səthini mexaniki qarışıqlardan, ağır karbohidrogenlərdən və sudan təmizlənməsidir. İxtiranın texniki cəhətdən nailiyyəti kompozisiyada naften turşularının natrium duzundan ibarət olan neftayırma zavodlarının qələvi tullantısından istifadə edilməsi nəticəsində əldə edilmişdir. Kompozisiyanı təşkil edən komponentlər aşağıdakı kütlə faizi nisbətində götürülür:

Karboksimetilseluloza (KMS)	2,0-3,0
Trietanolamin (TEA)	0,2-0,5
Naften turşularının Na duzları	qalanı

(21) a2003 0224

(22) 05.11.2003

(51)⁷E 21B 43/11, 37/00

(71) «Neft Daşları» Neft və Qazçıxarma İdarəsi (AZ)

(72) Şirinzadə Alçın Əlisəftər oğlu, Əlizadə Şirinağa Qəribə oğlu, Məmmədov Kamil Qüdrət oğlu, Babayev Rəvan Cəfər oğlu, Paşayev Yunis Paşa oğlu (AZ)

(54) QUM TIXACINI TƏMİZLƏMƏK ÜÇÜN QURĞU.

(57) İxtira neftçıxarma sənayesinə aid olub, neft quyularında qum tixacını təmizləmək üçün istifadə edilə bilər. İxtiranın məsələsi frez qovşağının sadələşdirilməsi və təmizlənmə səmərəliliyinin artırılmasıdır. Qarşıya qoyulan məsələ onunla həll olunur ki, qum tixacını təmizləmək üçün qurğu, başlıqdan, qapaqdan, yəhərdən, ştok və ştok başlığından, yuvacılıq birləşdiricidən, gövdədən, üzərində borucuq yerləşdirilmiş teleskopik borudan, yivli lülədən, yuvacılıq birləşdirici və lülənin üzərində yerləşdirilmiş yaylardan və frezdon ibarət olub, ixtiraya əsasən, yuvacılıq birləşdirici ilə əlaqələnməmiş və üzərində stopor vinti olan silindrik qula təchiz olunub.

BÖLMƏ G

FİZİKA

G 01

(21) a2004 0126

(22) 18.06.2004

(51)⁷G 01C 21/00, 21/02, 21/30

(71)(72) Əliyev Ədalət Bayraməli oğlu (AZ)

(54) UÇUŞ APARATLARININ UÇUŞ-TEXNİKİ PARAMETRLƏRİNƏ DAİMİ NAZƏRƏTİN QLOBAL SİSTEMİ.

(57) Daimi nəzarətin qlobal sistemi yerdə və uçuşda hava gəmilərinin texniki və uçuş parametrlərinə nəzarət sistemlərinə aiddir. İxtiranın məsələsi dərhal, ekipajın müdaxiləsi olmadan avariya və ya qəza vəziyyətinə gətirib çıxara bilən uçuş aparatlarının (UA) sistem və aqreqatlarının işində uçuş-texniki istismarın tələblərindən istənilən kənara çıxmaların alınmasına və Yerə verilməsinə imkan yaradan daimi nəzarətin qlobal sisteminin yaradılmasıdır. Qarşıya qoyulmuş məsələyə 50-60 dərəcə əyilmiş 6 kəşişən orbital müstəvilərdə yerləşmiş Yerin süni peykləri (YSP) qrupundan ibarət UA-nın uçuş-texniki parametrlərinə daimi nəzarətin qlobal sistemi (DNQS) ilə nail olurlar, belə ki, hər orbitdə onlara, UA düyün və aqreqatları sistemlərinin uçuş-texniki parametrlərinin qaytarılmış siqnallarının qəbulu üçün kanallar və hesablama mərkəzi və YSP-dən qaytarılmış siqnalın qəbulu və telemetrik verilənlər üzrə vəziyyətin müəyyən edilməsi üçün təyin edilmiş aviasiya-texniki xidməti, uçuş xidməti, Daxili İşlər İdarəsi (Dİİ) xidməti və təhlükəsizlik xidmətinin displeyinə çıxışla antenalı sahəsi olan diaqnostika laboratoriyalarına qaytarılmış siqnalların verilməsi kanalları fəaliyyətdə olan üç peyk sığışır, bununla bərabər, UA «MCPII-64» və «CAPIII» tipli maqnit bort özüyazanlarından, qəbul edilən siqnalın məlumat parametrləri arasında qaytarılması, uzlaşdırılması və tutuşdurulması prosesində onların qiymətləndirilməsi üzrə məlumat ayıran qeyri-xətti qurğu olan diskriminatordan, filtdən, modulyatordan və qaytarılmış siqnalların rədioelektron vericisindən ibarət bort avadanlığı ilə təchiz olunub. Yerin süni peykləri qrupu «НАВСТАР» ("NAVSTAR" - Navigtional Satellite Time and Ranging) amerikan sistemi və ya «ГЛЮНАСС» (Глобальная навигационная спутниковая система) Rusiya sistemidir.

(21) a2003 0215

(22) 28.10.2003

(51)⁷G 01F 1/20; F 17D 3/18

(71) Milli Aviasiya Akademiyası (AZ)

(72) Paşayev Arif Mircəlal oğlu, Hacıyev Namiq Cəfər oğlu, Nəbiyev Rasim Nəsim oğlu, Şükürov Səməd Abdul oğlu (AZ)

(54) QƏBULEDİCİ-PAYLAYICI QURĞU.

(57) Qəbuledici-paylayıcı qurğu, aeroportların aviasiya yanacağı magistral boru kəmərlərinin ölçü-sayğac cihazlarına aiddir. Bu qurğu təsərrüfatın istənilən sahəsində maye nəql edən magistral boru kəmərlərinin ölçü-sayğac cihazları ilə birlikdə mövcud cihazların ölçmə diapazonunu və həssaslığını artırmaq, xətaalarını azaltmaq məqsədi ilə tətbiq edilə bilər. İxtiranın məsələsi magistral boru kəmərlərində axan mayeyə qazın sərfini basqı götürüm yolu ilə ölçən ölçü-sayğac aparatları üçün onların dəqiqliyini və həssaslığını artıran yeni qəbuledici-paylayıcı qurğu yaratmaqdır. Göstərilən məsələnin həlli üçün qəbuledici paylayıcı

qurğu, boru kəmərinə yerləşdirilən basqı qəbuledicidən ibarətdir, o, əlavə olaraq, gövdəsi bağlama tərtibatı vasitəsilə həm oxu ətrafında, həm də boru kəmərinin oxu ətrafında fırlanma imkanı ilə boru kəmərinə bərkidilmiş paylayıcı ilə təchiz olunub, basqı qəbuledici isə bir-birilə və flansa lehirlənmiş üç ortalaşdırıcı zond şəklində hazırlanıb, kənar zondlara basqı qəbulu başlıqları lehirlənib, həm də zondlar tutucuların köməyiylə paylayıcının gövdəsinin yuxarı tərəfinə tərpnəmzə oturdulmuş və onun daxili kanalları ilə birləşmişlər, axırncılar idarəetmə dəstəyi ilə fırladılan zolotnikin kanalları vasitəsilə paylayıcının çıxış ştuserlərinə birləşmişdir, bağlama tərtibatına isə paylaşdırıcının gövdəsi ilə sərt birləşdirilmiş və tutucunun daxilində atma qayka ilə bərkidilmiş oynaq və sferik kipləndiricilər daxildir, tutucunun özü isə kipləşdirici həlqələrlə altlığa yivli birləşmişdir.

(21) a2003 0134

(22) 23.06.2003

(51)⁷G 01J 3/28, 3/32

(71)(72) Əsədov Hikmət Həmid oğlu, İsayev Azər Azad oğlu (AZ)

(54) ÜÇ DALĞALI OZONOMETR.

(57) İxtira Yer atmosferinin qaz tərkib hissələrinin xarakteristikalarının ölçülməsi qurğularına aiddir və atmosferdə ozonun ümumi miqdarının ölçmə qurğusu kimi istifadə edilə bilər. İxtiranın məsələsi qurğunun dəqiqliyinin artırılmasından ibarətdir. Məsələ elə həll edilmişdir ki, üç dalğalı ozonometr, yüksəklik-azimutal qurğusundan, idarəetmə pultundan, qida blokundan, nəzarət qurğusundan və tərkibində giriş və çıxış diafraqmaları, mühafizəedici kvars lövhəsi, iki işıq filtri, sabit cərəyan gücləndiricisinin girişinə qoşulmuş fotoelement olan qəbuledici hissədən ibarət olub, ixtiraya görə, ona əlavə olaraq, giriş hissədə təshihəedici işıq filtri, ikinci və təshihəedici işıq filtrlərinin iştirakı ilə formalaşan elektrik siqnallarının ilkin işlənməsi qurğusu əlavə edilmişdir, axırncı ikipozisiyalı çevirici açardan, birinci və ikinci gücləndirici-formalaşdırıcıdan, vurma blokundan və kvadrat kök alma blokundan ibarətdir, bu halda ikipozisiyalı çevirici açarın girişi sabit cərəyan gücləndiricisinin çıxışına qoşulmuşdur, birinci və ikinci çıxışları isə müvafiq olaraq gücləndirici-formalaşdırıcıların birinci və ikinci girişlərinə qoşulmuşlar ki, bunların da çıxışları müvafiq olaraq vurma blokunun birinci və ikinci girişi ilə, vurma blokunun çıxışı isə kvadrat kök alma blokunun girişi ilə birləşmişdir. Atmosferdə olan ozonun ümumi miqdarını bu qurğu ilə ölçən zaman aerokol xətasının tam kompensasiya edilməsi imkanı yaranır.

(21) a2003 0257

(22) 26.12.2003

(51)⁷G 01N 27/00

(71) Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyası (AZ)

(72) Fərzanə Nadir Həsən-Ağa oğlu, Sultanov Rafiq Fəridoviç, Abbasova Səkinə Məmməd qızı (AZ)

(54) OZON-OKSİDLƏŞDİRİCİ YARIMKEÇİRİCİ DETEKTOR.

(57) İxtira analitik cihazqayırma sahəsinə aiddir və instrumental təhlildə qaz və ya buxar-qaz şəklində olan üzvi maddələrin keyfiyyət və miqdarını təyin etmək üçün istifadə oluna bilər. İxtiranın məsələsi detektorun həssaslığının artırılmasıdır. Qarşıya qoyulan məsələ onunla həll olunur ki, ozon-oksidləşdirici yarımkeçirici detektor, qazların verilməsi və çıxarılması üçün dibində və baş hissəsində ştuseri olan, dielektrikdən hazırlanmış silindrik kamerdən, onun dibində bərkidilmiş və yüksək gərginlik mənbəyinə qoşulmuş metal ucluqdan, həmçinin silindrik kamernin xarici səthində, onun dibi ilə metal ucluğun kəsiyi arasında yerləşmiş və yüksək gərginlik mənbəyinə qoşulmuş dairəvi elektroddan, metal ucluğun kəsiyi üzərindəki fəzədə yerləşdirilmiş qızdırıcı elementdən, silindrik kamernin baş hissəsi ilə qızdırıcı element arasında yerləşdirilmiş ilk ölçü çeviricisindən ibarət olub, ixtiraya əsasən, ilk ölçü çeviricisi kimi oksidləşdiriciyə qarşı selektiv həssaslığa malik olan yarımkeçirici nazik təbəqədən istifadə edilmişdir.

(21) a2003 0074

(22) 16.04.2003

(51)⁷G 01R 21/00, 21/06

(71) Azərbaycan Elmi Tədqiqat Energetika və Enerji-layihə İnstitutu, Balametov Əsrəf Balamet oğlu, Xəlilov Elman Dəmir oğlu, Balametov Elçin Əsrəf oğlu (AZ)

(72) Balametov Əsrəf Balamet oğlu, Xəlilov Elman Dəmir oğlu, Balametov Elçin Əsrəf oğlu (AZ)

(54) YÜKSƏK GƏRGİNLİKLİ DƏYİŞƏN CƏRƏYAN XƏTTİNDƏ AKTİV GÜCÜN TƏYİN OLUNMASI ÜSULU.

(57) İxtira elektrotexnikaya aid olub, yüksək gərginlikli dəyişən cərəyan xəttində rejimlərin idarə olunmasında istifadə oluna bilər. İxtiranın məsələsi yüksək gərginlikli xəttə akliv gücün təyin olunmasının dəqiqliyinin, sistematik xətanın gərginlik ölçü transformatorunun istismar rejimindən və birləşdirici naqillərdə gərginlik düşküsündən asılılığını nəzərə almaqla artırılmasından ibarətdir. Məsələ onunla həll olunub ki, yüksək gərginlikli dəyişən cərəyan xəttində aktiv gücün təyin olınması üsulu, cərəyanın, gərginliyin, aktiv və reaktiv gücün ölçülməsindən, ölçülmüş kəmiyyətlərə əsasən cərəyan və gərginlik ölçü transformatorlarının sistematik xətasının təyin edilməsindən, aktiv gücün qiymətinin aktiv gücün ölçülmüş kəmiyyətindən çıxmaqla təyin edilməsindən ibarət olmaqla, ixtiraya əsasən, əlavə olaraq, gərginlik ölçü transformatorunun ikinci dövrəsində cərəyanı ölçülər və ölçülən cərəyanın qiymətinə əsasən gərginlik ölçü transformatorunun birləşdirici naqillərin əmələ gətirdiyi sistematik xətalara və ölçü sisteminin sistematik xətasını dəqiqləşdirirlər.

- (21) a2003 0200
(22) 26.09.2003
(51)⁷G 01R 27/26
(71) Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyası nəzdindəki «Neftin, qazın geotexnoloji problemləri və kimya» Elmi-Tədqiqat İnstitutu (AZ)
(72) Ramazanova Elmira Məmməd Emin qızı, Əliyev Rüstəm Talib oğlu, Rzayev Telman Bahadır oğlu (AZ)
(54) **TORPAĞIN TƏMİZLƏNMƏSİ PROSESİNDƏ ONUN NEFTLƏ ÇİRKƏLƏNMƏ DƏRƏCƏSİNƏ NƏZARƏT QURĞUSU.**

(57) İxtira ölçü texnikasına aiddir və neftlə çirklənmiş torpaqların təmizlənməsinin texnoloji prosesinə avtomatik nəzarət üçün istifadə oluna bilər. İxtiranın məsələsi neftlə çirklənmiş torpaqların təmizlənməsi zamanı təmizlənmə dərəcəsinə avtomatik nəzarəti təmin etməkdir. Qurğu neftlə çirklənmiş torpaqların təmizlənməsi zamanı dielektrik nüfuzetmənin dəyişməsinə avtomatik nəzarəti və onun təmiz süxurun dielektrik nüfuz etmə dərəcəsinə yaxınlığını həyata keçirir.

G 06

- (21) a2003 0255
(22) 19.12.2003
(51)⁷G 06F 1/20, 1/16
(71) Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası İnformasiya Texnologiyaları İnstitutu (AZ)
(72) Əliquliyev Rasim Məhəmməd oğlu, Əliyev Əmiraslan İbrahim oğlu, Məmmədov Hafiz Əlimərdan oğlu (AZ)
(54) **KOMPÜTERİN QIDA MƏNBƏYİ BLOKUNUN QORUNMASI ÜÇÜN QURĞU.**

(57) İxtira hesablamaya texnikasına aid olub, kompüterin istismarı zamanı onun qida mənbəyi blokunun mühafizəsi üçün nəzərdə tutulmuşdur. İxtiradan qarşıya qoyulan məsələ qida mənbəyi blokunun temperaturunun onun iş rejimindən asılı olaraq tənzimlənməsi və onun istismar müddətinin uzadılmasıdır. Qarşıya qoyulmuş məsələ onunla həll olunur ki, kompüterin qida mənbəyi blokunun qorunması üçün qurğu, qida mənbəyi blokundan, onun çıxışına qoşulmuş komparatorun, ventilyasiya blokundan ibarət olub, ixtiraya əsasən, tərkibinə temperatura həssas olan blok, gücləndirici blok, multivibrator, siqnal bloku və müqavimət bloku daxil edilib, belə ki, qida mənbəyi blokunun birinci çıxışı temperatura həssas olan blokun girişinə, onun çıxışı isə gücləndirici blokun ikinci girişinə qoşulub, qida mənbəyi blokunun ikinci çıxışı gücləndirici blokun birinci girişinə, onun çıxışı isə ventilyasiya blokunun girişinə qoşulub, ventilyasiya blokunun birinci çıxışı komparatorun birinci girişinə, ventilyasiya blokunun ikinci çıxışı isə müqavimət blokunun girişinə, onun çıxışı isə komparatorun ikinci girişinə qoşulub, qida mənbəyi blokunun üçüncü çıxışı komparatorun üçüncü girişinə, onun çıxışı isə multivibratorun ikinci girişinə qoşulub, qida mənbəyi blokunun dördüncü çıxışı multivibratorun birinci girişinə, onun çıxışı isə siqnal blokunun girişinə qoşulub.

- (21) a2004 0007
(22) 16.01.2004
(51)⁷G 06F 1/20, 1/16
(71) Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası İnformasiya Texnologiyaları İnstitutu (AZ)
(72) Əliquliyev Rasim Məhəmməd oğlu, Əliyev Əmiraslan İbrahim oğlu, Məmmədov Hafiz Əlimərdan oğlu (AZ)
(54) **KOMPÜTERİN QIDA MƏNBƏYİ BLOKUNUN QORUNMASI ÜÇÜN QURĞU.**

(57) İxtira hesablamaya texnikasına aiddir və kompüterin istismarı zamanı onun qida mənbəyi blokunun nasazlığını və yaxud tamamilə sıradan çıxmasını aradan qaldırmaq üçün nəzərdə tutulmuşdur. İxtiranın məsələsi kompüterin qida mənbəyi blokunda temperatur rejiminin pozulması hallarında onun iş rejiminin tənzimlənməsidir. Qarşıya qoyulmuş məsələ onunla həll olunur ki, kompüterin qida mənbəyi blokunun qorunması üçün qurğu qida mənbəyi blokundan, onun çıxışına qoşulmuş müqayisə blokundan, tranzistor və transformator bloklarından ibarət olub, ixtiraya əsasən, onun tərkibinə temperatura həssas olan blok, inversiya məhdudlaşdırıcı blok, «və ya» bloku və etalon cərəyan mənbəyi daxil edilib, belə ki, qida mənbəyi blokunun üçüncü çıxışı temperatura həssas olan blokun girişinə, onun çıxışı inversiya məhdudlaşdırıcı blokun girişinə, onun çıxışı «və ya» blokunun birinci girişinə, onun çıxışı isə müqayisə blokunun birinci girişinə qoşulub müqayisə blokunun ikinci girişi qida mənbəyi blokunun birinci çıxışına, müqayisə blokunun çıxışı tranzistor blokuna. onun çıxışı transformator blokunun ikinci girişinə, sonuncunun birinci girişi isə qida mənbəyinin ikinci çıxışına qoşulub, bu zaman etalon cərəyan mənbəyinin çıxışı «və ya» blokunun ikinci girişinə qoşulub.

G 09

- (21) a2005 0002
(22) 05.01.2005
(51)⁷G 09B 19/00; A 61B 5/16
(71) Milli Aviasiya Akademiyası (AZ)
(72) Paşayev Arif Mircəlal oğlu (AZ), Cəfərzadə Rauf Məmməd oğlu (AZ), Məmmədov Arif Məmməd oğlu (AZ), Mixaylik Nikolay Fyodoroviç (RU), Malişevskiy Aleksey Valeryeviç (RU)
(54) **İNSAN AMİLİ SAHƏSİNDƏ UÇUŞ HEYƏTİNİN PEŞƏ HAZIRLIĞI ÜSULU.**

(57) İxtira, tibb sahəsinə, xüsusilə psixologiyaya aiddir və uçuş heyətinin hazırlığı zamanı istifadə edilə bilər. İxtiranın vəzifəsi, bilavasitə hazırlıq prosesində təlim iştirakçılarının hazırlığının obyektiv və mötəbər qiymətləndirilməsi ilə insan amili sahəsində uçuş ekipajları üzvlərinin hazırlığının keyfiyyətini artırmaqdan ibarətdir. İnsan amili sahəsində uçuş heyətinin peşə hazırlığı üsulu, 30 saat ərzində beş mərhələdə keçirilən, xüsusi seçilmiş və kombine edilmiş psixodiagnostik testlər, rol oyunları və çalışmalar vasitəsilə psixodiagnostik testləşdirmənin keçirilməsini və sonuncu mərhələdə dinləyicilərə fərdi məsləhətlər verilməsinə aiddir.

məsinin daxılı oduğu sərt əks əlaqəli treninqin məkan-zaman prosedurasını özündə əks etdirir.

G 11

(21) a2004 0017

(22) 02.02.2004

(51)⁷G 11B 20/10

(71) Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası İnformasiya Texnologiyaları İnstitutu (AZ)

(72) Əliquliyev Rəşid Məhəmməd oğlu, Ağayev Bəkər Sayıl oğlu, Rəşidov Məhəmməd Əli oğlu, Pənahov Namiq Əbülfəz oğlu, Əzizov Ruslan Əzizəli oğlu, Əzizov Elçin Əzizəli oğlu (AZ)

(54) DANIŞIQ İNFORMASIYASININ RƏQƏMLİ YAZILMASI VƏ DİNLƏNİLMƏSİ ÜÇÜN QURĞU.

(57) Təklif edilən ixtira danışıq informasiyasının yığılması texnikasına, əlaxusus danışıq informasiyasının rəqəmli yazılması və dinlənilməsi qurğularına aiddir. İxtiranın qarşıya qoyduğu məsələ, sadə sxemə, genişləndirilmiş funksional imkanlara və yüksək işləmə sürətinə malik olan qurğunun yaradılmasından ibarətdir. Qarşıya qoyulmuş məsələ onunla həll olunur ki, danışıq informasiyasının rəqəmli yazılması və dinlənilməsi üçün qurğu, gücləndirici düyündən, analoq-rəqəm çeviricisindən, birinci və ikinci bufer yaddaş bloklarından, informasiyanın yığılması və emalı blokundan ibarətdir, gücləndirici düyün ilkin gücləndirmə blokundan, analoq-zolaq filtri blokundan, əsas gücləndirmə blokundan və gücləndirməni avtomatik tənzimləmə blokundan hazırlanıb, qurğuya isə informasiya mənbəi bloku, qalvanik ayırma bloku, sinxronlayıcı siqnallar generatoru bloku, sistem şininin əlaqələndirmə bloku daxil edilmişdir, belə ki, informasiya mənbəi bloku, qalvanik ayırma bloku, ilkin gücləndirmə bloku, analoq-zolaq filtri bloku, əsas gücləndirmə bloku, analoq-rəqəm çeviricisi, bir-birinə paralel qoşulmuş birinci və ikinci bufer yaddaş blokları, sistem şininin əlaqələndirmə bloku və informasiyanın yığılması və emalı blokları müvafiq surətdə ardıcıl birləşdirilmiş, gücləndirməni avtomatik tənzimləmə blokunun girişi analoq-zolaq filtrinə çıxışına, çıxışı isə ilkin gücləndirmə blokunun ikinci girişinə, sinxronlayıcı siqnallar generatoru blokunun birinci çıxışı ikinci bufer yaddaş blokunun ikinci girişinə, ikinci çıxışı birinci bufer yaddaş blokunun ikinci girişinə, üçüncü çıxışı analoq-rəqəm çeviricisinin ikinci girişinə, dördüncü çıxışı isə informasiyanın yığılması və emalı blokunun ikinci girişinə bağlanmışdır.

BÖLMƏ H

ELEKTRİK

H 01

(21) a2003 0184

(22) 18.08.2003

(51)⁷H 01J 49/34

(71) Bakı Dövlət Universiteti (AZ)

(72) Əsgərov Şahlar Qaçay oğlu, Nuriyev Kamil Zülfüqar oğlu, Ağayev Mustafə Nuhbala oğlu, Nurabəyli Təranə Kamil qızı (AZ)

(54) KÜTLƏ SPEKTROMETRİ.

(57) İxtira analitik cihazqayırma sahəsinə aid olub, aksial-simmetrik elektrik sahəsinə malik analizatorlarda istifadə oluna bilər. İxtiranın məsələsi qurğunun ayırma qabiliyyətinin yüksəldilməsi ilə eyni zamanda həssaslığının artırılmasıdır. Qarşıya qoyulan məsələ, onunla həll olunur ki, kütlə spektrometri, ion mənbəyindən, daxili və xarici elektrodu aksial-simmetrik analizator və onun giriş və çıxışında yerləşdirilmiş, pəncərələri elektrik keçiricili təbəqə və tellərlə örtülmüş diafraqmalardan, ion detektoru və qeydedici bloktan ibarət olub, ixtiraya əsasən, analizatorun daxili elektrodunun işçi səthindən 2-4 mm məsafədə izolyatorlar üzərində, ekvipotensial səthlərin potensialları altında olan termo-elektron mənbəyi və idarəedicisi tor yerləşdirilib.

(21) a2003 0183

(22) 07.08.2003

(51)⁷H 01L 41/18, 41/22

(71) Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Fizika İnstitutu (AZ)

(72) Kərimov Mahmud Kərim oğlu, Qurbanov Mərzə Əbdül oğlu, Şahaxtinski Məhəmmədəmin Həbibulla oğlu, Orucov Allahverdi Oruc oğlu, Quliyev Məsafir Məzahir oğlu, Əliyev Qadir Qurbanəli oğlu, İbrahimov Rövşən Bəysəfa oğlu (AZ)

(54) PYEZOELEKTRİK KOMPOZİT MATERIALLARIN ALINMASI ÜSULU.

(57) İxtira aktiv dielektriklər və pyezotexnika sahəsinə aiddir və müxtəlif təyinatlı yüksək həssaslıqlı pyezoelektrik çeviricilərin alınması üçün istifadə edilə bilər. İxtiranın məsələsi pyezoəmsalın və pyezohəssalığın yüksəldilməsi və pyezoəmsalın temperatur stabilliyini intervalının genişləndirilməsidir. Təklif olunan üsul komponentlərin homogen qarışığının isti preslənməsi və elektrotermopolyarlaşmadan ibarət olub, onunla fərqlənir ki, elektrotermopolyarlaşmadan əvvəl kompoziti, elektrik boşalması şəraitində və temperaturun təsiri altında kristallaşdırırlar (elektrotermoboşalma kristallaşması).

H 02

(21) a2004 0047

(22) 23.03.2004

(51)⁷H 02J 7/32; B 60L 8/00

(71)(72) Səfərov Rza Əmikişi oğlu (AZ)

(54) GÜNƏŞ BATAREYASINDAN ALINMIŞ ELEKTRİK ENERJİSİNİN TEXNİKİ VASİTƏLƏRDƏ İSTİFADƏSİ ÜÇÜN QURĞU.

(57) İxtira elektrotexnika və maşınqayırma sahələrinə aid olub, əsasən, günəş batareyasından alınmış elektrik enerjisinin enerji işlədici qurğularda, o cümlədən, texniki vasitələrdə köməkçi elektrik mənbəyi kimi istifadəsi üçün nə-

zərdə tutulmuşdur. İxtiranın məsələsi günəş batareyasından toplanmış elektrik enerjisinin texniki vasitələrdə istifadəsi üçün qurğunun sadələşdirilməsidir. Qarşıya qoyulan məsələ onunla həll olunur ki, günəş batareyasından alınmış elektrik enerjisinin texniki vasitələrdə istifadəsi üçün qurğu, günəş batareyası bloku və daimi enerji mənbəyi blokundan ibarət olub, ixtiraya əsasən, tərkibinə gərginliyə nəzarət bloku, «və ya-və ya» bloku, icraçı blok köməkçi və əsas yük blokları daxil edilib, belə ki günəş batareyası blokunun çıxışı gərginliyə nəzarət blokunun girişinə, onun çıxışı isə «və ya-və ya» blokunun birinci girişinə qoşulub, «və ya-və ya» blokunun ikinci girişi, əsas yük blokuna qoşulmuş daimi enerji mənbəyi blokunun birinci çıxışına birləşib, «və ya-və ya» blokunun çıxışı isə köməkçi yük blokuna qoşulmuş icraçı blokun girişinə birləşib.

(21) a2003 0207

(22) 17.10.2003

(51)⁷H 02H 9/00, 9/02, 9/04

(71) Azərbaycan Texniki Universiteti (AZ)

(72) Həcihəsənov Esgəndər Əsgər oğlu (AZ)

(54) QIDA MƏNBƏLƏRİNİN ŞƏBƏKƏDƏ GƏRGİNLİYİN VƏ CƏRƏYANIN DƏYİŞMƏSİNİN MÜDAFİƏ QURĞUSU.

(57) İxtira elektrotexniki avadanlığı sahəsinə aiddir və xüsusilə şəbəkə gərginlik dəyişməsinə artıq yüklənmə cərəyanına reaksiya verən elektrik müdafiə qurğusu kimi istifadə oluna bilər. İxtiranın məsələsi qurğunun funksional imkanlarının genişləndirilməsidir. Məsələ onunla həll olunur ki, qida mənbələrinin şəbəkədə gərginliyin və cərəyanın dəyişməsindən müdafiə qurğusu, normal açıq və bağlı kontaktları olan reledən, öz aralarında ardıcıl birləşmiş iki rezistordan və bunlardan birinin potensiometrik birləşməsindən ibarət gərginlik bölücüsündən, mikrosxemin xarici tranzistorundan, stabiltron, tutum və gərginlik qida mənbəyindən, mikrosxemin xarici tranzistor kollektorunun rele vasitəsilə gərginlik qida mənbəyinin müsbət şinasına qoşulmasından, baza elektrodunun mikrosxemə qoşulmasından, stabiltronun mənfi elektrodunun ümumi mənfi şınaya birləşməsindən, müsbət elektrodunun isə rezistor vasitəsilə gərginlik qida mənbəyinin müsbət şinasına qoşulmasından, relenin normal açıq kontaktının bir tərəfdən ümumi mənfi şınaya, o biri tərəfdən isə rele vasitəsilə gərginlik qida mənbəyinin müsbət şinasına qoşulmasından ibarət olub, ixtiraya əsasən, əlavə olaraq diod, ikinci gərginlik bölücüsü, ikinci mikrosxemlə hədd qurğusu daxil edilib, diodun mənfi elektrodu xarici tranzistor kollektoruna birləşdirilib, müsbət elektrodu isə gərginlik qida mənbəyinin müsbət şınasına qoşulub, hədd qurğusu birinci mikrosxem çıxışının ikinci mikrosxemin ikinci girişinə qoşulması şəklində yerinə yetirilib, bu zaman ikinci mikrosxemin birinci girişinə ikinci gərginlik bölücüsünün orta birləşmə nöqtəsi, bu nöqtəyə isə tutumun və potensiometrik qoşulmuş rezistorun kontaktlarından biri qoşulub, birinci gərginlik bölücüsünün orta birləşmə nöqtəsinə isə birinci mikrosxemin birinci və ikinci girişləri qoşulub, həmçinin gərginlik qida mənbəyinin ümumi mənfi şinasına tutumun, birinci və ikinci gərginlik bölücülərinin ikinci kon-

taktları qoşulub, belə ki, birinci gərginlik bölücüsünün orta birləşmə nöqtəsinə isə tutumun ümumi mənfi şına ilə birləşmə nöqtələri arasında şuntlayıcı rezistor qoşulub, yük müqaviməti isə gərginlik qida mənbəyi çıxışının müsbət və ümumi mənfi şinasına qoşulub.

(21) a2004 0112

(22) 01.06.2004

(51)⁷H 02K 17/00, 17/02, 7/20

(71) Məmmədov Arif İbrahim oğlu, Məmmədov Vüqar Arif oğlu (AZ)

(72) Məmmədov Arif İbrahim oğlu (AZ), Kovrik Mirça (RO), Qalan Nekulai (RO), Məmmədov Vüqar Arif oğlu (AZ)

(54) ÜÇFAZALI ASINXRON ELEKTRİK MÜHƏRRİKİ.

(57) İxtira elektrik maşınlarına, xüsusən qısa qapanmış rotorlu asinxron elektrik mühərriklərinə aid olub, istehsalatın bütün sahələrində, o cümlədən dəyişən cərəyanla işləyən lokomotivlərdə dartı mühərriki kimi istifadə oluna bilər. İxtiranın məsələsi mühərrikin icra rejiminin, istismar göstəricilərinin artırılmasıdır. Məsələ onunla həll olunur ki, üçfazlı asinxron elektrik mühərriki, gövdə, stator və qısa qapanmış rotordan ibarət olub, ixtiraya əsasən, gövdə hər iki tərəfdən qapaqlarla bağlanmış həlqə şəklində yerinə yetirilib, hər qapağın daxilində ardıcıl dolaqları olan həlqə şəkilli nüvə yerləşdirilib, dolaqların uçları isə gövdənin xarici səthində bərkidilmiş birləşdirici lövhəyə birləşilə həmçinin xarici səthində qaldırıcı qarmağı olan gövdə dəliyi olan oturağa bərkidilib stator sərbəst dolaqlardan ibarətdir və hər gövdənin qapağında iki ədəd dolaq öz aralarında ardıcıl, qarşı dolaqlarla paralel birləşərək elektrik dövrəsinə qoşulub; rotorun düzbucaqlı vərəq şəklində olan nüvəsi elektrotexniki poladdan hazırlanıb və nüvənin üzərindəki yuvalarda bir-birilə olaqəli olmayan qısa qapanmış dolaqlar yerləşdirilib, belə ki həlqə şəkilli rotor, həlqənin daxili tərəfində yerləşdirilmiş qarmaqlar vasitəsilə, gövdə qapaqlarının mərkəzindəki pəncərədən keçən mühərrikin oxuna birləşib.

H 03

(21) a2003 0201

(22) 30.09.2003

(51)⁷H 03H 9/00

(71) Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Fizika İnstitutu (AZ)

(72) Paşayev Arif MirCəlal oğlu, Həsənov Afiq Rəşid oğlu, Abdullayev Xəqani İmran oğlu (AZ)

(54) SİQNALLARIN ZAMAN TƏHRİFLƏRİNİN KORREKSİYASININ AKUSTOOPTİK ÜSULU VƏ ONU YERİNƏ YETİRƏN QURĞU.

(57) İxtira siqnalların konservasiyası, həmçinin uzaq və ifrat uzaq məsafələrə yayılması zamanı yaranan zaman təhriflərinin korreksiyası üsullarına aiddir. İxtiranın məsələsi zaman təhriflərinin geniş korreksiya diapazonuna, kiçik

enerji sərinə, yüksək cəldliyə malik qurğunun yaradılması və işlənən siqnala daxil edilən təhriflərin azaldılmasıdır. Məsələn onunla həll olunur ki, siqnalların zaman təhriflərinin korreksiyasının akustooptik üsulu, dayaq və işlənən siqnalların fazalarının müqayisəsi yolu ilə səhv siqnalın ayrılması, formalaşdırılması və işlənən siqnaldakı zaman təhriflərinin aradan qaldırılmasından ibarət olub, ixtiraya əsasən, işlənən siqnalı elastik dalğaya çevirirlər, fotoelastik mühitə daxil edirlər və dəyişdirilmiş zaman miqyasında, koherent işıq mənbəyi şüalanmasının qeyri-şəffaf və yarı şəffaf güzgülərlə parçalanmasından formalaşdırılan işıq dəstəsinin köməyi ilə sayırlar, belə ki, koherent işıq mənbəyi kimi adi lazerdən istifadə edirlər. Üsulun yerinə yetirilməsi üçün qurğu, dayaq -idarə olunan generatordan, onun çıxışına qoşulmuş səhv siqnalı ayıran və formalaşdırılan blokdan, tərkibində bir optik ox üzərində yerləşdirilmiş koherent işıq mənbəyi, elektrik girişi amplitud modulyatorun çıxışına qoşulmuş akustooptik modulyator, belə ki, dayaq-idarə olunan generatorun, səhv siqnalı ayıran və formalaşdırılan blokun və amplitud modulyatorun girişləri siqnal mənbəyinə qoşulub, yığıcı linza, yarıqlı diafraqma, həmçinin foloqəbuledici qurğu olan akustooptik zaman modulyatorundan ibarət olub, ixtiraya əsasən, akustooptik zaman modulyatoruna koherent işıq mənbəyi ilə əlaqələnməmiş güzgü sistemi, dəlikləri olan diafraqma və girişi səhv siqnalı ayıran və formalaşdırılan blokun çıxışına, çıxışı isə amplitud modulyatorun ikinci girişinə qoşulmuş idarəedici generator daxil edilib.

H 04**(21) a2002 0138****(22) 17.07.2002****(51)⁷H 04L 15/34****(71) Azərbaycan Texniki Universiteti (AZ)****(72) İbrahimov Bayram Qənimət oğlu, İbrahimov Qismət Qənimət oğlu (AZ)****(54) İNFORMASIYA MÜBADİLƏSİNİN AVTOMATLAŞDIRILMIŞ İŞ YERİNİ İDARƏETMƏ QURĞUSU.**

(57) İxtira diskret informasiyanın ötürülməsi texnikasına aiddir və telefoniyada, teleqrafda faksimil rabitədə, həmçinin telekommunikasiya sistemlərinin avtomatik idarəetmə sahəsində istifadə oluna bilər. İxtiranın məsələsi qurğunun funksional imkanlarını genişləndirməkdir. Təklif olunan informasiya mübadiləsinin avtomatlaşdırılmış iş yerlərini idarəetmə qurğusu, tərkibinə mübadilə qurğusu, verilənlərin mübadiləsinə sənədləşdirən qurğu, onun ikinci və üçüncü girişlərinə müvafiq olaraq birləşən çap klaviaturası və klaviaturanın məzmunu qurğusu daxil olan displey moduldan, eləcə də tərkibinə birinci girişi verilənlərin mübadiləsinə sənədləşdirən qurğunun çıxışına birinci çıxışı isə mikroENM-nin girişinə birləşən informasiyanı daxil etmə və çıxarma adapteri, çıxışı ilə mikroENM-ə bağlı içərisində qurulmuş yaddaş qurğusu daxil olan verilənləri idarəetmə qurğusundan ibarətdir, ixtiraya görə, ona kodek, modem və multipleksor daxil edilmişdir, belə ki, kodekin çıxışı modem girişinə, onun birinci çıxışı mübadilə qurğusu vasitəsilə informasiyanı daxil etmə və çıxarma adapterinin ikinci girişinə, axırının çıxışı multipleksorun gi-

rişinə qoşulmuşdur, modem ikinci çıxışı isə verilənlərin mübadiləsinə sənədləşdirən qurğunun girişinə qoşulmuşdur, informasiya mübadiləsinin terminal vasitələrinin daxil edilməsi yolu ilə danışq və qeyri-danışq informasiyanın ötürülməsi proseslərinin avtomatlaşdırılmasının təmini hesabına, telekommunikasiya sistemlərində avtomatlaşdırılmış iş yerlərinin işinin koordinatlaşmasına görə funksional imkanları genişləndirir.

İXTİRALAR ÜZRƏ İDDİA SƏNƏDLƏRİNİN GÖSTƏRİCİLƏRİ

SAY GÖSTƏRİCİSİ

İddia sənədinin nömrəsi	İndeks (BPT) (7 redaksiya)	İddia sənədinin nömrəsi	İndeks (BPT) (7 redaksiya)	İddia sənədinin nömrəsi	İndeks (BPT) (7 redaksiya)	İddia sənədinin nömrəsi	İndeks (BPT) (7 redaksiya)
99/001370	E 21B 43/00	a2003 0171	C 05F 11/00	a2003 0202	A 23L 1/318	a2003 0226	C 02F 3/04
99/001645	A 44C 5/00	a2003 0172	C 05F 11/00		A 23L 1/314		C 02F 3/06
a2000 0069	C 23G 11/00	a2003 0175	A 61K 31/575	a2003 0204	C 01J 107/00	a2003 0229	E 21B 21/14
	C 23G 11/10	a2003 0181	C 02F 1/28		C 09J 161/14	a2003 0245	C 02F 1/40
a2002 0109	C 01G 55/00		C 02F 3/00	a2003 0206	B 09C 1/02	a2003 0255	G 06F 1/20
	A 61K 31/28		B 01D 27/02	a2003 0207	H 02H 9/00		G 06F 1/16
a2002 0138	H 04L 15/34	a2003 0183	H 01L 41/18		H 02H 9/02	a2003 0257	G 01N 27/00
a2002 0181	A 01K 5/02		H 01L 41/22		H 02H 9/04	a2004 0007	G 06F 1/20
	G 01F 11/00	a2003 0184	H 01J 49/34	a2003 0208	C 08L 9/06		G 06F 1/16
a2002 0199	A 01C 1/06	a2003 0192	C 01B 13/10		C 08K 3/04	a2004 0012	A 61K 35/78
a2003 0011	A 61K 31/015	a2003 0193	C 09K 17/14	a2003 0209	C 08L 23/06		A 61P 27/00
a2003 0042	A 01B 3/36	a2003 0194	A 01N 33/04		C 08L 25/06	a2004 0017	G 11B 20/10
a2003 0070	C 07F 17/02		A 01N 33/06		C 08L 25/10	a2004 0047	H 02J 7/32
a2003 0074	G 01R 21/00		A 01N 33/08		C 08L 61/10		B 60L 8/00
	G 01R 21/06	a2003 0195	C 05C 1/00		C 08K 3/04	a2004 0112	H 02K 17/00
a2003 0094	B 05B 7/20		C 05C 9/00	a2003 0210	C 08L 23/22		H 02K 17/02
a2003 0134	G 01J 3/28		C 05C 11/00		C 08L 25/06		H 02K 7/20
	G 01J 3/32	a2003 0196	A 01N 41/00		C 08K 3/04	a2004 0126	G 01C 21/00
a2003 0143	A 01B 49/04		A 01N 41/02	a2003 0215	G 01F 1/20		G 01C 21/02
	A 01C 9/08		A 01N 41/12		F 17D 3/18		G 01C 21/30
a2003 0164	C 08F 240/00	a2003 0197	B 22F 1/02	a2003 0224	E 21B 43/11	a2005 0002	G 09B 19/00
a2003 0167	E 02D 31/02-31/04		B 22F 3/02		E 21B 37/00		A 61B 5/16
	C 08L 95/00		C 22C 33/02	a2003 0225	E 21B 43/00		
	C 08K 5/54	a2003 0200	G 01R 27/26	a2003 0226	B 01D 25/22		
a2003 0170	C 08L 95/00	a2003 0201	H 03H 9/00		B 01D 29/39		

SİSTEMATİK GÖSTƏRİCİSİ

İndeks (BPT) (7 redaksiya)	İddia sənədinin nömrəsi	İndeks (BPT) (7 redaksiya)	İddia sənədinin nömrəsi	İndeks (BPT) (7 redaksiya)	İddia sənədinin nömrəsi	İndeks (BPT) (7 redaksiya)	İddia sənədinin nömrəsi
A 01B 3/36	a2003 0042	B 22F 1/02	a2003 0197	C 08L 25/06	a2003 0210	G 01N 27/00	a2003 0257
A 01B 49/04	a2003 0143	B 22F 3/02	a2003 0197	C 08L 25/10	a2003 0209	G 01R 21/00	a2003 0074
A 01C 1/06	a2002 0199	B 60L 8/00	a2004 0047	C 08L 61/10	a2003 0209	G 01R 21/06	a2003 0074
A 01C 9/08	a2003 0143	C 01B 13/10	a2003 0192	C 08L 9/06	a2003 0208	G 01R 27/26	a2003 0200
A 01K 5/02	a2002 0181	C 01G 55/00	a2002 0109	C 08L 95/00	a2003 0167	G 06F 1/16	a2003 0255
A 01N 33/04	a2003 0194	C 01J 107/00	a2003 0204	C 08L 95/00	a2003 0170	G 06F 1/16	a2004 0007
A 01N 33/06	a2003 0194	C 02F 1/28	a2003 0181	C 09J 161/14	a2003 0204	G 06F 1/20	a2003 0255
A 01N 33/08	a2003 0194	C 02F 1/40	a2003 0245	C 09K 17/14	a2003 0193	G 06F 1/20	a2004 0007
A 01N 41/00	a2003 0196	C 02F 3/00	a2003 0181	C 22C 33/02	a2003 0197	G 09B 19/00	a2005 0002
A 01N 41/02	a2003 0196	C 02F 3/04	a2003 0226	C 23G 11/00	a2000 0069	G 11B 20/10	a2004 0017
A 01N 41/12	a2003 0196	C 02F 3/06	a2003 0226	C 23G 11/10	a2000 0069	H 01J 49/34	a2003 0184
A 23L 1/314	a2003 0202	C 05C 1/00	a2003 0195	E 02D 31/02-31/04	a2003 0167	H 01L 41/18	a2003 0183
A 23L 1/318	a2003 0202	C 05C 9/00	a2003 0195	E 21B 21/14	a2003 0229	H 01L 41/22	a2003 0183
A 44C 5/00	99/001645	C 05C 11/00	a2003 0195	E 21B 37/00	a2003 0224	H 02H 9/00	a2003 0207
A 61B 5/16	a2005 0002	C 05F 11/00	a2003 0171	E 21B 43/00	99/001370	H 02H 9/02	a2003 0207
A 61K 31/28	a2002 0109	C 05F 11/00	a2003 0172	E 21B 43/00	a2003 0225	H 02H 9/04	a2003 0207
A 61K 35/78	a2004 0012	C 07F 17/02	a2003 0070	E 21B 43/11	a2003 0224	H 02J 7/32	a2004 0047
A 61K 31/015	a2003 0011	C 08F 240/00	a2003 0164	F 17D 3/18	a2003 0215	H 02K 7/20	a2004 0112
A 61K 31/575	a2003 0175	C 08K 3/04	a2003 0208	G 01C 21/00	a2004 0126	H 02K 17/00	a2004 0112
A 61P 27/00	a2004 0012	C 08K 3/04	a2003 0209	G 01C 21/02	a2004 0126	H 02K 17/02	a2004 0112
B 01D 25/22	a2003 0226	C 08K 3/04	a2003 0210	G 01C 21/30	a2004 0126	H 03H 9/00	a2003 0201
B 01D 27/02	a2003 0181	C 08K 5/54	a2003 0167	G 01F 1/20	a2003 0215	H 04L 15/34	a2002 0138
B 01D 29/39	a2003 0226	C 08L 23/06	a2003 0209	G 01F 11/00	a2002 0181		
B 05B 7/20	a2003 0094	C 08L 23/22	a2003 0210	G 01J 3/28	a2003 0134		
B 09C 1/02	a2003 0206	C 08L 25/06	a2003 0209	G 01J 3/32	a2003 0134		

SƏNAYE NÜMUNƏSİNƏ DAİR İDDİA SƏNƏDLƏRİ BARƏDƏ MƏLUMATLARIN DƏRCİ

(21) S2004 0011

(22) 14.07.2004

(51)⁷ 9-01

(71) «ASFAN LTD.» Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti
(AZ)

(72) Əliyev Həbib Adil oğlu (AZ)

(54) BUTULKA.

(57) Butulka aşağıdakı mühüm əlamətlər məcmusu ilə xarakterizə olunur:

- kompozisiya elementlərinin tərkibi ilə: silindrik gövdə, boğazlıq, çiyinlər, oturacaq;
- gövdənin dəyirmilənmiş çiyinləri və dibə doğru dəyirmilənməsi olan formada yerinə yetirilməsi ilə;
- boğazlığın aşağıya doğru genişlənərək konusvari şəkilli tac və kənarə doğru nazik halqəşəkilli çənlərlə yerinə yetirilməsi ilə;

fərqlənir:

- qəhvəyi rəngli şüşədən yerinə yetirilməsi ilə;
- gövdənin, hündürlüyünün böyük hissəsində etiket zonasının halqəvari dərinləşməsinə əmələ gətirən yuxarı və aşağı hissələrdəki çıxıntılarla yerinə yetirilməsi ilə;
- butulkanın aşağı hissəsində "C" və "A" hərflərinin stilləşdirilmiş birləşmələri şəklində olan təsvirin yerinə yetirilməsi ilə;
- dibin dairə boyu yerinə yetirilmiş relyefli çərtmələrlə tərtib olunması ilə.

(21) S2004 0005

(22) 27.04.2004

(51)⁷ 9-03

(71) ORION Corporation (KR)

(72) Hwa-Kyung LEE (KR)

(74) Yakubova T.A. (AZ)

(54) QABLAŞDIRMA - QƏNNADI MƏMULALLARI
ÜÇÜN QUTU (Choco-Pie M).

(57) Qablaşdırma-qənnadı məmulalları üçün qutu aşağıdakı mühüm əlamətlər məcmusu ilə xarakterizə olunur:

- qablaşdırma-qutunun üfqi uzadılmış düzbucaqlı paralelepiped formasında yerinə yetirilməsi ilə;
- qutunun tərtibatında qənnadı məmulatının fotomontaj üsulu ilə yerinə yetirilmiş təsvirlərinin istifadəsi ilə;
- qabaq tərəfin sağ hissəsində içi göstərən kəsikli qənnadı məmulatının təsvirinin olması ilə;

fərqlənir:

- qablaşdırmanın tərəflərində qablaşdırılan Choco-Pie qənnadı məmulatının iri latın şrifti ilə açıq rəngli hərflərlə yerinə yetirilmiş adının yazılarının olması ilə;
- qabaq planda diskşəkilli formada qənnadı məmulatlı kompozisiyanın və içi göstərən kəsikli qənnadı məmulatının yerinə yetirilməsi ilə;
- qutunun yuxarı tərəfinin tünd əsas fonla və aşağı hissədə qutunun yuxarı tərəfinin sağ yuxarı hissəsi istiqamətində azacıq dairələnmiş aydın seçilən üfqi xətlə kontrast açıq rəngli məlumat zonasının yerinə yetirilməsi ilə;
- qutunun yuxarı tərəfinin, aşağı tərəfinin məlumat zonasının açıq rəngli fonu və yan tərəflərinin tünd rəngli fonu ilə;
- məlumat zonasının sol tərəfində bir qənnadı məmulatının yastı qablaşdırmasının təsvirinin olması ilə, bununla bərabər, yastı qablaşdırmanın üz tərəfinin kompozisiyasının qutunun yuxarı tərəfinin kompozisiyası ilə eyni olması, yastı qablaşdırmanın məlumat zonasında isə sağ tərəfdə içi göstərən eninə kəsikli bir qənnadı məmulatının təsvir edilməsi ilə;
- qutunun yuxarı tərəfinin aşağı sağ küncündə iki konsentrik yerləşmiş çevrənin olması ilə, onlardan da sağ tərəfdə üç dalğəvari xətlərin təsvir edilməsi ilə;
- qutunun yuxarı tərəfinin yuxarı hissəsində, qabaq və yan tərəflərində qablaşdırılan qənnadı məmulatının adının kontrast rəngli iri latın şrifti ilə yerinə yetirilmiş yazısının yerləşməsi ilə;
- qutunun yuxarı tərəfinin sol küncündə, qabaq və yan tərəflərində ulduzlu dairə şəklində təsviri elementin və kontrast rəngli latın şrifti ilə yerinə yetirilmiş firmanın adının yerləşməsi ilə;
- qutunun yuxarı tərəfinin sağ yuxarı küncündə ucu məlumat zonasında, üzərində maili çəkilməmiş latın şrifti ilə yerinə yetirilmiş kontrast haşiyəli reklam xarakterli yazı yazılmış dalğəşəkilli kəsiyə malik olan şaquli yerləşmiş lentin olması ilə;
- qutunun aşağı tərəfinin qrafiki həllinin qutunun yuxarı tərəfinin məlumat zonasının həlli ilə eyni tərtib edilməsi ilə;
- qutunun arxa və aşağı tərəflərində müxtəlif dillərdə məlumat məzmunlu şrift bloklarının yerləşməsi ilə.

(21) S2004 0006

(22) 27.04.2004

(51)⁷ 9-03

(71) ORION Corporation (KR)

(72) Hwa-Kyung LEE (KR)

(74) Yakubova T.A. (AZ)

**(54) QABLAŞDIRMA - QƏNNADI MƏMULALLARI
ÜÇÜN QUTU (Choko-Pie S).**

(57) Qablaşdırma-qənnadı məmulatları üçün qutu aşağıdakı mühüm əlamətlər məcmusu ilə xarakterizə olunur:

- qablaşdırma-qutunun üfqi uzadılmış düzbucaqlı paralelepiped formasında yerinə yetirilməsi ilə;
- qutunun tərtibatında qənnadı məmulatının fotomontaj üsulu ilə yerinə yetirilmiş təsvirlərinin istifadəsi ilə;
- ön planda diskşəkilli formada içi göstərən kəsikli qənnadı məmulatının yerinə yetirilməsi ilə;

fərqlənir:

- qablaşdırmanın tərəflərində qablaşdırılan Choco-Pie qənnadı məmulatının iri latin şrifti ilə açıq rəngli hərflərlə yerinə yetirilmiş adının yazılarının olması ilə;
- qablaşdırmanın tərəflərində və qutunun yuxarı tərəfində qablaşdırılmış qənnadı məmulatının iri latin şrifti ilə kontrast rənglə yerinə yetirilmiş adının yazılarının olması ilə;
- qutunun qabaq tərəfinin tünd əsas fonla və aşağı hissədə qutunun yuxarı tərəfinin sağ yuxarı hissəsi istiqamətində azacıq dairələnmiş aydın seçilən üfqi xətlə kontrast açıq rəngli məlumat zonasının yerinə yetirilməsi ilə;
- sol tərəfdə stilləşdirilmiş buğ qalxan fincanın və onun üstündə əlyazma latin şriftli yazısının olması ilə;
- fincan və qənnadı məmulat arasında «+» nişanının, qənnadı məmulatının fonunda «=» nişanının, üstündə letdən stilləşdirilmiş sınıq xətt şəklində əymə yerləşdirilən kontrast kontur xətlə çəkilmiş latin şriftli yazı ilə yerinə yetirilməsi ilə;
- qutunun yuxarı tərəfinin, sağ hissəsinin qrafiki və şrift həllinin oxşar olması ilə;
- qutunun qabaq tərəfinin, arxa tərəfinin məlumat zonasının açıq rəngli fonu və yuxarı və yan tərəflərinin tünd rəngli fonu ilə;
- qutunun qabaq tərəfinin sol küncündə, yuxarı və arxa tərəflərində ulduzlu dairə şəklində təsviri elementin və kontrast rəngli lalin şrifti ilə yerinə yetirilmiş firmanın adının yerləşməsi ilə;
- qutunun qabaq tərəfinin sağ yuxarı küncündə, üzərində maili çəkilmiş latin şrifti ilə yerinə yetirilmiş kontrast haşiyəli reklam mahiyyəti yazı yazılmış dalğışəkilli kəsiyə malik olan şaquli yerləşmiş lentin olması ilə;
- qutunun arxa tərəfində reklam mahiyyətli qrafiki və şrift elementlərinin yerləşdirilməsi ilə;
- qutunun yan tərəflərində müxtəlif dillərdə məlumat məzmunlu şrift bloklarının yerləşməsi ilə.

(21) S2004 0007

(22) 27.04.2004

(51)⁷ 9-03

(71) ORION Corporation (KR)

(72) Hwa-Kyung LEE (KR)

(74) Yakubova T.A. (AZ)

**(54) QABLAŞDIRMA - QƏNNADI MƏMULALLARI
ÜÇÜN QUTU (CHOCO-BOY).**

(57) Qablaşdırma-qənnadı məmulatları üçün qutu aşağıdakı mühüm əlamətlər məcmusu ilə xarakterizə olunur:

- qablaşdırma-qutunun üfqi uzadılmış düzbucaqlı paralelepiped formasında yerinə yetirilməsi ilə;

fərqlənir:

- qablaşdırılmış qənnadı məmulatının yuxarı, aşağı, qabaq və yan tərəflərinin üslublaşdırılmış göbələk formasında təsvirlə bəzədilməsi ilə;
- qablaşdırmanın bütün tərəflərinin açıq rəngli fonu ilə;
- qablaşdırmanın tərəflərində qablaşdırılan CHOCO BOY qənnadı məmulatının çəkilmiş latin şrifti ilə açıq rəngli hərflərlə, «O» hərfinin yuxarı hissəsinin kölgəli konturla kəsilməsi ilə yerinə yetirilmiş adının yazılarının olması ilə;
- qabaq planda oval şəklində təsviri elementin tünd rəngli əymə ilə yuxarı tərəfində əlavə edilmiş kontrast haşiyədə CHOCO BOY yazısının yerləşməsi ilə;
- ovalın sağ yuxarı tərəfində üfqi yerləşmiş ucu künc altında kəsiyə malik olan və reklam xarakterli yazı ilə latin şrifti ilə yerinə yetirilmiş kontrast rəngli lentin təsvirinin olması ilə;
- yuxarı tərəfin sol küncündə, qutunun qabaq, aşağı və yan tərəflərində ulduzlu dairə şəklində elementin təsvirinin və kontrast rəngli latin şrifti ilə yerinə yetirilmiş firmanın adının yerləşməsi ilə;
- yuxarı tərəfdə multiplikasiya stilində mənzərənin fonunda meşənin, buludların, göbələk formasında üslublaşdırılmış evlərin, göbələk formasında adamcıqazın və yanında stilləşdirilmiş uçan heyvancıqazın yerinə yetirilməsi ilə;
- kontrast rəngli orijinal şriftlə yerinə yetirilmiş yazının olması ilə;
- qabaq tərəfdə multiplikasiya stilində mənzərənin fonunda körpülü kiçik çayın yerinə yetirilməsi ilə;
- qutunun arxa tərəfində müxtəlif dillərdə məlumat məzmunlu şrift bloklarının yerləşməsi ilə;
- qutunun aşağı hissəsinin təsviri həllinin yuxarı hissəsinin sağ tərəfinin üfqi yerləşmiş həlli ilə eyni tərtib olunması ilə.

(21) S2004 0008

(22) 27.04.2004

(51)⁷ 9-03

(71) ORİON Corporation (KR)

(72) Hwa-Kyung LEE (KR)

(74) Yakubova T.A. (AZ)

(54) QABLAŞDIRMA - QƏNNADI MƏMULALLARI
ÜÇÜN QUTU (Choco-Pie L).

(57) Qablaşdırma-qənnadı məmulatları üçün qutu aşağıdakı mühüm əlamətlər məcmusu ilə xarakterizə olunur:

- qablaşdırma-qutunun üfqi uzadılmış düzbucaqlı paralelepiped formasında yerinə yetirilməsi ilə;
- qutunun tərtibatında qənnadı məmulatının folomontaj üsulu ilə yerinə yetirilmiş təsvirlərinin istifadəsi ilə;

fərqlənir:

- qablaşdırmanın tərəflərində qablaşdırılan Choco-Pie qənnadı məmulatının iri latin şrifti ilə açıq rəngli hərflərlə yerinə yetirilmiş adının yazılarının olması ilə;
- qabaq planda iri nimçədə diskşəkilli formada qənnadı məmulatlı korrozisiyanın, bir-birinin üzərində maili yerləşmiş və içi göstərən kəsikli qənnadı məmulatının yerinə yetirilməsi ilə;
- qutunun yuxarı tərəfinin tünd əsas fonla və aşağı hissədə qutunun yuxarı tərəfinin sağ yuxarı hissəsi istiqamətində azacıq dairələnmiş aydın seçilən üfqi xətti kontrast açıq rəngli məlumat zonasının yerinə yetirilməsi ilə;
- qutunun yuxarı tərəfinin tünd əsas fonla və aşağı hissədə qutunun yuxarı tərəfini sağ yuxarı hissəsi istiqamətində azacıq dairələnmiş aydın seçilən üfqi xətti kontrast açıq rəngli məlumat zonasının yerinə yetirilməsi ilə;
- qutunun yuxarı tərəfinin, aşağı tərəfinin məlumat zonasının açıq rəngli fonu və yan tərəflərinin tünd rəngli fonu ilə;
- məlumat zonasının sol tərəfində bir qənnadı məmulatının yastı qablaşdırmasının təsvirinin olması ilə, eyni zamanda, yastı qablaşdırmanın üz, tərəfinin kompozisiyasının qutunun yuxarı tərəfinin kompozisiyası ilə eyni olması, yastı qablaşdırmanın məlumat zonasında isə sağ tərəfdə içi göstərən eninə kəsikli bir qənnadı məmulatının təsvir edilməsi ilə;
- qutunun yuxarı tərəfinin aşağı sağ küncündə iki konsentrik yerləşmiş çevrənin olması, onlardan sağ tərəfdə üç dalğavari xəttin təsvir edilməsi ilə;
- qabaq tərəfin sağ hissəsində içi göstərən kəsikli qənnadı məmulatın təsvirinin olması ilə;
- qutunun yuxarı tərəfinin yuxarı hissəsində, qabaq və yan tərəflərində qablaşdırılan qənnadı məmulatının adının

kontrast rəngli iri latin şrifti ilə yerinə yetirilmiş yazısının yerləşməsi ilə;

- qutunun yuxarı tərəfinin sol küncündə, qabaq və yan tərəflərində ulduzlu dairə şəklində təsviri elementin və kontrast rəngli latin şrifti ilə yerinə yetirilmiş firmanın adının yerləşməsi ilə;

- qutunun yuxarı tərəfinin sağ küncündə ucu məlumat zonasında, üzərində maili çəkilmiş latin şrifti ilə yerinə yetirilmiş kontrast haşiyəli reklam xarakterli yazı yazılmış dalğaşəkilli kəsiyə malik olan şaquli yerləşmiş lentin olması ilə;

- qutunun aşağı və yuxarı tərəfinin qrafiki həllinin eyniliyi ilə;

- qutunun arxa və aşağı tərəflərində müxtəlif dillərdə məlumat məzmunlu şrift bloklarının yerləşməsi ilə.

SƏNAYE NÜMUNƏLƏRİ ÜZRƏ İDDİA SƏNƏDLƏRİNİN GÖSTƏRİCİLƏRİ

SAY GÖSTƏRİCİSİ

İddia sənədinin nömrəsi	İndeks (SNBT)	İddia sənədinin nömrəsi	İndeks (SNBT)
S2004 0005	9-03	S2004 0008	9-03
S2004 0006	9-03	S2004 0011	9-01
S2004 0007	9-03		

SİSTEMATİK GÖSTƏRİCİSİ

İndeks (SNBT)	İddia sənədinin nömrəsi	İndeks (SNBT)	İddia sənədinin nömrəsi
9-01	S2004 0011	9-03	S2004 0007
9-03	S2004 0005	9-03	S2004 0008
9-03	S2004 0006	9-03	

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ DÖVLƏT REYESTRİNƏ DAXİL EDİLMİŞ İXTİRA PATENTLƏRİ HAQQINDA MƏLUMATLARIN DƏRCİ

BÖLMƏ A

İNSANIN HƏYATI TƏLƏBATLARININ TƏMİN EDİLMƏSİ

A 23

- (11) i2004 0106 (21) 99/001639
(51)⁷A 23G 3/30 (22) 26.08.1999
(44) 01.04.2003
(31) 97/00104
(32) 07.02.1997 (33) TR
(86) PCT/IB 98/00154 06.02.1998
(71)(73) DANDY SAKİZ VE SEKERLEME SANAYI
A.S. (TR)
(72) Acar, Nəsim M. (TR)
(74) Əfəndiyev V.F. (AZ)
(54) SIXLIĞI AŞAĞI OLAN SAQQIZ VƏ ONUN
FASILƏSİZ ALINMA ÜSULU VƏ ONUN
YERİNƏ YETİRİLMƏSİ ÜÇÜN QURĞU.

(57) 1. Sıxlığı aşağı olan saqqız, onunla fərqlənir ki, onun sıxlığı 0,5-0,9 q/ml intervalındadır və diametri təxminən 0,05 mm olan, müntəzəm paylanmış, çoxlu sayda boşluqlara malikdir.

2. 1-ci bənd üzrə saqqız məhsulu onunla fərqlənir ki, onun tərkibində, kaloriyalı komponentləri olmamaqla, həcmsiz şirinləşdiricilər mövcuddur.

3. 1-ci bənd üzrə saqqız məhsulu onunla fərqlənir ki, belə ki, kütləsi təxminən 1,5 q olan bir ədəd qablaşdırılmış hissədə, birdən az olan kaloriliyə malikdir.

4. 1-ci bənd üzrə saqqız məhsulu onunla fərqlənir ki, belə ki, kütləsi təxminən 1,5 q olan bir ədəd qablaşdırılmış hissədə, 0,3-0,5 kaloriliyə malikdir.

5. 1-ci bənd üzrə saqqız məhsulu onunla fərqlənir ki, belə ki, onun tərkibində aromatləşdirici vardır.

6. 1-ci bənd üzrə saqqız məhsulu onunla fərqlənir ki, belə ki, göstərilən boşluqlarda hava və ya digər təsirsiz qaz mövcuddur.

7. 1-ci bənd üzrə saqqız məhsulu onunla fərqlənir ki, belə ki, o, çeynəmali rezindən və ya həcmli rezindən ibarətdir.

8. 1-ci bənd üzrə saqqız məhsulu onunla fərqlənir ki, belə ki, onun tərkibində, sintetik elastomerlər və elastomer həllediciləri mövcuddur.

9. Sıxlığı aşağı olan saqqızın hazırlanması üçün qurğu, ona saqqız əsası axını qəbul etmək üçün nəzərdə tutulan yağın rezervuarı ilə birləşdirilmiş istilik dəyişdiricisi, saqqızın əsasını yumşalma temperaturuna bərabər olan, yağın rezervuarından daxil olan saqqızın əsasını, daha aşağı temperatura qədər soydan, istilik dəyişdiricisi qarışdırmaq və aerasiya üçün nəzərdə tutulmuş rezervuar, istilik dəyişdiricisi ilə birləşdirilmiş qarışdırma və aerasiya rezervuarına qarışdırıcı əsas və qızdırılan örtük daxil olmaqla, onunla fərqlənir ki, qarışdırıcı əsas örtükə rotor və fazada biri-birindən ayrılmış bir sıra qarışdırıcı elementlər daxildir, onlar, rotordan radial istiqamətdə xaricə uzanıblar, örtükə daxili divar daxildir, həmin divar rotoru məh-

dudlaşdırır və onların arasında, saqqızın əsasının və təzyiq altında təsirsiz qazın daxil olması üçün həlqəvari zonanı təyin edir, daxili divar fəzada rotordan ayrılıb, rotordan radial istiqamətdə xaricə uzanmış bir sıra, yerini dəyişən, elementlərə malikdir, və örtüyün daxili divarına toxunmayırlar.

10. Saqqızın əsasının sıxlığını azaltmaq üçün hermetik qurğu, onunla fərqlənir ki, qurğuya aşağıdakılar daxildir:

a) silindrik formalı, idarə olunan rotor, o, bir sıra qarışdırıcı elementlərə malikdir, həmin elementlər, radial istiqamətdə xaricə uzanıblar;

b) rezervuar, belə ki, o rotor üçün örtüyü təyin edir, örtük, daxili və xarici divarlara malikdir, sirkulyasiya edən mayeni qəbul etmək və saqqızın əsasının temperaturunu sabit saxlamaq üçün, birinci həlqəvari zonanı təyin edir, örtüyün daxili divarı və rotor, ikinci həlqəvari zonanı təyin edirlər, həmin zona, saqqızın əsasının alınması və təzyiq altında onun təsirsiz qaz ilə qarışdırılması üçün nəzərdə tutulub, daxili divar fəzada rotordan elə ayrılıb ki, rotordan, radial istiqamətdə xaricə uzanan elementlər, qonşudurlar və örtüyün daxili divarına toxunmayırlar, daxili divar, bir sıra irəliyə uzanmış elementlərə malikdir, onlar, daxili divardan, radial istiqamətdə daxilə uzanıblar, belə ki, irəliyə uzanmış elementlər fəzada ayrılıblar və rotor fırlanıqda, saqqızın əsasını və təsirsiz qazı qarışdırmaq imkanına malikdir.

11. 10-cu bənd üzrə qurğu, onunla fərqlənir ki, irəliyə uzanmış elementlər, en kəsiyi kvadrat olan çıxıntılardan ibarətdir, belə ki, rotordan çıxan çıxıntılar sırası, biri-birindən, şaquli istiqamətdə, təxminən 30-50 mm məsafədə yerləşirlər və rotorun fırlanma sürəti təxminən 20-100 dövr/dəqiqə təşkil edir, qurğu elə işləyir ki, 1 saatda, 1 qram saqqıza verilən qazın litr ilə miqdarı, 0,2:1 nisbətində, 5:1 nisbətində qədər təşkil edir.

12. Saqqızın sıxlığının aşağı salınması üsulu, onunla fərqlənir ki, üsula aşağıdakı mərhələlər daxildir:

a) homogen özlü maye qatışığını təmin etmək üçün, homogen temperaturda, qızdırılmış saqqızın qarışdırılması;

b) saqqızın, onun yumşalma nöqtəsinə qədər soyudulması; və

s) saqqızın sıxlığını azaltmaq üçün, təxminən 3-5 bar təzyiqdə və saqqızın təxminən 45-65°C temperaturda, təsirsiz qazın saqqız ilə qarışdırılması.

13. 12-ci bənd üzrə üsul, onunla fərqlənir ki, təsirsiz qaz və saqqızın qarışdırılması mərhələsi, çoxlu sayda, müntəzəm paylanmış, diametri təxminən 0,05 mm olan boşluqlar əmələ gətirir.

14. 12-ci bənd üzrə üsul, onunla fərqlənir ki, isidilmiş saqqızın yerdəyişməsi, onun soyudulması və təsirsiz qazın saqqız ilə qarışdırılması, fasiləsiz prosesdir.

15. 12-ci bənd üzrə üsul, onunla fərqlənir ki, üsula aşağıdakı mərhələlər də daxildir:

a) aşağı salınmış sıxlıq ilə saqqızın sıxılması;

b) aşağı salınmış sıxlıq ilə, sıxılmış saqqızın soyudulması;

s) saqqızın kəsilməsi və qablaşdırılması.

16. 12-ci bənd üzrə üsul, onunla fərqlənir ki, üsula, texnoloji dövrə üzrə, saqqızın sıxlığını azaltmaq üçün,

saqqıza, aromatləşdırıcıların daxil edilməsi mərhələsi daxilədir.

17. 16-cı bənd üzrə üsul, onunla fərqlənir ki, üsula, texnoloji dövrə üzrə, saqqızın sıxlığını azaltmaq üçün, saqqıza, şirinləşdiricinin daxil edilməsi daxilədir.

18. 17-ci bənd üzrə üsul, onunla fərqlənir ki, şirinləşdirici, kaloriyalı komponenti olmayan, intensiv şirinləşdiricidən ibarətdir.

19. 12-ci bənd üzrə üsul, onunla fərqlənir ki, təsirsiz qazın, saqqız ilə qarışdırılmasını, saqqızın sıxlığının 0,9 q/ml-dən 0,5 q/ml qədər azalmasına qədər həyata keçirirlər.

20. Saqqızın əsasının sıxlığının aşağı salınması üsulu, saqqızın əsasının qazdırılmasından, homogen özlü maye qatışığı alınana qədər qızdırılmış saqqız əsasının qarışdırılmasından, saqqızın əsasını soyudulmasından, aromatləşdiricilər və şirinləşdiricilər daxil edilməsindən və saqqızın qablaşdırılmasından ibarət olub, onunla fərqlənir ki, saqqızın əsası təxminən 90°C temperatura qədər qızdırılır, qızdırılmış saqqız əsasının qarışdırılmasını təxminən 80-90°C homogen temperaturda, homogen özlü maye qatışığı alınana qədər aparılır, təxminən 45-65°C homogen temperaturuna qədər saqqızın əsasını soyudurlar, belə ki saqqızın əsasına bir və ya daha çox aromatləşdiricini və bir və ya daha çox intensiv şirinləşdiricini daxil edirlər, təsirsiz qazın, saqqızın əsasına qarışdırılmasını isə təzyiq altında, təxminən 45-65°C temperaturda qazın saqqızın əsasına 5:1 nisbətində 0,2-lq/l sürətlə, saqqızın əsasının aromatləşdiricilər və şirinləşdiricilər ilə tam qarışdırılmasına qədər, və saqqızın əsasının sıxlığın 0,5-0,9q/ml intervalında, və saqqızın əsasında çoxlu sayda müntəzəm paylanmış orta diametri təxminən 0,05 mm olan boşluqların olması ilə apanrlar.

(11) i2004 0122 (21) 99/001308
(51)⁷A 23L 1/015, 1/211, 1/212 (22) 11.03.1999
(44) 03.03.2004

(71)(72)(73) Paşayev Arif Mir Cəlal oğlu, Mehdiyev Arif Şəfaət oğlu, Nizamov Telman İnayət oğlu, Əhmərova Elmira Salahovna, Lapin Feliks Aleksandroviç, Əfəndiyev Abid Həsən oğlu (AZ)

(54) ZEYTUNUN EMALI ÜSULU VƏ ONUN ICRASI ÜÇÜN QURĞU.

(57) 1. Zeytun emalı üsulu onunla fərqlənir ki, emal prosesi elektrik cərəyanının sıxlığı 100A/m² az olmayan maye mühitdə yerinə yetirilir.

2. Zeytunun emalı üçün qurğu, giriş və çıxış ştuserləri ilə təchiz olunmuş elektrolitik vannada, sabit cərəyan mənbəyi ilə birləşdirilmiş müsbət və mənfə elektrodlardan, vannanı hər biri ayrılıqda giriş və çıxış ştuserlərinə malik olan anod və katod zonalarına ayıran ion-keçirməyən arakəsmədən ibarətdir.

A 61

(11) i2004 0121 (21) a2002 0132
(51)⁷A 61B 5/00 (22) 16.07.2002
(44) 03.03.2004

(71)(72)(73) Paşayev Arif Mir-Cəlal oğlu, Bayramov Azad Ağalar oğlu, Sultanov Valeriy Zeynatdinoviç, Mirzəyev Bala Müşkül oğlu (AZ)

(54) HAVA HƏRƏKƏTİNİ İDARƏ EDƏN HEYƏTİN FUNKSIONAL VƏZİYYƏTİNƏ AVTOMAT-LAŞDIRILMIŞ NƏZARƏT ÜSULU.

(57) Hava hərəkətini idarə edən heyətin funksional vəziyyətinə avtomatlaşdırılmış nəzarət üsulu, operatorun funksional səviyyəsinə professional və ekspress-analiz nəzarəti yolu ilə operatorun funksional gərginliyinin qiymətləndirilməsindən ibarət olub, onunla fərqlənir ki, nəzarəti əmək fəaliyyəti prosesində həyata keçirirlər, bunun üçün də dərinin elektrik müqavimətini ölçülər və orqanizmin iş qabiliyyətini artırmaq məqsədi ilə operatorun orqanizminə elektrik stimulyasının avtomatik həllini qəbul etmə imkanına malik kompüterlə, operatorun fəaliyyətinin kompüterdə verilənlər bankında yerləşdirilən optimal funksional gərginliyinin dayaq, hədd qiymətləri ilə müqayisə edirlər.

(11) i2004 0111 (21) a2002 0180
(51)⁷A 61B 17/28 (22) 01.10.2002
(44) 29.12.2003

(71)(73) Azərbaycan Tibb Universiteti (AZ)

(72) Qulyev Çingiz Bayram oğlu (AZ)

(54) UŞAQLARDA HİRŞPRUNQ XƏSTƏLIYININ CƏRRAHI MÜALİCƏSİ ÜÇÜN ƏZƏN SIXICI.

(57) Uşaqlarda Hirsprung xəstəliyinin cərrahi müalicəsi üçün əzən sıxıcı bir-birilə şarnirlə əlaqələnmiş, ortalarında ürəkvari pəncərə, əsasında vint qurğusu olan iki yastı oval branşdan ibarət olub, onunla fərqlənir ki, şarnir xəttində, üst branşa simmetrik və perpendikulyar olaraq məhdudlaşdırıcı fiksəedici dayaq lövhəsi qaynaq edilmişdir.

(11) i2004 0148 (21) a2003 0028
(51)⁷A 61B 19/00 (22) 13.02.2003
(44) 03.03.2004

(71)(72)(73) Həsənov Fərman İbrahim oğlu (AZ)

(54) ALT ÇƏNƏNİN ÖN ÇIXIĞININ YERİNƏ SALINMASI ÜÇÜN QURĞU.

(57) Alt çənənin ön çıxığının yerinə salınması üçün qurğu əllərin baş barmaqları üçün manjetlərdən ibarət olub, onunla fərqlənir ki, polad zolağından olan lövhə şəklində yerinə yetirilib, manjetlər isə yarımhəlqə şəklində əyilmiş lövhə uclarından hazırlanıb, belə ki, lövhə səthinin bir tərəfində çənə qövsünün orta eninə bərabər məsafədə rezin örtüklü və manjetə tərəf əyintiyyə keçən iki simmetrik çıxıntı yerinə yetirilib.

(11) **12004 0114** (21) **a2002 0200**
(51)⁷A 61K 6/00, 9/00, 31/00 (22) **24.10.2002**
(44) **29.12.2003**
(71)(72)(73) **Həşimov Ramiz Qulam oğlu, Tağıyev Sərxan Əbülfəz oğlu, Xandaqçı Usama Nahid (AZ)**
(54) **TƏSİRİ UZADILMIŞ BİOAKTİV LÖVHƏ.**

(57) Təsiri uzadılmış bioaktiv lövhə, lövhə əmələgətirən materialdan və onun üzərində hərəkətsizləşdirilmiş bioaktiv maddədən ibarət olub, onunla fərqlənir ki, bioaktiv maddə kimi lövhə-daşıyıcının çəkisinə görə 10% bioaktiv maddə hesabı ilə *Salvadora persica*-nın lipofil-hidrofil və lipofil fraksiyalarını saxlayır.

(11) **i2004 0117** (21) **a2002 0192**
(51)⁷A 61K 7/16, 7/26 (22) **16.10.2002**
(44) **29.12.2003**
(71)(72)(73) **Abdullayev Nadir Məmməd oğlu, Əliquliyev Ramazan İsmayıl oğlu, Əliyeva Tamilla Şəmil qızı, Qasımov Şimid Hüseyn oğlu (AZ)**
(54) **MİNERAL DİŞ PASTASI.**

(57) Mineral diş pastası $CaCO_3$, zeytun yağı, qankəsici və cilalayıcı maddələr, SAM-dan ibarət olub, onunla fərqlənir ki, tərkibində komponentlərin aşağıdakı nisbətində qankəsici və cilalayıcı maddə kimi MgO 3-4%, TiO_2 0,03-0,05%, Fe_2O_3 8-9%, P_2O_5 0,07-0,1%, mikroelementlərdən B, J, Br 0,001%, su 20-22% tərkibli mineral süxur, SAM kimi biyan ekstraktı və əlavə olaraq, hidroliz olunmuş zeytun yağı, kəklkotu və nanə ekstraktlarının 1:3 nisbətində qarışığını saxlayır, kütlə % :

Mineral süxur	40-42
$CaCO_3$	23-25
Biyan ekstraktı	1-2
Kəklkotu və nanə ekstraktlarının qarışığı	3-4
Zeytun yağı	2-3
Hidroliz olunmuş zeytun yağı	1-2
Su	20-22

A 24

(11) **i2004 0128** (21) **a2000 0008**
(51)⁷A 61K 31/00 (22) **25.01.2000**
(44) **29.12.2003**
(71)(73) **Azərbaycan Respublikası Elmlər Akademiyasının Aşqarlar Kimyası İnstitutu (AZ)**
(72) **Cəfərov Abuzər Əli oğlu, Şirinov Nəriman Mikayıl oğlu, Əzizmov İlham Muqbil oğlu, Hacıyeva Müşafərim Adil qızı, Vəliyeva Həyat Şmidt qızı (AZ)**
(54) **ANTİMİKROB KOMPOZİSİYASI.**

(57) Antimikrob kompozisiyası bakterisid maddədən ibarət olub, onunla fərqlənir ki, o, tərkibində, komponentlərin növbəti nisbətində, bakterisid maddə kimi 3-(p-flüorfeniltio) propanal, eləcə də əlavə olaraq fungusid maddə dietilaminometilkarbamid saxlayır, kütlə %:

Dietilaminometilkarbamid 99,00-99,91

3-(p-flüorfeniltio)propanal 0,09-1,00

(11) **i2004 0118** (21) **a2002 0105**
(51)⁷A 61K 35/08 (22) **04.06.2002**
(44) **29.12.2003**
(71)(72)(73) **Abdullayev Nadir Məmməd oğlu, Əliquliyev Ramazan İsmayıl oğlu, Əliyeva Tamilla Şəmil qızı (AZ)**
(54) **TERMAL MİNERAL SULARDAN QURU QALIĞIN ALINMASI ÜSULU.**

(57) Termal mineral sulardan quru qalıqın alınması üsulu doymuş məhlulun buxarlandırılması, kristallaşdırılması və alınan çöküntünün qurudulması yolu ilə olub, onunla fərqlənir ki, buxarlandırmanı günəş istixanalarında 40-45°C temperaturda, doymuş məhlulun kristallaşmasını məsələliyi 34-35% olan keramika lövhələrindən yerinə yetirilmiş vannaların buxarlandırıcı şaquli səthlərində, qurudulmanı isə travertin stellaj üzərində infraqırmızı şüalar altında aparırlar.

(11) **i2004 0151** (21) **a2002 0151**
(51)⁷A 61K 35/78 (22) **13.08.2002**
(44) **03.03.2004**
(71)(73) **Süleymanov Tahir Abbasəli oğlu, Kərimov Yusif Balakərim oğlu (AZ)**
(72) **Süleymanov Tahir Abbasəli oğlu (AZ), Kərimov Yusif Balakərim oğlu (AZ), Naboko Olqa İvanovna (UA), Voronina Larisa Nikolayevna (UA), Kovalyov Vladimir Nikolayeviç (UA)**
(54) **YARALARIN SAĞALMASI ÜÇÜN BİOAKTİV VASİTƏ.**

(57) Yaraların sağalması üçün bioaktiv vasitə bitki yağından ibarət olub, onunla fərqlənir ki, tərkibində bitki yağı kimi şərqi fıstığının və ya at şabalıdının toxumlarının lipidlərini saxlayır.

(11) **i2004 0110** (21) **a2002 0216**
(51)⁷A 61M 3/00, 5/28, 5/178 (22) **13.11.2002**
(44) **29.12.2003**
(71)(72)(73) **Sarıyev Eldar Bəhram oğlu (AZ)**
(54) **DƏRMAN MADDƏLƏRİ İLƏ DOLDURULMUŞ KONTEYNER - QARIŞDIRICI FUNKSİYALI BİRDƏFƏLİK ŞPRİS (VARIANTLAR).**

(57) 1. Dərman maddələri ilə doldurulmuş konteyner-qarışdırıcı funksiyalı birdəfəlik şpris bir ucunda, üstündə yivi olan inyeksiya iynəsi üçün yuvacıq, digər ucunda porşen olan boruşəkili gövdədən ibarət olub, onunla fərqlənir ki, boruşəkili gövdə daxili səthinin bütün uzunluğu boyu kəsilməmiş seqmentlə yerinə yetirilib, onun içində, bir ucunda daxili yuvalı içiboş silindr şəklində, digər ucunda xarici yiv və dibində dərman maddələrinin tökülməsi üçün pəncərələri olan flakon-ampula, xarici səthində kəsilməmiş seq-

mentli içiboş silindr şəklində hazırlanmış, boruşəkili gövdənin uzunluğu boyu kəsilməmiş daxili seqmenti ilə üst-üstə düşən, flakon-ampulanın xarici yivi və dərman maddələrinin tökülməsi üçün dibdəki pəncərələrlə üst-üstə düşən daxili yivi olan plunjer; bir ucu fiksasiyaedic qırmaq-la, digər ucu itələyici ilə bitən, üstündə məhdudlaşdırıcı qayka və doza şkalası olan xarici yivli porşen ştoku şəklində yerinə yetirilmiş porşen yerləşir, bundan başqa yuvacığın xarici yivi ilə üst-üstə düşən daxili yivi olan müdafiə qapaqcığı, hermetiklik üçün kipləşdirici araqları və plomblar var.

2. Dərman maddələri ilə doldurulmuş konteyner-qarışdırıcı funksiyalı birdəfəlik şpris bir ucunda inyeksiya iynəsi üçün yuvacıq, digər ucunda porşen olan boruşəkili gövdədən ibarət olub, onunla fərqlənir ki, boruşəkili gövdədə daxili səthinin bütün uzunluğu boyu kəsilməmiş seqmentlə yerinə yetirilib, bir ucunda xarici yivi var ki, onun da daxilində bir ucunda iki dəlik, digər ucunda isə itələyici olan, xarici səthində boruşəkili gövdənin kəsilməmiş seqmenti ilə üst-üstə düşən kəsilməmiş seqmenti olan içiboş silindir şəklində yerinə yetirilmiş, porşen ştokunun xarici yivi ilə üst-üstə düşən daxili yivi və dibində dərman maddələrinin tökülməsi üçün iki dəliyi olan plunjer yerləşir, bundan başqa daxili yivi və inyeksiya iynəsi üçün yuvacığı olan qapağı, daxili yivi yuvacığın xarici yivi ilə üst-üstə düşən müdafiə qapaqcığı, hermetiklik üçün kipləşdirici araqları və plomblar var.

3. İkinci bənd üzrə dərman maddələri ilə doldurulmuş konteyner-qarışdırıcı funksiyalı birdəfəlik şpris onunla fərqlənir ki, porşen ştokunun itələyicisinin üzərində dərman maddələrinin doldurulması üçün qapaqla presslənən dəliklər yerinə yetirilib.

4. Dərman maddələri ilə doldurulmuş konteyner-qarışdırıcı funksiyalı birdəfəlik şpris bir ucunda inyeksiya iynəsi üçün yuvacıq, digər ucunda porşen olan boruşəkili gövdədən ibarət olub, onunla fərqlənir ki, boruşəkili gövdədə daxili səthinin bütün uzunluğu boyu kəsilməmiş seqmentlə yerinə yetirilib, içində isə bir ucunda xarici yivli və dərman maddəsinin tökülməsi üçün iki pəncərəli içiboş porşen ştoku, digər ucunda isə itələyici yerləşdirilib, özü də porşen ştokunun daxili iki şöbəyə bölünür, xarici səthində isə yiv və üstündə məhdudlaşdırıcı qayka yerləşdirilmiş doza şkalası yerinə yetirilib, plunjer xarici səthində kəsilməmiş seqmentli boruşəkili gövdənin daxili kəsilməmiş seqmenti ilə üst-üstə düşən, porşen ştokunun xarici yivi ilə üst-üstə düşən daxili yivi ilə və dərman maddələrinin tökülməsi üçün dibdəki iki pəncərə ilə içiboş silindr şəklində yerinə yetirilib, bundan başqa, yuvacığın xarici yivi ilə üst-üstə düşən daxili yivli müdafiə qapaqcığı, hermetiklik üçün kipləşdirici araqları və plombları var.

5. Dərman maddələri ilə doldurulmuş konteyner-qarışdırıcı funksiyalı birdəfəlik şpris, bir ucunda inyeksiya iynəsi üçün yuvacıq, digər ucunda porşen olan boruşəkili gövdədən ibarət olub, onunla fərqlənir ki, boruşəkili gövdədə daxili səthinin bütün uzunluğu boyu kəsilməmiş seqmentlə yerinə yetirilib, onun içində bir ucunda xarici səthində boruşəkili gövdənin daxili kəsilməmiş seqmenti diametr üzrə qanof və hər iki tərəfdən yivli dəliklərlə üst-üstə düşən kəsilməmiş seqmentli çıxıntı düzəldilmiş içiboş silindr şəklində yerinə yetirilmiş, içində, onu iki şöbəyə bölən halqa nəzərdə tutulan porşen, divarında dəlikləri olan boru

şəklində hazırlanmış, hər iki tərəfində xarici yivli porşenin bir tərəfdən konusvari burtiklərlə məhdudlaşan, dəliklərin daxili yivləri ilə üst-üstə düşən olan ştok yerləşir, özü də itələyici rolunu oynayan enli burtikin üzərində dərman maddələrini doldurmaq üçün üç dəlik nəzərdə tutulub, dəliklər hündürlüyündə, ştokun üzərində disk yerləşib ki, onun diametri porşenin içindəki halqanın dəliyinin diametrindən böyükdür, bundan başqa, qapaqlı yuvacığın xarici yivi ilə üst-üstə düşən daxili yivli müdafiə qapaqcığı, hermetiklik üçün kipləşdirici araqları, plombları var.

BÖLMƏ B

MÜXTƏLİF TEXNOLOJİ PROSESLƏR

B 01

- (11) **i2004 0134** (21) **a2002 0121**
 (51)⁷**B 01D 11/04** (22) **02.07.2002**
 (44) **29.12.2003**
 (71)(73) **Sumqayıt Dövlət Universiteti (AZ)**
 (72) **Məmmədov Nüsrət Səməd oğlu, Abdullayev Faiq Məmmədəli oğlu, Ələkbərov Fazil Həzin oğlu, Ağayev Ulduz Xeyrulla oğlu, Gəncəliyeva Gülnarə Qarib qızı (AZ)**
 (54) **TOR ŞƏKİLLİ EKSTRAKSİYA KOLONU.**

(57) Tor şəkilli ekstraksiya kolonu, şaquli silindrik gövdədən, axıdıcı qurğuları olan dəlinmiş tor şəkilli boşqablardan ibarət olub, onunla fərqlənir ki, axıdıcı qurğu maili istiqamətli seqment tipli lövhədən və tor şəkilli boşqaba perpendikulyar quraşdırılmış düzbücaqlı formalı üfüqi kəsikləri olan lövhədən təşkil olunmuşdur.

- (11) **i2004 0102** (21) **a2000 0072**
 (51)⁷**B 01J 8/18, 8/38, 19/24;** (22) **06.04.2000**
C 08F 10/00, 2/00, 2/34
 (44) **01.10.2003**
 (31) **98202280.8** (33) **IT**
 (32) **08.07.1998**
 (86) **PCT/EP 99/04722 03.07.1999**
 (71) **Montell Technologi Company B.V. (IT)**
 (72) **GOVONI, Gabriele; COVEZZI, Massimo (IT)**
 (74) **Məmmədova X.N. (AZ)**
 (54) **QAZ FAZALI POLİMERLƏŞMƏ ÜÇÜN ÜSUL VƏ QURĞU.**

(57) 1. Qaz fazalı mühitdə katalitik polimerləşmə üçün üsul, ən azı bir-biri ilə əlaqəli olan iki polimerləşmə zonasında həyata keçirilməklə, polimerləşmə zonasına katalizatorun iştirakı ilə reaksiya şəraitində bir və ya bir neçə monomerin verilməsindən və sürətli mayələşdirmə və ya yerdəyişmə şəraitində böyüyən polimer hissəciklərinin göstərilən polimerləşmə zonalarının birindən (yuxarıdan) yuxarı axdığı, yuxarı dayaqdan çıxaraq digər polimerləşmə zonasına daxil olduğu (aşağı dayaqlı), burada öz ağırlıq qüvvəsinin təsiri altında aşağı axaraq göstərilən aşağı dayaqdan çıxıb yuxarı dayağa qayıdan və beləliklə

yuxarı və aşağı dayaqlar arasında polimerin dövr etdiyini təyin etməklə polimerləşmə zonasından alınan polimerin yığılmasından ibarət olub, onunla fərqlidir ki, yuxarı dayaqda olan qaz qarışığının tamamilə və ya qismən aşağı dayağa daxil olmasının qarşısını ala bilən vasitə ilə təchiz olunur, yuxarı dayaqdan çıxan qaz qarışığından fərqlənən tərkibə malik qaz və/və ya maye qarışığı aşağı dayağa qayıdır.

2. 1-ci bənd üzrə üsul onunla fərqlənir ki, yuxarı dayaqdan çıxan qaz qarışığından fərqli tərkibə malik qaz və/və yaxud maye qarışığının aşağı dayağa verilməsi, yuxarı dayaqdan gələn qaz qarışığının aşağı dayağa girişinin qarşısının alınmasına effektiv təsir göstərir.

3. 2-ci bənd üzrə üsul onunla fərqlənir ki, müxtəlif tərkibli qaz və/və ya maye qarışığının aşağı dayağa daxil edilməsi təmiz qaz axınının aşağı dayağın yuxarı həddinə axmasını təşkil edir.

4. 2 və ya 3-cü bəndlər üzrə üsul onunla fərqlənir ki, fərqli kompozisiyaya malik qaz və/və ya maye qarışığının aşağı dayağa verilməsini aşağı dayaqda yerləşən bir və ya bir neçə giriş xətti ilə həyata keçirirlər.

5. 4-cü bənd üzrə üsul onunla fərqlənir ki, göstərilən bir və/və ya bir neçə giriş xətti sıxılmış bərk hissəciklərlə doldurulmuş həcm yuxarı həddinə yaxın nöqtədə yerləşir.

6. 1 və ya 2-ci bəndlər üzrə üsul onunla fərqlənir ki yuxarı dayaqdakı qaz qarışığından fərqli tərkibə malik qaz və/və ya maye qarışığını aşağı dayağa qismən və ya tamamilə durulaşmış şəkildə daxil edirlər.

7. 6-cı bənd üzrə üsul onunla fərqlənir ki göstərilən qismən və ya tamamilə durulaşmış qarışıq sıxılmış polimer hissəciklər qatının yuxarı səthinin üstünə çilənir.

8. 1 və ya 2-ci bəndlər üzrə üsul onunla fərqlənir ki, ikidən çox aşağı dayaq olduqda, yuxarı dayaqdan gələn qaz qarışığı aşağı dayaqlardan yalnız bəzilərinə girməkdən mühafizə olunur, bu zamanda digər aşağı dayaqda (larda) isə göstərilən qaz qarışığının dövretməsi mümkündür.

9. 8-ci bənd üzrə üsul onunla fərqlənir ki, bir birindən fərqli olan və eləcə də yuxarı dayaqdan gələn qaz qarışığının tərkibindən fərqlənən tərkiblərə malik olan qaz və/və ya maye qarışıqlarını müxtəlif aşağı dayaqlara daxil edirlər.

10. 6-cı bənd üzrə üsul onunla fərqlənir ki, yuxarı dayaqda dövr edən qaz qarışığına müxtəlif uçuculuğu olan komponentlər daxildir və onların bir hissəsi sıxılır və qismən kondensasiya ilə soyudulur, beləliklə alınan maye hissə aşağı dayağa yönəldilir.

11. 10-cu bənd üzrə üsul onunla fərqlənir ki, yuxarı dayaqda dövr edən göstərilən qaz qarışığına hidrogen daxildir.

12. 10-cu bənd üzrə üsul onunla fərqlənir ki, yuxarı dayaqda dövr edən göstərilən qaz qarışığına etilen, propilen və ehtlyac olduqda, təsirsiz alkan daxildir.

13. 10-12-ci bəndlərdən hər hansı biri üzrə üsul onunla fərqlənir ki, aşağı dayağın yuxarı hissəsi, aşağı dayağa verilən mayedən uçucu komponent(lər)in çoxunun kənar edilməsi üçün yüngül fraksiyaların qovulduğu kolonna kimi istifadə olunur, bu halda göstərilən komponent(lər) yuxarı axır.

14. Qaz fazalı katalitik polimerləşmə üçün qurğuya birinci şaquli reaktor (1), ikinci şaquli reaktor (2) daxildir, reaktorun (1) yuxarı hissəsi birləşdirici hissə (3) vasitəsilə bərk hissəciklərin və qazın ayrılması üçün separatorla (4) birləşir, axırncı əks tərəfi ilə ikinci reaktorun (2) yuxarı hissəsi ilə birləşir, ikinci reaktorun (2) aşağı hissəsi, birləşdirici hissə (5) vasitəsilə birinci reaktorun (1) aşağı hissəsinə birləşir, bərk hissəcikləri və qazı ayırmaq üçün separator (4) təkrar dövretmə xətti (6) vasitəsilə bir və ya bir neçə təkrar giriş nöqtəsində birləşdirici hissəyə (5) və ya reaktora (1) verilən katalizator üçün xəttə (12), reaktordan (2) polimeri (11) boşaldan sistemə, monometləri daxil edən xəttə (13) malik olub, onunla fərqlənir ki, qazı və ya mayeni reaktora (2) vermək üçün (15) xətti saxlayır.

15. 14-cü bənd üzrə qurğu onunla fərqlənir ki, qazı və ya mayeni reaktora (2) verən xətti (15) reaktorun (2) yuxarı hissəsində yerləşir.

16. 13 və ya 14-cü bəndlər üzrə qurğu onunla fərqlənir ki, ona təkrar dövr etmə xəttini (6), reaktora (2) qazın və ya mayenin verilməsi və təkrar dövr edən qazlar üçün xətt (20) vasitəsilə (6) xəttinə qaytarılması üçün (15) xətti vasitəsilə reaktora (2) birləşən kondensatorla (19) əlaqələndirən (18) xətti daxildir.

17. 14 və ya 15-ci bəndlər üzrə qurğu onunla fərqlənir ki, ona təkrar dövretmə xəttini (6) reaktora (2) qazın və ya mayenin verilməsi, təkrar dövr edən qazlar üçün xətt (20) vasitəsilə (6) xəttinə qaytarılması üçün (15) xətti vasitəsilə reaktora (2) birləşən ayrıca tutumla (22) birləşən kondensatorla (19) əlaqələndirən (18) xətti daxildir.

18. 16 və ya 17-ci bəndlər üzrə qurğu onunla fərqlənir ki, qazın və ya mayenin reaktora (2) verilməsi üçün (15) xətti qızdırıcı (24) ilə təchiz olunur.

19. 14-cü bənd üzrə qurğu onunla fərqlənir ki, reaktorun (2) yuxarı hissəsi (25) reaktorun dayacağına nisbətən böyük diametrə malikdir.

20. 14-cü bənd üzrə qurğu onunla fərqlənir ki, yuxarı dayağın (1) çıxışı gözlənilməz məhdudluq şəklində hazırlanmışdır.

21. 14-cü bənd üzrə qurğu onunla fərqlənir ki, yuxarı dayağı (1) separatorla (4) birləşdirən seksiyanın (3) diametri yuxarı dayaqdan (1) kiçikdir.

22. 14-cü bənd üzrə qurğu onunla fərqlənir ki, yuxarı dayaqla (1) seksiya (3) iti bucaq əmələ gətirir.

B 03

(11) i2004 0098

(21) 99/001362

(51)⁷B 03C 7/02

(22) 15.10.1998

(44) 30.03.2000

(71)(72)(73) Həsənov Cahir Nuri oğlu, Həsənov Elman Əfrad oğlu (AZ)

(54) RADIOTEZLİKLİ ELEKTROMAQNİT SAHƏLİ SEPARATOR.

(57) Radiotezlikli elektromaqnit sahəli separatora daxildir bunker, gövdə, hissəciklər selinin formalaşdırıcısı, eyni adlı yüklənmiş metal lövhəli elektrodlar, radioantenna, ayrılan məhsulun qəbul ediciləri və sıxılan havanı ötürən mənbə, onunla fərqlənir ki, gövdə silindrik və konusvari hissələrdən düzəldilib, içərisi hər tərəfli deşikdir, braxist-

roxron formasında əyilmiş qol boru, hissəciklər selini dairəvi formalaşdırıcı, hissəciklər selini fokuslandıran elektrod içi boş silindrik şəkildə hazırlanıb uzununa yarığa malik olur ki, bu silindr bir cüt lövhənin köməyiylə səlis sürətdə tədricən paralel lövhələrə keçir, radioantennanın vəziyyətini dəyişmək üçün qurğu ilə təchiz olunur.

- (11) **i2004 0099** (21) **a2000 0148**
(51)⁷**B 03C 7/02** (22) **30.05.2000**
(44) **29.06.2001**
(71)(72)(73) **Həsənov Cahir Nuri oğlu, Həsənov Elman Əfrad oğlu (AZ)**
(54) **RADIOTEZLİKLİ ELEKTROMAQNİT SAHƏLİ SEPARATOR.**

(57) Radiotezlikli elektromaqnit sahəli separator, tərkibinə bunker, daxilində hər iki tərəfdən dəyişi olan, getdikcə kənara keçən silindr şəkilində hazırlanmış gövdə, bunker gövdə ilə birləşdirən, braxistroxron formasında borucuq, hissəciklər selini dairəvi formalaşdırıcı, uzununa kəsiyi olan boş silindr şəkilində hissəciklər selini fokuslaşdırmaq üçün uzununa kəsiyi olan boş silindr şəkilində hazırlanmış və səlis sürətdə paralel lövhələrə keçən elektrod, radioantenna, radioantennanın vəziyyətini dəyişmək üçün qurğu, sıxılan havanı ötürən mənbə və ayrılan məhsulun qəbul ediciləri daxil olaraq, onunla fərqlənir ki, elektrik dolacağı içi boş silindrik elektrodun üzərinə keçirilmişdir.

B 06

- (11) **i2004 0143** (21) **a2002 0007**
(51)⁷**B 06B 1/18, G 01M 3/02, 7/02** (22) **23.01.2002**
(44) **29.12.2003**
(71)(73) **«Neftin, qazın geotexnoloji problemləri və kimya» Elmi-Tədqiqat İnstitutu (AZ)**
(72) **Babayev Sabir Həbib oğlu, Kərimov Vladimir İrəhman oğlu (AZ)**
(54) **YÜKSƏK TƏZYİQLİ SIYIRTMƏLƏRİN SINAQDAN KEÇİRİLMƏSİ ÜÇÜN STEND QURĞUSU.**

(57) Yüksək təzyiqli siyirtmələrin sınaqdan keçirilməsi üçün stend qurğusuna işçi maye üçün tutum, hidravlik nasos, borular sistemindən ibarət olub, onunla fərqlənir ki, o, əlavə olaraq, üçağızlı borudan yüksək təzyiqli şlanq vasitəsilə borular sistemi, yoxlanılan siyirtmə və hidravlik nasos ilə birləşmiş hidropulsator saxlayır.

B 44

- (11) **i2004 0136** (21) **a2002 0164**
(51)⁷**B 44D 5/00** (22) **09.09.2002**
(44) **29.12.2003**
(71)(73) **Quvalov Abbas Abdurəhman oğlu, Xəlilov Elçin Nüsrət oğlu, Xəlilov Yasin Xələf oğlu, «YENİ-TEX» Kompaniyası (AZ)**

- (72) **Quvalov Abbas Abdurəhman oğlu, Nüsrət oğlu, Xəlilov Yasin Xələf oğlu (AZ)**
(54) **TƏBİİ MİNERAL SÜXURLARDAN OLAN MƏMULATLARIN DEKORATİV EMAL ÜSULU.**

(57) Təbii mineral süxurlardan olan məmulatların dekorativ emal üsulu məmulatların səthlərinin ilkin yuyulmasından və qurudulmasından, sonradan rəngləyici maddələrlə işlənməsindən ibarət olub, onunla fərqlənir ki, təbii mineral süxurlardan olan məmulatlar kimi seolitərkibli süxurdan istifadə edirlər və məmulatın səthinin işlənməsini bir mərhələdə, rəngləyici məhlul saldıqdan sonra 40-50°C temperaturda 1 saat ərzində qurutmaqla aparırlar, bu zaman rəngləyici maddə kimi tərkibində maye şüşə olan su-lu emulsion boyadan istifadə edirlər.

B 60

- (11) **i2004 0116** (21) **a2002 0173**
(51)⁷**B 60K 11/00, F 01P 5/00** (22) **26.09.2002**
(44) **29.12.2003**
(71)(72)(73) **Hüseynov Adil Hacığa oğlu (AZ)**
(54) **DAXİLİ YANMA MÜHƏRRİKİNİN SOYUTMA SİSTEMİ.**

(57) Daxili yanma mühərrikinin soyutma sistemi, soyutma köynəyindən, ventilyatordan və termostatdan ibarət olub, onunla fərqlənir ki, soyutma sistemi elastik mufta vasitəsilə ventilyatorun valı ilə əlaqələnməmiş və avtomobilin qabaq hissəsində yerləşdirilmiş kondisionerlə təchiz olunub.

BÖLMƏ C

KİMYA VƏ METALLURGIYA

C 02

- (11) **i2004 0147** (21) **a2002 0147**
(51)⁷**C 02F 1/26, 1/38** (22) **06.08.2002**
(44) **29.12.2003**
(31) **20000617** (33) **NO**
(32) **08.02.2000**
(86) **PCT/NO 01/00041 06.02.2001**
(71) **DEN NORSKE STATS OLYESELKAP A.S. (NO)**
(72) **AAREBROT, Eyvinn (NO), HOLANN, Tryuqve (NO)**
(74) **Məmmədova X.N. (AZ)**
(54) **SU TƏMİZLƏMƏ ÜSULU VƏ ONU HƏYATA KEÇİRƏN SISTEM.**

(57) 1. Yağda və neftdə həll olan komponentlərin çıxarılma üsulu, məsələn, PAK, NF və yaxud UTK-nın neft və ya qaz istehsalı qurğusundan ayrılan, əlavə hasil edilən sudan almaqla, tərkibində neft və yaxud qaz istehsalı qurğusundan gələn karbohidrogenlər olan ekstraksiya mayesinin su axınına daxil edilməsindən və sonradan separatorada ekstraksiya mayesinin sudan ayrılmasından ibarət olub,

onunla iərqıənr ki, ekstraksiya mayesinin tərkbində yağda və ya neftdə həll olan komponentlərin molekulyar payı su fazasından ayrılan neft fazasına nisbətən daha azdır; ekstraksiya mayesinin buxarlarının təzyiqini və temperaturunu separatorun təzyiqinin və temperaturunun işi diapazonuna uyğunlaşdırırlar ekstraksiya mayesini separator-dan qabaq daxil edib, bütün su fazasına səpələyirlər, və su karbobidrogen qarışığı üçün əvvəldən, separator-da, daha yaxşısı hidrosiklon-da ekstraksiya mayesinin sudan ayrıl-masından qabaq, yağda və neftdə həll olan komponentlərin sudan ekstraksiya mayesinə kütlə köçürməsinə imkan ve-rən müəyyən saxlama müddəti təyin edirlər.

2. 1-ci bənd üzrə üsul onunla fərqlənir ki, su ilə maye arasındakı kontakt səthini və deməli suda həll olan kom-ponentlərin daxil edilən mayeyə kütləköçürməsinə maksi-mal artırmaq üçün, bu mayeni ucluqdan keçirməklə yaxşı paylaşdırırlar və və ya statik qarışdırıcı vasitəsilə bütün maye həcmində paylaşdırırlar.

3. 1-ci bənd üzrə üsul onunla fərqlənir ki, su karbo-hidrogen qarışığının labüd saxlama vaxtını, adekvat axın sürətində boru kəməri sistemində daxil olma nöqtəsi ilə separator arasında, daxil olma nöqtəsinin prosesin gedişi üzrə separator-dan kifayət qədər aralıda yerləşməsilə əldə edirlər.

4. 1-ci bənd üzrə üsul onunla fərqlənir ki, mayenin daxil olma anından karbohidrogen su qarışığının ayrılma-sına kimi saxlama müddəti 0,3 saniyədən artıq təşkil edir.

5. 1-ci bənd üzrə üsul onunla fərqlənir ki, suyu neft axımından neft və yaxud qaz istehsalı qurğusunda ayırırlar və daxil edilən maye məlum üsulla istehsal qurğusunda neft qazın emalı prosesində çıxarılan kondensatdan ibarət-dir.

6. 1-ci bənd üzrə üsul onunla fərqlənir ki, daxil edi-lən mayenin molekulyar çəkisi 50-100, karbohidrogen/su qarışığının temperaturunda onun qaynamağa başlama təz-yiqi separatorun işi təzyiqindən aşağı, və onda neftdə həll olan komponentlərin miqdarı komponentlərin maye faza-da taraz qatılığının 50%-dən azını təşkil edir.

7. 1-ci bənd üzrə üsul onunla fərqlənir ki, daha yük-sək tarazlıq və istifadə dərəcəsi almaq üçün daxil edilən mayeni yenidən dövrə buraxırlar və yaxud regenerasiya edirlər.

8. 1-ci bənd üzrə üsul onunla fərqlənir ki, atmosfer təzyiqindən yüksək təzyiqlə işləməyə yararlı separator ki-mi filtrləyən kooqulyatordan istifadə edirlər.

9. Neftdə həll olan komponentlərin kənar edilməsi üçün neft-qaz istehsalı qurğusunda su təmizləmə sistemi, quyudan hasil edilən sudan PAK, NF və ya BTK kimi komponentlər, sərbəst nefti sudan ayırmaq üçün separator-dan qabaq ekstraksiya mayesinin suya daxil edilməsi və-saitindən ibarət olub, həm də gözlənilən ekstraksiya maye-sinə neft-qaz istehsal qurğusundan ayrılan karbohidrogen-lər daxildir, onunla fərqlənir ki, ekstraksiya mayesində neftdə həll olan komponentlərin molekulyar payı onların suya görə taraz qatılığına nisbətən çox azdır, və daxil etmə vəsaitinin yeri suyun ayrılışından qabaq əvvəldən müəy-yən edilmiş saxlama müddəti ərzində ekstraksiya mayesi-nin qarışıqda və separator-da, daha yaxşısı hidrosiklon-da olmasını təmin edir.

10. 9-cu bənd üzrə sistem onunla fərqlənir ki, ona, mayeni suya daxil etdikdə, onların arasındakı kontakt sət-

hini maksimal artırmaq və deməli, suda həll olan kompo-nentlərin daxil olan mayeyə kütləköçürülməsinə nail ol-maq üçün mayeni yaxşı dispersləşdirən daxiledici vəsait, məsələn, ucluq və ya statik qarışdırıcı daxildir.

11. 10-cu bənd üzrə sistem onunla fərqlənir ki, uyğun axın sürətində su-karbobidrogen qarışığının istənilən sax-lama müddətini almaq üçün daxiledici vəsait suyun axı-nında prosesin gedişi üzrə separator-dan yuxarıda əvvəldən müəyyən olunmuş məsafədə yerləşir.

12. 11-ci bənd üzrə sistem onunla fərqlənir ki, bu məsafə elə seçilir ki, maye daxil edildiyi andan karbohid-rogen-su qarışığının ayrılmasına qədər saxlama müddəti 0,3 saniyədən artıq təşkil etsin.

13. 9-cu bənd üzrə sistem onunla fərqlənir ki, su, qu-yudan çıxan axından neft-qaz istehsalı qurğusunda ayrılır və daxil edilən maye, neft-qaz istehsalı qurğusunda emal prosesində məlum şəkildə ayrılan kondensatdan ibarətdir.

14. 9-cu bənd üzrə sistem onunla fərqlənir ki, daxil edilən mayenin molekulyar çəkisi 50-100, karbohidrogen-su qarışığının temperaturunda onun qaynamağa başlama təzyiqi separatorun işi təzyiqindən aşağı, və onda neftdə həll olan komponentlərin miqdarı komponentlərin su faza-sında taraz qatılığının 50%-dən azını təşkil edir.

15. 9-cu bənd üzrə sistem onunla fərqlənir ki, daxil edilən mayenin daha yüksək tarazlıq və istifadə dərəcəsinə almaq üçün, onu, yenidən dövrə buraxırlar və yaxud rege-nerasiya edirlər.

16. 9-cu bənd üzrə sistem onunla fərqlənir ki, ona, at-mosfer təzyiqindən yüksək təzyiqlə işləməyə yararlı separ-ator kimi filtrləyən kooqulyator daxildir.

C 05

(11) **i2004 0138** (21) **a2002 0184**
(51) **⁷C 05G 3/04; C 05B 11/02** (22) **09.10.2002**
(44) **29.12.2003**

(71)(73) **Qəhrəmanova Xəlida Tofiq qızı, Xəlilov Elçin Nüsrət oğlu, "YENİ TEX" kompaniyası (AZ)**

(72) **Xəlilov Elçin Nüsrət oğlu, Qəhrəmanova Xəlida Tofiq qızı, Yüzbaşeva Lalə Nazim qızı, Əhmədov Vələddin Nüsrət oğlu, Paşayev Məmməd Rəsul oğlu, Quliyev Vaqif Fərrux oğlu (AZ)**

(54) **TƏBİİ SEOLİTLƏRİN SƏTHİNDƏ KALSİUM HİDRO- VƏ DİHİDROFOSFATLARIN TƏSBİT OLUNMA ÜSULU.**

(57) 1. Təbii seolitlərin səthində kalsium hidro- və dihid-rofosfatların təsbit olunma üsulu seolitə aktivləşdirilməsi yolu ilə olub, onunla fərqlənir ki, aktivləşməni, tərkibində 60-82% kalsium karbonat saxlayan seolitlərin tullantı sü-xurundan, tullantı süxurun 55-77% qatılıqlı ortofosfat tur-şusu ilə 40-70°C temperaturda, və 0,5-4,0 saat ərzində da-im qarışdırmaqla işlənməsi ilə fosfatların sintezi zamanı aparırlar, burada aktivləşmə anında seolitlərin səthində kalsium fosfatların təsbit olunmasını gücləndirmək üçün, tullantı süxura, tərkibində seolitə miqdarı 67-72% olan zənginləşdirilmiş süxurun əvvəlcədən modifikasiya olun-muş ammonium formasını tullantı süxur:zənginləşdirilmiş süxur - 1-0,6÷1 nisbətində daxil edirlər.

2. 1-ci bənd üzrə üsul onunla fərqlənir ki, aktivləşdirilmiş tullantı süxurun zənginləşdirilmiş seolit stixuru ilə qarışdırılması anında bütün qarışıqın modifikasiyasını 1:0,2 nisbətində ammoniyaklı su ilə ammonium karbonat duzu məhlulu ilə aparırlar.

C 07

- (11) **i2004 0123** (21) **a2002 0159**
 (51)⁷C 07B 35/04; C 07C 49/08 (22) **23.08.2002**
 (44) **29.12.2003**
 (71)(73) **Azərbaycan Dövlət Elmi-Tədqiqat «Olefin» İnstitutu (AZ)**
 (72) **Əliquliyev Ramiz Məmməd oğlu, Hüseynov Faiq Ömər oğlu, Mirzəyev Təriyel Məhərrəm oğlu, Abasov Arif İmran oğlu, Cənnətəliyeva Xuraman Çingiz qızı, Qasimov Qasım Həsən oğlu (AZ)**
 (54) **ASETONUN ALINMASI ÜSULU.**

(57) Asetonun alınması üsulu izopropil spirtini buxar fazada, təzyiqlə, yüksək temperaturda metal oksidlərdən təşkil olunan bərk katalizator iştirakı ilə dehidrogenləşdirməklə olub, onunla fərqlənir ki, dehidrogenləşmə prosesini qrafit üzərinə çəkilmiş sənaye nikel-xrom katalizatoru iştirakı ilə 180-250°C temperaturda, atmosfer təzyiqində izopropil spirtinin 1,0-3,0 saat⁻¹ həcmi sürətində aparırlar.

- (11) **i2004 0101** (21) **a2001 0068**
 (51)⁷C 07C 5/48; C 10G 11/20 (22) **06.04.2001**
 (44) **01.10.2003**
 (31) **9819603.3** (33) **GB**
 (32) **08.09.1998**
 (86) **PCT/GB 99/02965 07.09.1999**
 (71)(73) **BP CHEMICALS LIMITED (GB)**
 (72) **Qriffits, Devid Çariz (GB), Oexlers, Kord (GB), Reyd, Yan Allan Bitti (GB)**
 (74) **Məmmədova X.N. (AZ)**
 (54) **OLEFİNLƏRİN ALINMA ÜSULU.**

(57) 1. Olefinlərin alınma üsulu, katalizatorun iştirakı ilə karbohidrogen xammalının oksigentərkibli qazla reaksiyasından ibarət olub, onunla fərqlənir ki, qazşəkilli yanacaq və oksigentərkibli qaz daxil olan birinci xammal axınını formalaşdırırlar və məhsul axını və reaksiyaya daxil olmayan oksigen alınmasını təmin edən şəraitdə birinci katalizatorla kontakta gətirirlər, ilkin karbohidrogen xammalından ibarət ikinci xammal axınını formalaşdırırlar, və olefin məhsulu əmələ gəlməklə, ən azı reaksiyaya daxil olmayan oksigenin bir hissəsini işlədərək, oksidləşmə üçün ikinci katalizatorla əvvəl alınmış məhsul və reaksiyaya daxil olmayan oksigen axını ilə birlikdə kontakta gətirirlər.

2. 1-ci bənd üzrə üsul onunla fərqlənir ki, qazşəkilli yanacağı karbohidrogen, hidrogen, karbon monooksid, spirt, oksigenləşməyə imkan verən maddə və yaxud ammoniyak daxil olan qrupdan seçirlər.

3. 2-ci bənd üzrə üsul onunla fərqlənir ki, yanacaq kimi metan, etan, propan və yaxud butan istifadə edirlər.

4. 3-cü bənd üzrə üsul onunla fərqlənir ki, qazşəkilli yanacaq və oksigentərkibli qaz arasındakı reaksiya sintez-qazın alınma reaksiyasıdır.

5. 1-3-cü bəndlərdən hər hansı biri üzrə üsul onunla fərqlənir ki, qazşəkilli yanacaq və oksigentərkibli qaz arasındakı reaksiya yanma reaksiyasıdır.

6. Əvvəlki bəndlərdən hər hansı biri üzrə üsul onunla fərqlənir ki, birinci katalizatora rodium, platin, paliadium, nikel və ya onların qarışığı daxildir.

7. Əvvəlki bəndlərdən hər hansı biri üzrə üsul onunla fərqlənir ki, birinci ilkin xammal axınında qazşəkilli yanacaq və oksigen arasındakı nisbət, karbon dioksidə və suya qədər tam yanma üçün labüd olan stexiometrik nisbətdən 1,5-4 dəfə artıqdır.

8. Əvvəlki bəndlərdən hər hansı biri üzrə üsul onunla fərqlənir ki, üsulu bir-birilə əlaqəli ən azı, iki reaksiya zonasına malik reaktorda aparırlar.

9. 8-ci bənd üzrə üsul onunla fərqlənir ki, birinci reaksiya zonasında birinci katalizatoru, ikinci reaksiya zonasında ikinci katalizatoru yerləşdirirlər.

10. 9-cu bənd üzrə üsul onunla fərqlənir ki, reaktor əsas kameraya və köməkçi kameraya malikdir, bu halda kameralardan biri birinci reaksiya zonasını, digəri isə ikinci reaksiya zonasını əmələ gətirir.

11. 9-cu bənd üzrə üsul onunla fərqlənir ki, birinci və ikinci reaksiya zonalan biri digərinin içərisində kosentrik yerləşən ən azı, iki boruşəkilli gövdədən əmələ gəlir.

12. 11-ci bənd üzrə üsul onunla fərqlənir ki, daxili gövdədən xarici gövdəyə tökülən maye ikinci katalizatorla kontakta girməzdən qabaq ilkin xammalın ikinci axını ilə qarışması üçün, xarici gövdənin uzunluğu daxili gövdənin uzunluğundan bir qədər artıqdır.

13. Əvvəlki bəndlərdən hər hansı biri üzrə üsul onunla fərqlənir ki, ikinci xammal axınında karbohidrogen xammalı qazşəkilli karbohidrogendən, ağır karbohidrogendən və ya onların qarışığından ibarətdir.

14. 13-cü bənd üzrə üsul onunla fərqlənir ki, ilkin karbohidrogen xammalı etan, propan, butan və ya onların qarışığıdır.

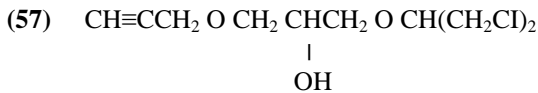
15. 13-cü bənd üzrə üsul onunla fərqlənir ki, ilkin karbohidrogen xammalı liqroin, qozoyl, vakuum qovmasının qazoylu, neft emalının qalıqları, atmosfer təzyiqində qovmanın qalıqları, vakuum qovmasının qalıqları və yaxud xam neft və neft yanacağıdır.

16. Əvvəlki bəndlərdən hər hansı biri üzrə üsul onunla fərqlənir ki, birinci və ya ikinci xammal axını əlavə olaraq, hidrogen, azot, karbon monooksid, karbon dioksid kimi komponentlərdən ən azı, biri və buxar saxlaya bilər.

17. Əvvəlki bəndlərdən hər hansı biri üzrə üsul onunla fərqlənir ki, ikinci katalizator platinidir.

18. 17-ci bənd üzrə üsul onunla fərqlənir ki, ikinci katalizatora mis, qalay və palladium daxil olan qrupdan seçilmiş ən azı, daha bir metal daxildir.

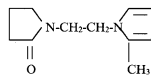
- (11) 12004 0152 (21) a2003 0052
(51)⁷C 07C 21/22, 33/042 (22) 12.03.2003
(44) 03.03.2004
(71)(73) Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyası (AZ)
(72) Qarayev Siyavuş Fərhad oğlu, Nəcəfova Lalə Mikayıl qızı, Talibov Güləhməd Mirəhməd oğlu, Məmmədova Pərvin Şamxal qızı (AZ)
(54) 1,1 -BİS-(XLORMETİL)-2,6-DİOKSA-8-NONİN-4-OL SÜRTKÜ YAĞLARINA ANTİMİKROB AŞQAR KİMİ.

formullu 1,1-Bis-(xlormetil)-2,6-dioksa-8-nonin-4-ol sürtgü yağlarma antimikrob aşqar kimi.

- (11) i2004 0146 (21) a2002 0049
(51)⁷C 07D 207/26; A 61K 31/4015 (22) 02.04.2002
(44) 01.10.2003
(71)(73) Azərbaycan Tibb Universiteti, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Polimer Materialları İnstitutu (AZ)
(72) Hacılı Raiq Əli oğlu, Axundov Ramiz Atalla oğlu, Nəcəfova Raya Əli qızı, Piriyeva Cəmilə Əjdər qızı, Əliyev Əkbər Həsən oğlu, İsgəndərova Zülfiyyə Şamil qızı, Xanım Aydın qızı (AZ)
(54) ADAPTOGEN VƏ ANTİHIPOKSİK FƏALLIQ GÖSTƏRƏN 2'-METİLPİRROLİL-1-ETİLPİRROLİDON-2.

(57) Formulu

olan adaptogen və antihipoksik fəallıq göstərən 2'-metilpirrolil-1-etilpirrolidon-2.

- (11) i2004 0145 (21) a2002 0238
(51)⁷C 07D 303/04 (22) 25.12.2002
(44) 03.03.2004
(71)(73) «Azərkimya» Dövlət Şirkəti, Sumqayıt «Üzvi-Sintez» zavodu (AZ)
(72) Sadıqov Fikrət Məhəmməd oğlu, Mustafayev Firdudin Bəylər oğlu, Hüseynov Darvin Əli oğlu, Cəmilov Ramiz Səfər oğlu, Ahyev Nadir Əli oğlu, Hacıyev Rauf Muxtar oğlu, Məmmədov Camal Veys oğlu, Nəzərov Fətulla Boylu oğlu (AZ)
(54) PROPİLEN OKSİDİNİN ALINMASI ÜSULU.

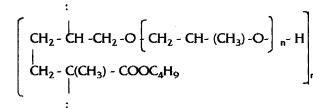
(57) Propilen oksidinin alınması üsulu propilenin hipoxlorlaşdırılması, alınan turş propilenxlorhidrinin kalsium karbonat ilə neytrallaşması və kalsium hidrokسيد ilə yüksək temperaturda sabunlaşması yolu ilə olub, onunla fərqlənir ki, hipoxlorlaşmadan sonra alınan turş propilenxlorhidrinini deqazasiyaya uğradırlar, bu zaman ayrılmış propi-

leni hipoxlorlaşma prosesinin qazşəkilli tullantısı olan reaksisyaya girməyən propilen və HCl qarışığı ilə qarışdırırlar və 3%-li natrium hidrokسيد məhlulu ilə neytrallaşdırırlar, bundan sonra reaksisyaya girməyən propileni 45-55°C temperaturda xlor və su iştirakında utilizasiyaya uğradırlar, və alınmış propilenxlorhidrinini ümumi propilenxlorhidrin axını ilə birlikdə 90-100°C temperaturda 10-12% kalsium hidrokسيد məhlulu ilə sabunlaşdırırlar.

C 08

- (11) i2004 0124 (21) a2002 0169
(51)⁷C 08L 23/22 (22) 12.09.2002
(44) 29.12.2003
(71)(73) Azərbaycan Dövlət Elmi-Tədqiqat «Olefin» İnstitutu (AZ)
(72) Balacanova Güllüzar Məmməd qızı, Əliquliyev Ramiz Məmməd oğlu, Adıgözəlova Mehparə Babaverdi qızı (AZ)
(54) POLİMER KOMPOZİSİYASI.

(57) Polimer kompozisiyası, polizobutilen əsasında olub, onunla fərqlənir ki, o, tərkibində əlavə olaraq, ümumi formulu aşağıdakı kimi olan monoallilatoliqooksipropilenqlikolun butilmetakrilat ilə sopolimerini komponentlərin 0,25:1 nisbətində saxlayır

burada n = 10-20; m = 180-300.

C 09

- (11) i2004 0137 (21) a2002 0163
(51)⁷C 09D 3/06 (22) 06.09.2002
(44) 29.12.2003
(71)(73) Quvalov Abbas Abdurəhman oğlu, Xəlilov Elçin Nüsrət oğlu, Xəlilov Yasin Xələf oğlu, «YENİ-TEX» Kompaniyası (AZ)
(72) Quvalov Abbas Abdurəhman oğlu, Xəlilov Elçin Nüsrət oğlu, Xəlilov Yasin Xələf oğlu (AZ)
(54) BOYA.

(57) Boya əlaqələndirici, təbaşir, piqment, nişasta və sudan ibarət olub, onunla fərqlənir ki, o, tərkibində əlaqələndirici kimi polivinilasetat dispersiyası və ya akril sopolimerini, və əlavə olaraq, qələvi və formalini komponentlərin aşağıdakı nisbətində saxlayır, kütlə%-lə:

Təbaşir	60-65
Polivinilasetat dispersiyası və ya akril sopolimeri	1-3
Piqment	4-6
Nişasta	1-3
Qələvi	0,2-0,4
Formalin	0,1-0,3
Su	qalanı

(11) i2004 0105 (21) a2002 0144
(51)⁷C 09D 5/02 (22) 01.08.2002
(44) 01.10.2003

(71)(73) Quvalov Abbas Abdurəhman oğlu, Xəlilov Elçin Nüsrət oğlu, Xəlilov Yasin Xələf oğlu, Bağirov Rüstəm Əbülfəz oğlu, «YENİ TEX» Kompaniyası (AZ)

(72) Quvalov Abbas Abdurəhman oğlu, Xəlilov Elçin Nüsrət oğlu, Xəlilov Yasin Xələf oğlu, Bağirov Rüstəm Əbülfəz oğlu (AZ)

(54) SULU-DİSPERS BOYA.

(57) Sulu-dispers boya sopolimerin 50%-li sulu dispersiyası, piqmentlər və/və ya doldurucular, dispersləşdirici, qatılaşıdırıcı, antiseptik, antifriz, səthi-aktiv maddə, koalesləşdirici əlavə, köpüksöndürən və sudan ibarət olub, onunla fərqlənir ki, o, tərkibində komponentlərin aşağıdakı nisbətində sopolimer kimi polivinilasetat dispersiyası və ya akril sopolimeri və əlavə olaraq doldurucu kimi seolittərkibli süxur saxlayır, kütlə %-lə:

50%-li polivinilasetat dispersiyası	
və ya akril sopolimeri	12-16
Piqment	4-6
Təbaşir	10-15
Seolittərkibli süxur	40-50
Dispersləşdirici	0,2-0,3
Qatılaşıdırıcı	0,2-0,4
Antiseptik	0,1-0,3
Antifriz	0,2-0,4
Köpüksöndürən	0,1-0,2
Səthi-aktiv maddə	0,2-0,5
Koalesləşdirici əlavə	0,1-0,3
Su	qalanı

(11) i2004 0096 (21) a2002 0062
(51)⁷C 09J 4/06 (22) 09.04.2002
(44) 01.10.2003

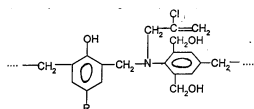
(71)(73) Bakı Dövlət Universiteti (AZ)

(72) Abdinova Adilə Bəhram qızı, Nəzərov Şahkəram İsmayıl oğlu, Həsənova Cəmilə Əlövsət qızı (AZ)

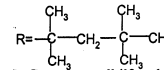
(54) YAPIŞQAN KOMPOZİSİYASI.

(57) Yapışqan kompozisiyası epoksid qətranından, oliqouretandan, bərkidicidən və modifikatordan ibarət olub, onunla fərqlənir ki, o, komponentlərin aşağıdakı % nisbətində tərkibində heksametilendiizosianat və kənar izosianat qrupları ilə etilendiamin əsasında oliqouretan, bərkidici kimi polietilenpoliamin, modifikator kimi isə (1) formulu oliqomer saxlayır:

Epoksid qətranı ED-20	10-20
Oliqouretan	60-80
Bərkidici	5-15
Modifikator	5-11

burada

və ya C₈-C₁₂ sənaye alkilfenolu fiaksiyasıdır.

(11) i2004 0104 (21) a2001 0182
(51)⁷C 09K 7/02 (22) 02.11.2001
(44) 01.04.2003

(71)(73) Bakı Dövlət Universiteti (AZ)

(72) Abdinova Adilə Bəhram qızı, Əliyeva Rəfiqə Əlirza qızı, Axundova Zəmfira Əbdülrəhman qızı (AZ)

(54) QUYULARIN QAZILMASI VƏ SÖNDÜRÜLMƏSİ ÜÇÜN HİDROFOB-EMULSION MƏHLULU.

(57) Quyuların qazılması və söndürülməsi üçün hidrofob-emulsion məhlul neft, emulqator və dəniz suyundan ibarət olub, onunla fərqlənir ki, o, emulqator kimi etilendiamin-tetrasirkə turşusunun tetra və ya oktaetanolamidini komponentlərin həcm %-lə növbəti nisbətlərində saxlayır:

Neft	9,85-49,9
Etildiamintetrasirkə turşusunun tetra və ya oktaetanolamidi	0,05-0,2
Dəniz suyu	50-90

(11) i2004 0142 (21) a2002 0087
(51)⁷C 09K 21/00, 21/02, 21/06; (22) 30.04.2002
C 09K 21/14; E 04B 1/94

(44) 29.12.2003

(71)(73) «Dənizneftqazlayihə» Dövlət Elmi-Tədqiqat və Layihə İnstitutu (AZ)

(72) Kərimov Məcid Zahid oğlu, Süleymanov Bağir Ələkbər oğlu, Abdullayeva Vəcihə İbrahim Paşa qızı, Əzimov Nizami Əliqulu oğlu (AZ)

(54) ODADAVAMLI KOMPOZİSİYASI.

(57) Odadavamlı kompozisiya maye şüşə və doldurucudan ibarət olub, onunla fərqlənir ki, o, tərkibində komponentlərin aşağıdakı nisbətlərində, əlavə olaraq, poliefir qətranı, xlorparafin, natrium sulfat, doldurucu kimi isə perlit və alüminium tozu saxlayır, kütlə hissəsi:

Maye şüşə	100
Poliefir qətranı	9-10
Xlorparafin	8-10
Perlit	11-12
Alüminium tozu	7-8
Natrium sulfat	18-20

C 10

(11) i2004 0129 (21) a2001 0191
(51)⁷C 10M 105/06 (22) 21.11.2001
(44) 29.12.2003

- (71)(/5) **Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Aşqarlar Kimyası İnstitutu (AZ)**
 (72) **Əhmədov Ələddin İslam oğlu, Bünyadzadə İradə Aydınovna, Həmidova Ceyhun Şəfayət qızı, Musayeva Minaxanın Ənvər qızı (AZ)**
 (54) **SİNTEYİK YAĞIN ALINMA ÜSULU.**

(57) Sintetik yağın alınma üsulu heksen-1-in katalitik kompleks iştirakında alifatik həlledici mühitində oliqomerləşdirilməsi yolu ilə olub, onunla fərqlənir ki, heksen-1-in oliqomerləşməsini ditsiklopentadienlə 9:1 nisbətində aparırlar, kalalizador kimi 3-5% AlCl₃-in toluolda akva-kompleksindən istifadə edirlər və oliqomerləşmə reaksiyasını 20-40°C temperaturda 1,5-2 saat müddətində aparırlar.

C 12

- (11) **i2004 0103** (21) **a2001 0195**
 (51)⁷**C 12G 1/02** (22) **23.11.2001**
 (44) **01.10.2003**
 (71)(73) **Bakı Şampan Şərabları Zavodu (AZ)**
 (72) **Kəngərli Elşad Kamil oğlu, Səfərov Səməd Abılı oğlu, Xəlilov Ramiz İbrihim Xəlil oğlu, Cəfərova Hilal Nəbi qızı, İmaniyev Oruc Bağı oğlu, Hüseynov Elman Heydər oğlu (AZ)**
 (54) **«QAFQAZ» KƏMTURŞ QIRMIZI ÜZÜM ŞƏRABININ İSTEHSALI ÜSULU.**

(57) Kəməşirin qırmızı üzüm şərabının istehsalı üsulu, üzümdən alınan şərab materiallarının və kəməşirin şərab materiallarının kupajlanması, sonradan saxlamaqla və süzəgəcdən keçirməklə kupajın soyuq ilə emalını, və butulkalara doldurulmasını nəzərə almaqla, onunla fərqlənir ki, kupajlanma zamanı kəməşirin şərab materialı kimi 3 il saxlanmış «Şamaxı» kaqorunu istifadə edirlər, və hazır şərabı 7 gün ərzində +60°C temperaturda əlavə olaraq istilik emalına uğradırlar.

C 30

- (11) **i2004 0135** (21) **a2002 0172**
 (51)⁷**C 30B 15/00, 29/06, 29/08** (22) **26.09.2002**
 (44) **29.12.2003**
 (71)(73) **Sumqayıt Dövlət Universiteti (AZ)**
 (72) **Tahirov Vladimir İsmayıl oğlu, Qəhrəmanov Emil Nadir oğlu, Quliyeva Ruhəngiz Teyyub qızı, Qəhrəmanov Nadir Fərrux oğlu (AZ)**
 (54) **MONOKRİSTALIN ALINMA ÜSULU.**

(57) Monokristalın alınma üsulu silindrik putadan və başlanğıcı fırlanma paraboloidi şəklində olan silindrik formalı qidalandırıcı xəlitədən istifadə etməklə binar bərk məhlulların ərintisindən dartma ilə olub, onunla fərqlənir ki, prosesin hər mərhələsində qidalandırıcı xəlitə və yetişdirilən kristalın yerdəyişmə sürətlərinin nisbətinin dəyişdirilməsi yolu ilə kristal boyunca komponentlərin qatılıqlarının pilləvari şəkildə paylanması aparırlar və bu nisbət

müəyyən mərhələ başlayandan bitənə qədər sabit saxlayırlar.

BÖLMƏ E

TİKİNTİ, MƏDƏN İŞLƏRİ

E 02

- (11) **i2004 0149** (21) **a2002 0228**
 (51)⁷**E 02D 27/28, 27/24** (22) **04.12.2002**
 (44) **03.03.2004**
 (71)(73) **Azərbaycan Texniki Universiteti (AZ)**
 (72) **Baxşəliyev Valeh İsmixan oğlu (AZ)**
 (54) **BÜNÖVRƏ.**

(57) Bünövrə monolit hissədən ibarət olub, onunla fərqlənir ki, monolit hissə torpağa tökülən beton çubuqlara söykənir, belə ki, bu çubuqların hündürlükləri kritik hündürlüklərin h_{kr} düsturuna əsasən təyin edilir:

$$h_{kr} = \frac{c / \omega^2 - M_c - M_{1\varphi}}{\gamma_{\pi} S + \gamma_m \pi R^2 n}$$

burada c - elastik torpağın sərtlik əmsalı, N/m, ω - bünövrənin rəqslərinin tezliyi, 1/san; M_c və M_{1r} -qurğunun və bünövrənin monolit hissəsinin kütlələri, kq; γ_{qr} və γ_c-torpağın və çubuqların vahid həcmnin kütləsi, kq/m³; S - bünövrəsinin oturacağı sahəsi, m²; R - çubuğun radiusu, m; n-çubuqların sayı.

E 21

- (11) **i2004 0144** (21) **a2002 0218**
 (51)⁷**E 21B 7/00, 11/00** (22) **20.11.2002**
 (44) **03.03.2004**
 (71)(73) **Əliyev Vaqif İzzət oğlu (AZ)**
 (72) **Əliyev Vaqif İzzət oğlu, Məcidov Həsən Nurəli oğlu (AZ)**
 (54) **YÖNƏLDİCİ KEÇİRİCİ.**

(57) 1. Yöndəldici keçirici neft və qaz quyularının qazılması üçün olmaqla, yuxarı hissəsində qıfıl yivi olan, altında gövdənin daxilində tıxaclı oymaqda maqnit yerləşən muf-ta kəsilməmiş, aşağı hissəsində isə qıfıl yivi olan və daxilində məhdudlaşdırıcı bıçaq möhkəm bərkidilmiş konus kəsilməmiş gövdədən ibarət olub, onunla fərqlənir ki, muftanın altında gövdənin daxilində bir-birinə əks olan iki tərəfdə yiv nəzərdə tutulub ki, ona, içərisində maqnitləri olan iki diamaqnit oymaq yeləşdirilmiş iki tıxac burulub taxılmışdır, gövdənin aşağı hissəsindəki konus isə əyri yivə malikdir.

2. 1-ci bənd üzrə yöndəldici keçirici, onunla fərqlənir ki, gövdənin aşağı hissəsindəki konus 2°30' bucaqlı əyri qıfıl yivinə malikdir.

3. 1-ci bənd üzrə yöndəldici keçirici, onunla fərqlənir ki, diamaqnit oymaqlarda bərkidilmiş maqnitlər bir-birinə əks istiqamətdədirlər.

4. 1-ci bənd üzrə yönəldici keçirici, onunla fərqlənir ki, diamaqnit oymaqlarda bərkidilmiş maqnitlər əyri qıfıl yivinin istiqaməti üzrə bir müstəvidə quraşdırılmışdır.

- (11) **i2004 0133** (21) **a2001 0161**
(51)⁷E 21B 27/00 (22) **06.09.2001**
(44) **29.12.2003**
(71)(73) «Balaxanıneft» Neft və Qazçıxarma İdarəsi (AZ)
(72) **Məmmədov Mübariz Rza oğlu, Abdinov Vaqif Yunus oğlu, Əhmədov Güloğlan Xanoğlan oğlu, Əliverdizadə Tale Kərim oğlu, Əliyev Nazim Şamil oğlu (AZ)**
(54) **JELONKA.**

(57) Jelonka, gövdə porşen, klapın və fiksatorlardan ibarət olub, onunla fərqlənir ki, porşen quyu ştanq nasosunun porşeni şəklində düzəldilib vurucu klapınla təchiz olunaraq quyu ştanq nasosunun silindri kimi düzəldilmiş silindrdə yerləşdirilmişdir, klapın isə quyu ştanq nasosunun sorucu klapını şəklində düzəldilərək ucluqla təchiz edilmiş və onun silindrində qurulmuşdur, bu halda gövdənin yuxarı ucu radial dəliklərlə təchiz olunaraq nasos-kompresor boruları kəməri ilə birləşdirilmiş, gövdənin aşağı ucu isə içi boş ştok vasitəsilə porşen ilə birləşdirilib, gövdənin içərisində konusvari ucluqla təchiz olunmuş, kiçik boru şəklində düzəldilmiş fiksator yerləşdirilmişdir, bu da gövdənin aşağı ucunda düzəldilmiş konusvari yəhərlə qarşılıqlı hərəkətdə olur.

- (11) **i2004 0113** (21) **a2002 0032**
(51)⁷E 21B 33/00; B 01F 5/06; (22) **26.03.2002**
B 28C 7/00
(44) **29.12.2003**
(71)(72)(73) **Qurbanov Ramiz Seyfulla oğlu, Zeynalov Ramiz Məzahim oğlu (AZ)**
(54) **TAMPONAJ MƏHLULUNUN HAZIRLANMA-SI ÜSULU VƏ QURĞUSU.**

(57) 1. Tamponaj məhlulunun hazırlanması üsulu maye və dənəvər materialın fasiləsiz verilməsi, onların qarışdırıcı kamerada qarışdırılması və hazır məhlulun çıxışından ibarət olub, onunla fərqlənir ki, maye sərfinin dəyişməsinə dənəvər materialın sərfindən asılı olaraq, qarışdırıcı kameranın girişlərində nəzarət edilməklə yerinə yetirirlər.

2. Tamponaj məhlulunun hazırlanması qurğusu qarışdırıcı kamera, dənəvər material üçün qəbul qıfından ibarət olub, onunla fərqlənir ki, qıf hiperboloid formasında olur.

- (11) **i2004 0132** (21) **a2002 0053**
(51)⁷E 21B 33/12 (22) **04.04.2002**
(44) **29.12.2003**
(71)(73) «Balaxanıneft» Neft və Qazçıxarma İdarəsi (AZ)

- (72) **Məmmədov Mübariz Rza oğlu, Vəliyev Məmmədov Rza oğlu, Abdinov Vaqif Yunus oğlu, Əliverdizadə Tale Kərim oğlu, Əliyev Nazim Şamil oğlu (AZ)**
(54) **PAKER.**

(57) Parker gövdə, borucuq üzərində aşağı və yuxarı qütblü maqnit düzülüşü diamaqnit borudan ibarət olub, qütblər arasında özlülü-elastic maqnitaktiv maye yerləşərək, aşağı qütbü diamaqnit boruya sət bərkidilərək, onunla fərqlənir ki, gövdə silindrik obeçayka şəklində hazırlanır, borucuq obeçayka daxildə yerləşir və obeçaykanın daxili yan səthi ilə qarşılıqlı əlaqədə olan silindrik çıxıntı ilə, obeçaykanın yan, köndələn səthləri və borucuğun silindrik çıxıntısı ilə yaranmış obeçayka boşluğunu borucuğun ox dəliyi ilə əlaqələndirən yan kanalla təchiz olunur yuxarı qütb ox üzrə yerdəyişmə imkanı ilə diamaqnit boru üzərində yerləşir və aşağı qütbə nəzərən silindrik yay köməyilə yaylanır.

- (11) **i2004 0140** (21) **a2001 0025**
(51)⁷E 21B 37/06 (22) **02.02.2001**
(44) **01.04.2003**
(71)(73) **Dövlət Elmi-Tədqiqat və Layihə İnstitutu “Dənizneftqazlayihə” (AZ)**
(72) **Kərimov Məcid Zahid oğlu, Süleymanov Bağır Ələkbər oğlu, Vəliyev Müzəffər Ələkbər oğlu, Abbasov Zirrəddin Hacı oğlu, Süleymanova Sara Abbas qızı (AZ)**
(54) **ASFALT-QƏTRAN VƏ PARAFİN ÇÖKMƏSİNİN QARŞISINI ALMAQ ÜÇÜN REAGENT-KOMPOZİT.**

(57) Asfalt-qətran və parafin çökməsinin qarşısını almaq üçün reagent-kompozit suda həll olunan deemulqator daxil olmaqla, onunla fərqlənir ki, on əlavə olaraq, alçaq molekullu spirtlər və dizel yanacağıının təmizlənməsindən alınan qələvi tullantısı komponentlərinin aşağıdakı nisbətindədir, % kütlə:

Suda həll olunan deemulqator	1-2
Alçaq molekullu spirtlər	2-6
Dizei yanacağıının təmizlənməsindən alınan qələvi tullantısı	qalanı

- (11) **i2004 0141** (21) **a2000 0217**
(51)⁷E 21B 37/06 (22) **12.12.2000**
(44) **30.10.2002**
(71)(73) **Dövlət Elmi-Tədqiqat Layihə İnstitutu «Dənizneftqazlayihə» (AZ)**
(72) **Kərimov Məcid Zahid oğlu, Süleymanov Bağır Ələkbər oğlu, Vəliyev Müzəffər Ələkbər oğlu, Abbasov Zirrəddin Hacı oğlu, Süleymanova Sara Abbas qızı, Hüseynova Validə Əbdül qızı (AZ)**
(54) **ASFALT-QƏTRAN VƏ PARAFİN ÇÖKMƏLƏRİNİN QARŞISINI ALMAQ ÜÇÜN TƏRKİB.**

(57) Asfalt-qətran və parafin çökmələrinin qarşısını almaq üçün tərkib suda həll olan deemulqatordan ibarət olub,

onunla iərfıənr ki, o, komponentlərin nıvbəti nisbətində, əlavə olaraq, izopropil spirti və dizel yanacađının təmizlənməsindən ayrılan qələvi tullantısı, deemulqator kimi isə DE-202 saxlayır, küt. %:

DE-202 deemulqatoru	1-2
İzopropil spirti	3-5
Qələvi tullantısı	qalanı

(11) i2004 0109 (21) 99/001565
(51)⁷E 21B 43/00 (22) 07.12.1999
(44) 29.06.2001

(71)(73) Azərbaycan Dövlət Neft Sənayesinin Elmi-Tədqiqat və Lahiyyə İnstitutu (AzNSETLİ) (AZ)

(72) Kamilov Mirnađı Ağa-Seyid ođlu, Həsənov Tofiq Mustafa ođlu, Zeynalov Sabir Dadaş ođlu, Abdullayev Əli İzzət ođlu, Rza-zadə Nazim Abutalıb ođlu, Qurbanov Famil Mirzəli ođlu (AZ)

(54) PARAFİNÇÖKMƏ İNHİBİTORU.

(57) Parafinçökmə inhibitoru aktiv əsasdan və həlledicidən ibarət olub, onunla fərqlənir ki, aktiv əsas kimi dialkildemetil ammonium xlorid, kataptin və qasipol qətran tərkibli kompozisiyadan, komponentlərin aşağıda göstərilən kütlə %-ilə istifadə olunur:

Dialkildemetil ammonium xlorid	3,0-5,0
Kataptin	2,0-5,0
Qasipol qətran	25,0-40,0
Kerosin	50,0-55,0

(11) i2004 0119 (21) a2002 0143
(51)⁷E 21B 43/11 (22) 31.07.2002
(44) 29.12.2003

(71)(73) «Abşeronneft» Neft və Qazçıxarma İdarəsi (AZ)

(72) Seyidov Mircəfər Mirəli ođlu, Səfiyev İman Qəmbər ođlu, Ələkbərov İlyas Rəşid ođlu, Dadaşov Məhərrəm Nəsir ođlu, Məmmədov Kamil Qüdrət ođlu, Şirinov Əhməd Murtuza ođlu, Paşayev Yunis Paşa ođlu (AZ)

(54) NEFT QUYULARINI QUM TIXACINDAN TƏMİZLƏMƏK ÜÇÜN QURĞU.

(57) Neft quyularını qum tıxacından təmizləmək üçün qurđu başılıqdan, gövdədən, porşəndən, örtükdən, teleskopik borucuqdan, xarici vintşəkilli kəsməli lülədən, qəbuledicisi və vurucu klapandan ibarət olub, onunla fərqlənir ki, ştokun aşağı ucunda quraşdırılmış frez, oymaq üzərində frez və frez başlığı arasında yerləşdirilmiş yaya malikdir.

(11) i2004 0107 (21) 97/000987
(51)⁷E 21B 43/22 (22) 04.10.1996
(44) 29.12.2001

(71)(73) Azərbaycan Elmlər Akademiyası Mikrobiologiya İnstitutu (AZ)

(72) İsmayilov Nəriman Məmməd ođlu, Rzayeva Fikriyyə Mirağa qızı, Qurbanov Rafiq Əli ođlu, Məmmədyarov Məhərrəm Əli ođlu (AZ)

(54) LAYDAN NEFTİN SIXIŞDIRILIB ÇIXARILMASI ÜÇÜN MADDƏNİN TƏRKİBİ.

(57) Bioloji fəal maddələrin əsasında nefti laydan çıxaran tərkib onunla fərqlənir ki, neft layına mikrobioloji təsiri üçün ilkin durulducu hovuzların xam çöküntü və təmizləyici qurğuların artıq qalan fəal lilin 90-92:8-10 münasibətdə olan kompozisiyası istifadə olunur.

(11) i2004 0108 (21) 99/001266
(51)⁷E 21B 43/22 (22) 11.09.1997
(44) 29.12.2001

(71)(73) Azərbaycan Respublikası Elmlər Akademiyası Mikrobiologiya İnstitutu, Azərbaycan Dövlət Neft Sənayesinin Elmi-Tədqiqat və Layihə İnstitutu (AZ)

(72) İsmayilov Nəriman Məmməd ođlu, Rzayeva Fikriyyə Mirağa qızı, Əliyev Yolçu Misir ođlu, Nağıyev Arif Çərkəz ođlu, Məmmədyarov Məhərrəm Əli ođlu (AZ)

(54) NEFT LAYINA TƏSİR ÜSULU.

(57) Neft layın bioloji maddələri vurulması yolu ilə işlənməsinin üsulu, onunla fərqlənir ki, laya ardıcılıqla 2:1 nisbətində süd zərdabı ilə fəal lilin kompozisiyası və su yeridilir.

BÖLMƏ F

MEXANİKA, İŞIQLAMA, İSİTMƏ, MÜHƏRRİK VƏ NASOSLAR, SİLAH VƏ SÜRSAT, PARTLAMA İŞLƏRİ

F 02

(11) i2004 0126 (21) a2002 0133
(51)⁷F 02B 75/32, 75/40 (22) 17.07.2002
(44) 01.10.2003

(71)(72)(73) İbrahimov Xanlar Əzim ođlu (AZ)

(54) DAXİLİYANMA MÜHƏRRİKİ.

(57) Daxiliyanma mühərriki silindrlərdən, dirsəkli valdan, porşənlərdən ibarət olaraq onunla fərqlənir ki, mühərrikin silindrləri dirsəkli valın köklü dayaqlarının oxuna nəzərən simmetrik yerləşmiş, onların porşənləri isə ortasında dirsəkli valın boynuna oynaq geydirilmiş və yan işçi səthləri reversiv hidrodinamik dayaq yastıqları şəklində yerinə yeritilmiş polzunun hərəkəti üçün qanovu olan bir ədəd yastı ştokla sət olaraq birləşmişdir, bundan başqa ştok porşənlərlə birləşən yerlərində reversiv hidrodinamik dayaq yastıqları ilə təchiz olunmuşdur.

(57) Механики энерjinin ötürülməsi üçün çarxqollu-lingqollu mexanizm üzərində aralıq valların uclarında quraşdırılmış çarxqollu-lingqollu mexanizmlərin köməyi ilə fırlanma hərəkətini düz xətləyə və əksinə çevirmək imkanı verən dişli çarxlar oturdulmuş giriş və çıxış valları qoyulmuş əsasdan ibarət olub, onunla fərqlənir ki, ikinci və üçüncü vallardakı çarxqolları bir-birinə nəzərən 180 bucaq altında yerləşdirilib, çarxqollu-lingqollu mexanizmlər isə öz aralarında əlavə sürgüqolu ilə bağlıdır.

(57) Тəsvirəlan qurğu şüa enerjisi qəbuledicisindən, yarımsəffaf elektrodan, qəbuledicinin səthindən aralıqla ayrılan qəbuledici təbəqədən və yarımsəffaf kontrelektrodan ibarət olub, onunla fərqlənir ki, şüa enerjisinin qəbuledicisi, seqnetoelektrik oxu lövhənin xarici səthinə perpendikulyar və üzərinə nazik qaralmış təbəqə çökdürülmüş, qalınlığı 100 mkm-dən 500 mkm-ə qədər olan piroelektrik monodomen lövhələrindən hazırlanmış və yarımsəffaf kontrelektrod yarımsəffaf elektrodla qısa qapanmışdır.

(11) i2004 0131 (21) a2002 0051
(51)⁷F 16L 55/18, 55/10, (22) 04.04.2002
F 16L 55/16, 55/175
(44) 29.12.2003
(71)(73) «Balaxanineft» Neft və Qazçıxarma İdarəsi (AZ)

(72) Məmmədov Mübariz Rza oğlu, Vəliyev Fuad Həsən oğlu, Abdinov Vaqif Yunis oğlu, Əliverdizadə Tale Kərim oğlu, Əliyev Nazim Şamil oğlu (AZ)

(54) MAYE VƏ YA QAZ MƏHSULLARININ QORUNMASI VƏ NƏQLİ ÜÇÜN AEROHİDRODİNAMİK SİSTEM VƏ TUTUMLARIN METAL ÖRTÜKLƏRİNİN HERMETİKLİYİ POZULMUŞ SAHƏLƏRİNİN QƏZA TƏMİRİ ÜSULU VƏ ONUN YERİNƏ YETİRİLMƏSİ ÜÇÜN HERMETİKLƏŞDİRİCİ ÖRTÜK.

(57) 1. Maye və ya qaz məhsullarının qorunması və nəqli üçün aerohidrodinamik sistem və tutumların metal örtüklərinin hermetikliyi pozulmuş sahələrinin qəza təmiri üsulu, örtüyün zədə almış sahəsinə hermetikləşdirici örtüyün çəkilməsindən ibarət olmaqla, onunla fərqlənir ki, örtüyün zədələnmiş sahəsinə hermetikləşdirici örtüyün çəkilməsini maqnit sahəsində aparırlar.

2. Hermetikləşdirici örtük, elastik materialdan hazırlanmış, əyilən təbəqədən ibarət olmaqla, onunla fərqlənir ki, əyilən təbəqə penopoliuretandan yerinə yetirilmiş və özlü-elastik maqnitaktiv tərkiblə hopdurulmuşdur, bununla yanaşı əyilən təbəqə onun perimetri üzrə yerləşdirilmiş, qütbləri əyilən təbəqə onun perimetri üzrə yerləşdirilmiş, qütbləri əyilən təbəqədən əks tərəfə istiqamətlənmiş maqnitlərlə təchiz edilmişdir.

BÖLMƏ G

FİZİKA

G 03

(11) i2004 0127 (21) a2002 0094
(51)⁷G 03B 15/00 (22) 17.05.2002
(44) 29.12.2003

(71)(73) Bakı Dövlət Universiteti (AZ)
(72) Lebedeva Nelli Nikolayevna, Ağasıyev Arif Araz oğlu, Axundov Çingiz Qəni oğlu, Pənahov Məzahir Məmməd oğlu (AZ)
(54) TƏSVİRƏLAN QURĞU.

BÖLMƏ H

ELEKTRİK

H 01

(11) i2004 0100 (21) a2001 0011
(51)⁷H 01L 41/08 (22) 16.01.2001
(44) 28.02.2003

(71)(73) Azərbaycan Texniki Universiteti (AZ)
(72) Məmmədov Havar Əmir oğlu, Həsənov Cahir Nuri oğlu (AZ)
(54) DALĞAVARI TİTRƏYİŞLİ MÜHƏRRİK.

(57) Dalğavari titrəyişli mühərrikin tərkibində titrəyişli hissəsində yerləşən elektrostriktiv elementli stator, qaçan dalğa vasitəsilə hərəkətə gətirilən rotor və idarə olunan gərginlik mənbəyindən ibarət olub, onunla fərqlənir ki, stator elektrostriktiv element yerləşdirilmiş yuvalı daire şəklində hazırlanır, halqaların xaricində şlislər yerləşdirilir, belə ki, gövdə şlislər üçün pəzi olan silindr şəklində, rotor isə mil vasitəsilə vala bərkidilmiş həlqə şəklində hazırlanır, belə ki, stator və rotor ardıcıl olaraq vahid paketdə yerləşdirilir.

(11) i2004 0097 (21) a2002 0030
(51)⁷H 01M 4/14 (22) 25.03.2002
(44) 01.10.2003

(71)(73) Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı Akademiyası (AZ)
(72) Abdullasoy (Qurbanov) Əbülfəz Abdulla oğlu (AZ)
(54) QURĞUŞUNLU AKKUMULYATORUN ELEKTRODLARININ HAZIRLANMASI VƏ ONLARDAN MARŞ BATRISININ YİĞİLMƏSİ ÜSULU.

(57) 1. Qurğuşunlu akkumulyatorun elektrodlarının hazırlanması üsulu, aşınmaya davamlı, məsaməli, toxunma parçadan hazırlanmış qın ilə cərəyandaşıyıcı arasında qalan boşluğu fəal maddə ilə doldurmaqdan ibarət olmaqla, onunla fərqlənir ki, anod və katod elektrodları forma, quruluş, kütlə və kimyəvi tərkibə bir-birinin tam eyni olaraq hazırlayırlar.

2. 1-ci bənd üzrə üsul, onunla fərqlənir ki, anod və katod elektrodları müstəvi lövhə şəklində hazırladıqda, onların hər birini həmin parçadan hazırlanmış zərfdə yer-

ləşdirirlər və ya aşınmaya davamlı, məsələli liflərdən hazırlanmış toxunmamış parçaya bükürlər.

3. 1-ci bənd üzrə üsul, onunla fərqlənir ki, anod və katod elektrodları Nikel (Nikel-metal hidrogen akkumulyatoru) və ya Litium (Litium- ion akkumulyatoru) metalı əsasında hazırlayırlar.

4. Marş batrısının yığılması üsulu, 1,2,3-cü bəndlər üzrə hazırlanmış elektrodlardan yığılmaqla, birtipli akkumulyatorların elektrik və konstruksiya baxımından birləşdirilməsindən ibarət olub, onunla fərqlənir ki, C nominal tutumlu marş batrısı qutusunun hər bir bölməsini iki bərabər hissəyə bölürlər, hər bir hissədə C/2 tutumlu akkumulyator, nəticədə bir qutuda bir-birinin tam eyni olan bir cüt C/2 tutumlu batrı yığırlar və batrıları paralel birləşdirməklə $C/2+C/2=C$ nominal tutumunu əldə edirlər.

- (11) **i2004 0125** (21) **a2002 0081**
 (51)⁷**H 01M 10/44** (22) **22.04.2002**
 (44) **29.12.2003**
 (71)(73) **Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı Akademiyası (AZ)**
 (72) **Abdullasoy (Qurbanov) Əbülfəz Abdulla oğlu (AZ)**
 (54) **QURĞUŞUNLU AKKUMULYATORDA BOŞALMA-DOLDURMA DÖVRLƏRİNİN KEÇİRİLMƏSİ ÜSULU.**

(57) Qurğuşunlu akkumulyatorada boşalma-doldurma dövrlərinin keçirilməsi üsulu, xidmət müddətini başa çatdırmış qurğuşunlu akkumulyatorada olan elektrik enerjisi ehtiyatının tamamilə boşaldılmasından, onun əks istiqamətdə enerjiləşdirmə qurğusuna qoşulmasından və elektrik enerjisi ilə doldurmanın aparılmasından ibarət olub, onunla fərqlənir ki, akkumulyatoru $R=U_n/\dot{I}_{op}$ (burada, U_n - akkumulyatorun sıxaclarındakı nominal gərginlik, $\dot{I}_{op}$ - optimal doldurma cərəyanı şiddətidir) fəal müqaviməti ilə ardıcıl birləşdirirlər, əks istiqamətdə, daxili şəbəkədən qidalanmayan enerjiləşdirmə qurğusunun çıxışına qoşurlar, 10-12 saat keçdikdən sonra enerjiləşdirmə qurğusunu xarici dövrəyə qoşurlar və 1-1,2 gündən sonra qurğunu şəbəkədən ayırırlar.

H 04

- (11) **i2004 0139** (21) **a2002 0167**
 (51)⁷**H 04B 3/34; H 01R 43/02;** (22) **09.09.2002**
G 05F 1/02
 (44) **29.12.2003**
 (71)(73) **Azərbaycan Texniki Universiteti (AZ)**
 (72) **Məmmədov Əlixan Heydər oğlu (AZ)**
 (54) **OPTİK LİFLƏRİN ULTRASƏS QIĞILCIM QAYNAQ ÜSULU VƏ ONUN YERİNƏ YETİRİLMƏSİ ÜÇÜN QURĞU.**

(57) 1. Optik liflərin ultrasəs qığılçım qanaq üsulu ilkin olaraq istiqamətləndiricilər üzərində qoyulmuş optik liflərin nüvələrinin uclarının simmetriya oxları boyunca bir-birinə tərəf yönəldildən tıllərinin qaynaq ilə əridilib girdə-

lənməsi, yerli istilik mənbəyi ilə qızdırılma... bir-birilə bişirilməsi daxil olmaqla, onunla fərqlənir ki, qaynaq elektrodlarının arasında yaradılan enerji mənbəyi kimi istilik keçirən keçiricilər vasitəsi ilə qızdırılan pyezo-elektrik doldurma elementləri istifadə edirlər, belə ki, onların qütlə elektrodlarında müsbət və mənfi elektrik yüklərinin toplanmasını yaradırlar, sonra isə optik liflərin qaynaq qurşağında konsentratorada ultrasəs dalğaları həyacanlandırırırlar və toplanmış elektrik yüklərinin gərginliyini qaynaq qurğusunun elektrodlarına çatdırırlar, onları qısa qapayırlar və aralarında elektrik qığılçım qövsü yaradaraq, optik lifləri qaynaq edirlər.

2. Üsulun yerinə yetirilməsi üçün qurğu qaynaq elektrodları, generatora qoşulmuş elektrik qığılçım formalaşdırıcı blok, optik lifləri tutan iki istiqamətləndirici, kronşteyn və gövdə daxil olmaqla, onunla fərqlənir ki, o, istilik keçirən keçiricilər üstündə yerləşdirilmiş pyezo-elektrik doldurma elementləri şəklində yerinə yetirilmişdir, belə ki, onların hər biri qızdırıcı elementlər ilə əlaqələndirilmiş və birinci sabit cərəyan mənbəyinə qoşulmuşdur, pyezo-elektrik doldurma elementlərinin qütb elektrodları isə bir-biri ilə paralel qoşulmuş «U» şəkilli konsentratorun uclarının azad hissəsində yerləşdirilmiş və qaynaq elektrodları ilə birləşdirilmişdir, konsentratorun özü isə gövdə tərəfindən qurğunun korpusunda bərkidilərək qaynaq elektrodlarının qapanmasının mümkünüyü ilə onun üzərində elektromaqnit və sabit maqnit bərkidilmişdir, ultrasəs dalğa konsentratorunun içəri tərəfindən enli tıllərinə pyezo-elektrik elementlər sət bərkidilmişdir, optik liflər isə kronşteynin üstündə bərkidilmiş platanın üzərində yerləşdirilmişdir, bimorf pyezo-elektrik elementlərin üzərində optik lifləri tutan istiqamətləndiricilər bərkidilmişdir, belə ki, birinci optik lifin giriş işıq ötürücü ucu elektrooptik çeviricidən keçərək siqnallar generatorunun girişinə, ikinci optik lifin giriş işıq ötürücü ucu optoelektrik çeviricidən keçərək gərginlik gücləndiricisinin girişinə qoşulmuşdur, hansının ki, birinci çıxışı hədd qurğusunun girişinə, axırının çıxışı isə birinci triqqrə qoşulub, hansının ki, çıxışı birinci elektron açarının idarəedicisi girişindən keçərək birinci ultrasəs pyezo-elektrin elektrodlarına, birinci elektron açarının ikinci girişi isə dəyişən gərginlik generatoruna birləşdirilmişdir, hədd qurğusunun ikinci girişi ikinci triqqrədən keçərək ikinci elektron açarının idarəedicisi girişinə, hansının ki, ikinci girişinə dəyişən gərginlik generatoru qoşulub, ikinci elektron açarının çıxışı isə ikinci ultrasəs pyezo-elementin elektrodları ilə birləşdirilib, belə ki, gərginlik gücləndiricisinin ikinci çıxışı detektor və üçüncü triqqrədən keçərək üçüncü elektron açarının idarəedicisi girişinə qoşulub, hansının ki, ikinci girişinə sabit gərginlik mənbəyi, çıxışına isə elektromaqnitin elektrik sıxacları, birinci və ikinci bimorf pyezo-elektrik elementlərin qütb elektrodları ikinci və üçüncü sabit gərginlik mənbələrinin çıxışına birləşdirilmişdir, detektorun ikinci çıxışı isə müvafiq olaraq, ikinci və üçüncü sabit gərginlik mənbələrinin idarəedicisi girişlərinə qoşulub.

(11) 12004 0120 (21) a2002 0019
(51)⁷H 04M 3/00, 5/00; (22) 01.03.2002
G 06F 7/00, 13/00

(44) 29.12.2003

(71)(73) Azərbaycan Texniki Universiteti (AZ)

(72) Mansurov Tofiq Məhəmməd oğlu, Mansurov El-
nur Tofiq oğlu (AZ)

(54) BİRCİNS KOMMUTASIYA-HESABLAMA
STRUKTURU.

(57) Bircins kommutasiya-hesablama strukturu elektron birləşdiricilərin koordinat torundan və idarəedici qurğudan ibarət olub, onunla fərqlənir ki, hər bir kommutasiya nöqtəsinə mübadilə interfeysi, tənzimləmə bloku, funksional blok daxil edilmişdir, bununla belə Y oxu üzrə eyni koordinata malik bütün elektron birləşdiricilərinin girişləri bir horizontala, X oxu üzrə eyni koordinata malik bütün elektron birləşdiricilərinin isə bir vertikal qoşulmuş, elektron birləşdiricisinin ikinci giriş-çıxışı mübadilə interfeysinə birinci giriş-çıxışına qoşulmuş, hansının ki, ikinci giriş-çıxışı funksional blokun birinci giriş-çıxışına qoşulmuş, hansının ki, ikinci çıxışı tənzimləmə blokunun girişinə qoşulmuş, hansının ki, çıxışı elektron birləşdiricisinin üçüncü girişinə qoşulmuş, funksional blokun ikinci girişi idarəedici qurğunun uyğun çıxışına qoşulmuşdur.

İXTİRA PATENTLƏRİNİN
GÖSTƏRİCİLƏRİ

SAY GÖSTƏRİCİSİ

Patentin nömrəsi	BPT indeksi (7 redaksiya)	Patentin nömrəsi	BPT indeksi (7 redaksiya)	Patentin nömrəsi	BPT indeksi (7 redaksiya)	Patentin nömrəsi	BPT indeksi (7 redaksiya)
I2004 0096	C 09J 4/06	I2004 0113	E 21B 33/00	I2004 0126	F 02B 75/32	I2004 0142	C 09K 21/00
I2004 0097	H 01M 4/14		B 01F 5/06		F 02B 75/40		C 09K 21/02
I2004 0098	B 03C 7/02		B 28C 7/00	I2004 0127	G 03B 15/00		C 09K 21/06
I2004 0099	B 03C 7/02	I2004 0114	A 61K 6/00	I2004 0128	A 61K 31/00		C 09K 21/14
I2004 0100	H 01L 41/08		A 61K 9/00	I2004 0129	C 10M 105/06		E 04B 1/94
I2004 0101	C 07C 5/48		A 61K 31/00	I2004 0130	F 04B 47/02	I2004 0143	B 06B 1/18
	C 10G 11/20	I2004 0115	F 02N 11/08	I2004 0131	F 16L 55/18		G 01M 3/02
I2004 0102	B 01J 8/18	I2004 0116	B 60K 11/00		F 16L 55/10		G 01M 7/02
	B 01J 8/38		F 01P 5/00		F 16L 55/16	I2004 0144	E 21B 7/00
	B 01J 19/24	I2004 0117	A 61K 7/16		F 16L 55/175		E 21B 11/00
	C 08F 10/00		A 61K 7/26	I2004 0132	E 21B 33/12	I2004 0145	C 07D 303/04
	C 08F 2/00	I2004 0118	A 61K 35/08	I2004 0133	E 21B 27/00	I2004 0146	C 07D 207/26
	C 08F 2/34	I2004 0119	E 21B 43/11	I2004 0134	B 01D 11/04		A 61K 31/4015
I2004 0103	C 12G 1/02	I2004 0120	H 04M 3/00	I2004 0135	C 30B 15/00	I2004 0147	C 02F 1/26
I2004 0104	C 09K 7/02		H 04M 5/00		C 30B 29/06		C 02F 1/38
I2004 0105	C 09D 5/02		G 06F 7/00		C 30B 29/08	I2004 0148	A 61B 19/00
I2004 0106	A 23G 3/30		G 06F 13/00	I2004 0136	B 44D 5/00	I2004 0149	E 02D 27/28
I2004 0107	E 21B 43/22	I2004 0121	A 61B 5/00	I2004 0137	C 09D 3/06		E 02D 27/24
I2004 0108	E 21B 43/22	I2004 0122	A 23L 1/015	I2004 0138	C 05G 3/04	I2004 0150	F 03G 3/02
I2004 0109	E 21B 43/00		A 23L 1/211		C 05B 11/02	I2004 0151	A 61K 35/78
I2004 0110	A 61M 3/00		A 23L 1/212	I2004 0139	H 04B 3/34	I2004 0152	C 07C 21/22
	A 61M 5/28	I2004 0123	C 07B 35/04		H 01R 43/02		C 07C 33/042
	A 61M 5/178		C 07C 49/08		G 05F 1/02		
I2004 0111	A 61B 17/28	I2004 0124	C 08L 23/22	I2004 0140	E 21B 37/06		
I2004 0112	F 16H 21/00	I2004 0125	H 01M 10/44	I2004 0141	E 21B 37/06		

SİSTEMATİK GÖSTƏRİCİSİ

BPT indeksi (7 redaksiya)	Patentin nömrəsi	BPT indeksi (7 redaksiya)	Patentin nömrəsi	BPT indeksi (7 redaksiya)	Patentin nömrəsi	BPT indeksi (7 redaksiya)	Patentin nömrəsi
A 23G 3/30	I2004 0106	B 03C 7/02	I2004 0099	C 09K 21/02	I2004 0142	F 02B 75/40	I2004 0126
A 23L 1/015	I2004 0122	B 06B 1/18	I2004 0143	C 09K 21/06	I2004 0142	F 02N 11/08	I2004 0115
A 23L 1/211	I2004 0122	B 28C 7/00	I2004 0113	C 09K 21/14	I2004 0142	F 03G 3/02	I2004 0150
A 23L 1/212	I2004 0122	B 44D 5/00	I2004 0136	C 10G 11/20	I2004 0101	F 04B 47/02	I2004 0130
A 61B 5/00	I2004 0121	B 60K 11/00	I2004 0116	C 10M 105/06	I2004 0129	F 16H 21/00	I2004 0112
A 61B 17/28	I2004 0111	C 02F 1/26	I2004 0147	C 12G 1/02	I2004 0103	F 16L 55/10	I2004 0131
A 61B 19/00	I2004 0148	C 02F 1/38	I2004 0147	C 30B 15/00	I2004 0135	F 16L 55/16	I2004 0131
A 61K 6/00	I2004 0114	C 05B 11/02	I2004 0138	C 30B 29/06	I2004 0135	F 16L 55/18	I2004 0131
A 61K 7/16	I2004 0117	C 05G 3/04	I2004 0138	C 30B 29/08	I2004 0135	F 16L 55/175	I2004 0131
A 61K 7/26	I2004 0117	C 07B 35/04	I2004 0123	E 02D 27/24	I2004 0149	G 01M 3/02	I2004 0143
A 61K 9/00	I2004 0114	C 07C 5/48	I2004 0101	E 02D 27/28	I2004 0149	G 01M 7/02	I2004 0143
A 61K 31/00	I2004 0114	C 07C 21/22	I2004 0152	E 04B 1/94	I2004 0142	G 03B 15/00	I2004 0127
A 61K 31/00	I2004 0128	C 07C 33/042	I2004 0152	E 21B 7/00	I2004 0144	G 05F 1/02	I2004 0139
A 61K 31/4015	I2004 0146	C 07C 49/08	I2004 0123	E 21B 11/00	I2004 0144	G 06F 7/00	I2004 0120
A 61K 35/08	I2004 0118	C 07D 207/26	I2004 0146	E 21B 27/00	I2004 0133	G 06F 13/00	I2004 0120
A 61K 35/78	I2004 0151	C 07D 303/04	I2004 0145	E 21B 33/00	I2004 0113	H 01L 41/08	I2004 0100
A 61M 3/00	I2004 0110	C 08F 2/00	I2004 0102	E 21B 33/12	I2004 0132	H 01M 4/14	I2004 0097
A 61M 5/178	I2004 0110	C 08F 2/34	I2004 0102	E 21B 37/06	I2004 0140	H 01M 10/44	I2004 0125
A 61M 5/28	I2004 0110	C 08F 10/00	I2004 0102	E 21B 37/06	I2004 0141	H 01R 43/02	I2004 0139
B 01D 11/04	I2004 0134	C 08L 23/22	I2004 0124	E 21B 43/00	I2004 0109	H 04B 3/34	I2004 0139
B 01F 5/06	I2004 0113	C 09D 3/06	I2004 0137	E 21B 43/11	I2004 0119	H 04M 3/00	I2004 0120
B 01J 8/18	I2004 0102	C 09D 5/02	I2004 0105	E 21B 43/22	I2004 0107	H 04M 5/00	I2004 0120
B 01J 8/38	I2004 0102	C 09J 4/06	I2004 0096	E 21B 43/22	I2004 0108		
B 01J 19/24	I2004 0102	C 09K 7/02	I2004 0104	F 01P 5/00	I2004 0116		
B 03C 7/02	I2004 0098	C 09K 21/00	I2004 0142	F 02B 75/32	I2004 0126		

PATENT VERİLƏN İDDİA SƏNƏDLƏRİNİN
SAY GÖSTƏRİCİSİ

İddia sənədin nömrəsi	Patentin nömrəsi	İddia sənədin nömrəsi	Patentin nömrəsi	İddia sənədin nömrəsi	Patentin nömrəsi	İddia sənədin nömrəsi	Patentin nömrəsi
97/000987	i2004 0107	a2001 0161	i2004 0133	a2002 0094	i2004 0127	a2002 0169	i2004 0124
99/001266	i2004 0108	a2001 0182	i2004 0104	a2002 0105	i2004 0118	a2002 0172	i2004 0135
99/001308	i2004 0122	a2001 0191	i2004 0129	a2002 0121	i2004 0134	a2002 0173	i2004 0116
99/001362	i2004 0098	a2001 0195	i2004 0103	a2002 0124	i2004 0150	a2002 0180	i2004 0111
99/001565	i2004 0109	a2002 0007	i2004 0143	a2002 0132	i2004 0121	a2002 0184	i2004 0138
99/001639	i2004 0106	a2002 0019	i2004 0120	a2002 0133	i2004 0126	a2002 0185	i2004 0115
a2000 0008	i2004 0128	a2002 0030	i2004 0097	a2002 0143	i2004 0119	a2002 0192	i2004 0117
a2000 0072	i2004 0102	a2002 0032	i2004 0113	a2002 0144	i2004 0105	a2002 0200	i2004 0114
a2000 0148	i2004 0099	a2002 0049	i2004 0146	a2002 0147	i2004 0147	a2002 0216	i2004 0110
a2000 0217	i2004 0141	a2002 0051	i2004 0131	a2002 0150	i2004 0112	a2002 0218	i2004 0144
a2001 0011	i2004 0100	a2002 0052	i2004 0130	a2002 0151	i2004 0151	a2002 0228	i2004 0149
a2001 0025	i2004 0140	a2002 0053	i2004 0132	a2002 0159	i2004 0123	a2002 0238	i2004 0145
a2001 0068	i2004 0101	a2002 0062	i2004 0096	a2002 0163	i2004 0137	a2003 0028	i2004 0148
a2001 0161	i2004 0133	a2002 0081	i2004 0125	a2002 0164	i2004 0136	a2003 0052	i2004 0152
a2001 0068	i2004 0101	a2002 0087	i2004 0142	a2002 0167	i2004 0139		

ПУБЛИКАЦИЯ СВЕДЕНИЙ О ЗАЯВКАХ НА ИЗОБРЕТЕНИЯ

РАЗДЕЛ А

УДОВЛЕТВОРЕНИЕ ЖИЗНЕННЫХ ПОТРЕБНОСТЕЙ ЧЕЛОВЕКА

А 01

(21) а2003 0042

(22) 27.02.2003

(51)⁷А 01В 3/36

(71)(72) Мамедов Рамиз Муса оглы, Кулиев Гасан Юсиф оглы, Кузнецов Юрий Акимович, Искендеров Эльчин Барат оглы, Новрузов Хасай Юсиф оглы (AZ)

(54) ПЛУГ С ИЗМЕНЯЕМОЙ ШИРИНОЙ ЗАХВАТА ДЛЯ ГЛАДКОЙ ПАХОТЫ.

(57) Изобретение относится к сельскохозяйственному машиностроению, а именно, к орудиям для основной обработки почвы.

Задача изобретения повышение надежности и производительности агрегата. Задача решена тем, что плуг с изменяемой шириной захвата для гладкой пахоты, включающий присоединительное устройство, раму в виде несущего бруса с опорными колесами, рабочие органы состоящие из право- и левооборачивающих корпусов и заплужников, которые соединены плужными грядиллями с несущим брусом и приводной механизм, согласно изобретения, снабжен закрепленным на ведущем брус рычагами, причем рычаги связаны между собой приводным механизмом и шарнирными тягами, а шарнирные тяги посредством ползунов расположенных на несущем брус связаны с рабочими органами, а также, связанные с тягами шарниры на рычагах расположены на равном расстоянии друг от друга, где первый из них неподвижно закреплен на ведущем брус.

(21) а2003 0143

(22) 30.06.2003

(51)⁷А 01В 49/04; А 01С 9/08

(71)(72) Мамедов Рамиз Муса оглы, Кулиев Гасан Юсиф оглы, Новрузов Хасай Юсиф оглы, Кузнецов Юрий Акимович, Искендеров Эльчин Барат оглы (AZ)

(54) КОМБИНИРОВАННЫЙ ПОЧВООБРАБАТЫВАЮЩИЙ И ПОСАДОЧНЫЙ АГРЕГАТ.

(57) Комбинированный почвообрабатывающий и посадочный агрегат относится к сельскохозяйственному машиностроению, в частности к картофелесажалкам. Задача изобретения - улучшение качества посадки картофеля.

Сущность изобретения - комбинированный почвообрабатывающий и посадочный агрегат включает раму с опорными колесами, сошник и посадочный агрегат. По изобретению сошник выполнен в виде гребенчатого рыхлителя с долотом и объемным рыхлителем с самовращающейся пружиной, агрегат дополнительно

снабжен парой наклонных и подпружиненных дисков с рыхлительными зубьями на внешних кромках, при этом внешняя кромка посадочного агрегата расположена на прямой, проходящей в плоскости расположения внешних кромок дисков, наклон которых регулируется при помощи регулировочной резьбы.

(21) а2002 0199

(22) 24.10.2002

(51)⁷А 01С 1/06

(71) Азербайджанский Научно-Исследовательский Институт Защиты Растений (AZ)

(72) Алиев Гамбиз Алы оглы (AZ)

(54) ПРОТРАВЛИТЕЛЬ СЕМЕННОГО МАТЕРИАЛА.

(57) Изобретение относится к области сельскохозяйственного машиностроения, в частности, к машинам для протравливания семенного материала (например, клубной культур картофеля). Задачей изобретения является более полная обработка поверхности семенного материала ядохимикатами за счет увеличения времени контакта с внутренней поверхностью барабана. Поставленная задача достигается тем, что в протравливателе семенного материала состоящим из смесительного барабана, загрузного и выгрузного устройств, трубки с наконечниками-распылителями ядохимиката и электродвигателя, согласно изобретения внутренняя поверхность установленного наклонно смесительного барабана покрыта эластичным пористым материалом под которым размещена эластичная спираль с регулируемым шагом витков, образующая поверхность барабана со спиралевидными ребрами.

(21) а2002 0181

(22) 01.10.2002

(51)⁷А 01К 5/02; G 01F 11/00

(71)(72) Халилов Рамиз Талыб оглы, Агаев Вугар Тофик оглы, Юсибов Фахраддин Мурад оглы (AZ)

(54) КОРМОВОЙ ДОЗАТОР.

(57) Изобретение относится к сельскому хозяйству, в частности к дозаторным установкам для приготовления сыпучей кормосмеси. Задача изобретения повышение качества дозирования всех компонентов при приготовлении сыпучей кормосмеси. Задача решена тем, что в кормовом дозаторе, содержащем бункер с выходным отверстием в его днище, выходной лоток с приемной площадкой, размещенной под днищем бункера, узел изменения сечения выходного отверстия и величины зазора между приемной площадкой и днищем бункера выполненный в виде заслонки, вибратор и соединенный с вибратором блок управления, согласно изобретения, заслонка выполнена лопатообразной, широкая часть ее шарнирно связана с днищем бункера, а узкая часть связана с пружиной, прикрепленной

к наружной стенке бункера, причем, соединенный с блоком управления вибратор, размещен над узкой частью заслонки.

- (21) а2003 0194
(22) 17.09.2003
(51)⁷А 01N 33/04, 33/06, 33/08
(71) Институт Почвоведения и Агротехнологии Национальной Академии Наук Азербайджанской Республики (AZ)
(72) Исаева Фарида Гаджи-ага кызы, Мамедов Гариб Шамиль оглы, Бабаев Магеррам Пирверди оглы. Баширов Рашадат Исмаил оглы (AZ)
(54) СТИМУЛЯТОР РОСТА ЯЧМЕНЯ.

(57) Изобретение относится к сельскому хозяйству, в частности к химическим средствам стимулирования роста растений. Сущность изобретения заключается в применении азотсодержащих органических соединений: тиокарбанилида или карбанилида в качестве стимулятора роста ячменя. Применение заявленного препарата увеличивает рост, развитие растений, урожайность и улучшает качество овощных культур.

- (21) а2003 0196
(22) 17.09.2003
(51)⁷А 01N 41/00, 41/02, 41/12
(71) Институт Почвоведения и Агротехнологии Национальной Академии Наук Азербайджанской Республики (AZ)
(72) Исаева Фарида Гаджи-ага кызы, Мамедов Гариб Шамиль оглы, Бабаев Магеррам Пирверди оглы. Баширов Рашадат Исмаил оглы (AZ)
(54) СТИМУЛЯТОР РОСТА ОВОЩНЫХ КУЛЬТУР.

(57) Изобретение относится к области сельского хозяйства, в частности к химическим средствам стимулирования роста и повышения урожайности растений. Задача изобретения - расширение ассортимента более эффективных и дешевых стимуляторов роста с неограниченной сырьевой базой.

Поставленная задача достигается тем, что в качестве стимулятора роста растений предлагаются сульфит натрия $\text{Na}_2\text{SO}_3 \cdot 7\text{H}_2\text{O}$ (технический), сульфит натрия безводный Na_2SO_3 (отход) и сульфид натрия. Применение заявленных препаратов увеличивает урожайность и улучшает качество овощных культур. При этом урожайность томатов увеличивается на 3,5-6,7 кг/м и огурцов на 2,7-6,9 кг/м по сравнению с прототипом. Экономическая эффективность проявляется с повышением урожайности овощных культур и улучшения качества продукта.

А 23

- (21) а2003 0202
(22) 06.10.2003
(51)⁷А 23L 1/318, 1/314
(71) Государственное Агентство по Стандартизации, Метрологии и Патентам Азербайджанской Республики, Научно-Исследовательский Институт «Азерпищпром» (AZ)
(72) Исмаилов Рауф Джамал оглы, Истягина Татьяна Степановна, Казиева Наиля Аминовна (AZ)
(54) СПОСОБ ПОЛУЧЕНИЯ БАЛЫКА ГОВЯЖЬЕГО.

(57) Изобретение относится к мясной промышленности, а именно к способам производства солёнозапеченных продуктов. Задачей изобретения является разработка нового способа получения солёнозапеченного продукта, обладающего высокой биологической ценностью и необходимыми органолептическими свойствами для диетического питания. Поставленная задача достигается тем, что в способе получения мясного продукта, например балыка говяжьего, предусматривающего подготовку мясного сырья из спинной или поясничной мышцы говяжьей полутуши, приготовление посолочного рассола, шприцевание посолочным рассолом мясного сырья, с последующим массажированием и термообработкой, согласно изобретению, в состав посолочного рассола вводят молоко и растительное масло, а при массажировании используют состав, содержащий куриные яйца и растительное масло, при следующем соотношении этих компонентов к общей массе сырья, мас. %:

молоко	12,2-16,3
масло растительное	0,95-1,2
яйца куриные	0,8-1,0
масло растительное	0,8-1,0

А 44

- (21) 99/001645
(22) 12.04.1997
(51)⁷А 44С 5/00
(71)(72) Мягков Юрий Григорьевич (AZ)
(54) УСТРОЙСТВО ДЛЯ КРЕПЛЕНИЯ НАРУЧНЫХ ПРЕДМЕТОВ.

(57) Заявляемое изобретение относится к браслетам и предназначено для облегчения установки и съема наручных предметов, часов, компасов и пр. и повышения надежности их фиксации на руке. Задача изобретения заключается в облегчении установки и съема наручных предметов и в повышении надежности их фиксации на руке. Поставленная задача достигается тем, что в устройство для крепления наручных предметов, выполненное из двух гибких элементов, охватывающих руку выше запястья, каждый из которых на одном из своих концов имеет участок шарнирного крепления к предмету, а на свободном конце - сред-

во их соединения, причем свободный конец одного из гибких элементов выполнен с рифлением, а другой элемент состоит из двух ветвей и имеет средство их относительной фиксации, обеспечивающее взаимодействие внутренними поверхностями с первым гибким элементом, введено приспособление, автоматически фиксирующее при установки на руку сцепление наружной плети с внутренней, которая снабжена прямоугольным вырезом на консоле, в котором размещена консоль наружной упругой плети. Задача изобретения достигается также тем, что в устройстве для крепления автоматически фиксирующее приспособление имеет две внутренние плети, на сторонах которых, обращенных к руке, выполнены две симметричные зоны А и Б с зубцами, которые входят в зацепление при установке на руку со стержнями, смонтированными в консоли внешней плети, которая снабжена зоной В с зубцами, которые входят в зацепление с зубцами консоли внутренней плети. На концах упругих плетей имеются упоры, обеспечивающие вывод консолей из зацепления с зубцами и стержнями и их сведение при съеме предмета с руки, и напротив разведение при охвате ими руки и автоматическое сцепление зубцов и стержней консолей при снятии нажима пальцев на упоры.

А 61

(21) а2003 0011

(22) 16.01.2003

(51)⁷А 61К 31/015

(71) Национальная Академия Наук Азербайджанской Республики, Институт нефтехимических процессов имени академика Ю.Г.Мамедалиева, Министерство здравоохранения Азербайджанской Республики, Научно-исследовательский Институт медицинской реабилитации и природных лечебных факторов, БИОЙЛ-общество с ограниченной ответственностью (AZ)

(72) Рустамов Муса Исмаил оглы, Мусаев Алишир Вейс оглы, Аббасов Вагиф Магеррам оглы, Кязимов Гасан Азим оглы (AZ)

(54) **НАФТАЛИНОВОЕ МАСЛО И НАФТАЛАНОВАЯ МАЗЬ, ОБЛАДАЮЩИЕ БИОСТИМУЛИРУЮЩЕЙ АКТИВНОСТЬЮ.**

(57) Изобретение относится к лекарственным препаратам, содержащим органические активные ингредиенты, в частности, к нафталановому маслу и нафталановой мази, обладающим биостимулирующей активностью и может быть применимо в медицине и курортологии.

Сущность изобретения заключается в том, что нафталановое масло содержит преимуществе смесь трех-, четырех кольцевых полициклических нафтеновых углеводородов с короткими, до С₄ боковыми углеродными цепями с температурой кипения в пределах 200-450.°С и относительной плотностью 0,865-0,875. Нафталановая мазь содержат предлагаемое нафталановое масло, парафин и эмульгатор. Заявляемые

нафталановое масло и нафталановая мазь бесцветны и нетоксичны. При применении усиливаются обменные процессы и позитивно влияют на клеточные факторы иммунитета.

(21) а2003 0175

(22) 29.07.2003

(51)⁷А 61К 31/575

(71)(72) Алиев Джамиль Азиз оглы, Гиясбейли Севиндж Рамиз кызы, Мамедов Мурад Кияс оглы, Дадашева Айбяниз Эльмар кызы (AZ)

(54) **СРЕДСТВО ДЛЯ ОСЛАБЛЕНИЯ ТОКСИЧЕСКОГО ВОЗДЕЙСТВИЯ НА ПЕЧЕНЬ, ОКАЗЫВАЕМОГО ПРОТИВООПУХОЛЕВЫМИ ПРЕПАРАТАМИ ПРИ ЛЕЧЕНИИ ОНКОЛОГИЧЕСКИХ БОЛЬНЫХ.**

(57) Изобретение относится к области медицины, в частности к онкологии, и может быть использовано для лечения токсического поражения печени, вызванного противоопухолевой терапией.

Задачей изобретения является эффективная коррекция токсического поражения печени, развивающегося в процессе противоопухолевой терапии больных. Задача решается применением урсодезоксихолевой кислоты в качестве средства для ослабления токсического воздействия на печень, оказываемого противоопухолевыми препаратами при лечении онкологических больных.

(21) а2004 0012

(22) 23.01.2004

(51)⁷А 61К 35/78; А 61Р 27/00

(71) Бабаев Эльхан Фикрет оглы (AZ)

(72) Бабаев Эльхан Фикрет оглы, Искендеров Галиб Фахреддин оглы, Садыхов Акиф Кямал оглы, Сеидова Ситара Надир кызы (AZ)

(54) **АНТИПАРАЗИТАРНОЕ СРЕДСТВО ПРОТИВ ДЕМОДЕКОЗА ГЛАВНОЙ И КОЖНОЙ ФОРМЫ.**

(57) Изобретение относится к медицине, в частности микробиологии, а именно к антипаразитарным средствам против демодекоза глазной и кожной формы.

Задача изобретения заключается в расширении ассортимента антипаразитарных средств. Задача достигается применением водного настоя и масла плодов аниса в качестве антипаразитарного средства против демодекоза глазной и кожной формы.

РАЗДЕЛ В

РАЗЛИЧНЫЕ ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЕ
ПРОЦЕССЫ

В 01

(21) а2003 0226

(22) 05.11.2003

(51)⁷В 01D 25/22, 29/39; С 02F 3/04, 3/06

(71)(72) Сариев Эльдар Бахрам оглы (AZ)

(54) ФИЛЬТР ДЛЯ УДАЛЕНИЯ ТВЕРДЫХ ВЕЩЕСТВ ИЗ ЖИДКОСТИ (ВАРИАНТЫ).

(57) Изобретение относится к фильтрам, оставленным из нескольких, соединенных между собой фильтрующих элементов с плоскими дисками и может быть использовано для очистки воды и органических жидкостей от твердых тел. Задачей изобретения является упрощение конструкции фильтра и повышение эффективности очистки жидкостей от механических примесей. Задача решена фильтром для удаления твердых веществ из жидкости, предложенным в четырех вариантах.

В первом варианте, фильтр для удаления твердых веществ из жидкости, содержащий корпус, съемную фильтрующую насадку, фильтрующие диски, согласно изобретения, съемная фильтрующая насадка выполнена в виде литого полого цилиндра с ограничительным кольцом большего диаметра, разделяющим его на две части, где нижняя часть полого цилиндра выполнена с наружной резьбой и внутренним буртиком, а в верхней части размещен фильтрующий стакан с перфорированным дном и центральным отверстием, через которое проходит полая труба с наружной резьбой на концах, причем с одной стороны трубы имеется канавка фиксирующая фильтрующие диски, которые выполнены с окошками, центральным отверстием, имеющим кольцевой буртик и выступ, при этом фильтрующие диски последовательно размещены на полой трубе, на нижнем резьбовом конце которой установлена упорная гайка, а на верхнем конце установлена крышка, выполненная с входным и выходным патрубками и, совмещенным с входным патрубком, резьбовым центральным отверстием, а корпус выполнен в виде цилиндрической емкости с внутренней резьбой, совмещенной с наружной резьбой съемной фильтрующей насадкой.

Во втором варианте, согласно изобретения, корпус выполнен в виде цилиндрической емкости с разъемным дном и внутренней резьбой на противоположном конце, совмещенной с наружной резьбой съемной фильтрующей насадкой, причем внутри корпуса размещена дополнительная полая труба с размещенными на ней фильтрующими дисками большего диаметра, где верхний конец дополнительной трубы и нижний конец трубы соединены резьбовым соединением и между ними размещена прокладка

В третьем варианте, в фильтре для удаления твердых веществ из жидкости, согласно изобретения, полая труба с установленной на ней перегородкой с

центральной частью и окошками разделена на две части, на верхней части которой размещена волокнистая фильтрующая ткань, а на нижней части полой трубы имеется канавка с размещенными на ней фильтрующими дисками, которые выполнены с окошками и с центральным отверстием, имеющим кольцевой буртик и выступ, причем на нижнем резьбовом конце полой трубы установлена упорная гайка, на верхнем резьбовом конце полой трубы установлена крышка, выполненная с входным патрубком, совмещенным с резьбовым центральным отверстием, и выходным патрубком, а корпус выполнен в виде цилиндрической емкости с внутренней резьбой, совмещенной с наружной резьбой съемной фильтрующей насадкой.

В четвертом варианте, в фильтре для удаления твердых веществ из жидкости, согласно изобретения, съемная фильтрующая насадка выполнена в виде двух полых труб, соединенных между собой резьбовым соединением и размещенной между ними перегородкой, где одна из труб имеет канавку на наружной поверхности с размещенными на ней фильтрующими дисками, которые выполнены с окошками и с центральным отверстием, имеющим кольцевой буртик и выступ, а другая труба выполнена перфорированной с волокнистой фильтрующей тканью, а корпус выполнен в виде полого цилиндра с наружной резьбой на концах, связанных резьбовым соединением с выходным и выходными патрубками.

В 05

(21) а2003 0094

(22) 07.05.2003

(51)⁷В 05B 7/20

(86) PCT/AZ 2003/000005 02.09.2003

(71) Кадыров Тогрул Абдулла оглы, Мовсумов Сияд Мирза Ага оглы (AZ)

(72) Кадыров Тогрул Абдулла оглы, Мовсумов Сияд Мирза Ага оглы, Гасанов Каграман Союн оглы (AZ)

(54) УСТАНОВКА ДЛЯ ДЕТОНАЦИОННОГО НАНЕСЕНИЯ ПОКРЫТИЙ.

(57) Изобретение относится к технике нанесения покрытий и может быть использовано для нанесения металлических, металлокерамических и керамических покрытий в самолето- и судостроении, космической технике, текстильной и бумажной промышленности, при производстве измерительного инструмента, химическом аппаратостроении и т.д. с помощью детонационно-газового метода. Установка для детонационного нанесения покрытий, содержащая закрытую с одного конца детонационную трубу с последовательно расположенными внутри неё смесительным устройством и дозатором порошка, содержит смесительное устройство, расположенное между питателем газов и камерой воспламенения, представляющее собой последовательно установленные четыре смесительных элемента с отверстиями, где первый элемент выполнен в виде четырех радиальных каналов, сходящихся под пря-

мым углом в центральной полости; второй элемент выполнен в виде лабиринтного канала; третий элемент каналами малого сечения, выполненные наклонно в тангенциальном направлении на двух концентрических плоскостях, направленных под углом 30° к оси устройства; отверстия четвертого элемента, выполненные сквозными каналами радиально, сообщающиеся с выходом в центральный канал установки.

В 09

(21) a2003 0206

(22) 14.10.2003

(51)⁷В 09С 1/02

(71) Азербайджанская Государственная Нефтяная Академия; Научно-исследовательский Институт «Геотехнологических проблем нефти, газа и химии» (AZ)

(72) Рамазанова Эльмира Эмин кызы, Шабанов Алимamed Латиф оглы, Умудов Теюб Акперович, Алиева Эмира Алиага кызы, Исаева Назмия Юсиф кызы, Мамедова Элмира Казанфар кызы (AZ)

(54) СПОСОБ ОЧИСТКИ БУРОВОГО ШЛАМА.

(57) Изобретение относится к охране окружающей среды, а также очистке буровых шламов от нефтепродуктов. Предлагается способ очистки бурового шлама, загрязнённого нефтепродуктами, путём экстракции нефтепродуктов из него циркулирующими одноатомными спиртами C₃-C₄.

В 22

(21) a2003 0197

(22) 17.09.2003

(51)⁷В 22F 1/02, 3/02; С 22С 33/02

(71) Азербайджанский Технический Университет (AZ)

(72) Мамедов Ариф Тапдыг оглы, Гулиев Фаиг Тофиг оглы (AZ)

(54) ШИХТА ДЛЯ ПОЛУЧЕНИЯ СПЕЧЕННОГО МАТЕРИАЛА НА ОСНОВЕ ЖЕЛЕЗА.

(57) Изобретение относится к области порошковой металлургии, в частности, к составу шихты, используемой для получения спеченного материала и изделий из него, и может быть применено при изготовлении деталей ответственного назначения.

Предлагается шихта, содержащая порошок железа и порошок медненного высокопрочного чугуна марки ВЧ-40 при следующем соотношении компонентов, мас. %:

Порошок медненного высокопрочного чугуна марки ВЧ-40	50-70
Порошок железа	остальное

причем крупность порошка медненного чугуна составляет менее 400 мкм, а крупность порошка железа - менее 160 мкм при отношении крупности порошка

медненного чугуна и крупности порошка железа в пределах 1:1-2,5:1.

РАЗДЕЛ С

ХИМИЯ И МЕТАЛЛУРГИЯ

С 01

(21) a2003 0192

(22) 16.09.2003

(51)⁷С 01В 13/10

(71)(72) Пашаев Ариф Мир Джалал оглы, Мехтиев Ариф Шафаят оглы, Аскеров Джангир Джалал оглы, Низамов Тельман Инаят оглы, Магомедов Магомед Аскер оглы, Нуриев Микаил Азиз оглы, Исаев Энвер Иса оглы, Низамов Анар Тельман оглы (AZ)

(54) ПОРТАТИВНЫЙ ОЗОНАТОР.

(57) Изобретение относится к устройствам получения озона из воздуха электрическим синтезом для проведения дезинфекционных мероприятий в медицине, пищевой промышленности, в коммунальном хозяйстве и т.д. Задачей изобретения является повышение выходной мощности и соответственно производительности генератора озона путем максимального использования входной величины напряжения. Поставленная задача достигается тем, что портативный озонатор, содержащий источник питания из зарядного сопротивления, соединенного последовательно с двухполупериодным выпрямительным мостом, параллельно последнему подключена схема преобразователя из емкостного накопителя энергии, активно-емкостной времязадающей цепи, цепи стабилизации из сопротивления и стабилизатора, тиристора, последовательно соединенного с первичной обмоткой трансформатора, причем управление тиристором осуществляет транзистор, эмиттер которого соединен со средней точкой активно-емкостной времязадающей цепи, его база 2 подключена через сопротивление к катоду стабилизатора цепи стабилизации, а база 1, через соответствующие сопротивления - к управляющему электроду тиристора и минусовому выходу источника питания, вторичная обмотка трансформатора подключена к генератору озона, согласно изобретению, снабжен n-идентичными каналами преобразователей, которые через разделительные n-диоды подключены к выводам двухполупериодного выпрямительного моста.

(21) a2002 0109

(22) 14.06.2002

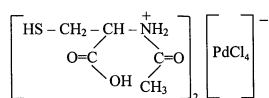
(51)⁷С 01G 55/00; А 61К 31/28

(71) Институт Неорганической и Физической Химии Национальной Академии Наук Азербайджана (AZ)

(72) Пашаева Фируза Керим кызы, Сулейманов Гюльмамед Зияддин оглы, Мурадханов Ровшан Мардан оглы (AZ)

(54) БИС-(N-АЦЕТИЛ-β-МЕРКАПТО-α-АМИНОПРОПИОНАТО-S-) ТЕТЛАХЛОРИД ПАЛЛАДИЯ (II)-АЦМЕЗОЛ, ОБЛАДАЮЩИЙ РАДИОПРОТЕКТОРНЫМИ СВОЙСТВАМИ И СПОСОБ ЕГО ПОЛУЧЕНИЯ.

(57) Изобретение относится к новым биологически активным координационным соединениям и может быть использовано как эффективней радиопротектор пролонгированного действия при облучении организма высокими дозами. Предложено новое соединение: бис-(S-ацетил-β-меркапто-α-аминопропионато-S-) тетрагидрохлорид палладия (II) - ацмезол, структурной формулы

обладающее радиопротекторными свойствами и способ его получения.

Бис-(N-ацетил-β-меркапто-α-аминопропионато-S) тетрагидрохлорид палладия (II) - ацмезол, синтезирует путем взаимодействия водного раствора (N-ацетил-α-цистеина) HS-CH₂-CH-NH-CO-CH₃- (C₅H₉O₃NS)

с 22-25% солянокислым раствором хлорида палладия при стехиометрическом соотношении реагентов соответственно 2:1 в температурном интервале 30-40°C, с последующим упариванием воды и перекристаллизацией остатка, причем перекристаллизацию ведут в абсолютном этаноле при температуре 70°C. Ацмезол обладает большой шириной терапевтического действия (ЛД₅₀ = 320 мг/кг) и при малой токсичности, наиболее выраженными радиопротекторными свойствами.

(21) a2003 0204

(22) 07.10.2003

(51)⁷С 09J 107/00; С 09J 161/14

(71) Азербайджанская Государственная Нефтяная Академия (AZ)

(72) Караев Сиявуш Фархад оглы, Билалов Яшар Махмуд оглы, Наибова Тамилла Мухтар кызы, Талыбов Гюльяхмед Мирахмед оглы, Нуриева Ульвия Гафар кызы (AZ)

(54) КЛЕЕВАЯ КОМПОЗИЦИЯ.

(57) Изобретение относится к клеевым композициям на основе смеси бутадиен-нитрильного каучука и феноло-формальдегидного олигомера, предназначенных для склеивания и фиксации различных материалов, как между собой, так и к твердым субстратам. Сущность изобретения в том, что клеевая композиция, содержащая бутадиен-нитрильный каучук, модифицированный феноло-формальдегидный олигомер, оксид цинка, оксид магния, растворитель и этилацетат, со-

ласно изобретению, в качестве олигомера содержит 6-бром-5-метил-5-фенил-4-окса-1-гексин-фенолоформальдегидный олигомер, а в качестве растворителя ацетон, при следующем соотношении компонентов, мас.ч.:

Бутадиен-нитрильный каучук (СКН-26)	100
6-бром-5-метил-5-фенил-4-окса-1-гексин-фенолоформальдегидный олигомер	50-150
Оксид цинка	1-5
Оксид магния	4-12
Этилацетат	150-350
Ацетон	150-350

С 02

(21) a2003 0181

(22) 07.08.2003

(51)⁷С 02F 1/28, 3/00; В 01D 27/02

(71) Компания «ЙЕНИ-ТЕХ» (AZ)

(72) Халилов Эльчин Нусрат оглы, Багиров Рустам Абульфас оглы, Кахраманова Халида Тофик кызы, Гувалов Аббас Абдурахман оглы, Кахраманов Наджаф Тофик оглы, Ахмедов Валияддин Нусрат оглы, Пашаев Мамед Расул оглы, Юзбашева Лала Назим кызы (AZ)

(54) ФИЛЬТРУЮЩИЙ ПАТРОН ДЛЯ ОЧИСТКИ ВОДЫ.

(57) Изобретение относится к устройствам для очистки воды, а именно для обеззараживания, очистки от вредных веществ и примесей. Заявляемый фильтрующий патрон для очистки воды, содержит пять ступеней, фильтрующего материала, размещенных в последовательности цеолит Айдагского месторождения фракции 0,2-0,4 мм, активированный уголь марки СКТ-6а, йодированный уголь, смесь цеолита Айдагского месторождения фракции 0,4-0,6 мм модифицированного металлами - Ag, Zn, Си, и цеолит Айдагского месторождения фракции 0,4-0,6 мм, модифицированного натрием. Изобретения позволяет увеличить степень очистки воды и устраняет различного типа бактерии. Очищенная вода от различных токсических примесей, механических примесей доводится до приемлемых ГОСТом состояния.

(21) a2003 0245

(22) 05.12.2003

(51)⁷С 02F 1/40

(71)(72) Мирзоева Гюльнара Сардар кызы, Кенгерли Асиф Джалал оглы, Байрамов Гияс Ильяс оглы (AZ)

(54) УСТРОЙСТВО ДЛЯ ОЧИСТКИ ЖИДКОСТИ ОТ НЕФТИ И НЕФТЕПРОДУКТОВ.

(57) Изобретение относится к очистке нефтесодержащих сточных вод и может быть использовано для очистки сточных вод нефте-, газодобывающих про-

мыслов, нефтеперерабатывающих, нефтехимических и других предприятий от нефти, нефтепродуктов и механических примесей. Задачей изобретения является повышение эффективности очищения жидкости от нефти и нефтепродуктов и механических примесей. Задача решена тем, что в устройстве для очистки жидкости от нефти и нефтепродуктов включающем резервуар, содержащий камеру приема исходной жидкости и камеру отстаивания, на дне которых имеются приемки для сбора механических примесей, соединенную с боковой стенкой резервуара камеру сепарации, блок сепарации, состоящий из двух частей, расположенных под углом 60° друг относительно друга, камеру-сборник, перегородку, закрепленную к стенке камеры сепарации, желоб для отвода жидкости в камеру сепарации, систему трубопроводов для удаления нефти, нефтепродуктов и очищенной жидкости, согласно изобретения, камера приема исходной жидкости снабжена, размещенной на 2/3 ее глубины, распределительной системой с отверстиями, направленными ко дну под углом 45° и воздухо-вытяжным элементом, выполненным с воронкообразным фильтром и воздушной трубой, причем воздухо-вытяжной элемент соединен с подводящей трубой и распределительной системой.

С 05

- (21) а2003 0195
(22) 17.09.2003
(51)⁷С 05С 1/00, 9/00, 11/00
(71) Институт Почвоведения и Агротехники Национальной Академии Наук Азербайджанской Республики (AZ)
(72) Исаева Фарида Гаджи-ага кызы, Мамедов Гариб Шамиль оглы, Бабаев Магеррам Пирверди оглы, Баширов Рашадат Исмаил оглы (AZ)
(54) ИЗООКТИЛФОСФАТ В КАЧЕСТВЕ ИНГИБИТОРА НИТРАТНОГО АЗОТА.

(57) Изобретение относится к сельскому хозяйству, в частности к стимулированию роста растений химическими веществами и временному торможению процесса нитрофикации азотных удобрений в почве. Предлагается изооктилфосфат - смесь натриевых солей моно-, ди- и триизооктилфосфорных кислот в качестве ингибитора нитратного азота.

- (21) а2003 0171
(22) 25.07.2003
(51)⁷С 05F 11/00
(71) Институт Почвоведения и Агротехники Национальной Академии Наук Азербайджанской Республики (AZ)
(72) Исаева Фарида Гаджи-ага кызы, Мамедов Гариб Шамиль оглы, Бабаев Магеррам Пирверди оглы, Баширов Рашадат Исмаил оглы (AZ)
(54) КАТАЛИЗАТОР ДЛЯ РАЗЛОЖЕНИЯ РАСТИТЕЛЬНОЙ МАССЫ.

(57) Изобретение относится к сельскому хозяйству, в частности к химическим средствам ускоряющим разложение растительной массы в процессе получения органического удобрения. Сущность изобретения в применении смеси углеводов и поверхностно-активных веществ - эмульсолов в качестве катализатора для разложения растительной массы. Предлагаемый новый катализатор обладает высоким разлагающим действием и не оказывает отрицательного действия на урожайность и качество сельскохозяйственных культур.

- (21) а2003 0172
(22) 25.07.2003
(51)⁷С 05F 11/00
(71) Институт Почвоведения и Агротехники Национальной Академии Наук Азербайджанской Республики (AZ)
(72) Исаева Фарида Гаджи-ага кызы, Мамедов Гариб Шамиль оглы, Бабаев Магеррам Пирверди оглы, Баширов Рашадат Исмаил оглы (AZ)
(54) КАТАЛИЗАТОР ДЛЯ РАЗЛОЖЕНИЯ РАСТИТЕЛЬНОЙ МАССЫ.

(57) Изобретение относится к сельскому хозяйству, в частности к химическим средствам ускоряющим разложение растительной массы в процессе получения органического удобрения. Сущность изобретения в применении «Аэрофлотов» общей формулы:
 $(RO)_2PSSH$,
где R - алкильный радикал, содержащий 6-8 или 7-9 атомов углерода в качестве катализатора для растительной массы. Предлагаемый новый катализатор обладает высоким разлагающим действием и не оказывает отрицательного действия на урожайность и качество сельскохозяйственных культур.

С 07

- (21) а2003 0070
(22) 15.04.2003
(51)⁷С 07F 17/02
(71) Институт Химических Проблем, Национальная Академия Наук Азербайджана (AZ)
(72) Оруджева Камалия Нариман кызы, Сулейманов Гюльмамед Зияддин оглы, Шамилов Назим Телман оглы, Гамидова Лала Физули кызы, Мурадханов Ровшан Мардан оглы (AZ)
(54) СПОСОБ СИЛИЛИРОВАНИЯ ФЕРРОЦЕНА.

(57) Изобретение относится к металлоценам, а именно к способу силилирования ферроцена и может быть использовано в качестве термо- и фотостабилизаторов кремнеорганических полимерных материалов. Сущность способа заключается в силилировании ферроцена с гекса-алкилдисиланами общей формулой $[R_3Si]_2$ (где R=CH₃, C₂H₅, n-C₃H₇, изо-C₃H₇) в органическом растворителе - тетрагидрофурана в присутствии по-

рошкового металлического иттербия при мольном соотношении ТГФ:ферроцен:гексаалкилдисилан:иттербий соответственно 0,027:0,001:0,001:0,0001 г/а. Процесс ведут при охлаждении реакционной смеси до 0 С при перемешивании в течение 3,5 часов и последующей выдержкой реакционной смеси при комнатной температуре в течение 8-10 часов. Выход целевого продукта составляет 89%.

С 08

(21) a2003 0164

(22) 22.07.2003

(51)⁷С 08F 240/00

(71) Азербайджанский Государственный Научно-Исследовательский Институт «Олефин» (AZ)

(72) Гусейнов Видади Мурсал оглы, Алиева Нармина Мазаир кызы, Баладжанова Гюльзар Мамед кызы, Кулиева Нушаба Абил кызы (AZ)

(54) СПОСОБ ПОЛУЧЕНИЯ ТЕМНОЙ НЕФТЕПОЛИМЕРНОЙ СМОЛЫ.

(57) Изобретение относится к области переработки жидких продуктов пиролиза, а именно, к способу получения темных нефтеполимерных смол (НПС). Используемых в качестве природной канифоли в бумажной промышленности, в качестве мягчителя в производстве шин, в резиновой промышленности, работающих на вторичном сырье, а также в качестве вяжущих добавок в производстве пластобетонов, дорожных покрытий и т.д. Сущность изобретения в том, что в способе получения темной нефтеполимерной смолы действием кислорода воздуха на продукты пиролиза нефтяного сырья с пределами выкипания 200-360°С в присутствии катализатора, содержащего металл переменной валентности, согласно изобретению, в качестве катализатора используют гомогенную комплексную каталитическую систему, содержащую кобальт-молибденовый и молибденсодержащий катализаторы в количестве 0,5-3,0% относительно содержания непредельных углеводородов в сырье, в интервале температур 125-145°С с подачей воздуха со скоростью 1,5-3,0 л/100 г.час.

(21) a2003 0208

(22) 21.10.2003

(51)⁷С 08L 9/06; С 08K 3/04

(71) Азербайджанская Государственная Нефтяная Академия (AZ)

(72) Биалов Яшар Махмуд оглы, Рахимова Адиля Алишраф кызы, Ибрагимова Синдуз Мамед кызы (AZ)

(54) ЭЛЕКТРОПРОВОДЯЩАЯ ПОЛИМЕРНАЯ КОМПОЗИЦИЯ И СПОСОБ ЕЕ ПОЛУЧЕНИЯ.

(57) Изобретение относится к электропроводящим полимерным композициям. Задача изобретения - расширение ассортимента сырья для получения электропроводящей композиции и упрощение процесса получения при сохранении высоких показателей электропроводности. Поставленная задача достигается тем, что электропроводящая полимерная композиция, содержащая полимер, синтетический каучук и наполнитель, согласно изобретению, в качестве полимера содержит смесь полиэтилена и полистирола в соотношении 1:1, в качестве синтетического каучука бутадиен-стирольный каучук, а в качестве наполнителя смесь технического углерода и кокса в соотношении 1:1, при следующем соотношении компонентов, масс. %:

Смесь полиэтилена и полистирола	
в соотношении 1:1	70-80
Бутадиен-стирольный каучук	5-10
Смесь технического углерода и кокса в соотношении 1:1	15-20
Композицию получают смешением компонентов при температуре 160-170°С в течение 2,5-3,5 минут.	

(21) a2003 0209

(22) 21.10.2003

(51)⁷С 08L 23/06, 25/06, 25/10, 61/10; С 08K 3/04

(71) Азербайджанская Государственная Нефтяная Академия (AZ)

(72) Биалов Яшар Махмуд оглы, Рахимова Адиля Алишраф кызы, Ибрагимова Синдуз Мамед кызы (AZ)

(54) ЭЛЕКТРОПРОВОДЯЩАЯ ПОЛИМЕРНАЯ КОМПОЗИЦИЯ.

(57) Изобретение относится к электропроводящим полимерным композициям. Задача изобретения - расширение ассортимента сырья для получения электропроводящей композиции упрощение процесса получения при сохранении высоких показателей электропроводности. Поставленная задача достигается тем, что электропроводящая полимерная композиция, содержащая полимер, синтетический каучук и наполнитель, содержит в качестве полимера смесь полиэтилена и полистирола в соотношении 1:1, в качестве синтетического каучука бутадиен-стирольный каучук, а в качестве наполнителя смесь технического углерода и кокса в соотношении 1:1, пропитанную фенолоформальдегидным олигомером, при следующем соотношении компонентов, масс. %:

Смесь полиэтилена и полистирола	
в соотношении 1:1	40-65
Бутадиен-стирольный каучук	5-10
Смесь технического углерода и кокса в соотношении 1:1	20-30
Феноло-формальдегидный олигомер	10-20
Композицию получают смешением компонентов при температуре 160-170°С в течение 2,5-3,5 минут.	

(21) a2003 0210

(22) 21.10.2003

(51)⁷С 08L 23/22, 25/06; С 08К 3/04

(71) Азербайджанская Государственная Нефтяная Академия (AZ)

(72) Билалов Яшар Махмуд оглы, Рагимова Адиля Алишраф кызы, Ибрагимова Синдуз Мамед кызы (AZ)

(54) ЭЛЕКТРОПРОВОДЯЩАЯ ПОЛИМЕРНАЯ КОМПОЗИЦИЯ.

(57) Изобретение относится к электропроводящим полимерным композициям. Задача изобретения - расширение ассортимента сырья для получения электропроводящей композиции упрощение процесса получения при сохранении высоких показателей электропроводности. Поставленная задача достигается тем, что электропроводящая полимерная композиция, содержащая полимер, синтетический каучук и наполнитель, содержит в качестве полимера полистирол, в качестве каучука бутилкаучук и в качестве наполнителя смесь технического углерода и кокса при следующем соотношении компонентов, мас. %:

Смесь полистирола и бутилкаучука в соотношении 99:1	65-70

Смесь технического углерода и кокса в соотношении 2-2,5:1	30-35

Композицию получают смешением компонентов при температуре 160-170°C в течение 2,5-3,5 минут.

(21) a2003 0170

(22) 25.07.2003

(51)⁷С 08L 95/00

(71) Азербайджанский Государственный Научно-Исследовательский Институт «Олефин» (AZ)

(72) Мусаев Сагиб Муса оглы, Алиев Фархад Ахад оглы, Покатилов Владимир Дмитриевич (AZ)

(54) БИТУМНО-ПОЛИМЕРНАЯ КОМПОЗИЦИЯ.

(57) Изобретение относится к области получения полимерных композиций, используемым в качестве защитных покрытий в строительстве, в машиностроении, в быту и технике. Сущность изобретения заключается в том, что битумно-полимерная композиция, включающая битум и полиолефин, в качестве полиолефина содержит полиэтилен, или полипропилен, или их смесь (1:1) и дополнительно наполнитель, при следующем соотношении компонентов, мас. %:

Битум	60-90

Полиэтилен или полипропилен или их смесь	5-15

Наполнитель	5-15

В качестве наполнителя используют каолин, или бентонит, или отходы алюминиевого завода. Предложенная композиция наряду с повышенной морозостойкостью, обладает повышенной температурой размягчения, высокой адгезией к металлу и может быть использована в защитных покрытиях, изоляционных

материалах, а также в строительстве для защиты железобетонных конструкций от коррозии.

С 09

(21) a2003 0193

(22) 17.09.2003

(51)⁷С 09К 17/14

(71) Институт Почвоведения и Агротехники Национальной Академии Наук Азербайджанской Республики (AZ)

(72) Исаева Фарид Гаджи-ага кызы, Мамедов Гариб Шамиль оглы, Бабаев Магеррам Пирверди оглы, Баширов Рашадат Исмаил оглы (AZ)

(54) ОЧИСТИТЕЛЬ НЕФТЕЗАГРЯЗНЕННЫХ ЗЕМЕЛЬ.

(57) Изобретение относится к сельскому хозяйству, в частности к очистке нефтезагрязненных земель химическим способом. Предлагаются натриевые соли алкилбензолсульфокислот: сульфанол, сульфанол-НП-1, сульфанол-НП-2 в качестве очистителей нефтезагрязненных земель 96%-ный раствор сульфанолов перемешивают с загрязненной землей в количестве 0,25-1,5 л/м², в зависимости от глубины загрязнения, и промывают водой.

С 23

(21) a2000 0069

(22) 29.03.2000

(51)⁷С 23G 11/00, 11/10

(71) Азербайджанский Государственный Научно-Исследовательский и Проектный Институт Нефтяной Промышленности (AZ)

(72) Багиров Микаил Казым оглы, Камиллов Мирнаги Мирсеид оглы, Курбанов Мусейиб Махмуд оглы, Зейналов Сабир Дадаш оглы, Абдуллаев Абдулалли Ягуб оглы, Ахмедов Аладдин Ислам оглы, Мамедов Камран Алимйрза оглы (AZ)

(54) ИНГИБИТОР.

(57) Изобретение относится к области защиты металлов от коррозии и солеотложения в агрессивной среде. Задачей изобретения является создание ингибитора комплексного действия, предотвращающий, одновременно агрессивность коррозии и отложение минеральных солей. Поставленная задача решается тем, что, известный ингибитор, содержащий в составе жирные кислоты и амин, в качестве амина содержит кубовый остаток производства полипропиленгликоля и полиэфиров при следующем соотношении компонентов, мас. %:

Жирные кислоты.	74,0-76,8

Кубовый остаток производства полипропиленгликоля и полиэфиров	23,7-25,6

Положительный эффект от применения предлагаемого ингибитора достигается за счет повышения защито-

способности его от коррозии и солеотложения, что в конечном итоге приводит к увеличению срока службы подземного и наземного оборудования, снижения себестоимости добываемой нефти.

РАЗДЕЛ E

СТРОИТЕЛЬСТВО, ГОРНОЕ ДЕЛО

E 02

(21) a2003 0167

(22) 24.07.2003

(51)⁷E 02D 31/02-31/04; C 08L 95/00; C 08K 5/54

(71) Азербайджанский Научно-исследовательский и Проектный Институт Газа (AZ)

(72) Алиев Эльдар Юнис оглы, Насиров Рафик Алибала оглы, Мамедова Зарифа Сейфулла кызы, Султанов Вагиф Тахмаз оглы, Шахсваров Вагиф Джабраил оглы (AZ)

(54) ГИДРОИЗОЛЯЦИОННЫЙ МАТЕРИАЛ.

(57) Изобретение относится к резиновой промышленности, в частности к гидроизоляционным материалам и может быть использовано для гидроизоляции и противокоррозионной защиты металлических конструкций.

Задача изобретения - устранение усадки материала от воздействия перепадов температур, уменьшение водопоглощения и повышение морозостойкости. Сущность изобретения в том, что гидроизоляционный материал, содержащий битум, резиновую крошку и наполнитель, в качестве резиновой крошки содержит отходы резиновой промышленности и утилизированные резинотехнические изделия, в качестве наполнителя кремнегель-алюминий фторсодержащий и дополнительно бутадиен-стирольный каучук - СКС-30 АРКМ-15, органический растворитель и газоконденсат при следующем соотношении компонентов, масс. %:

Битум	34,0-37,0
Резиновая крошка	2,0-2,5
Бутадиен-стирольный каучук - СКС-30 АРКМ-15	1,7-2,0
Кремнегель-алюминий фторсодержащий	7,0-7,5
Органический растворитель	16,0- 18,0
Газоконденсат	остальное

E 21

(21) a2003 0229

(22) 05.11.2003

(51)⁷E 21B 21/14

(71) Нефтегазодобывающее Управление «Апшероннефть» (AZ)

(72) Сеидов Мирджафар Мирали оглы, Сафиев Иман Гамбар оглы, Мамедов Камиль Гудрат оглы, Бабаев Рыван Джафар оглы, Гафарова

Гюльетер Микаил кызы, Ага-заде Октай Дадаш оглы (AZ)

(54) СПОСОБ ПРОМЫВКИ ПЕСЧАНОЙ ПРОБКИ.

(57) Изобретение относится к нефтяной промышленности и используется при промывке песчаной пробки в эксплуатационных скважинах.

Сущность изобретения в том, что в способе промывки песчаной пробки путем пенообработки непосредственно в стволе скважины в присутствии поверхностно-активных веществ, согласно изобретению, в качестве поверхностно-активных веществ используют смесь водного раствора лигносульфоната и моющего порошка, при следующем соотношении компонентов, мас. %:

Лигносульфонат	8,0-9,0
Моющий порошок	0,7-2,0
вода (морская)	остальное

(21) a2003 0225

(22) 05.11.2003

(51)⁷E 21B 43/00

(71) Нефтегазодобывающее Управление «Нефтяные Камни» (AZ)

(72) Ширинзаде Алчын Алисафтар оглы, Ализаде Ширинзаде Алчын Алисафтар оглы, Мамедов Камиль Гудрат оглы, Ширинов Ахмед Муртуза оглы, Сулейманова Севда Абас кызы, Гасанова Этери Гасан кызы (AZ)

(54) СОСТАВ ДЛЯ ВЫНОСА МЕХАНИЧЕСКИХ ПРИМЕСЕЙ ИЗ СКВАЖИНЫ.

(57) Изобретение относится к нефтяной промышленности, а именно к составам для выноса механических примесей из вертикальных и наклонных скважин, независимо от их способа эксплуатации.

Сущность изобретения заключается в том, состав для выноса мехпримесей из скважины, содержащий поверхностно-активное вещество, низкомолекулярный одноатомный спирт, добавку и воду, согласно изобретению, в качестве добавки содержит реагент «Алкан-ЛТД», при следующем соотношении компонентов, объемн. %:

Поверхностно-активное вещество	0,4-3,4
Низкомолекулярный одноатомный спирт	0,5-1,5
Реагент «Алкан-ЛТД»	0,2-0,4
Вода	остальное

Технико-экономическое преимущество изобретения в том, что за счет увеличения вязкости состава и снижения коэффициента гидравлического сопротивления, при выносе мехпримесей из скважины предотвращается образование песчаной пробки, достигается устойчивый рабочий режим в скважине, в результате чего уменьшаются затраты при эксплуатации.

(21) 99/001370
(22) 04.03.1999
(51)⁷E 21B 43/00

(71) Государственный Научно-исследовательский и Проектный Институт «Гипроморнефтегаз» (AZ)

(72) Велиев Музаффар Алекпер оглы, Гумбатов Гасан Гашим оглы, Алиев Васиф Иззат оглы, Аббасов Зираддин Гаджи оглы, Гасанов Зия Танрыверди оглы, Наджафов Наджафкулу Барат оглы, Гаиров Аббас Баба оглы, Гусейнова Валида Абдуловна, Сулейманова Сара Абас кызы (AZ)

(54) ПЕНООБРАЗУЮЩАЯ КОМПОЗИЦИЯ ДЛЯ УДАЛЕНИЯ КОНДЕНСИРОВАННЫХ ЖИДКОСТЕЙ И МЕХПРИМЕСЕЙ.

(57) Изобретение относится к нефтяной и газовой промышленности, конкретно к «пенообразующим композициям» применяемых для удаления жидкостей и мехпримесей, осаждаемых в газопроводах. Задачей изобретения является разработка композиции для получения устойчивых пен в газопроводах при наличии пластовых вод и тяжелых углеводородов. Технический результат изобретения достигается путем использования в композиции щелочного отхода нефтеперерабатывающих заводов, представляющий собой натриевые соли нафтеновых кислот при след. соотношении компонентов масс. %:

Карбоксиметилцеллюлоза (КМЦ)	2,0-3,0
Триэтанолламин	0,2-0,5
Na-соли нафтеновых кислот	остальное

(21) a2003 0224
(22) 05.11.2003
(51)⁷E 21B 43/11, 37/00

(71) Нефтегазодобывающее Управление «Нефтяные Камни» (AZ)

(72) Ширинзаде Алчын Алисафтар оглы Ализаде Ширинзаде Гаригага оглы Мамедов Камилль Кудрат оглы Бабаев Раван Джафар оглы Пашаев Юнис Паша оглы (AZ)

(54) УСТРОЙСТВО ДЛЯ ОЧИСТКИ ПЕСЧАНОЙ ПРОБКИ.

(57) Изобретение относится к нефтедобывающей промышленности и может быть использовано для очистки нефтяной пробки в нефтяных скважинах. Задача изобретения упрощение фрезерного соединения и повышение эффективности очищения. Задача решена тем, что устройство для очистки песчаной пробки, состоящее из головки, клапана, седла, штока и головки штока, соединителя с канавкой, корпуса, телескопической трубы с размещенной на ней трубкой, резьбового ствола, размещенных на соединителе с канавкой и стволе пружин, фрезы, согласно изобретения, снабжено цилиндрическим футляром со стопорным винтом на нем, который связан с соединителем с канавкой.

РАЗДЕЛ G

ФИЗИКА

G 01

(21) a2004 0126
(22) 18.06.2004
(51)⁷G 01C 21/00, 21/02, 21/30

(71)(72) Алиев Адалят Байрамали оглы (AZ)

(54) ГЛОБАЛЬНАЯ СИСТЕМА ПОСТОЯННОГО КОНТРОЛЯ ЗА ЛЕТНО-ТЕХНИЧЕСКИМИ ПАРАМЕТРАМИ ЛЕТАТЕЛЬНЫХ АППАРАТОВ.

(57) Глобальная система постоянного контроля относится к системе контроля за техническими и летными параметрами воздушных судов на земле и в полете. Задачей изобретения является создание глобальной системы постоянного контроля, позволяющей получать и передавать на Землю любые отклонения в работе систем и агрегатов летательных аппаратов (ЛА) от требований летно-технической эксплуатации, немедленно без вмешательства экипажа, которое может привести к аварийной или катастрофической ситуации. Поставленная задача достигается глобальной системой постоянного контроля (ГОСПК) за летно-техническими параметрами ЛА, состоящей из группировки искусственных спутников Земли (ИСЗ), расположенных на 6 пересекающихся орбитальных плоскостях с наклоном 50-60 градусов так, что на каждой из орбит размещается по три спутника, на которых задействованы каналы для приема отклоненных сигналов летно-технических параметров систем узлов и агрегатов ЛА и каналы передачи отклоненных сигналов в лаборатории диагностики с вычислительным центром и антенным полем с выводом на дисплей в авиационно-техническую службу, летную службу, службу УВД и службу безопасности, предназначенных для приема от ИСЗ отклоненного сигнала и распознавания ситуации по телеметрическим данным, при этом ЛА оснащены бортовым оборудованием, состоящем из магнитных бортовых самописцев типа МСРП-64 или САРПП (Система автоматической регистрации параметров полета), дискриминатора, являющегося нелинейным устройством, выделяющим информацию по отклонению, рассогласованию между информационными параметрами принимаемого сигнала и их оценкой в процессе сравнения, фильтра, модулятора и радиоэлектронного передатчика отклоненных сигналов. Группировка искусственных спутников Земли представляет собой американскую систему НАВСТАР (NAVSTAR - Navigation Satellite Time and Ranging) или Российскую систему «ГЛОНАСС» (Глобальная навигационная спутниковая система).

(21) a2003 0215

(22) 28.10.2003

(51)⁷G 01F 1/20; F 17D 3/18

(71) Национальная Академия Авиации (AZ)

(72) Пашаев Ариф Мир Джалал оглы, Гаджиев Намик Джафар оглы, Набиев Расим Насиб оглы, Шукюров Самед Абдул оглы (AZ)

(54) ПРИЕМНО-РАСПРЕДЕЛИТЕЛЬНОЕ УСТРОЙСТВО.

(57) Приемно-распределительное устройство относится к измерительно-счетным приборам для магистральных трубопроводов авиационного топлива аэропортов. Это устройство можно использовать в магистральных трубопроводах транспортировки жидкости и газа в любой отрасли хозяйства совместно с измерительно-счетными приборами с целью увеличения их чувствительности и диапазона измерения и уменьшения погрешности. Задачей изобретения является создание нового приемно-распределительного устройства увеличивающего точность и чувствительность измерительно-счетных аппаратов, определяющих расход жидкости и газа в магистральных трубопроводах методом отбора напора. Для решения указанной задачи приемно-распределительное устройство, содержащее напороприемник, расположенный в трубопроводе, дополнительно снабжено распределителем, корпус которого посредством соединительного приспособления закреплен к трубопроводу с возможностью вращения как вокруг своей оси, так и относительно оси трубопровода, а напороприемник выполнен в виде трех усредняющих зондов, соединенных друг к другу и к фланцу, к крайним зондам закреплены головки приёма напора, причем зонды при помощи ловителей неподвижно посажены на верхний торец корпуса распределителя и соединены с его внутренними каналами, которые через каналы золотника, вращаемого ручкой управления, соединены с выходными штуцерами распределителя, а соединительное приспособление содержит жестко соединенный с корпусом распределителя шарнир и сферические уплотнители, закрепленные внутри держателя накидной гайкой, а сам держатель закреплен через уплотнительные кольца на подставке резьбовым соединением.

(21) a2003 0134

(22) 23.06.2003

(51)⁷G 01J 3/28, 3/32

(71)(72) Асадов Хикмет Гамид оглы, Исаев Азер Азад оглы (AZ)

(54) ТРЕХВОЛНОВЫЙ ОЗОНОМЕТР.

(57) Изобретения относится к устройствам измерения характеристик газовых составляющих атмосферы Земли и может использоваться в качестве измерителя общего содержания озона в атмосфере. Задачей изобретения является повышение точности устройства. Задача решена тем, что трехволновый озонометр, состоящий из высотного-азимутального устройства, пульта уп-

равления, блока питания, контрольного устройства и приемной части, включающей входную и выходную диафрагмы, защитную кварцевую пластинку, два светофильтра, фотоэлемент, включенный на вход усилителя постоянного тока, где согласно изобретения в устройство дополнительно введены корректирующий светофильтр в приемную часть и устройство предварительной обработки электрических сигналов, формируемых при участии второго и корректирующего светофильтров, состоящее из двухпозиционного переключателя, первого и второго усилителя-формирователя, блока умножения и блока извлечения квадратного корня, при этом вход двухпозиционного переключателя присоединен к выходу усилителя постоянного тока, а первые и вторые выходы соответственно на входы первого и второго усилителей формирователей, выходы которых соединены соответственно с первым и вторым входом блока умножения, выход которого соединен с входом блока извлечения квадратного корня. При осуществлении измерений общего содержания озона атмосферы этим устройством появляется возможность полной компенсации аэрозольной составляющей погрешности.

(21) a2003 0257

(22) 26.12.2003

(51)⁷G 01N 27/00

(71) Азербайджанская Государственная Нефтяная Академия (AZ)

(72) Фарзана Надир Гасан-Ага оглы, Султанов Рафик Феридович, Аббасова Сакина Мамед кызы (AZ)

(54) ОЗОНО-ОКИСЛИТЕЛЬНЫЙ ПОЛУПРОВОДНИКОВЫЙ ДЕТЕКТОР.

(57) Изобретение относится к области аналитического приборостроения и может быть использовано в инструментальном анализе для определения качества и количества органических веществ, находящихся в газовой или парогазовой формах. Задачей изобретения является увеличение чувствительности детектора. Поставленная задача решена тем, что в озоно-окислительном полупроводниковом детекторе, состоящем из цилиндрической камеры, выполненной из диэлектрика, со штуцерами подвода и отвода газов в донной и головной ее частях, подключенных к источнику высокого напряжения металлического сопла, закрепленного в днище цилиндрической камеры, а также кольцевого электрода, расположенного на ее внешней поверхности в промежутке между днищем и плоскостью среза металлического сопла, нагревательного элемента, размещенного в пространстве над срезом металлического сопла, первичного измерительного преобразователя, установленного между нагревательным элементом и головной частью цилиндрической камеры, согласно изобретения, в качестве первичного измерительного преобразователя используют полупроводниковую пленку, обладающую селективной чувствительностью к окислителю.

(21) a2003 0074

(22) 16.04.2003

(51)⁷G 01R 21/00, 21/06

(71) **Азербайджанский Научно-исследовательский Институт Энергетики и Энергопроекта, Баламетов Ашраф Баламет оглы, Халилов Эльман Дамир оглы, Баламетов Эльчин Ашрафоглы (AZ)**

(72) **Баламетов Ашраф Баламет оглы, Халилов Эльман Дамир оглы, Баламетов Эльчин Ашраф оглы (AZ)**

(54) **СПОСОБ ОПРЕДЕЛЕНИЯ АКТИВНОЙ МОЩНОСТИ В ВЫСОКОВОЛЬТНОЙ ЛИНИИ ПЕРЕМЕННОГО ТОКА.**

(57) Изобретение относится к электротехнике, может быть использовано при управление режимами высоковольтной линии переменного тока. Задачей изобретения является повышение точности определения активной мощности в высоковольтной линии переменного тока за счет учета зависимости систематической ошибки от режима эксплуатации измерительного трансформатора напряжения и падения напряжения в соединительных проводах. Задача решена тем, что в способе определения активной мощности в высоковольтной линии переменного тока, заключающемся в измерении тока, напряжения, активной и реактивной мощности, в определении по измеренным величинам систематической ошибки вносимой измерительными трансформаторами тока и. напряжения, где значение активной мощности определяют вычитанием систематической ошибки из измеренной величины активной мощности, согласно изобретения, дополнительно измеряют ток во вторичной цепи трансформатора напряжения и по измеренной величине тока уточняют систематические ошибки, вносимые измерительным трансформатором напряжения, соединительными проводами систематическую ошибку системы измерения.

(21) a2003 0200

(22) 26.09.2003

(51)⁷G 01R 27/26

(71) **Научно-исследовательский Институт «Геотехнологических проблем нефти, газа и химии» Азербайджанской Государственной Нефтяной Академии (AZ)**

(72) **Рамазанова Эльмира Мамед Эмин кызы, Алиев Рустам Талыб оглы, Рзаев Тельман Багадур оглы (AZ)**

(54) **УСТРОЙСТВО КОНТРОЛЯ СТЕПЕНИ НЕФТЕЗАГРЯЗНЕННОСТИ ПОЧВЫ В ПРОЦЕССЕ ЕЕ ОЧИСТКИ.**

(57) Изобретение относится к измерительной технике и может быть использовано для автоматического контроля технологического процесса очистки нефтезагрязненной почвы. Задача изобретения - создание устройства для автоматического контроля степени нефтезагрязненности почвы в процессе ее очистки.

Устройство осуществляет автоматический контроль измерения диэлектрической проницаемости нефтезагрязненной почвы в процессе очистки и степени ее приближения к диэлектрической проницаемости чистого грунта.

G 06

(21) a2003 0255

(22) 19.12.2003

(51)⁷G 06F 1/20, 1/16

(71) **Институт Информационных Технологий Национальной Академии Наук Азербайджанской Республики (AZ)**

(72) **Алигулиев Расим Магомед оглы, Алиев Амир-аслан Ибрагим оглы, Мамедов Хафиз Алимардан оглы (AZ)**

(54) **УСТРОЙСТВО ДЛЯ ЗАЩИТЫ БЛОКА ИСТОЧНИКА ПИТАНИЯ КОМПЬЮТЕРА.**

(57) Изобретение относится к области вычислительной техники и предназначено для защиты источника блока питания компьютера во время его эксплуатации. Задачей изобретения является регулирование температуры в зависимости от рабочего режима и повышение эксплуатационного срока блока источника питания. Поставленная задача решена тем, что в устройстве для защиты блока источника питания компьютера содержащее блок источника питания, соединенный с его выходом компаратор, блок вентиляции, согласно изобретения, введены блок чувствительный к температуре, усилительный блок, мультивибратор, блок сигнализации и блок сопротивления, где первый выход блока источника питания соединен со входом блока чувствительного к температуре, выход которого соединен с вторым входом усилительного блока, второй выход блока источника питания соединен с первым входом усилительного блока, выход которого соединен со входом блока вентиляции, а первый выход блока вентиляции соединен с первым входом компаратора, второй выход блока вентиляции соединен со входом блока сопротивления, выход которого соединен со вторым входом компаратора, третий выход блока источника питания соединен с третьим входом компаратора, а его выход соединен со вторым входом мультивибратора, четвертый выход блока источника питания соединен с первым входом мультивибратора, выход которого соединен со входом блока сигнализации.

(21) a2004 0007

(22) 16.01.2004

(51)⁷G 06F 1/20, 1/16

(71) **Институт Информационных Технологий Национальной Академии Наук Азербайджанской Республики (AZ)**

(72) Алигулиев Расим Магомед оглы, Алиев Амир-аслан Ибрагим оглы, Мамедов Хафиз Алимардан оглы (AZ)

(54) УСТРОЙСТВО ДЛЯ ЗАЩИТЫ БЛОКА ИСТОЧНИКА ПИТАНИЯ КОМПЬЮТЕРА.

(57) Изобретение относится к области вычислительной техники и предназначено для предотвращения неполадок или полной неисправности блока источника питания компьютера во время его эксплуатации. Задачей изобретения является регулирование рабочего режима и случаев нарушений температурного режима и повышение эксплуатационного срока источника питания. Поставленная задача решена тем, что в устройстве для защиты блока источника питания компьютера, содержащее блок источника питания, соединенный с его выходом блок сравнения, транзисторный и трансформаторный блоки согласно изобретения, в него введены блок чувствительный к температуре, блок ограничения инверсии, блок «или» и эталонный источник напряжения, где третий выход блока источника питания соединен со входом блока чувствительного к температуре, выход которого соединен со входом блока ограничения инверсии, выходом подключенным к первому входу блока «или», выход которого подключен к первому входу блока сравнения, вторым входом подключенным к первому выходу блока источника питания, а выход блока сравнения соединен с транзисторным блоком, выход которого соединен со вторым входом трансформаторного блока, первый вход которого подключен ко второму выходу блока питания, при этом выход эталонного источника напряжения подключен ко второму входу блока «или».

G 07

(21) a2005 0002

(22) 05.01.2005

(51)⁷G 09B 19/00; A 61B 5/16

(71) Национальная Академия Авиации (AZ)

(72) Пашаев Ариф Мирджалал оглы (AZ), Джафарзаде Рауф Мамед оглы (AZ), Мамедов Ариф Мамед оглы (AZ), Михайлик Николай Федорович (RU), Малишевский Алексей Валерьевич (RU)

(54) СПОСОБ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ ЛЁТНОГО СОСТАВА В ОБЛАСТИ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО ФАКТОРА

(57) Изобретение относится к области медицины, а именно, к психологии и может быть использовано при подготовке летного состава. Задачей изобретения является повышение качества подготовки членов летных экипажей в области человеческого фактора с объективной и достоверной оценкой подготовки участников обучения, получаемой непосредственно в процессе подготовки. Способ профессиональной подготовки летного состава в области человеческого фактора, представляет собой пространственно-временную процедуру тренинга с жесткой обратной связью, про-

водимую в пять этапов в течении 30 часов, включающую проведение психодиагностического тестирования, посредством комбинирования специально подобранных психодиагностических тестов, ролевых игр и упражнений и индивидуальным консультированием слушателей на последнем этапе.

G 11

(21) a2004 0017

(22) 02.02.2004

(51)⁷G 11B 20/10

(71) Институт Информационных Технологий Национальной Академии Наук Азербайджанской Республики (AZ)

(72) Алигулиев Расим Магомед оглы, Агаев Бикяс Саил оглы, Рашидов Мамед Али оглы, Панахов Намиг Абульфаз оглы, Азизова Руслан Азизали оглы, Азизов Эльчин Азизали оглы (AZ)

(54) УСТРОЙСТВО ДЛЯ ЦИФРОВОЙ ЗАПИСИ И ВОСПРОИЗВЕДЕНИЯ РЕЧЕВОЙ ИНФОРМАЦИИ.

(57) Предлагаемое изобретение относится к технике накопления речевой информации, а именно к устройствам цифровой записи и воспроизведения речевой информации.

Задача изобретения заключается в создании устройства с упрощенной схемой, расширенными функциональными возможностями и высокой рабочей скоростью. Поставленная задача решается тем, что, в устройстве для цифровой записи и воспроизведения речевой информации содержащем узел усиления; аналого-цифровой преобразователь; первый и второй блоки буферной памяти; блок накопления и обработки информации; согласно изобретения, узел усиления выполнен из блока предварительного усиления, блока аналого-полосового фильтра; блока основного усиления и блока автоматической регулировки усиления; в устройство введены блок источника информации; блок гальванической развязки; блок генератора сигналов синхронизации; и блок сопряжения системной шины; причем, блок источника информации; блок гальванической развязки; блок предварительного усиления; блок аналого-полосового фильтра; блок основного усиления; аналого-цифровой преобразователь; параллельно подключенные первый и второй блоки буферной памяти; блок сопряжения системной шины и блок накопления и обработки информации соединены соответственно последовательно, вход блока автоматической регулировки усиления подключен к выходу блока аналого-полосового фильтра, а выход - ко второму входу блока предварительного усиления, первый выход блока генератора сигналов синхронизации ко второму входу второго блока буферной памяти, второй выход - ко второму входу первого блока буферной памяти, третий выход - ко второму входу аналого-цифрового преобразователя, четвертый выход -

ко второму входу блока накопления и обработки информации.

РАЗДЕЛ H

ЭЛЕКТРИЧЕСТВО

H 01

(21) a2003 0184

(22) 18.08.2003

(51)⁷H 01J 49/34

(71) Бакинский Государственный Университет (AZ)

(72) Аскеров Шахлар Гачай оглы, Нуриев Кямилль Зульфугар оглы, Агаев Мустафа Нухбала оглы, Нурубейли Тарана Кямилль кызы (AZ)

(54) МАСС-СПЕКТРОМЕТР.

(57) Изобретение относится к области аналитического приборостроения и может быть использовано в анализаторах с аксиально-симметричным участком электрического поля. Задачей данного изобретения является повышение разрешающей способности с одновременным увеличением чувствительности устройства. Поставленная задача решается с помощью масс-спектрометра содержащего источник ионов аксиально-симметричный анализатор с внутренним и внешним электродами и с установленными на входе и выходе анализатора диафрагмами, окна которых покрыты электропроводящими пленкой и сеткой в виде параллельных нитей, детектор ионов и блок регистрации ионов, где согласно изобретения на расстоянии 2-4 мм от рабочей поверхности внутреннего электрода анализатора на изоляторах установлены источник термоэлектронов и управляющая сетка, находящиеся под потенциалами эквипотенциальных поверхностей.

(21) a2003 0183

(22) 07.08.2003

(51)⁷H 01L 41/18, 41/22

(71) Институт Физики Национальной Академии Наук Азербайджана (AZ)

(72) Керимов Махмуд Керим оглы, Курбанов Мирза Абдул оглы, Шахтагинский Махаммедмин Габибулла оглы, Кулиев Мусафир Мазахир оглы, Оруджов Аллахверди Орудж оглы, Алиев Гадир Гурбанали оглы, Ибрагимов Ровшан Байсафа оглы (AZ)

(54) СПОСОБ ПОЛУЧЕНИЯ КОМПОЗИЦИОННЫХ ПЬЕЗОЭЛЕКТРИЧЕСКИХ МАТЕРИАЛОВ.

(57) Изобретение относится к области активных диэлектриков и пьезотехники и может быть использовано для создания высокочувствительных пьезоэлектрических преобразователей различных назначений. За-

дача изобретения - повышение пьезокоэффициента и пьезочувствительности и расширение температурного интервала стабильности пьезокоэффициента. Способ включает горячее прессование гомогенной смеси компонентов, электротермополяризацию, и отличается тем, что перед электротермополяризацией композит предварительно подвергают кристаллизации в условиях действия плазмы электрического разряда и температуры (электротерморазрядовая кристаллизация).

H 02

(21) a2004 0047

(22) 23.03.2004

(51)⁷H 02J 7/32; B 60L 8/00

(71)(72) Сафаров Рза Амикиши оглы (AZ)

(54) УСТРОЙСТВО ДЛЯ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ В ТЕХНИЧЕСКИХ СРЕДСТВАХ ЭЛЕКТРИЧЕСКОЙ ЭНЕРГИИ, ПОЛУЧЕННОЙ ОТ СОЛНЕЧНОЙ БАТАРЕИ.

(57) Изобретение относится к областям электротехники и машиностроения, а именно к устройствам, предназначенным для использования электрической энергии, полученной от солнечной батареи, в энергоемких устройствах, в частности в технических средствах в качестве вспомогательного источника энергии. Задачей изобретения является упрощение устройства для использования в технических средствах электрической энергии, полученной от солнечной батареи. Задача решена тем, что в устройстве для использования в технических средствах электрической энергии, полученной от солнечной батареи содержащее блок солнечной батареи и блок постоянного источника энергии, согласно изобретения, введены блок контроля напряжения, блок «или-или», исполнительный блок, блоки вспомогательной и основной нагрузки, где выход блока солнечной батареи подключен ко входу блока контроля напряжения, выход которого подключен к первому входу блока «или-или», а его второй вход соединен к первому выходу блока постоянного источника энергии, который подключен к блоку основной нагрузки, а выход блока «или-или» соединен к входу исполнительного блока, который подключен к блоку вспомогательной нагрузки.

(21) a2003 0207

(22) 17.10.2003

(51)⁷H 02H 9/00, 9/02, 9/04

(71) Азербайджанский Технический Университет (AZ)

(72) Гаджигасанов Эскендер Аскер оглы (AZ)

(54) УСТРОЙСТВО ЗАЩИТЫ ИСТОЧНИКОВ ПИТАНИЯ ОТ ИЗМЕНЕНИЯ НАПРЯЖЕНИЯ И ТОКА В СЕТИ.

(57) Изобретение относится к области электротехнического оборудования и в частности может быть ис-

пользовано в качестве устройства защиты, реагирующего на ток перегрузки и на изменение напряжения в сети. Задачей изобретения является расширение функциональных возможностей устройства. Задача решена тем, что в устройство защиты источников питания от изменения напряжения и тока в сети, содержащее реле с нормально открытым и закрытым контактами, делитель напряжения с двумя последовательно соединенными между собой резисторами один из которых соединен потенциометрически, внешний транзистор микросхемы, стабилитрон, емкость и источник напряжения питания, причем коллектор внешнего транзистора микросхемы через реле подключен к плюсовой шине источника напряжения питания, а базовый электрод подключен к микросхеме, отрицательный электрод стабилитрона соединен к общей минусовой шине, а его положительный электрод через резистор подключен к плюсовой шине источника напряжения питания, нормально открытый контакт реле с одной стороны соединен к общей минусовой шине, а с другой через реле соединен к плюсовой шине источника напряжения питания, согласно изобретения, дополнительно введены диод, второй делитель напряжения и пороговое устройство с второй микросхемой, отрицательный электрод диода соединен к коллектору внешнего транзистора, а положительный электрод подключён к плюсовой шине источника напряжения питания, при этом пороговое устройство выполнено в виде первой микросхемы выход которой соединен к второму входу второй микросхемы, к первому входу которой подключена средняя точка соединения второго делителя напряжения, к которой соединены соответственно один из контактов емкости и резистора первого делителя напряжения соединённого потенциометрически, к средней точке соединения которого подключены первый и второй входы первой микросхемы, к общей минусовой шине источника напряжения питания соединены вторые контакты емкости, первого и второго делителей напряжения, причем между точками соединений с общей минусовой шиной первого делителя напряжения и емкости подключен шунтовой резистор, а сопротивление нагрузки подключено к плюсовой и общей минусовой шинам выхода источника напряжения питания.

(21) а2004 0112

(22) 01.06.2004

(51)⁷Н 02К 17/00, 17/02, 7/20

(71) Мамедов Ариф Ибрагим оглы, Мамедов Вугар Ариф оглы (AZ)

(72) Мамедов Ариф Ибрагим оглы (AZ), Коврик Мирча (RO), Галан Некулаи (RO), Мамедов Вугар Ариф оглы (AZ)

(54) ТРЕХФАЗНЫЙ АСИНХРОННЫЙ ЭЛЕКТРОДВИГАТЕЛЬ.

(57) Изобретение относится к электрическим машинам, в частности к короткозамкнутым роторным асинхронным электродвигателям и может быть ис-

пользовано как тяговый двигатель в локомотивах, работающих с переменным током. Задачей изобретения является увеличение режима выполнения, повышение эксплуатационных показателей. Задача решена тем, что в трехфазном асинхронном электродвигателе, содержащем корпус, статор и короткозамкнутый ротор, согласно изобретения, корпус выполнен в виде кольца, закрытым с обеих сторон крышками, во внутренней стороне которых размещен сердечник в виде кольца с последовательными обмотками, где концы обмоток соединены к соединительной пластине, закрепленной на наружной поверхности корпуса, причем корпус, имеющий также подъемный крючок на наружной поверхности закреплен к основанию; статор состоит из свободных обмоток, в каждой крышке корпуса две обмотки, соединенные последовательно между собой и параллельно с противоположными, подключены к электросети; сердечник ротора, имеющий листовую форму изготовлен из электротехнической стали, в гнездах сердечника размещены обособленные короткозамкнутые обмотки, причем кольцеобразный ротор, через размещенные во внутренней стороне кольца крючки, соединен с осью двигателя, проходящей сквозь окна в центре крышек корпуса.

Н 03

(21) а2003 0201

(22) 30.09.2003

(51)⁷Н 03Н 9/00

(71) Институт Физики Национальной Академии Наук Азербайджана (AZ)

(72) Пашаев Ариф МирДжалал оглы, Гасанов Афиг Рашид оглы, Абдуллаев Хагани Имран оглы (AZ)

(54) АКУСТООПТИЧЕСКИЙ СПОСОБ КОРРЕКЦИИ ВРЕМЕННЫХ ИСКАЖЕНИЙ СИГНАЛОВ И УСТРОЙСТВО ДЛЯ ЕГО ОСУЩЕСТВЛЕНИЯ.

(57) Изобретение относится к способам коррекции временных искажений, возникающих при консервации электрических сигналов, а также при их передаче на дальние и сверхдальние расстояния. Задачей данного изобретения является создание быстродействующего устройства с широким диапазоном коррекции временных искажений сигналов и низким энергопотреблением и уменьшение искажений, вносимых в обрабатываемый сигнал. Задача решена тем, что в акустооптическом способе коррекции временных искажений сигналов, включающем выделение и формирование сигнала ошибки путем сравнения фаз опорного и обрабатываемого сигналов и устранение имеющихся в обрабатываемом сигнале временных искажений, согласно изобретения, обрабатываемый сигнал преобразуют в упругую волну, вводят в фотоупругую среду и считывают с измененным временным масштабом при помощи световых пучков, формируемых из излучения источника когерентного света, путем расщепления последнего непрозрачным и полупрозрачными зерка-

лами, причем в качестве источника когерентного света используют обычный лазер. Устройство для осуществления способа, содержащее опорно-управляемый генератор, соединенный с его выходом, блок выделения и формирования сигнала ошибки, акустооптический временной модулятор, содержащий расположенные на одной оптической оси источник когерентного света, акустооптический модулятор, электрический вход которого соединен с выходом амплитудного модулятора, причем входы опорно-управляемого генератора, блока выделения и формирования сигнала ошибки и амплитудного модулятора соединены с источником сигнала, собирающую линзу, диафрагму с щелью, а также фотоприемное устройство, в акустооптический временной модулятор введены зеркальная система, которая связана с источником когерентного света, диафрагма с отверстиями и управляемый генератор, вход которого соединен с выходом блока выделения и формирования сигнала ошибки, а выход со вторым входом амплитудного модулятора.

ния автоматизации процессов передачи речевых и неречевых информации путем введения в него терминальных средств обмена информацией, благодаря координации работы автоматизированных рабочих мест телекоммуникационных систем расширяет функциональные возможности.

H 04

(21) a2002 0138

(22) 17.07.2002

(51)⁷H 04L 15/34

(71) Азербайджанский Технический Университет (AZ)

(72) Ибрагимов Байрам Ганимат оглы, Ибрагимов Гисмат Ганимат оглы (AZ)

(54) УСТРОЙСТВО УПРАВЛЕНИЯ АВТОМАТИЗИРОВАННЫМ РАБОЧИМ МЕСТОМ ОБМЕНА ИНФОРМАЦИЕЙ.

(57) Изобретение относится к технике передачи дискретной информации и может быть использовано в телефонии, телеграфии и факсимильной связи, в также в области автоматизации управления телекоммуникационными системами. Задачей изобретения является расширение функциональных возможностей устройства. Предложенное устройство управления автоматизированным рабочим местом обмена информацией, содержащее дисплейный модуль, включающий устройство обмена, устройство документирования обмена данными, к второму и третьему входам которого соединены соответственно печатающая клавиатура и устройство смыслового содержания клавиш, а также устройство управления данным, включающее адаптер ввода и вывода информации, первый вход которого подключен к выходу устройства документирования обмена данными, а первый выход подключен к входу микроЭВМ, соединенному с выходом встроенного запоминающего устройства, согласно изобретения, в него введены кодек, модем и мультиплексор, при этом выход кодека подключен к входу модема, первый выход которого через устройство обмена подключен к второму входу адаптера ввода и вывода информации, выход которого соединен к входу мультиплексора, а второй выход модема подключен к входу устройства документирования обмена данными, за счет обеспече-

УКАЗАТЕЛИ ЗАЯВОК НА ИЗОБРЕТЕНИЯ

НУМЕРАЦИОННЫЙ УКАЗАТЕЛЬ

Номер заявки	Индекс МПК (7 редакция)	Номер заявки	Индекс МПК (7 редакция)	Номер заявки	Индекс МПК (7 редакция)	Номер заявки	Индекс МПК (7 редакция)
99/001370	E 21B 43/00	a2003 0171	C 05F 11/00	a2003 0202	A 23L 1/318	a2003 0226	C 02F 3/04
99/001645	A 44C 5/00	a2003 0172	C 05F 11/00		A 23L 1/314		C 02F 3/06
a2000 0069	C 23G 11/00	a2003 0175	A 61K 31/575	a2003 0204	C 01J 107/00	a2003 0229	E 21B 21/14
	C 23G 11/10	a2003 0181	C 02F 1/28		C 09J 161/14	a2003 0245	C 02F 1/40
a2002 0109	C 01G 55/00		C 02F 3/00	a2003 0206	B 09C 1/02	a2003 0255	G 06F 1/20
	A 61K 31/28		B 01D 27/02	a2003 0207	H 02H 9/00		G 06F 1/16
a2002 0138	H 04L 15/34	a2003 0183	H 01L 41/18		H 02H 9/02	a2003 0257	G 01N 17/00
a2002 0181	A 01K 5/02		H 01L 41/22		H 02H 9/04	a2004 0007	G 06F 1/20
	G 01F 11/00	a2003 0184	H 01J 49/34	a2003 0208	C 08L 9/06		G 06F 1/16
a2002 0199	A 01C 1/06	a2003 0192	C 01B 13/10		C 08K 3/04	a2004 0012	A 61K 35/78
a2003 0011	A 61K 31/015	a2003 0193	C 09K 17/14	a2003 0209	C 08L 23/06		A 61P 27/00
a2003 0042	A 01B 3/36	a2003 0194	A 01N 33/04		C 08L 25/06	a2004 0017	G 11B 20/10
a2003 0070	C 07F 17/02		A 01N 33/06		C 08L 25/10	a2004 0047	H 02J 7/32
a2003 0074	G 01R 21/00		A 01N 33/08		C 08L 61/10		B 60L 8/00
	G 01R 21/06	a2003 0195	C 05C 1/00		C 08K 3/04	a2004 0112	H 02K 17/00
a2003 0094	B 05B 7/20		C 05C 9/00	a2003 0210	C 08L 23/22		H 02K 17/02
a2003 0134	G 01J 3/28		C 05C 11/00		C 08L 25/06		H 02K 7/20
	G 01J 3/32	a2003 0196	A 01N 41/00		C 08K 3/04	a2004 0126	G 01C 21/00
a2003 0143	A 01B 49/04		A 01N 41/02	a2003 0215	G 01F 1/20		G 01C 21/02
	A 01C 9/08		A 01N 41/12		F 17D 3/18		G 01C 21/30
a2003 0164	C 08F 240/00	a2003 0197	B 22F 1/02	a2003 0224	E 21B 43/11	a2005 0002	G 09B 19/00
a2003 0167	E 02D 31/02-31/04		B 22F 3/02		E 21B 37/00		A 61B 5/16
	C 08L 95/00		C 22C 33/02	a2003 0225	E 21B 43/00		
	C 08K 5/54	a2003 0200	G 01R 27/26	a2003 0226	B 01D 25/22		
a2003 0170	C 08L 95/00	a2003 0201	H 03H 9/00		B 01D 29/39		

СИСТЕМАТИЧЕСКИЙ УКАЗАТЕЛЬ

Индекс МПК (7 редакция)	Номер заявки	Индекс МПК (7 редакция)	Номер заявки	Индекс МПК (7 редакция)	Номер заявки	Индекс МПК (7 редакция)	Номер заявки
A 01B 3/36	a2003 0042	B 22F 1/02	a2003 0197	C 08L 25/06	a2003 0210	G 01N 27/00	a2003 0257
A 01B 49/04	a2003 0143	B 22F 3/02	a2003 0197	C 08L 25/10	a2003 0209	G 01R 21/00	a2003 0074
A 01C 1/06	a2002 0199	B 60L 8/00	a2004 0047	C 08L 61/10	a2003 0209	G 01R 21/06	a2003 0074
A 01C 9/08	a2003 0143	C 01B 13/10	a2003 0192	C 08L 9/06	a2003 0208	G 01R 27/26	a2003 0200
A 01K 5/02	a2002 0181	C 01G 55/00	a2002 0109	C 08L 95/00	a2003 0167	G 06F 1/16	a2003 0255
A 01N 33/04	a2003 0194	C 01J 107/00	a2003 0204	C 08L 95/00	a2003 0170	G 06F 1/16	a2004 0007
A 01N 33/06	a2003 0194	C 02F 1/28	a2003 0181	C 09J 161/14	a2003 0204	G 06F 1/20	a2003 0255
A 01N 33/08	a2003 0194	C 02F 1/40	a2003 0245	C 09K 17/14	a2003 0193	G 06F 1/20	a2004 0007
A 01N 41/00	a2003 0196	C 02F 3/00	a2003 0181	C 22C 33/02	a2003 0197	G 09B 19/00	a2005 0002
A 01N 41/02	a2003 0196	C 02F 3/04	a2003 0226	C 23G 11/00	a2000 0069	G 11B 20/10	a2004 0017
A 01N 41/12	a2003 0196	C 02F 3/06	a2003 0226	C 23G 11/10	a2000 0069	H 01J 49/34	a2003 0184
A 23L 1/314	a2003 0202	C 05C 1/00	a2003 0195	E 02D 31/02-31/04	a2003 0167	H 01L 41/18	a2003 0183
A 23L 1/318	a2003 0202	C 05C 9/00	a2003 0195	E 21B 21/14	a2003 0229	H 01L 41/22	a2003 0183
A 44C 5/00	99/001645	C 05C 11/00	a2003 0195	E 21B 37/00	a2003 0224	H 02H 9/00	a2003 0207
A 61B 5/16	a2005 0002	C 05F 11/00	a2003 0171	E 21B 43/00	99/001370	H 02H 9/02	a2003 0207
A 61K 31/28	a2002 0109	C 05F 11/00	a2003 0172	E 21B 43/00	a2003 0225	H 02H 9/04	a2003 0207
A 61K 35/78	a2004 0012	C 07F 17/02	a2003 0070	E 21B 43/11	a2003 0224	H 02J 7/32	a2004 0047
A 61K 31/015	a2003 0011	C 08F 240/00	a2003 0164	F 17D 3/18	a2003 0215	H 02K 7/20	a2004 0112
A 61K 31/575	a2003 0175	C 08K 3/04	a2003 0208	G 01C 21/00	a2004 0126	H 02K 17/00	a2004 0112
A 61P 27/00	a2004 0012	C 08K 3/04	a2003 0209	G 01C 21/02	a2004 0126	H 02K 17/02	a2004 0112
B 01D 25/22	a2003 0226	C 08K 3/04	a2003 0210	G 01C 21/30	a2004 0126	H 03H 9/00	a2003 0201
B 01D 27/02	a2003 0181	C 08K 5/54	a2003 0167	G 01F 1/20	a2003 0215	H 04L 15/34	a2002 0138
B 01D 29/39	a2003 0226	C 08L 23/06	a2003 0209	G 01F 11/00	a2002 0181		
B 05B 7/20	a2003 0094	C 08L 23/22	a2003 0210	G 01J 3/28	a2003 0134		
B 09C 1/02	a2003 0206	C 08L 25/06	a2003 0209	G 01J 3/32	a2003 0134		

ПУБЛИКАЦИЯ СВЕДЕНИЙ О ЗАЯВКАХ НА ПРОМЫШЛЕННЫЕ ОБРАЗЦЫ

(21) S2004 0011

(22) 14.07.2004

(51)⁷ 9-01

(71) «ASFAN LTD.» Общество с ограниченной ответственностью (AZ)

(72) Алиев Габиб Адиль оглы (AZ)

(54) БУТЫЛКА.

(57) Бутылка, характеризующаяся:

- составом композиционных элементов: цилиндрический корпус, горловина, плечики, донышко;
- выполнением корпуса с плечиками округлой формы и округлением к донышку;
- выполнением горловины расширяющейся книзу с венчиком конусообразной формы и кольцевым ободком по краю;

отличающаяся

- выполнением из стекла коричневого цвета;
- выполнением корпуса с выступами в верхней и нижней частях, образующими в большей части его высоты кольцевое углубление этикеточного пояса;
- выполнением в нижней части бутылки изображения в виде стилизованного сочетания букв «С» и «А»,
- оформление донышка рельефной насечкой, выполненной по кругу.

(21) S2004 0005

(22) 27.04.2004

(51)⁷ 9-03

(71) ORION Corporation (KR)

(72) Hwa-Kyung LEE (KR)

(74) Якубова Т.А. (AZ)

(54) УПАКОВКА-КОРОБКА ДЛЯ КОНДИТЕРСКИХ ИЗДЕЛИЙ.

(57) Заявленный промышленный образец «Упаковка-коробка для кондитерских изделий» характеризуется:

- выполнением упаковки-коробки в форме горизонтально вытянутого прямоугольного параллелепипеда;
- использованием в оформлении коробки изображений кондитерского изделия, выполненных методом фотомонтажа;
- наличием в правой части передней стороны изображения кондитерского изделия с разрезом, показывающим начинку;

отличается:

- наличием на сторонах упаковки надписи названия упаковываемого кондитерского изделия Choco-Pie, выполненной крупным латинским шрифтом светлыми буквами;
- выполнением на переднем плане композиции с кондитерскими изделиями дискообразной формы и кондитерского изделия с вырезом, показывающим начинку;
- выполнением верхней стороны коробки с темным основным фоном и в нижней части с контрастной светлой информационной зоной, четко определенной горизонтальной линией с мягким скруглением в направлении правой верхней части верхней стороны коробки;
- фоном светлого цвета информационной зоны верхней стороны, нижней стороны и фоном темного цвета боковых сторон коробки;
- наличием на левой стороне информационной зоны изображения плоской упаковки одного кондитерского изделия, при этом композиция лицевой стороны плоской упаковки идентична композиции верхней стороны коробки, а в информационной зоне плоской упаковки на правой стороне изображено одно кондитерское изделие с поперечным разрезом;
- наличием в нижнем правом углу верхней стороны коробки концентрично расположенных двух окружностей, справа от которых изображены три волнообразные линии;
- расположением в верхней части верхней стороны, на передней и боковых сторонах коробки надписи названия упаковываемого кондитерского изделия, выполненной крупным латинским шрифтом контрастным цветом;
- расположением в левом углу верхней стороны, на передней и боковых сторонах коробки изобразительного элемента в виде круга со звездами и названия фирмы, выполненного латинским шрифтом контрастным цветом;
- наличием в правом верхнем углу верхней стороны коробки вертикально расположенной ленты, конец которой в информационной зоне имеет волнообразный срез, на которую нанесена надпись рекламного характера с контрастной окантовкой, выполненная наклонным рисованным латинским шрифтом;
- оформлением нижней стороны коробки с графическим решением идентичным решению информационной зоны верхней стороны коробки;
- расположением на задней и нижней сторонах коробки шрифтовых блоков информационного содержания на разных языках.

(21) S2004 0006

(22) 27.04.2004

(51)⁷9-03

(71) ORION Corporation (KR)

(72) Hwa-Kyung LEE (KR)

(74) Якубова Т.А. (AZ)

(54) УПАКОВКА-КОРОБКА ДЛЯ КОНДИТЕРСКИХ ИЗДЕЛИЙ.

(57) Заявленный промышленный образец «Упаковка-коробка для кондитерских изделий» характеризуется:

- выполнением упаковки-коробки в форме горизонтально вытянутого прямоугольного параллелепипеда;
- использованием в оформлении коробки изображения кондитерского изделия, выполненного методом фотомонтажа;
- выполнением на переднем плане кондитерского изделия дискообразной формы с вырезом, показывающим начинку;

отличается:

- наличием на сторонах упаковки надписи названия упаковываемого кондитерского изделия Choco-Pie, выполненной крупным латинским шрифтом светлыми буквами;
- наличием на сторонах упаковки и на верхней стороне коробки надписи названия упаковываемого кондитерского изделия, выполненной крупным латинским шрифтом контрастным цветом;
- выполнением передней стороны коробки с темным основным фоном и в нижней части с контрастной светлой информационной зоной, четко определенной горизонтальной линией с мягким скруглением в направлении правой верхней части верхней стороны коробки;
- наличием на левой стороне чашки, от которой идет стилизованный пар и на ней рукописной надписи латинским шрифтом;
- наличием между чашкой и кондитерским изделием знака «+», а на фоне кондитерского изделия знака «=», выполненных с контрастной контурной обводкой и надписи рисованными буквами латинским шрифтом, над которой расположена в виде дуги стилизованная ломаная линия из ленты;
- идентичным графическим и шрифтовым решением правой части верхней стороны коробки;
- фоном светлого цвета информационной зоны передней стороны, задней стороны и фоном темного цвета верхней, нижней и боковых сторон коробки;
- расположением в левом углу передней, верхней и задней сторон коробки изобразительного элемента в виде круга со звездами и названием фирмы, выполненного латинским шрифтом контрастного цвета,

- наличием в правом верхнем углу передней стороны коробки вертикально расположенной ленты, конец которой имеет волнообразный срез, на которую нанесена надпись рекламного содержания с контрастной окантовкой, выполненная наклонным рисованным латинским шрифтом;

- расположением на задней стороне коробки графических и шрифтовых элементов рекламного содержания;
- расположением на боковых сторонах коробки шрифтовых блоков информационного содержания на разных языках.

(21) S2004 0007

(22) 27.04.2004

(51)⁷9-03

(71) ORION Corporation (KR)

(72) Hwa-Kyung LEE (KR)

(74) Якубова Т.А. (AZ)

(54) УПАКОВКА-КОРОБКА ДЛЯ КОНДИТЕРСКИХ ИЗДЕЛИЙ.

(57) Заявленный промышленный образец «Упаковка-коробка для кондитерских изделий» характеризуется:

- выполнением упаковки-коробки в форме горизонтально вытянутого прямоугольного параллелепипеда;

отличается:

- оформлением верхней, нижней, передней и боковых сторон изображением упаковываемого кондитерского изделия в виде стилизованного гриба;
- фоном светлого цвета всех сторон упаковки;
- наличием на сторонах упаковки надписей CHOCO BOY названия упаковываемого кондитерского изделия, выполненных светлыми рисованными буквами латинским шрифтом, с разрезанными в верхней части буквами «О», с тенью контуром;
- расположением надписи CHOCO BOY на переднем плане в изобразительном элементе в виде овала темного цвета с вогнутой верхней стороной, снабженного контрастной окантовкой;
- наличием на правой верхней стороне овала горизонтально расположенной ленты, концы которой имеют срезы под углом, на которую нанесена надпись рекламного характера, выполненная латинским шрифтом, контрастным цветом;
- расположением в левом углу верхней стороны, на передней, нижней и боковых сторонах коробки изобразительного элемента в виде круга со звездами и названием фирмы, выполненного латинским шрифтом контрастным цветом;

- выполнением на верхней стороне изображения в стиле мультипликации на фоне пейзажа, леса, облаков, стилизованных домиков в виде грибов, человечка в виде гриба, рядом с которым стилизованный зверек в полете;
- наличием на верхней стороне оригинальных шрифтовых надписей, выполненных контрастным цветом;
- выполнением на передней стороне изображения в стиле мультипликации на фоне пейзажа: речка с мостиком,
- оформлением нижней стороны коробки с изобразительным решением идентичным решению правой части верхней стороны в горизонтальном расположении;
- расположением на задней стороне коробки шрифтовых блоков информационного содержания на разных языках.

(21) S2004 0008

(22) 27.04.2004

(51)⁷ 9-03

(71) ORION Corporation (KR)

(72) Hwa-Kyung LEE (KR)

(74) Якубова Т.А. (AZ)

(54) УПАКОВКА-КОРОБКА ДЛЯ КОНДИТЕРСКИХ ИЗДЕЛИЙ.

(57) Заявленный промышленный образец «Упаковка-коробка для кондитерских изделий» характеризуется:

- выполнением упаковки-коробки в форме горизонтально вытянутого прямоугольного параллелепипеда;
- использованием в оформлении коробки изображения кондитерского изделия, выполненного методом фотомонтажа;

отличается:

- наличием на сторонах упаковки надписи названия упаковываемого кондитерского изделия Choco-Pie, выполненной крупным латинским шрифтом светлыми буквами;
- наличием на переднем плане композиции блюда с кондитерскими изделиями дискообразной формы, наклонно расположенных друг на друге и кондитерского изделия с вырезом, показывающим начинку;
- выполнением верхней стороны коробки с темным основным фоном и в нижней части с контрастной светлой информационной зоной, четко определенной горизонтальной линией с мягким скруглением в направлении правой верхней части верхней стороны коробки;

- фоном светлого цвета информационной зоны верхней стороны, нижней стороны и фоном темного цвета боковых сторон коробки;

- наличием на левой стороне информационной зоны изображения плоской упаковки одного кондитерского изделия, при этом композиция лицевой стороны плоской упаковки идентична композиции верхней стороны коробки, а в информационной зоне плоской упаковки на правой стороне изображено одно кондитерское изделие с поперечным разрезом;

- наличием в нижнем правом углу верхней стороны коробки концентрично расположенных двух окружностей, справа от которых изображены три волнообразные линии;

- наличием в правой части передней стороны изображения кондитерского изделия с разрезом, показывающим начинку;

- расположением в верхней части верхней стороны, на передней и боковых сторонах коробки надписи названия упаковываемого кондитерского изделия, выполненной крупным латинским шрифтом контрастным цветом;

- расположением в левом углу верхней стороны, на передней и боковых сторонах коробки изобразительного элемента в виде круга со звездами и названия фирмы, выполненного латинским шрифтом контрастным цветом;

- наличием в правом верхнем углу верхней стороны коробки вертикально расположенной ленты, конец которой в информационной зоне имеет волнообразный срез, на которую нанесена надпись рекламного характера с контрастной окантовкой, выполненная наклонным рисованным латинским шрифтом;

- идентичным графическим решением верхней и нижней сторон;

- расположением на задней и нижней сторонах коробки шрифтовых блоков информационного содержания на разных языках.

УКАЗАТЕЛИ ЗАЯВОК НА ПРОМЫШЛЕННЫЕ ОБРАЗЦЫ

НУМЕРАЦИОННЫЙ УКАЗАТЕЛЬ

Номер заявки	Индекс МКПО	Номер заявки	Индекс МКПО
S2004 0005	9-03	S2004 0008	9-03
S2004 0006	9-03	S2004 0011	9-01
S2004 0007	9-03		

СИСТЕМАТИЧЕСКИЙ УКАЗАТЕЛЬ

Индекс МКПО	Номер заявки	Индекс МКПО	Номер заявки
9-01	S2004 0011	9-03	S2004 0007
9-03	S2004 0005	9-03	S2004 0008
9-03	S2004 0006	9-03	

РАЗДЕЛ А

**УДОВЛЕТВОРЕНИЕ ЖИЗНЕННЫХ ПОТРЕБ-
НОСТЕЙ ЧЕЛОВЕКА**

А 23

- (11) **i2004 0106** (21) **99/001639**
(51)⁷**A 23G 3/30** (22) **26.08.1999**
(44) **01.04.2003**
(31) **97/00104**
(32) **07.02.1997** (33) **TR**
(86) **PCT/IB 98/00154 06.02.1998**
(71)(73) **DANDY SAKİZ VE SEKERLEME SANAYI
A.S. (TR)**
(72) **Acar, Nəsim M. (TR)**
(74) **Эфендиев В.Ф. (AZ)**
(54) **ЖЕВАТЕЛЬНАЯ РЕЗИНКА С ПОНИЖЕН-
НОЙ ПЛОТНОСТЬЮ, СПОСОБ НЕПРЕ-
РЫВНОГО ЕЕ ПОЛУЧЕНИЯ И УСТРОЙСТ-
ВО ДЛЯ ЕГО ОСУЩЕСТВЛЕНИЯ.**

(57) 1. Жевательная резинка, с пониженной плотностью, отличающаяся тем, что имеет плотность от 0,5 до 0,9 г/мл и множество однородно распределенных пустот среднего диаметра около 0,05 мм.

2. Жевательная резинка по п.1, отличающаяся тем, что включает необъемные подсластители по существу при отсутствии калорийных компонентов.

3. Жевательная резинка по п.1, отличающаяся тем, что содержит менее, чем одну калорию на один упакованный кусок массы около 1,5г.

4. Жевательная резинка по п.1, отличающаяся тем, что содержит 0,3 до 0,5 калории на один упакованный кусок массы около 1,5г.

5. Жевательная резинка по п.1, отличающаяся тем, что содержит ароматизатор.

6. Жевательная резинка по п.1, отличающаяся тем, что в ней указанные пустоты содержат воздух или другой инертный газ.

7. Жевательная резинка по п.1, отличающаяся тем, что является также объемной резинкой.

8. Жевательная резинка по п.1, отличающаяся тем, что включает синтетические эластомеры и растворители эластомера.

9. Устройство для изготовления жевательной резинки с пониженной плотностью, включающее теплообменник, соединенный с резервуаром-сборником для приема потока основы жевательной резинки, накачанной из резервуара-сборника, теплообменник, функционирующий с возможностью охлаждения основы жевательной резинки, поступающей из резервуара-сборника до более низкой температуры, равной температуре размягчения основы жевательной резинки, резервуар для смешивания и аэрации, соединенный с теплообменником для приема потока охлажденной основы жевательной резинки, накачанной из резервуара-сборника, резервуар смешивания и аэрации отличаю-

щиеся тем, что включает смешивающий главный и нагреваемый кожух, причем смешивающий главный кожух имеет ротор и пространственно разделенные ряды вытянутых перемешивающих элементов, простирающихся радиально наружу от ротора, а нагреваемый кожух имеет внутреннюю стенку, ограничивающую ротор и определяющую кольцевую зону между ними для приема основы жевательной резинки из теплообменника и поступления под давлением инертного газа, причем внутренняя стенка, пространственно отделенная от ротора, имеет несколько пространственно разделенных рядов вытянутых перемешивающих элементов, простирающихся радиально внутрь от внутренней стенки к ротору и не касающихся его.

10. Герметичное устройство для уменьшения плотности основы жевательной резинки, отличающееся тем, что включает:

а) по существу цилиндрический управляемый ротор, имеющий несколько пространственно разделенных рядов вытянутых перемешивающих элементов, простирающихся радиально наружу;

б) резервуар, определяющий кожух для ротора, причем кожух, имеющий внутреннюю и внешнюю стенки, определяет первую кольцевую зону для приема циркулируемой жидкости и поддержания температуры основы жевательной резинки, внутренняя стенка кожуха и ротор определяют вторую кольцевую зону для получения основы жевательной резинки и смешивания ее с инертным газом под давлением, внутренняя стенка пространственно отделена от ротора, так, что ряды вытянутых элементов ротора являются смежными и не касаются внутренней стенки кожуха, внутренняя стенка имеет несколько смежных пространственно разделенных рядов вытянутых элементов, простирающихся радиально внутрь от внутренней стенки, так, что ряды вытянутых элементов пространственно разделены с возможностью смешивания основы жевательной резинки и инертного газа при вращении ротора.

11. Устройство по п. 10, отличающееся тем, что вытянутые элементы включают штыри по существу квадратного поперечного сечения, причем ряды штырей, простирающихся от ротора, находятся по вертикали друг от друга на расстоянии от около 30 до 50 мм и скорость вращения ротора составляет от около 20 до 100 об/мин, причем устройство функционирует так, чтобы вводить газ в основу жевательной резинки в соотношении и со скоростью от около 0,2:1 до 5:1 литров газа на грамм резины в час.

12. Способ снижения плотности жевательной резинки, включающей перемешивание нагретой резины для обеспечения гомогенной смеси, охлаждение и перемешивание инертного газа с резиной, отличающийся тем, что перемешивание нагретой резины проводят при температуре гомогенности, которая выше температуры размягчения резины, охлаждение резины осуществляют до температуры ее размягчения, а перемешивание инертного газа с резиной выполняют под давлением от 3 до 5 бар и температуре резины, по существу равной температуре ее размягчения.

13. Способ по п.12, отличающийся тем, что перемешивание инертного газа и жевательной резинки выполняют до появления в резине множества однородно распределенных пустот среднего диаметра около 0,05мм.

14. Способ по п. 12, отличающийся тем, что перемешивание нагретой резины, охлаждение ее и перемешивание инертного газа с резиной являются непрерывным процессом.

15. Способ по п. 12, отличающийся тем, что далее включает выдавливание жевательной резинки со сниженной плотностью, охлаждение выдавленной жевательной резинки со сниженной плотностью, нарезание и упаковку жевательной резинки.

16. Способ по п. 12, отличающийся тем, что введение ароматизаторов в резину проводят до смешивания инертного газа с резиной по технологической цепочке.

17. Способ по п. 16, отличающийся тем, что введение подсластителя в резину проводят после охлаждения резины до температуры размягчения и до смешивания инертного газа с резиной по технологической цепочке.

18. Способ по п.17, отличающийся тем, что подсластителем является интенсивный подсластитель по существу при отсутствии калорийного компонента.

19. Способ по п.12, отличается тем, что смешивание инертного газа с жевательной резинкой осуществляют до уменьшения плотности резины от около 0,5 до 0,9 г/мл.

20. Способ снижения плотности основы жевательной резинки, включающий нагрев основы жевательной резинки, смешивание нагретой основы до получения гомогенной вязкой жидкой смеси, охлаждение основы, введение ароматизаторов и подсластителей, смешивание инертного газа в основу жевательной резины и упаковку, отличающийся тем, что нагрев основы жевательной резинки проводят в пределах 90°C, смешивание нагретой смеси до получения гомогенной вязкой жидкой смеси осуществляют при температуре гомогенности в пределах 80°-90°C, охлаждение основы жевательной резинки осуществляют до температуры гомогенности в пределах 45°-65°C, причем в основу жевательной резинки вводят одно и более ароматизаторов и одно или более интенсивных подсластителей, а смешивание инертного газа в основу жевательной резинки проводят под давлением в пределах 45°-65°C при соотношении газа к основе жевательной резинки, равном 5:1, со скоростью 0,2-1 г/л час до полного перемешивания основы жевательной резинки с ароматизаторами и подсластителями и получения плотности основы жевательной резинки в пределах 0,5-0,9 г/мл, при которой в основе жевательной резинки образуется множество однородно распределенных пустот среднего диаметра в пределах 0,05мм.

(11) i2004 0122

(51)⁷A 23L 1/015, 1/211, 1/212

(44) 03.03.2004

(71)(72)(73) Пашаев Ариф Мир Джалал оглы, Мехтиев Ариф Шафаят оглы, Низамов Тельман Инаят оглы, Ахмерова Эльмира Салаховна, Лапин Феликс Александрович, Эфендиев Абид Гасан оглы (AZ)

(54) СПОСОБ ОБРАБОТКИ ОЛИВОК (МАСЛИН) И УСТРОЙСТВО ДЛЯ ЕГО РЕАЛИЗАЦИИ.

(21) 99/001308

(22) 11.03.1999

(57) 1. Способ обработки оливок (маслин), отличающийся тем, что обработку производят в жидкой среде электрическим током плотностью не менее 100 А/м².

2. Устройство для обработки оливок (маслин), содержащее электролитическую ванну с входными и выходными штуцерами, положительный и отрицательный электроды, электрически соединенные с источником постоянного тока, иононепроницаемую перегородку, разделяющую ванну на анодную и катодную зоны, каждая из которых снабжена входным и выходным штуцерами.

A 61

(11) i2004 0121

(51)⁷A 61B 5/00

(44) 03.03.2004

(71)(72)(73) Пашаев Ариф Мир-Джалал оглы, Байрамов Азад Агалар оглы, Султанов Валерий Зейнатдинович, Мирзоев Бала Мушкул оглы (AZ)

(54) СПОСОБ АВТОМАТИЗИРОВАННОГО КОНТРОЛЯ ФУНКЦИОНАЛЬНОГО СОСТОЯНИЯ ПЕРСОНАЛА УПРАВЛЕНИЯ ВОЗДУШНЫМ ДВИЖЕНИЕМ.

(21) a2002 0132

(22) 16.07.2002

(57) Автоматизированный способ контроля функционального состояния оператора управления воздушным движением, включающий оценку функционального напряжения оператора путем контроля профессионального и экспресс-анализа функционального уровня состояния оператора, отличающийся тем, что контроль осуществляют в процессе трудовой деятельности, для чего измеряют электрическое сопротивление кожи, которое сравнивается с опорными, пороговыми значениями оптимальной функциональной напряженности деятельности оператора, заложенными в банке его данных в компьютере, с возможностью автоматизированного принятия решения компьютером на электрическую стимуляцию организма оператора с целью повышения его работоспособности.

- (11) i2004 0111 (21) a2002 0180
(51)⁷А 61В 17/28 (22) 01.10.2002
(44) 29.12.2003
(71)(73) Азербайджанский Медицинский Университет (AZ)
(72) Гулиев Чингиз Байрам оглы (AZ)
(54) РАЗДАВЛИВАЮЩИЙ ЗАЖИМ ДЛЯ ХИРУРГИЧЕСКОГО ЛЕЧЕНИЯ БОЛЕЗНИ ГИРШПРУНГА У ДЕТЕЙ.

(57) Раздавливающий зажим для хирургического лечения болезни Гиршпрунга у детей, состоящий из двух шарнирно связанных между собой плоских овальных branшей с сердцевидным просветом в середине, в основании которых имеется винтовое приспособление, отличающийся тем, что на линии шарнира перпендикулярно и симметрично к верхней branше приварена ограничительная упорно-фиксирующая пластина.

- (11) i2004 0148 (21) a2003 0028
(51)⁷А 61В 19/00 (22) 13.02.2003
(44) 03.03.2004
(71)(72)(73) Гасанов Фарман Ибрагим оглы (AZ)
(54) ПРИСПОСОБЛЕНИЕ ДЛЯ УПРАВЛЕНИЯ ПЕРЕДНЕГО ВЫВИХА НИЖНЕЙ ЧЕЛЮСТИ.

(57) Приспособление для вправления переднего вывиха нижней челюсти, содержащее манжеты для больших пальцев рук отличающееся тем, что выполнено в виде пластины из стальной полосы, а манжеты выполнены в виде полуколец изогнутых концов пластины, причем в плоскости пластины с одной стороны на расстоянии равном средней ширине челюстной дуги выполнены два симметричных выступа покрытых резиновой изоляцией, переходящие в выемки в сторону манжет.

- (11) i2004 0114 (21) a2002 0200
(51)⁷А 61К 6/00, 9/00, 31/00 (22) 24.10.2002
(44) 29.12.2003
(71)(72)(73) Гашимов Рамиз Гулам оглы, Тагиев Сархан Абульфаз оглы, Хандагджи Усама Нахид (AZ)
(54) БИОАКТИВНАЯ ПЛЕНКА ПРОЛОНГИРОВАННОГО ДЕЙСТВИЯ.

(57) Биоактивная пленка пролонгированного действия, состоящая из пленкообразующего материала и иммобилизованного на нем биоактивного вещества, отличающаяся тем, что в качестве биоактивных веществ содержит липофильно-гидрофильную и липофильную фракции *Salvadora persica* из расчета 10% биоактивных веществ на вес пленки-носителя.

- (11) i2004 0117 (21) a2002 0192
(51)⁷А 61К 7/16, 7/26 (22) 16.10.2002
(44) 29.12.2003
(71)(72) Абдуллаев Надир Мамед оглы, Аликулиев Рамазан Исмаил оглы, Алиева Тамилла Шамиль кызы, Касумов Шимид Гусейн оглы (AZ)
(54) МИНЕРАЛЬНАЯ ЗУБНАЯ ПАСТА.

(57) Минеральная зубная паста, состоящая из CaCO₃, оливкового масла, кровеостанавливающего и шлифующего вещества, ПАВ, отличающаяся тем, что в качестве кровеостанавливающего и шлифующего вещества содержит минеральную породу состава: MgO 3-4%, TiO₂ 0,03-0,05%, Fe₂O₃ 8-9%, P₂O₅ 0,07-0,1%, микроэлементы В, J, Br 0,001%, вода 20-22%, а в качестве ПАВ солодковый экстракт и дополнительно гидролизованное оливковое масло, смесь экстрактов мяты и чабреца в соотношении 1:3 при следующем соотношении компонентов, % масс:

Минеральная порода	40-42
CaCO ₃	23-25
Экстракт солодковый	1-2
Смесь экстрактов мяты и чабреца	3-4
Оливковое масло	2-3
Гидролизованное оливковое масло	1-2
Вода	20-22

А 24

- (11) i2004 0128 (21) a2000 0008
(51)⁷А 61К 31/00 (22) 25.01.2000
(44) 29.12.2003
(71)(73) Институт Химии Присадок Национальной Академии Наук Азербайджана (AZ)
(72) Джафаров Абuzар Али оглы, Ширинов Нариман Микаил оглы, Азимов Ильхам Мугбил оглы, Гаджиева Мушафарим Адил кызы, Велиева Хаят Шмидт кызы (AZ)
(54) АНТИМИКРОБНАЯ КОМПОЗИЦИЯ.

(57) Антимикробная композиция, содержащая бактерицидное вещество, отличающаяся тем, что в качестве бактерицидного вещества она содержит 3-(п-фторфенилтио) пропаналь, а также дополнительно содержит фунгицидное вещество диетиламинометилмочевину при следующем соотношении компонентов, масс. %:

Диетиламинометилмочевина	99,00-99,91
3-(п-фторфенилтио) пропаналь	0,09-1,00

- (11) i2004 0118 (21) a2002 0105
(51)⁷А 61К 35/08 (22) 04.06.2002
(44) 29.12.2003
(71)(72)(73) Абдуллаев Надир Мамед оглы, Аликулиев Рамазан Исмаил оглы, Алиева Тамилла Шамиль кызы (AZ)
(54) СПОСОБ ПОЛУЧЕНИЯ СУХОГО ОСАДКА ИЗ ТЕРМАЛЬНЫХ МИНЕРАЛЬНЫХ ВОД.

(57) Способ получения сухого осадка из термальных минеральных вод, путем испарения, кристаллизации насыщенного раствора и сушки полученного осадка, отличающийся тем, что испарение проводят при температуре 40-45°C в солнечных теплицах, кристаллизацию насыщенного раствора проводят на испаряющихся вертикальных поверхностях ванн, выполненных из керамических пластинок с пористостью 34-35%, а сушку проводят на травертиновых стеллажах под инфракрасными лучами.

(11) i2004 0151

(51)⁷A 61K 35/78

(44) 03.03.2004

(71)(73) Сулейманов Таир Аббасали оглы, Керимов Юсиф Балакерим оглы (AZ)

(72) Сулейманов Таир Аббасали оглы (AZ), Керимов Юсиф Балакерим оглы (AZ), Воронина Лариса Николаевна (UA), Набоко Ольга Ивановна (UA), Ковалев Владимир Николаевич (UA)

(54) **БИОАКТИВНОЕ СРЕДСТВО ДЛЯ ЗАЖИВЛЕНИЯ РАН.**

(57) Биоактивное средство для заживления ран, содержащее растительное масло, отличающееся тем, что в качестве растительного масла содержит липиды семян бука восточного или каштана конского.

(11) i2004 0110

(51)⁷A 61M 3/00, 5/28, 5/178

(44) 29.12.2003

(71)(72)(73) Сариев Эльдар Бахрам оглы (AZ)

(54) **ОДНОРАЗОВЫЙ ШПРИЦ С ФУНКЦИЕЙ КОНТЕЙНЕРА-СМЕСИТЕЛЯ, ЗАПОЛНЕННЫЙ ЛЕКАРСТВЕННЫМИ ВЕЩЕСТВАМИ (ВАРИАНТЫ).**

(57) 1. Одноразовый шприц с функцией контейнера-смесителя, заполненный лекарственными веществами, содержащий трубчатый корпус с канюлей для инъекционной иглы на одном конце, поршнем на другом конце, отличающийся тем, что трубчатый корпус выполнен с продольным усеченным сегментом на внутренней поверхности, в котором размещены флакон-ампула, выполненная в виде полого цилиндра с внутренним пазом на одном конце, наружной резьбой и окошками на дне для перепуска лекарственного вещества на другом конце, плунжер, выполненный в виде полого цилиндра с усеченным сегментом на наружной поверхности, совмещенный с продольным внутренним усеченным сегментом трубчатого корпуса, с внутренней резьбой, совмещенной с наружной резьбой флакона-ампулы и окошками на дне для перепуска лекарственного вещества; поршень, выполненный в виде поршневого штока, заканчивающегося фиксирующим замком на одном конце и толкателем на дру-

гом, с наружной резьбой, на которой размещена ограничительная гайка и шкала доз, кроме того, содержит защитный колпачок с внутренней резьбой совмещенной с наружной резьбой канюли, уплотнительные прокладки для герметизации и пломбы.

2. Одноразовый шприц с функцией контейнера-смесителя, заполненный лекарственными веществами, содержащий трубчатый корпус с канюлей для инъекционной иглы на одном его конце, поршнем на другом конце, отличающийся тем, что трубчатый корпус выполнен с продольным усеченным сегментом на внутренней поверхности, наружной резьбой на одном конце, в котором размещены полый поршневой шток выполненный с наружной резьбой и двумя отверстиями на одном конце, толкателем на другом конце, плунжер, выполненный в виде полого цилиндра с усеченным сегментом на наружной поверхности, совмещенным с внутренним усеченным сегментом трубчатого корпуса, с внутренней резьбой, совмещенной с наружной резьбой поршневого штока и двумя отверстиями на дне для перепуска лекарственного вещества, кроме того, содержит крышку с внутренней резьбой и канюлей для инъекционной иглы, защитный колпачок с внутренней резьбой, совмещенной с наружной резьбой канюли, уплотнительные прокладки и пломбы для герметизации.

3. Одноразовый шприц с функцией контейнера-смесителя, заполненный лекарственными веществами, по п.2, отличающийся тем, что на толкателе поршневого штока выполнены отверстия для загрузки лекарственного вещества, которые опрессовывают крышкой.

4. Одноразовый шприц с функцией контейнера-смесителя, заполненный лекарственными веществами, содержащий трубчатый корпус с канюлей для инъекционной иглы на одном конце, поршнем на другом конце, отличающийся тем, что трубчатый корпус выполнен с продольным усеченным сегментом на внутренней поверхности, в котором размещен полый поршневой шток с наружной резьбой и двумя окошками для перепуска лекарственного вещества на одном конце, и толкателем на другом конце, причем, внутреннее пространство поршневого штока разделено на две секции, а на наружной поверхности выполнена резьба и шкала доз, на которой размещена ограничительная гайка, плунжер выполнен в виде полого цилиндра с усеченным сегментом на наружной поверхности, совмещенный с внутренним усеченным сегментом трубчатого корпуса, с внутренней резьбой совмещенной с наружной резьбой поршневого штока и двумя окошками на дне для перепуска лекарственного вещества, кроме того, содержит защитный колпачок с внутренней резьбой, совмещенной с наружной резьбой канюли уплотнительные прокладки и пломбы для герметизации.

5. Одноразовый шприц с функцией контейнера-смесителя, заполненный лекарственными веществами, содержащий трубчатый корпус с канюлей для инъекционной иглы на одном конце, поршнем на другом конце, отличающимся тем, что трубчатый корпус выполнен с продольным усеченным сегментом на внут-

ренной поверхности, в котором размещен поршень, выполненный в виде полого цилиндра, на одном конце которого на наружной поверхности оформлен выступ с усеченным сегментом, совмещенным с внутренним усеченным сегментом трубчатого корпуса, канавкой по диаметру и резьбовыми отверстиями с двух концов, а внутри поршня предусмотрено кольцо, разделяющее поршень на две секции, шток, выполненный в виде трубки с отверстиями на стенке, с двух сторон которого имеются полые выступы с наружной резьбой, совмещенной с внутренней резьбой отверстий в поршне, ограничивающиеся с одной стороны конусными буртиками, причем на широком буртике, выполняющем роль толкателя предусмотрены три отверстия для загрузки лекарственных веществ, а на высоту отверстий на штоке установлен диск, диаметр которого больше диаметра отверстия кольца внутри поршня, кроме того содержит крышку защитный колпачок с внутренней резьбой, совмещенной с наружной резьбой канюли, уплотнительные прокладки, прокладки для герметизации.

РАЗДЕЛ В

РАЗЛИЧНЫЕ ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЕ ПРОЦЕССЫ

В 01

(11) i2004 0134	(21) a2002 0121
(51)⁷В 01D 11/04	(22) 02.07.2002
(44) 29.12.2003	
(71)(73) Сумгаитский Государственный Университет (AZ)	
(72) Мамедов Нусрат Самед оглы, Абдуллаев Фаик Мамедали оглы, Алекперов Фазиль Азин оглы, Агаев Улдуз Хейрулла оглы, Гянджалиева Гюльнара Гариб кызы (AZ)	
(54) СЕТЧАТАЯ ЭКСТРАКЦИОННАЯ КОЛОННА.	

(57) Сетчатая экстракционная колонна, содержащая вертикальный цилиндрический корпус, перфорированные сетчатые тарелки с переливными устройствами, отличающаяся тем, что переливное устройство состоит из наклонной пластины сегментного типа и установленной перпендикулярно к сетчатой тарелке пластины с прямоугольными горизонтальными прорезями.

(11) i2004 0102	(21) a2000 0072
(51)⁷В 01J 8/18, 8/38, 19/24;	(22) 06.04.2000
С 08F 10/00, 2/00, 2/34	
(44) 01.10.2003	
(31) 98202280.8	(33) IT
(32) 08.07.1998	
(86) PCT/EP 99/04722 03.07.1999	

- (71) Монтелл Текноложи Компани Б.В. (IT)**
(72) ГОВОНИ, Габриэле; КОВЕЦЦИ, Массимо (IT)
(74) Мамедова Х.Н. (AZ)
(54) СПОСОБ И УСТРОЙСТВО ДЛЯ ГАЗО-ФАЗОВОЙ ПОЛИМЕРИЗАЦИИ.

(57) 1. Способ для каталитической полимеризации в газо-фазовой среде, выполняемый, по крайней мере, в двух взаимосвязанных полимеризационных зонах, содержащий подачу одного или более мономеров в полимеризационные зоны в присутствии катализатора в условиях реакции и сбор полученного полимера из полимеризационных зон, в процессе которого растущие частицы полимера текут вверх через одну из указанных полимеризационных зон (восходящий стояк) при условиях быстрого ожигения или перемещения, выходят из восходящего стояка и входят в другую полимеризационную зону (нисходящий стояк), через которую они текут вниз под действием силы тяжести, выходят из указанного нисходящего стояка и возвращаются в восходящий стояк, устанавливая таким образом циркуляцию полимера между восходящими и нисходящими стояками, отличающийся тем, что снабжается средством, которое способно полностью или частично предохранить смесь газа, представленную в восходящем стояке от вхождения в нисходящий стояк и смесь газ и/или жидкости, имеющая состав, отличающийся от газовой смеси, представленной в восходящем стояке, возвращается в нисходящий стояк.

2. Способ по п.1, отличающийся тем, что введение в нисходящий стояк указанной смеси газа и/или жидкости, имеющей состав, отличающийся от газовой смеси, представленной в восходящем стояке, эффективно действует в предохранении последней смеси от вхождения в нисходящий стояк.

3. Способ по п.2, отличающийся тем, что введение смеси газа и/или жидкости с отличающимся составом в нисходящий стояк организует поток чистого газа вверх в верхний предел нисходящего стояка.

4. Способ по пп.2 или 3, отличающийся тем, что введение смеси газа и/или жидкости с отличающейся композицией в нисходящий стояк осуществляется через одну или более линий ввода, расположенных в нисходящем стояке.

5. Способ по п.4, отличающийся тем, что указанная одна или более линии ввода расположены в точке, близкой к верхнему пределу объема, занятого уплотненными твердыми частицами.

6. Способ по пп.1 или 2, отличающийся тем, что смесь газа и/или жидкости, имеющая состав, отличающийся от газовой смеси, представленной в восходящем стояке, вводится в нисходящий стояк в частично или полностью сжиженном виде.

7. Способ по п.6, отличающийся тем, что указанная частично или полностью сжиженная смесь разбрызгивается над верхней поверхностью слоя уплотненных полимерных частиц.

8. Способ по пп.1 или 2, отличающийся тем, что имеется более двух нисходящих стояков, газовая смесь, поступающая из восходящего стояка, предохраняется от входа только в некоторые из нисходящих

стояков, в то время как в другом(их) нисходящем стояке допускается циркуляция указанной газовой смеси.

9. Способ по п.8, отличающийся тем, что смеси газа и/или жидкости, имеющие составы, отличающиеся между собой и также отличающиеся от состава газовой смеси, представленной в восходящем стояке, вводятся в разные нисходящие стояки.

10. Способ по п.6, отличающийся тем, что газовая смесь, циркулирующая в восходящем стояке содержит компоненты, имеющие разную летучесть и часть из них сжимается и охлаждается с частичной конденсацией, получаемая таким образом жидкая часть направляется в нисходящий стояк.

11. Способ по п.10, отличающийся тем, что указанная газовая смесь, циркулирующая в восходящем стояке, содержит водород.

12. Способ по п.10, отличающийся тем что указанная газовая смесь, циркулирующая в восходящем стояке, содержит этилен, пропилен и, по требованию, инертный алкан.

13. Способ по любому из пп.10-12, отличающийся тем, что верхняя часть нисходящего стояка используется в качестве колонны по отгонке легких фракций для удаления большинства летучего компонента(ов) из жидкости, вводимой в нисходящий стояк, при этом указанный компонент(ы) течёт вверх.

14. Устройство для газо-фазовой каталитической полимеризации содержит первый вертикальный реактор (1), второй вертикальный реактор (2), верхняя область реактора (1) соединяется посредством соединяющей части (3) с сепаратором 4 для разделения твердых частиц и газа, который противоположным концом соединен с верхней областью второго реактора (2), нижняя область второго реактора (2) соединена с нижней областью первого реактора 1 с помощью соединяющей части (5) сепаратор (4) для разделения твердых частиц и газа соединен через рециркуляционную линию (6) с одной или более точками повторного введения в соединяющую часть (5) или в реактор (1), устройство имеет линию (12) для катализатора, подающегося в реактор (1), систему выгрузки полимера (11) из реактора (2), линию (13) для подачи мономеров, отличающееся тем, что содержит линию (15) для подачи газа или жидкости в реактор (2).

15. Устройство по п.14, отличающееся тем, что линия (15) для подачи газа или жидкости в реактор (2) расположена в верхней части реактора (2).

16. Устройство по пп.13 или 14, отличающееся тем, что содержит линию (18), соединяющую рециркуляционную линию (6) с конденсатором (19), соединенным с реактором (2) через линию (15) для подачи газа или жидкости в реактор (2) и возврата в линию (6) через линию (20) для рециркулирующих газов.

17. Устройство по пп.14 или 15, отличающееся тем, что содержит линию (18), соединяющую рециркуляционную линию (6) с конденсатором (19), соединенным с сепарирующей емкостью (22), соединенной с реактором (2) через линию (15) для подачи газа или жидкости в реактор (2) и возврата в линию (6) через линию (20) для рециркулирующих газов.

18. Устройство по пп.16 или 17, отличающееся тем, что линия (15) для подачи газа или жидкости в реактор (2) оборудована нагревателем (24).

19. Устройство по п.14, отличающееся тем, что верхняя часть (25) реактора (2) имеет диаметр больший, чем опора реактора.

20. Устройство по п.14, отличающееся тем, что выход из восходящего стояка (1) выполнен в виде неограниченного ограничения.

21. Устройство по п.14, отличающееся тем, что секция (3), соединяющая восходящий стояк (1) с сепаратором (4), имеет диаметр меньший, чем восходящий стояк (1).

22. Устройство по п.14, отличающееся тем, что восходящий стояк (1) и секция (3) образуют острый угол.

В 03

(11) i2004 0098

(51)⁷В 03С 7/02

(44) 30.03.2000

(71)(72)(73) Гасанов Джаир Нури оглы, Гасанов Эльман Афрад оглы (AZ)

(54) СЕПАРАТОР С РАДИОЧАСТОТНЫМ ЭЛЕКТРОМАГНИТНЫМ ПОЛЕМ.

(21) 99/001362

(22) 15.10.1998

(57) Сепаратор с радиочастотным электромагнитным полем, включающий бункер, корпус, формирователь потока частиц, электроды в виде одноименно заряженных металлических пластин, радиоантенну, приемники продуктов разделения и источник подачи сжатого воздуха, отличающийся тем, что корпус выполнен в виде цилиндрической и конусной частей с внутренним сквозным отверстием, соединенный с бункером с помощью патрубка, вогнутого по форме брахистрохоны и круглым формирователем потока частиц на вершине конуса, а электрод для фокусировки потока частиц выполнен в виде полого цилиндра с прорезью по его образующей и плавно переходящий к параллельным пластинам, кроме того сепаратор снабжен устройством для изменения положения радиоантенны.

(11) i2004 0099

(51)⁷В 03С 7/02

(44) 29.06.2001

(71)(72)(73) Гасанов Джаир Нури оглы, Гасанов Эльман Афрад оглы (AZ)

(54) СЕПАРАТОР С РАДИОЧАСТОТНЫМ ЭЛЕКТРОМАГНИТНЫМ ПОЛЕМ.

(21) a2000 0148

(22) 30.05.2000

(57) Сепаратор с радиочастотным электромагнитным полем, включающий бункер, корпус, выполненный в виде цилиндра, переходящего в конус с внутренним сквозным отверстием, патрубков, вогнутый по форме брахистрохоны, соединяющий бункер с корпусом, круглый формирователь потока частиц, электрод для фокусировки потока частиц в виде полого цилиндра с

прорезью по его образующей и плавно переходящий к параллельным пластинам, приёмники продуктов разделения и источник подачи сжатого воздуха, радиоантенну, устройства для изменения положения радиоантенны, отличающийся тем, что содержит электрическую обмотку, надетую на полый цилиндр электрода.

В 06

- (11) i2004 0143 (21) a2002 0007
(51)⁷В 06В 1/18, G 01М 3/02, 7/02 (22) 23.01.2002
(44) 29.12.2003
(71)(73) Научно-Исследовательский Институт «Геотехнологических проблем нефти, газа и химии» (AZ)
(72) Бабаев Сабир Габиб оглы, Керимов Владимир Ирахман оглы (AZ)
(54) **СТЕНДОВАЯ УСТАНОВКА ДЛЯ ИСПЫТАНИЯ ЗАДВИЖЕК ВЫСОКОГО ДАВЛЕНИЯ.**

(57) Стендовая установка для испытания задвижек высокого давления, включающая емкость для рабочей жидкости, гидравлический насос, систему труб, отличающаяся тем, что дополнительно содержит гидропульсатор, через тройник посредством шланга высокого давления соединенный с системой труб, испытываемой задвижкой и гидравлическим насосом.

В 44

- (11) i2004 0136 (21) a2002 0164
(51)⁷В 44D 5/00 (22) 09.09.2002
(44) 29.12.2003
(71)(73) Гувалов Аббас Абдурахман оглы, Халилов Эльчин Нусрат оглы, Халилов Ясин Халаф оглы, Компания «ЙЕНИ-ТЕХ» (AZ)
(72) Гувалов Аббас Абдурахман оглы, Халилов Эльчин Нусрат оглы, Халилов Ясин Халаф оглы (AZ)
(54) **СПОСОБ ДЕКОРАТИВНОЙ ОБРАБОТКИ ИЗДЕЛИЙ ИЗ ПРИРОДНЫХ МИНЕРАЛЬНЫХ ОБРАЗОВАНИЙ.**

(57) Способ декоративной обработки изделий из природных минеральных образований, заключающийся в предварительной мойке и сушке поверхностей изделий с последующей обработкой красящими веществами, отличающийся тем, что в качестве изделий из природных минеральных образований используют цеолитсодержащую породу и обработку поверхности изделия проводят в одну стадию окунанием в красящий раствор с последующей сушкой при температуре 40-50°С в течение 1 часа, при этом в качестве красящего вещества используют водоземulsionную краску, содержащую жидкое стекло.

В 60

- (11) i2004 0116 (21) a2002 0173
(51)⁷В 60К 11/00, F 01P 5/00 (22) 26.09.2002
(44) 29.12.2003
(71)(72)(73) Гусейнов Адиль Гаджиага оглы (AZ)
(54) **СИСТЕМА ОХЛАЖДЕНИЯ ДВИГАТЕЛЯ ВНУТРЕННЕГО СГОРАНИЯ.**

(57) Система охлаждения двигателя внутреннего сгорания, состоящая из рубашки охлаждения, вентилятора и термостата, отличающаяся тем, что система охлаждения снабжена кондиционером, установленным в передней части автомобиля и связанным через гибкую муфту с валиком вентилятора.

РАЗДЕЛ С

ХИМИЯ И МЕТАЛЛУРГИЯ

С 02

- (11) i2004 0147 (21) a2002 0147
(51)⁷С 02F 1/26, 138 (22) 06.08.2002
(44) 29.12.2003
(31) 20000617 (33) NO
(32) 08.02.2000
(86) PCT/NO 01/00041 06.02.2001
(71)(73) Ден Норске Статс Ольсесельскап А.С. (NO)
(72) Аарерброт Эйвин (NO), Холанн Трюгве (NO)
(74) Мамедова Х.Н. (AZ)
(54) **СПОСОБ ОЧИСТКИ ВОДЫ И СИСТЕМА ДЛЯ ЕГО ОСУЩЕСТВЛЕНИЯ.**

(57) 1. Способ извлечения жиро- или нефтерастворимых компонентов, например ПАУ, НФ и или БТК, из попутно добываемой воды, которую отделяют с установки для производства нефти или газа, включающий введение экстракционной жидкости, содержащей углеводороды из установки для производства нефти или газа, в поток воды с последующим отделением экстракционной жидкости от воды в сепараторе, отличающийся тем, что экстракционная жидкость имеет более низкую мольную долю жиро- или нефтерастворимых компонентов, чем фаза нефти, от которой отделяют водную фазу, давление паров экстракционной жидкости и температуру приводят в соответствие с рабочим диапазоном давлений и температур сепаратора, экстракционную жидкость вводят и распыляют по всей фазе воды перед сепаратором, и для смеси вода/углеводород устанавливают предварительно определенное время выдержки, что позволяет осуществить массоперенос жиро- и нефтерастворимых компонентов из воды в экстракционную жидкость перед отделением экстракционной жидкости от воды в сепараторе, предпочтительно гидроциклоне.

2. Способ по п.1, отличающийся тем, что эту жидкость хорошо распределяют посредством введения ее через сопло, и или ее распределяют во всем объеме жидкости посредством статического смесите-

ля для того, чтобы максимально увеличить поверхность контакта между водой и жидкостью и следовательно массоперенос растворенных в воде компонентов во введенную жидкость.

3. Способ по п.1, отличающийся тем, что необходимого времени выдержки смеси вода/углерод при адекватной скорости течения достигают в системе трубопроводов между точкой введения и сепаратором расположением точки введения на достаточно удаленном расстоянии от сепаратора выше по ходу процесса.

4. Способ по п.1, отличающийся тем, что время выдержки от момента введения жидкости до разделения смеси углеводорода составляет более 0,3 сек.

5. Способ по п.1, отличающийся тем, что воду отделяют от потока нефти на установке для производства нефти и/или газа, и что вводимая жидкость состоит из конденсата, который извлекают в процессе обработки нефти/газа известным способом на производственной установке.

6. Способ по п.1, отличающийся тем, что молекулярный вес вводимой жидкости составляет 50-100, давление начала ее кипения при температуре смеси углеводород вода ниже, чем рабочее давление сепаратора, и содержание нефтерастворимых компонентов в ней составляет менее 50% от равновесной концентрации компонентов в жидкой фазе.

7. Способ по п.1, отличающийся тем, что часть вводимой жидкости подают на рецикл, чтобы достичь более высокой степени равновесия и использования вводимой жидкости, и/или вводимую жидкость регенерируют.

8. Способ по п.1, отличающийся тем, что в качестве сепаратора, пригодного для работы под давлением выше атмосферного, используют коагулятор с фильтрацией.

9. Система очистки воды на установке для производства нефти/газа для удаления нефтерастворимых компонентов, таких как ПАУ, НФ и/или ВТК, из воды, извлеченной из скважины, включающая средства введения экстракционной жидкости в воду перед сепаратором для отделения свободной нефти от воды, причем указанная экстракционная жидкость содержит углеводороды, выделяемые из установки для производства нефти/газа, отличающаяся тем, что экстракционная жидкость имеет более низкую мольную долю нефтерастворимых компонентов, чем их равновесная концентрация по отношению к воде, и расположение средств введения обеспечивает нахождение экстракционной жидкости в смеси в течение предварительно определенного времени выдержки перед разделением воды и экстракционной жидкости в сепараторе, предпочтительно гидроциклоне.

10. Система по п.9, отличающаяся тем, что она включает средства введения, например сопло или статический смеситель, для хорошего диспергирования жидкости в воде путем ее введения, чтобы максимально увеличить поверхность контакта между водой и жидкостью и, следовательно, добиться массопереноса растворенных в воде компонентов во введенную жидкость.

11. Система по п.10, отличающаяся тем, что средства введения расположены в потоке воды на предварительно установленном расстоянии от сепаратора выше по ходу процесса, чтобы получить желаемое время удерживания для смеси вода/углеводород при подходящей скорости потока.

12. Система по п.11, отличающаяся тем, что это расстояние выбрано таким образом, что время удерживания с момента ввода жидкости до разделения смеси углеводород/вода составляет более 0,3 сек.

13. Система по п.9, отличающаяся тем, что вода отделяется от потока из скважины на установке для производства нефти и/или газа, и вводимая жидкость состоит из конденсата, выделенного известным образом в процессе переработки нефти-газа на установке для их производства.

14. Система по п.9, отличающаяся тем, что молекулярный вес вводимой жидкости составляет 50-100, давление начала ее кипения при температуре смеси углеводород/вода ниже, чем рабочее давление сепаратора, и содержание нефтерастворимых компонентов в ней составляет менее 50% от равновесной концентрации компонентов в водной фазе.

15. Система по п.9, отличающаяся тем, что часть вводимой жидкости подается на рецикл для того, чтобы получить более высокую степень равновесия и использования вводимой жидкости и/или регенерации вводимой жидкости.

16. Система по п.9, отличающаяся тем, что она включает коагулятор с фильтрацией, используемый как сепаратор для работы при давлении, превышающем атмосферное.

С 05

(11) i2004 0138 (21) a2002 0184
(51) C 05G 3/04; C 05B 11/02 (22) 09.10.2002

(44) 29.12.2003

(71)(73) Кахраманова Халида Тофик кызы, Халилов Эльчин Нусрат оглы, Компания "ЙЕНИ ТЕХ" (AZ)

(72) Халилов Эльчин Нусрат оглы, Кахраманова Халида Тофик кызы, Юзбашева Лала Назим кызы, Ахмедов Валадин Нурат оглы, Пашаев Мамед Расул оглы, Кулиев Вагиф Фаррух оглы (AZ)

(54) СПОСОБ ФИКСАЦИИ ГИДРО- И ДИГИДРО-ФОСФАТОВ КАЛЬЦИЯ НА ПОВЕРХНОСТИ ПРИРОДНЫХ ЦЕОЛИТОВ.

(57) 1. Способ фиксации гидро- и дигидрофосфатов кальция на поверхности природных цеолитов путем активации последнего, отличающийся тем, что активацию проводят во время синтеза фосфатов из отвальной породы цеолитов, содержащих 60-82% карбоната кальция обработкой отвала ортофосфорной кислотой концентрацией 55-77% при температуре 40-70°C, и постоянном перемешивании в течение 0,5-4,0 часа, где в момент активации к отвальной породе для усиления фиксации фосфатов кальция на поверхности

цеолитов вводят предварительно модифицированную аммонийную форму обогащенной породы с содержанием цеолита 67-72% в соотношении отвал:обогащенная порода 1-0,6÷1.

2. Способ по п.1, отличающийся тем, что в момент смешения активированного отвала с обогащенной цеолитовой породой ведут модификацию всей смеси раствором аммиачной воды с солью карбоната аммония в соотношении 1: 0,2.

С 07

(11) i2004 0123 (21) a2002 0159
(51)⁷С 07В 35/04; С 07С 49/08 (22) 23.08.2002
(44) 29.12.2003

(71)(73) Азербайджанский Государственный Научно-Исследовательский Институт «Олефин» (AZ)

(72) Алигулиев Рамиз Мамед оглы, Гусейнов Фаик Омар оглы, Мирзоев Таризель Магеррам оглы, Абасов Ариф Имран оглы, Джаннеталиева Хураман Чингиз кызы, Касумов Касум Гасан оглы (AZ)

(54) СПОСОБ ПОЛУЧЕНИЯ АЦЕТОНА.

(57) Способ получения ацетона дегидрированием изопропилового спирта в паровой фазе, под давлением и при высокой температуре, в присутствии твердого катализатора состоящего из окислов металлов отличающийся тем, что процесс дегидрирования осуществляют в присутствии промышленного, нанесенного на графит никель-хромового катализатора при температуре 180-250°С, атмосферном давлении и объемной скорости изопропилового спирта равной 1-3 час⁻¹.

(11) i2004 0101 (21) a2001 0068
(51)⁷С 07С 5/48; С 10G 11/20 (22) 06.04.2001
(44) 01.10.2003
(31) 9819603.3 (33) GB
(32) 08.09.1998

(86) PCT/GB 99/02965 07.09.1999

(71)(73) БП Кемикалс Лимитед (GB)

(72) Гриффитс, Девис Чарлз; Оэллерс, Корд; Рейд, Ян Алан Битти (GB)

(54) СПОСОБ ПОЛУЧЕНИЯ ОЛЕФИНОВ.

(57) 1. Способ получения олефинов, включающий реакцию углеводородного сырья с кислородсодержащим газом в присутствии катализатора, отличающийся тем, что формируют первый поток сырья, содержащий газообразное топливо и кислородсодержащий газ, и приводят в контакт с первым катализатором в условиях, обеспечивающих получение потока продукта и непрореагировавшего кислорода, формируют второй поток сырья, содержащий углеводородное исходное сырье, и вместе с полученным ранее потоком продукта и непрореагировавшего кислорода приводят в контакт со вторым катализатором для окисления, потреб-

ля по крайней мере часть непрореагировавшего кислорода с образованием олефинового продукта.

2. Способ по п.1, отличающийся тем, что газообразное топливо выбирают из группы, включающей углеводород, водород, монооксид углерода, спирт, вещество, способствующее окисгенированию, и или аммиак.

3. Способ по п.2, отличающийся тем, что в качестве газообразного топлива используют метан, этан, пропан и или бутан.

4. Способ по п.3, отличающийся тем, что реакция между газообразным топливом и кислородсодержащим газом является реакцией получения синтез-газа.

5. Способ по любому из пп.1-3, отличающийся тем что реакция между газообразным топливом и кислородсодержащим газом является реакцией горения.

6. Способ по любому из предыдущих пунктов, отличающийся тем, что первый катализатор включает родий, платину, палладий, никель или их смесь.

7. Способ по любому из предыдущих пунктов, отличающийся тем, что соотношение между газообразным топливом и кислородом в первом потоке исходного сырья и 1,5-4 раза превышает стехиометрическое соотношение, необходимое для полного сгорания до диоксида углерода и воды.

8. Способ по любому из предыдущих пунктов, отличающийся тем, что способ проводят в реакторе, имеющем, по крайней мере, две реакционные зоны, которые сообщены друг с другом.

9. Способ по п.8, отличающийся тем, что в первой реакционной зоне помещен первый катализатор, а во второй реакционной зоне помещен второй катализатор.

10. Способ по п.9, отличающийся тем, что реактор имеет основную камеру и вспомогательную камеру, при этом одна из камер образует первую реакционную зону, а другая из них образует вторую реакционную зону.

11. Способ по п.9, отличающийся тем, что первая и вторая реакционные зоны образованы, по крайней мере, двумя расположенными один в другом концентрическими трубчатыми корпусами.

12. Способ по п.11, отличающийся тем, что длина внешнего корпуса несколько превышает длину внутреннего корпуса с тем, чтобы жидкость, поступающая во внешний корпус из внутреннего корпуса, смешивалась со вторым потоком исходного сырья до вступления в контакт со вторым катализатором.

13. Способ по любому из предыдущих пунктов, отличающийся тем, что углеводородное сырье во втором потоке сырья включает газообразный углеводород, тяжелый углеводород или их смесь.

14. Способ по п.13, отличающийся тем, что углеводородное исходное сырье представляет собой этан, пропан, бутан или их смесь.

15. Способ по п.13, отличающийся тем, что углеводородное исходное сырье представляет собой лигроин, газойль, газойль вакуумной перегонки, остатки нефтепереработки, остатки перегонки при атмосферном давлении, остатки вакуумной перегонки и или сырую нефть и нефтяное топливо.

16. Способ по любому из предыдущих пунктов, отличающийся тем, что первый или второй поток сырья может дополнительно содержать, по крайней мере, один из компонентов, таких как водород, азот, монооксид углерода, диоксид углерода и пар.

17. Способ по любому из предыдущих пунктов, отличающийся тем, что вторым катализатором является платине.

18. Способ по п.17, отличающийся тем, что второй катализатор включает, по крайней мере, еще один металл, выбранный из группы, включающей медь, олово и палладий.

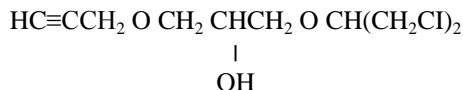
(11) i2004 0152 (21) a2003 0052
(51)⁷С 07С 21/22, 33/042 (22) 12.03.2003
(44) 03.03.2004

(71)(73) Азербайджанская Государственная Нефтяная Академия (AZ)

(72) Караев Сиявуш Фархад оглы, Наджафова Лала Микаил кызы, Талыбов Гюльяхмед Мирахмед оглы, Мамедова Парвин Шамхал кызы (AZ)

(54) 1,1-БИС-(ХЛОРМЕТИЛ)-2,6-ДИОКСА-8-НОНИН-4-ОЛ В КАЧЕСТВЕ АНТИМИКРОБНОЙ ПРИСАДКИ К СМАЗОЧНЫМ МАСЛАМ.

(57) 1,1-Бис-(хлорметил)-2,6-диокса-8-нонин-4-ол с формулой

в качестве антимикробной присадки к смазочным маслам.

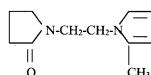
(11) i2004 0146 (21) a2002 0049
(51)⁷С 07D 207/26; А 61К 31/4015 (22) 02.04.2002
(44) 01.10.2003

(71)(73) Азербайджанский Медицинский Университет, Институт Полимерных Материалов Национальной Академии Наук Азербайджана (AZ)

(72) Гаджилы Раик Али оглы, Ахундов Рамиз Аталла оглы, Наджафова Рая Али кызы, Пириева Джамиля Аждар кызы, Алиев Акпер Гасан оглы, Искендерова Зульфия Шамиль кызы, Ханум Айдын кызы (AZ)

(54) 2'-МЕТИЛПИРРОЛИЛ-1-ЭТИЛПИРРОЛИДОН-2 ПРОЯВЛЯЮЩИЙ АДАПТОГЕННУЮ И ПРОТИВОГИПОКСИЧЕСКУЮ АКТИВНОСТЬ.

(57) 2'-метилпирролил-1-этил пирролидон-2 формулы

проявляющий адаптогенную и антигипоксическую активность.

(11) i2004 0145 (21) a2002 0238
(51)⁷С 07D 303/04 (22) 25.12.2002

(44) 03.03.2004

(71)(73) Государственная Компания «Азерхимия», Сумгаитский завод «Органический синтез» (AZ)

(72) Садыхов Фикрет Магомед оглы, Мустафаев Фирудин Бейляр оглы, Гусейнов Дарвин Али оглы, Джамилов Рамиз Сафар оглы, Алыев Надир Али оглы, Гаджиев Рауф Мухтар оглы, Мамедов Джамал Вейс оглы, Назаров Фатулла Бойлу оглы (AZ)

(54) СПОСОБ ПОЛУЧЕНИЯ ОКИСИ ПРОПИЛЕНА.

(57) Способ получения окиси пропилена, путем гипохлорирования пропилена, нейтрализацией полученного кислого пропиленхлоргидрина карбонатом кальция, с последующим омылением пропиленхлоргидрина гидроксидом кальция при высоких температурах, отличающийся тем, что полученный после гипохлорирования кислый пропиленхлоргидрин подвергают дегазации, а выделившийся при этом пропилен смешивают с газообразным отходом процесса гипохлорирования, представляющим собой смесь HCl и непрореагировавшего пропилена, и нейтрализуют 3%-ным раствором гидроксида натрия, после чего непрореагировавший пропилен подвергают утилизации при температуре 45-55°C, в присутствии хлора и воды, и полученный пропиленхлоргидрин совместно с общим потоком пропиленхлоргидрина подвергают омылению 10-12%-ным раствором гидроксида кальция при температуре 90-100°C.

С 08

(11) i2004 0124 (21) a2002 0169
(51)⁷С 08L 23/22 (22) 12.09.2002

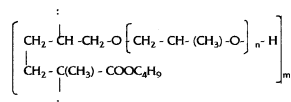
(44) 29.12.2003

(71)(73) Азербайджанский Государственный Научно-Исследовательский Институт "Олефин" (AZ)

(72) Баладжанова Гюллузар Мамед кызы, Алигулиев Рамиз Мамед оглы, Адыгёзалова Мехпара Бабаверди кызы (AZ)

(54) ПОЛИМЕРНАЯ КОМПОЗИЦИЯ.

(57) Полимерная композиция на основе полиизобутилена, отличающаяся тем, что дополнительно содержит сополимер моноаллилатолигооксипропиленгликоля с бутилметакрилатом общей формулы

где n = 10-20; m = 180-300 в соотношении 0,25-1:1.

С 09

(11) i2004 0137 (21) a2002 0163
 (51)⁷С 09D 3/06 (22) 06.09.2002
 (44) 29.12.2003

(71)(73) Гувалов Аббас Абдурахман оглы, Халилов Эльчин Нусрат оглы, Халилов Ясин Халаф оглы, Компания «ЙЕНИ-ТЕХ» (AZ)

(72) Гувалов Аббас Абдурахман оглы, Халилов Эльчин Нусрат оглы, Халилов Ясин Халаф оглы (AZ)

(54) КРАСКА.

(57) Краска, включающая связующее, мел, пигмент крахмал и воду, отличающаяся тем, что в качестве связующего она содержит поливинилацетатную дисперсию или акриловый сополимер, и дополнительно щелочь и формалин при следующем соотношении компонентов, мас. %:

Мел	60-65
Поливинилацетатную дисперсию или акриловый сополимер	1-3
Пигмент	4-6
Крахмал	1-3
Щелочь	0,2-0,4
Формалин	0,1-0,3
Вода	остальное

(11) i2004 0105 (21) a2002 0144
 (51)⁷С 09D 5/02 (22) 01.08.2002
 (44) 01.10.2003

(71)(73) Гувалов Аббас Абдурахман оглы, Халилов Эльчин Нусрат оглы, Халилов Ясин Халаф оглы, Багиров Рустам Абульфаз оглы, Компания «ЙЕНИ-ТЕХ» (AZ)

(72) Гувалов Аббас Абдурахман оглы, Халилов Эльчин Нусрат оглы, Халилов Ясин Халаф оглы, Багиров Рустам Абульфаз оглы (AZ)

(54) ВОДНОДИСПЕРСИОННАЯ КРАСКА.

(57) Воднодисперсионная краска, включающая 50%-ную водную дисперсию сополимера, пигменты и/или наполнители, диспергатор, загуститель, антисептик, антифриз, поверхностно-активное вещество, коагулирующую добавку, пеногаситель и воду, отличающаяся тем, что она содержит в качестве сополимера поливинилацетатную дисперсию или акриловый сополимер и дополнительно деолитсодержащую породу в качестве наполнителя при следующем соотношении компонентов, мас. %:

Поливинилацетатную дисперсию или

акриловый сополимер	12-16
Пигмент	4-6
Мел	10-15
Цеолитсодержащая порода	40-50
Диспергатор	0,2-0,3
Загуститель	0,2-0,4
Антисептик	0,1-0,3
Антифриз	0,2-0,4
Пеногаситель	0,1-0,2
Поверхностно-активное вещество	0,2-0,5
Коалесцирующая добавка	0,1-0,3
Вода	остальное

(11) i2004 0096 (21) a2002 0062
 (51)⁷С 09J 4/06 (22) 09.04.2002
 (44) 01.10.2003

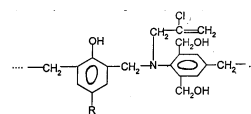
(71)(73) Бакинский Государственный Университет (AZ)

(72) Абдинова Адиля Бахрам кызы, Назаров Шакарарам Исмаил оглы, Гасанова Джамиля Алевсар кызы (AZ)

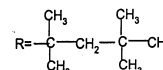
(54) КЛЕЕВАЯ КОМПОЗИЦИЯ.

(57) Клеевая композиция, состоящая из эпоксидной смолы, олигоуретана, модификатора и отвердителя, отличающееся тем, что она содержит олигоуретан на основе гексаметилендиизоцианата и этилендиамина с концевыми изоцианатными группами, в качестве отвердителя полиэтиленполиамин ПЭПА, а в качестве модификатора олигомер формулы (1) при следующем соотношении компонентов в мас. %:

Эпоксидная диановая смола ЕД-20	10-20
Олигоуретан	60-80
Отвердитель	5-15
Модификатор	5-11

где,

или фракция промышленного алкилфенола C₈-C₁₂.

(11) i2004 0104 (21) a2001 0182
 (51)⁷С 09K 7/02 (22) 02.11.2001
 (44) 01.04.2003

(71)(73) Бакинский Государственный Университет (AZ)

(72) Абдинова Адиля Бахрам кызы, Алиева Рафига Алирза кызы, Ахундова Земфира Абдулрахман кызы (AZ)

(54) ГИДРОФОБНО-ЭМУЛЬСИОННЫЙ РАСТВОР ДЛЯ БУРЕНИЯ И ГАШЕНИЯ СКВАЖИН.

(57) Гидрофобно-эмульсионный раствор для бурения и глушения скважин, включающий нефть, эмульгатор, морскую воду, отличающийся тем, что в качестве эмульгатора содержит тетра- или октаэтаноламид этилендиаминтетрауксусной кислоты при следующем соотношении компонентов в объемных %:

Нефть	9,85-49,9
Тetra- или октаэтаноламид этилендиаминтетрауксусной кислоты	0,05-0,2
Морская вода	50-90

(11) i2004 0142 (21) a2002 0087
 (51)⁷С 09К 21/00, 21/02, 21/06; (22) 30.04.2002
 С 09К 21/14; Е 04В 1/94

(44) 29.12.2003

(71)(73) Государственный Научно-Исследовательский и Проектный Институт «Гипроморнефтегаз» (AZ)

(72) Керимов Меджид Захид оглы, Сулейманов Багир Алекпер оглы, Абдуллаева Веджиха Ибрагим Паша кызы, Азимов Низами Алигулу оглы (AZ)

(54) ОГНЕСТОЙКАЯ КОМПОЗИЦИЯ.

(57) Огнестойкая композиция, включающая жидкое стекло и наполнитель, отличающаяся тем, что она дополнительно содержит полиэфирную смолу, хлорпарафин, сульфат натрия, а в качестве наполнителя содержит перлит и алюминиевую пудру при следующем соотношении компонентов, мас.ч.:

Жидкое стекло	100
Полиэфирная смола	9-10
Хлорпарафин	7-10
Перлит	11-12
Алюминиевая пудра	7-8
Сульфат натрия	18-20

С 10

(11) i2004 0129 (21) a2001 0191
 (51)⁷С 10М 105/06 (22) 21.11.2001
 (44) 29.12.2003

(71)(73) Институт Химии Присадок Национальной Академии Наук Азербайджана (AZ)

(72) Ахмедов Аладдин Ислам оглы, Бунният-заде Ирада Айдыновна, Гамидова Джейхун Шафаят кызы, Мусаева Миннаханум Энвер кызы (AZ)

(54) СПОСОБ ПОЛУЧЕНИЯ СИНТЕТИЧЕСКОГО МАСЛА.

(57) Способ получения синтетического масла путем олигомеризации гексена-1 в присутствии каталитического комплекса в среде алифатического раствори-

теля отличающейся тем, что олигомеризацию гексена-1 проводят с дициклопентадиеном в соотношении 9:1, в качестве каталитического комплекса используют 3-5% аквакомплекса AlCl₃ в толуоле и реакцию олигомеризации проводят при температуре 20-40°C с продолжительностью 1,5-2 часа.

С 12

(11) i2004 0103 (21) a2001 0195
 (51)⁷С 12G 1/02 (22) 23.11.2001
 (44) 01.10.2003

(71)(73) Бакинский завод шампанских вин (AZ)

(72) Кенгерли Эльшад Кямил оглы, Сафаров Самед Абылы оглы, Халилов Рамиз Ибрагим Халил оглы, Джафарова Хилал Наби кызы, Иманиев Орудж Багы оглы, Гусейнов Эльман Гейдар оглы (AZ)

(54) СПОСОБ ПРОИЗВОДСТВА ВИНОГРАДНОГО ПОЛУСУХОГО КРАСНОГО ВИНА «КАВКАЗ».

(57) Способ производства виноградного полусухого красного вина, предусматривающий купажирование виноградных виноматериалов и полусладкого виноматериала, обработку купажа холодом с последующей выдержкой и фильтрацией, и розлив в бутылки, отличающийся тем, что в качестве полусладкого виноматериала используют кагор «Шемаха» 3-х летней выдержки и готовое вино подвергают дополнительной тепловой обработке в течение 7 суток при температуре +60°C.

С 30

(11) i2004 0135 (21) a2002 0172
 (51)⁷С 30В 15/00, 29/06, 29/08 (22) 26.09.2002
 (44) 29.12.2003

(71)(73) Сумгаитский Государственный Университет (AZ)

(72) Тагиров Владимир Исмаил оглы, Гахраманов Эмиль Надир оглы, Гулиева Рухангиз Тейюб кызы, Гахраманов Надир Фаррух оглы (AZ)

(54) СПОСОБ ПОЛУЧЕНИЯ МОНОКРИСТАЛЛА.

(57) Способ получения монокристалла, вытягиванием из расплава бинарных твердых растворов с использованием цилиндрического тигля и подпитывающего слитка цилиндрической формы с начальным участком в виде параболоида вращения, отличающийся тем, что проводят ступенчатое распределение концентраций компонентов вдоль кристалла, путем изменения отношения скоростей перемещения подпитывающего слитка и выращиваемого кристалла на каждой стадии процесса и поддерживают это отношение постоянным с начала до завершения определенной стадии.

РАЗДЕЛ E

СТРОИТЕЛЬСТВО, ГОРНОЕ ДЕЛО

E 02

- (11) i2004 0149 (21) a2002 0228
 (51)⁷E 02D 27/28, 27/24 (22) 04.12.2002
 (44) 03.03.2004
 (71)(73) Азербайджанский Технический Университет (AZ)
 (72) Бахшалиев Валех Исмихан оглы (AZ)
 (54) ФУНДАМЕНТ.

(57) Фундамент, содержащий монолитную часть, отличающийся тем, что монолитная часть опирается на залитые в грунт бетонные штыри, при этом высота штырей определяется по формуле критического значения $h_{кр}$:

$$h_{кр} = \frac{c / \omega^2 - M_c - M_{1\phi}}{\gamma_{гр} S + \gamma_{ш} \pi R^2 n}$$

где c - коэффициент жесткости упругого грунта, Н/м; ω - частота вибрации фундамента, 1/сек; M_c и $M_{1\phi}$ - массы сооружения и монолитной части фундамента, кг; $\gamma_{гр}$ и $\gamma_{ш}$ - массы единицы объема грунта и штырей, кг/м³; S - площадь подошвы фундамента, м²; R - радиус штыря, м; n - число штырей.

E 21

- (11) i2004 0144 (21) a2002 0218
 (51)⁷E 21B 7/00, 11/00 (22) 20.11.2002
 (44) 03.03.2004
 (71)(73) Алиев Вагиф Иззат оглы (AZ)
 (72) Алиев Вагиф Иззат оглы, Меджидов Гасан Нурали оглы (AZ)
 (54) ОТКЛОНЯЮЩИЙ ПЕРЕВОДНИК.

(57) 1. Отклоняющий переводник для бурения наклонно-направленных нефтяных и газовых скважин, включающий корпус, на верхней части которого нарезана муфта с замковой резьбой, под которой внутри корпуса на втулке с пробкой находится магнит, а в нижней части корпуса нарезан конус с замковой резьбой и внутри него жестко закреплен нож-ограничитель, отличающийся тем, что под муфтой на двух противоположных сторонах внутри корпуса предусмотрена резьба, на которую накрутены две пробки, с помещенными в них двумя диамагнитными втулками с находящимися в них магнитами, а конус в нижней части корпуса имеет кривую резьбу.

2. Отклоняющий переводник по п.1., отличающийся тем, что конус на нижней части корпуса имеет замковую кривую резьбу с углом 2°30'.

3. Отклоняющий переводник по п.1, отличающийся тем, что магниты, закрепленные на диамагнитных втулках, имеют противоположную направленность.

4. Отклоняющий переводник по п.1, отличающийся тем, что магниты, закрепленные на диамагнитных втулках, установлены в одной плоскости по направлению к кривой замковой резьбе.

- (11) i2004 0133 (21) a2001 0161
 (51)⁷E 21B 27/00 (22) 06.09.2001
 (44) 29.12.2003
 (71)(73) Нефтегазодобывающее Управление «Балаханнефть» (AZ)
 (72) Мамедов Мубариз Рза оглы, Абдинов Вагиф Юнус оглы, Ахмедов Гюльоглан Ханоглан оглы, Аливердизаде Тале Керим оглы, Алиев Назим Шамил оглы (AZ)
 (54) ЖЕЛОНКА.

(57) Желонка, состоящая из корпуса, поршня, клапана и фиксатора, отличающаяся тем, что поршень выполнен в виде поршня скважинного штангового насоса, снабженного нагнетательным клапаном и установленным в цилиндре, выполненным в виде цилиндра скважинного штангового насоса, а клапан выполнен в виде всасывающего клапана скважинного штангового насоса, установленного в его цилиндре, снабженного хвостовиком, при этом верхний конец корпуса снабжен радиальными отверстиями и соединен с колонной насосно-компрессорных труб, а нижний конец корпуса с помощью полого штока соединен с поршнем, причем внутри корпуса концентрично размещен фиксатор, выполненный в виде патрубка, снабженного конусным седлом, предусмотренным в нижнем конце корпуса.

- (11) i2004 0113 (21) a2002 0032
 (51)⁷E 21B 33/00; B 01F 5/06; (22) 26.03.2002
 B 28C 7/00
 (44) 29.12.2003
 (71)(72)(73) Гурбанов Рамиз Сейфулла оглы, Зейналов Рамиз Мазагим оглы (AZ)
 (54) СПОСОБ И УСТРОЙСТВО ПРИГОТОВЛЕНИЯ ТАМПОНАЖНОГО РАСТВОРА.

(57) 1. Способ приготовления тампонажного раствора включающий непрерывную подачу жидкости и сыпучего материала, перемешивания их в смесительной камере и сброс готового раствора, отличающийся тем, что изменение расхода жидкости производят в зависимости от расхода сыпучего материала, контролируемого на входах смесительной камеры.

2. Устройство приготовления тампонажного раствора, включающее смесительную камеру, приемную воронку для сыпучего материала, отличающееся тем, что воронка имеет форму гиперболоида.

(11) i2004 0132
(51)⁷E 21B 33/12
(44) 29.12.2003

(21) a2002 0053
(22) 04.04.2002

(71)(73) Нефтегазодобывающее Управление «Балаханьнефть» (AZ)

(72) Мамедов Мубариз Рза оглы, Велиев Фуад Гасан оглы, Абдинов Вагиф Юнус оглы, Алиев Назим Шамиль оглы, Аливердизаде Тале Керим оглы (AZ)

(54) ПАКЕР.

(57) Пакер, состоящий из корпуса, патрубка, диамагнитной трубы с установленными на ней магнитом и его верхним и нижним полюсами, между которыми размещена вязкоупругая магнитоактивная жидкость, причем нижний полюс жестко закреплен на диамагнитной трубе, отличающийся тем, что корпус выполнен в виде цилиндрической обечайки, патрубков установлен внутри обечайки и снабжен цилиндрическим выступом, взаимодействующим с внутренней боковой поверхностью обечайки боковым каналом, сообщающим осевое отверстие патрубка с полостью обечайки, образованной ее боковой и торцевой поверхностями и цилиндрическим выступом патрубка, при этом верхний полюс размещен на диамагнитной трубе с возможностью осевого перемещения и подпружинен относительно нижнего полюса с помощью цилиндрической пружины.

(11) i2004 0140
(51)⁷E 21B 37/06
(44) 01.04.2003

(21) a2001 0025
(22) 02.02.2001

(71)(73) Государственный Научно-Исследовательский и Проектный Институт «Гипроморнефтегаз» (AZ)

(72) Керимов Меджид Захид оглы, Сулейманов Багир Алекпер оглы, Велиев Музаффар Алекпер оглы, Аббасов Зиратдин Гаджи оглы, Сулейманова Сара Аббас кызы (AZ)

(54) РЕАГЕНТ-КОМПОЗИТ ДЛЯ УДАЛЕНИЯ АСФАЛЬТОСМОЛИСТЫХ И ПАРАФИНОВЫХ ОТЛОЖЕНИЙ.

(57) Реагент-композит для удаления асфальтосмолистых и парафиновых отложений, включающий водорастворимый деэмульгатор, отличающийся тем, что он дополнительно содержит низкомолекулярные спирты и щелочной отход очистки дизельного топлива, при следующем соотношении компонентов, мас. %:

Водорастворимый деэмульгатор	1-2
Низкомолекулярные спирты	2-6
Щелочной отход очистки дизельного топлива	остальное

(11) i2004 0141
(51)⁷E 21B 37/06
(44) 30.10.2002

(21) a2000 0217
(22) 12.12.2000

(71)(73) Государственный Научно-Исследовательский Проектный Институт «Гипроморнефтегаз» (AZ)

(72) Керимов Меджид Захид оглы, Сулейманов Багир Алекпер оглы, Велиев Музаффар Алекпер оглы, Аббасов Зиратдин Гаджи оглы, Сулейманова Сара Аббас кызы, Гусейнова Валида Абдул кызы (AZ)

(54) СОСТАВ ДЛЯ УДАЛЕНИЯ АСФАЛЬТОСМОЛИСТЫХ И ПАРАФИНОВЫХ ОТЛОЖЕНИЙ.

(57) Состав для удаления асфальтосмолистых и парафиновых отложений, включающий водорастворимый деэмульгатор, отличающийся тем, что он дополнительно содержит изопропиловый спирт и щелочные отходы очистки дизельного топлива, а в качестве деэмульгатора содержит ДЕ-202 при следующем соотношении компонентов, мас. %:

Деэмульгатор ДЕ-202	1-2
Изопропиловый спирт	3-5
Щелочные отходы	остальное

(11) i2004 0109
(51)⁷E 21B 43/00
(44) 29.06.2001

(21) 99/001565
(22) 07.12.1999

(71)(73) Азербайджанский Научно-Исследовательский Проектный Институт Нефтяной Промышленности (AZ)

(72) Камиллов Мирнаги Ага Сеид оглы, Гасанов Тофик Мустафа оглы, Зейналов Сабир Дадаш оглы, Рза-заде Назим Абуталиб оглы, Курбанов Фамиль Мирзали оглы (AZ)

(54) ИНГИБИТОР ПАРАФИНООТЛОЖЕНИЙ.

(57) Ингибитор, парафиноотложений состоящий из активной основы и растворителя, отличающийся тем, что в качестве активной основы используют композицию, включающую диалкилметил аммоний хлорид, катаптин и госсиполовую смолу в соотношении компонентов (%):

Диалкилметил аммоний хлорид	3,0-5,0
Катаптин	2,0-5,0
Госсиполовую смолу	25,0-40,0
Растворитель-керосин	50,0-55,0

(11) i2004 0119
(51)⁷E 21B 43/11
(44) 29.12.2003

(21) a2002 0143
(22) 31.07.2002

(71)(73) Нефтегазодобывающее Управление «Абшероннефть» (AZ)

(72) Сеидов Мир Джафар Мир Али оглы, Сафиев Иман Гамбар оглы, Алекперов Ильяс Рашид оглы, Дадашов Магеррам Насир оглы, Маме-

дов Камил Кудрат оглы, Ширинов Ахмед Муртуза оглы, Пашаев Юнис Паша оглы (AZ)
(54) УСТРОЙСТВО ДЛЯ ОЧИСТКИ НЕФТЯНЫХ СКВАЖИН ОТ ПЕСЧАНОЙ ПРОБКИ.

(57) Устройство для очистки нефтяных скважин от песчаной пробки, состоящее из головки, корпуса, поршня, кожуха, телескопического патрубка, ствола с внешней винтовой нарезкой, приемного и нагнетательного клапанов, отличающееся тем, что фреза установленная на нижнем конце штока имеет пружину, расположенную на втулке между фрезой и фрезерной головкой.

(11) i2004 0107 (21) 97/000987
(51)⁷E 21B 43/22 (22) 04.10.1996
(44) 29.12.2001
(71)(73) Институт Микробиологии Академии Наук Азербайджана (AZ)
(72) Исмаилов Нариман Мамед оглы, Рзаева Фикрия Мирага кызы, Курбанов Рафик Али оглы, Мамедьяров Магеррам Али оглы (AZ)
(54) СОСТАВ ДЛЯ ВЫТЕСНЕНИЯ НЕФТИ ИЗ ПЛАСТА.

(57) Применение сырых осадков первичных отстойников и избыточного ила очистных сооружений в соотношении 90-92:8-10 в качестве биологически активного состава для вытеснения нефти из пласта.

(11) i2004 0108 (21) 99/001266
(51)⁷E 21B 43/22 (22) 11.09.1997
(44) 29.12.2001
(71)(73) Институт Микробиологии Академии Наук Азербайджана, Азербайджанский Государственный Научно-Исследовательский и Проектный Институт Нефтяной Промышленности (AZ)
(72) Исмаилов Нариман Мамед оглы, Рзаева Фикрия Мирага кызы, Алиев Ёлчу Мисир оглы, Нагиев Асиф Черкез оглы, Мамедьяров Магеррам Али оглы (AZ)
(54) СПОСОБ ОБРАБОТКИ НЕФТЯНОГО ПЛАСТА.

(57) Способ обработки нефтяного пласта путем закачки в него биологических агентов, отличающийся тем, что в пласт вводят циклически композицию молочной сыворотки и активного ила очистных сооружений в соотношении 2:1 и воду.

РАЗДЕЛ F

МЕХАНИКА, ОСВЕЩЕНИЕ, ОТОПЛЕНИЕ, ДВИГАТЕЛИ И НАСОСЫ, ОРУЖИЕ И БОЕПРИПАСЫ, ВЗРЫВНЫЕ РАБОТЫ

F 02

(11) i2004 0126 (21) a2002 0133
(51)⁷F 02B 75/32, 75/40 (22) 17.07.2002
(44) 01.10.2003
(71)(72)(73) Ибрагимов Ханлар Азим оглы (AZ)
(54) ДВИГАТЕЛЬ ВНУТРЕННЕГО СГОРАНИЯ.

(57) Двигатель внутреннего сгорания, содержащий цилиндры, коленчатый вал, поршни, отличающийся тем, что цилиндры двигателя расположены симметрично относительно оси коренных опор коленчатого вала, а их поршни жестко соединены одним плоским штоком имеющим в середине паз для движения в нем ползуна, шарнирно посаженного на шейку коленчатого вала с боковыми поверхностями выполненным в виде реверсивного упорного гидродинамического подшипника, кроме того шток в местах соединения на поршень оснащен реверсивными упорными гидродинамическими подшипниками.

(11) i2004 0115 (21) a2002 0185
(51)⁷F 02N 11/08 (22) 10.10.2002
(44) 29.12.2003
(71)(72)(73) Рзаев Нури Рза оглы, Рзаев Расим Нури оглы (AZ)
(54) СИСТЕМА ЗАЖИГАНИЯ АВТОМОБИЛЕЙ.

(57) Система зажигания автомобиля, содержащая аккумулятор, катушку зажигания, прерыватель с вакуумным регулятором и распределитель с неподвижными боковыми электродами, соединенными посредством высоковольтных проводов с центральными электродами, соответствующих им свечей зажигания и центральный электрод, соединенный высоковольтным проводом со вторичной стороной катушки зажигания, бегунок распределителя высокого напряжения с боковым электродом через воздушный зазор между ними, свечи зажигания, ввинченные в корпус головки цилиндров, боковые электроды которых имеют полярность массы, отличающаяся тем, что прерыватель распределителя выполнен в виде пластмассового кольца, на поверхности которого предусмотрены сегменты-электроды с углом, соответствующим замкнутому состоянию прерывателя, часть пространства, соответствующая разомкнутому состоянию прерывателя одно единое с массой кольцо, кольцо в целом укреплено на подвижную пластину и через шток соединено с вакуумным регулятором, скользящий контакт прерывателя жестко укреплен на валу распределителя, сегменты-электроды электрически соединены между собой и первичной стороной катушки зажигания, а вторичная сторона катушки зажигания соединяется

посредством высоковольтного провода с центральным проводом распределителя, при этом, количество катушек зажигания может быть не более четырех в зависимости от числа цилиндров двигателя и определяется равномерным распределением групп сегментов-электродов по катушкам зажигания, электрически соединенных между собой и первичной стороной соответствующей катушки зажигания, каждая группа сегментов-электродов сдвинута относительно другой на шаг боковых электродов распределителя, вторичные стороны катушек зажигания соединены посредством высоковольтных проводов с центральным электродом распределителя.

F 03

(11) i2004 0150 (21) a2002 0124
(51)⁷F 03G 3/02 (22) 04.07.2002
(44) 03.03.2004
(71)(72)(73) Азимов Мамедага Гусейнали оглы (AZ)
(54) УСТАНОВКА ДЛЯ ПОЛУЧЕНИЯ ЭНЕРГИИ.

(57) 1. Установка для получения энергии, содержащая поворотное колесо с принимающими силовую нагрузку элементами, установленными на концах траверс, связанных с валом, механическую систему передач для передачи вращающегося момента на электрогенератор, отличающаяся тем, что имеет, по меньшей мере, три секции, расположенные одна под другой и образованные горизонтальными перекрытиями, имеющими, по меньшей мере, одно отверстие для прохода силовой нагрузки в виде тел вращения, поступающих и отдельные принимающие элементы поворотного колеса каждой секции, выполненные в форме, позволяющей принимать каждое тело вращения из отверстия верхнего перекрытия секции, удерживать его при повороте колеса из верхнего положения в нижнее и выгружать в отверстие нижнего перекрытия, при этом на верхнем перекрытии верхней секции установлено приспособление для загрузки тел вращения, а на нижнем перекрытии нижней секции - приспособление для выгрузки, связанные между собой подъемным, механизмом, имеющим электрическое соединение с электрогенератором верхней секции, а поворотное колесо с принимающими нагрузку элементами каждой секции связано с механической системой передач.

2. Установка по п.1, отличающаяся тем, что вал, связанный с траверсами с закрепленными на их концах принимающими силовую нагрузку элементами, расположен горизонтально по центру поворотного колеса.

3. Установка по пп.1-2, отличающаяся тем, что горизонтальный вал расположен в поперечном направлении относительно перекрытий секции.

4. Установка по пп.1-3, отличающаяся тем, что приспособление для загрузки тел вращения имеет наклонную поверхность с отрицательным уклоном к отверстию верхнего перекрытия верхней секции.

5. Установка по пп.1-4, отличающаяся тем, что приспособление для выгрузки тел вращения имеет

наклонную поверхность с отрицательным уклоном от отверстия нижнего перекрытия нижней секции.

6. Установка по пп.1-5, отличающаяся тем, что тело вращения имеет форму шара.

7. Установка по пп.1-6, отличающаяся тем, что количество устанавливаемых одна под другой секций может быть больше трех.

F 04

(11) i2004 0130 (21) a2002 0052
(51)⁷F 04B 47/02 (22) 04.04.2002
(44) 29.12.2003
(71)(73) Нефтегазодобывающее Управление «Балаханьнефть» (AZ)
(72) Мамедов Мубариз Рза оглы, Велиев Фуад Гасан оглы, Абдинов Вагиф Юнис оглы, Алиев Назим Шамиль оглы, Аливердизаде Тале Керим оглы (AZ)
(54) СКВАЖИННЫЙ ШТАНГОВЫЙ НАСОС.

(57) Скважинный штанговый насос, состоящий из корпуса, штока, всасывающего и нагнетательного клапанов, полый трубочки с манжетами и концентрично установленными на ней с возможностью возвратно-поступательного движения магнитами и жестко установленными на ней стопорными кольцами, между которыми размещен вязкоупругий магнитоактивный состав, отличающийся тем, что между магнитными кольцами установлены резиновые кольца с наружным каналом клинообразной формы, а манжеты выполнены из резины, установлены между стопорными кольцами и магнитами и в сечении имеют трапециидальный профиль.

F 16

(11) i2004 0112 (21) a2002 0150
(51)⁷F 16H 21/00 (22) 12.08.2002
(44) 29.12.2003
(71)(73) Гусейнов Джабраил Гейдар оглы (AZ)
(54) КРИВОШИПНО-РЫЧАЖНОЙ МЕХАНИЗМ ДЛЯ ПЕРЕДАЧИ МЕХАНИЧЕСКОЙ ЭНЕРГИИ.

(57) Кривошипно-рычажной механизм для передачи механической энергии, содержащий основание, установленные на нем входной и выходной валы с расположенными на них шестернями с возможностью преобразования вращательного движения в прямолинейное и обратное с помощью установленных на концах промежуточных валов кривошипно-рычажных механизмов, отличающийся тем, что в кривошипно-рычажных механизмах на втором и третьем валах кривошипы установлены относительно друг к другу под углом 180°, а кривошипно-рычажные механизмы связаны между собой дополнительным коромыслом.

(11) i2004 0131 (21) a2002 0051
 (51)⁷F 16L 55/18, 55/10, (22) 04.04.2002
 F 16L 55/16, 55/175

(44) 29.12.2003

(71)(73) Нефтегазодобывающее Управление «Балаханьнефть» (AZ)

(72) Мамедов Мубариз Рза оглы, Велиев Фуад Гасан оглы, Абдинов Вагиф Юнус оглы, Алиев Назим Шамиль оглы, Аливердизаде Тале Керим оглы (AZ)

(54) СПОСОБ АВАРИЙНОГО РЕМОНТА РАЗГЕРМЕТИЗИРОВАННЫХ УЧАСТКОВ МЕТАЛЛИЧЕСКОЙ ОБОЛОЧКИ АЭРОГИДРОДИНАМИЧЕСКИХ СИСТЕМ И ПОЛОСТЕЙ ДЛЯ ХРАНЕНИЯ И ТРАНСПОРТИРОВКИ ЖИДКИХ ИЛИ ГАЗООБРАЗНЫХ ПРОДУКТОВ И ГЕРМЕТИЗИРУЮЩЕЕ ПОКРЫТИЕ ДЛЯ ЕГО ОСУЩЕСТВЛЕНИЯ.

(57) 1. Способ аварийного ремонта разгерметизированных участков металлической оболочки аэрогидродинамических систем и полостей для хранения и транспортировки жидких или газообразных продуктов, включающий нанесение герметизирующего покрытия на поврежденный участок оболочки, отличающийся тем, что нанесение герметизирующего покрытия на поврежденный участок оболочки производят в магнитном поле.

2. Герметизирующее покрытие, состоящее из гибкого листа, выполненного из упругого материала, отличающееся тем, что гибкий лист выполнен из пенополиуретана и пропитан вязкоупругим магнитоактивным составом, при этом гибкий лист снабжен, размещенными по его периметру магнитами, полюса которых направлены в противоположную от гибкого листа сторону.

РАЗДЕЛ G

ФИЗИКА

G 03

(11) i2004 0127 (21) a2002 0094
 (51)⁷G 03B 15/00 (22) 17.05.2002
 (44) 29.12.2003

(71)(73) Бакинский Государственный Университет (AZ)

(72) Лебедева Нелли Николаевна, Агасиев Ариф Араз оглы, Ахундов Чингиз Гани оглы, Панатов Мазахир Мамед оглы (AZ)

(54) УСТРОЙСТВО ДЛЯ ПОЛУЧЕНИЯ ИЗОБРАЖЕНИЯ.

(57) Устройство для получения изображения, содержащее приемник лучистой энергии, полупрозрачный электрод, регистрирующий слой, отделенный от поверхности приемника зазором, и полупрозрачный контрэлектрод, отличающееся тем, что приемник лу-

чистой энергии выполнен из пластины монодоменного пироэлектрика толщиной от 100 мкм до 500 мкм с плоскостями, перпендикулярными сегнетоэлектрической оси, на внешнюю поверхность которой нанесен слой почернения, а полупрозрачный контрэлектрод коротко замкнут с полупрозрачным электродом.

РАЗДЕЛ H

ЭЛЕКТРИЧЕСТВО

H 01

(11) i2004 0100 (21) a2001 0011
 (51)⁷H 01L 41/08 (22) 16.01.2001
 (44) 28.02.2003

(71)(73) Азербайджанский Технический Университет (AZ)

(72) Мамедов Гавар Амир оглы, Гасанов Джаир Нури оглы (AZ)

(54) ВОЛНОВОЙ ВИБРАЦИОННЫЙ ДВИГАТЕЛЬ.

(57) Волновой вибрационный двигатель, содержащий статор с электростриктивными элементами, расположенными на вибрационной части, ротор, приводимый в движение при помощи бегущей волны и источник управляющего напряжения, отличающийся тем, что статор выполнен в виде круга с ячейками, в которых расположены электростриктивные элементы, а с внешней стороны круга расположены шлицы, при этом корпус выполнен в виде цилиндра с пазами для шлицев, а ротор выполнен в виде кольца, закрепленного с помощью спиц к валу, причём статор и ротор расположены поочередно в едином пакете.

(11) i2004 0097 (21) a2002 0030
 (51)⁷H 01M 4/14 (22) 25.03.2002
 (44) 01.10.2003

(71)(73) Азербайджанская Сельскохозяйственная Академия (AZ)

(72) Абдулласой (Гурбанов) Абульфаз Абдулла оглы (AZ)

(54) СПОСОБ ИЗГОТОВЛЕНИЯ ЭЛЕКТРОДОВ СВИНЦОВОГО АККУМУЛЯТОРА И СБОРКИ СТАРТЕРНОЙ БАТАРЕИ НА ИХ ОСНОВЕ.

(57) 1. Способ изготовления электродов свинцового аккумулятора, включающий заполнение активной массой полости между панцирем из коррозионно-стойкого пористого материала и ток отводом, отличающийся тем, что отрицательный и положительный электроды изготавливают идентично одинаковой формы, массы, структуры и химического состава.

2. Способ по п.1, отличающийся тем, что при изготовлении электродов в форме пластин, каждую отрицательную и положительную электродную пластину помещают в отдельный конверт из того же мате-

риала или обертывают в коррозионно-стойкое нетканое волокно.

3. Способ по п.2, отличающийся тем, что отрицательный и положительный электроды изготавливают на основе никеля (аккумулятор Ni-MH) или литиума (аккумулятор Li-ион).

4. Способ сборки стартерной батареи, собранной из электродов, изготовленных по п.1 или по п.2 или п.3, включающий электрическое и конструктивное соединение однотипных электрических аккумуляторов, отличающийся тем, что каждый блок корпуса аккумуляторной батареи с номинальной емкостью C делят на 2 равные части, в каждой части собирают аккумулятор емкостью $C/2$, что означает то, что в одном корпусе собирают 1 пару идентично одинаковых аккумуляторов емкостью $C/2$ и параллельным соединением этих аккумуляторных батарей достигают номинальной емкости $C/2+C/2=C$.

(11) i2004 0125

(51)⁷Н 01М 10/44

(44) 29.12.2003

(71)(73) Азербайджанская Сельскохозяйственная Академия (AZ)

(72) Абдулласой (Гурбанов) Абульфаз Абдулла оглы (AZ)

(54) СПОСОБ ПРОВЕДЕНИЯ РАЗРЯДНО-ЗАРЯДНЫХ ЦИКЛОВ В СВИНЦОВОМ АККУМУЛЯТОРЕ.

(21) a2002 0081

(22) 22.04.2002

(57) Способ проведения разрядно-зарядных циклов в свинцовом аккумуляторе, включающий полную разрядку запаса электроэнергии в свинцовом аккумуляторе, закончившем срок службы, включение его в зарядное устройство в обратном направлении и проведение зарядки электроэнергией, отличающийся тем, что аккумулятор, соединяют последовательно с активным сопротивлением $R=U_n/I_{оп}$ (где U_n -номинальное напряжение в зажимах аккумулятора, $I_{оп}$ -сила оптимального зарядного тока), включают в обратном направлении на выход зарядного устройства, которое не питается от внешней сети, затем по истечении 10-12 часов зарядное устройство подключают к внешней цепи и спустя 1-1,2 суток отключают устройство от сети.

Н 04

(11) i2004 0139

(51)⁷Н 04В 3/34; Н 01R 43/02;

G 05F 1/02

(44) 29.12.2003

(71)(73) Азербайджанский Технический Университет (AZ)

(72) Мамедов Алихан Гейдар оглы (AZ)

(54) СПОСОБ УЛЬТРАЗВУКОВОЙ ИСКРОВОЙ СВАРКИ ОПТИЧЕСКИХ ВОЛОКОН И УСТРОЙСТВО ДЛЯ ЕГО РЕАЛИЗАЦИИ.

(21) a2002 0167

(22) 09.09.2002

(57) 1. Способ ультразвуковой искровой сварки оптических волокон включающий предварительную центровку, оплавление в округление торцов двух состыкованных оптических волокон, установленных в направляющих держателях, осуществление местного нагрева и сплавление друг с другом, отличающийся тем, что в качестве источника энергии, создаваемой между двумя сварочными электродами, используют пьезоэлектрические зарядные элементы, нагреваемые через теплопроводящие переходники, при котором на полюсных электродах пьезоэлектрических зарядных элементов создают накопление положительных и отрицательных зарядов, затем возбуждают ультразвуковые волны в концентраторах с электродами в зоне сварки оптических волокон, после чего подводят напряжение накопленных зарядов к сварочным электродам, замыкают их и создают между ними электрическую искровую дугу в сплавление оптических волокон.

2. Устройство для реализации способа по п.1, содержащее генератор, подключенный к блоку формирования электрического разряда, сварочные электроды, два направляющих держателя для оптических волокон, кронштейн и корпус, отличающееся тем, что оно выполнено в виде пьезоэлектрических зарядных элементов, установленных в теплопроводящих переходниках, каждый из которых связан с нагревательным элементом, подключенным к первому источнику постоянного напряжения, полюсные электроды пьезоэлектрических зарядных элементов соединены между собой параллельно и подключены к сварочным электродам, установленный на свободных концах концентратора ультразвуковых волн имеющего U-образную форму, жестко закрепленного со стороны основания в корпусе устройства, на котором с возможностью замыкания сварочных электродов установлены электромагнит и постоянный магнит, а с внутренней стороны к широким граням концентратора ультразвуковых волн жестко закреплены пьезоэлектрические элементы, причем между сварочными электродами на двух кронштейнах закреплена плата с расположенным и на ней оптическими волокнами, проходящими через направляющие держатели, закрепленные на биморфных пьезоэлектрических элементах, при этом к световому входу торца первого оптического волокна через электрооптический преобразователь соединен выход генератора сигналов, а к световому выходу торца второго оптического волокна через оптоэлектрический преобразователь подключен вход усилителя напряжения, первый выход которого соединен к входу порогового устройства, первый выход которого соединен к первому триггеру, выход которого через управляющий вход первого электронного ключа соединен к электродам первого ультразвукового пьезоэлемента, а ко второму входу первого электронного ключа, подключен генератор переменного напряжения, второй выход порогового устройства через второй триггер соединен к управляющему входу второго электронного ключа к второму входу которого соединен генератор переменного напряжения выход второго электронного ключа подключен к электродам второго ультразвукового пьезоэлемента, причем второй выход усилителя напряже-

ния через детектор и третий триггер подключен к управляющему входу третьего электронного ключа, к второму входу которого подключен источник постоянного напряжения а к выходу соединены электрические контакты электромагнита, полюсные электроды первого и второго биморфных пьезоэлектрических элементов подключены к выходам второго и третьего источников постоянного напряжения, а второй выход детектора подключен к управляющим входам второго в третьего источников постоянного напряжения соответственно.

-
- (11) i2004 0120 (21) a2002 0019
(51)⁷ Н 04М 3/00, 5/00; (22) 01.03.2002
G 06F 7/00, 13/00
(44) 29.12.2003
(71)(73) Азербайджанский Технический Университет (AZ)
(72) Мансуров Тофик Магомед оглы, Мансуров Эльнур Тофик оглы (AZ)
(54) **ОДНОРОДНАЯ КОММУТАЦИОННО-ВЫЧИСЛИТЕЛЬНАЯ СТРУКТУРА.**

(57) Однородная коммутационно-вычислительная структура, содержащая координатную сетку электронных соединителей и управляющее устройство, отличающаяся тем, что в каждую точку коммутации введены интерфейс обмена, блок настройки, функциональный блок, причем входы всех электронных соединителей с одинаковыми координатами по оси У подключены к одной горизонтали, а выходы всех электронных соединителей с одинаковыми координатами по оси Х подключены к одной вертикали, второй вход-выход электронного соединителя подключен к первому входу-выходу интерфейса обмена, второй вход-выход которого подключен к первому входу-выходу функционального блока, второй выход которого подключен ко входу блока настройки, выход которого подключен к третьему входу электронного соединителя, второй вход функционального блока подключен к соответствующему выходу управляющего устройства.

УКАЗАТЕЛИ ПАТЕНТОВ НА ИЗОБРЕТЕНИЯ

НУМЕРАЦИОННЫЙ УКАЗАТЕЛЬ

Номер патента	Индекс МПК (7 редакция)	Номер патента	Индекс МПК (7 редакция)	Номер патента	Индекс МПК (7 редакция)	Номер патента	Индекс МПК (7 редакция)
I2004 0096	C 09J 4/06	I2004 0113	E 21B 33/00	I2004 0126	F 02B 75/32	I2004 0142	C 09K 21/00
I2004 0097	H 01M 4/14		B 01F 5/06		F 02B 75/40		C 09K 21/02
I2004 0098	B 03C 7/02		B 28C 7/00	I2004 0127	G 03B 15/00		C 09K 21/06
I2004 0099	B 03C 7/02	I2004 0114	A 61K 6/00	I2004 0128	A 61K 31/00		C 09K 21/14
I2004 0100	H 01L 41/08		A 61K 9/00	I2004 0129	C 10M 105/06		E 04B 1/94
I2004 0101	C 07C 5/48		A 61K 31/00	I2004 0130	F 04B 47/02	I2004 0143	B 06B 1/18
	C 10G 11/20	I2004 0115	F 02N 11/08	I2004 0131	F 16L 55/18		G 01M 3/02
I2004 0102	B 01J 8/18	I2004 0116	B 60K 11/00		F 16L 55/10		G 01M 7/02
	B 01J 8/38		F 01P 5/00		F 16L 55/16	I2004 0144	E 21B 7/00
	B 01J 19/24	I2004 0117	A 61K 7/16		F 16L 55/175		E 21B 11/00
	C 08F 10/00		A 61K 7/26	I2004 0132	E 21B 33/12	I2004 0145	C 07D 303/04
	C 08F 2/00	I2004 0118	A 61K 35/08	I2004 0133	E 21B 27/00	I2004 0146	C 07D 207/26
	C 08F 2/34	I2004 0119	E 21B 43/11	I2004 0134	B 01D 11/04		A 61K 31/4015
I2004 0103	C 12G 1/02	I2004 0120	H 04M 3/00	I2004 0135	C 30B 15/00	I2004 0147	C 02F 1/26
I2004 0104	C 09K 7/02		H 04M 5/00		C 30B 29/06		C 02F 1/38
I2004 0105	C 09D 5/02		G 06F 7/00		C 30B 29/08	I2004 0148	A 61B 19/00
I2004 0106	A 23G 3/30		G 06F 13/00	I2004 0136	B 44D 5/00	I2004 0149	E 02D 27/28
I2004 0107	E 21B 43/22	I2004 0121	A 61B 5/00	I2004 0137	C 09D 3/06		E 02D 27/24
I2004 0108	E 21B 43/22	I2004 0122	A 23L 1/015	I2004 0138	C 05G 3/04	I2004 0150	F 03G 3/02
I2004 0109	E 21B 43/00		A 23L 1/211		C 05B 11/02	I2004 0151	A 61K 35/78
I2004 0110	A 61M 3/00		A 23L 1/212	I2004 0139	H 04B 3/34	I2004 0152	C 07C 21/22
	A 61M 5/28	I2004 0123	C 07B 35/04		H 01R 43/02		C 07C 33/042
	A 61M 5/178		C 07C 49/08		G 05F 1/02		
I2004 0111	A 61B 17/28	I2004 0124	C 08L 23/22	I2004 0140	E 21B 37/06		
I2004 0112	F 16H 21/00	I2004 0125	H 01M 10/44	I2004 0141	E 21B 37/06		

СИСТЕМАТИЧЕСКИЙ УКАЗАТЕЛЬ

Индекс МПК (7 редакция)	Номер патента	Индекс МПК (7 редакция)	Номер патента	Индекс МПК (7 редакция)	Номер патента	Индекс МПК (7 редакция)	Номер патента
A 23G 3/30	I2004 0106	B 03C 7/02	I2004 0099	C 09K 21/02	I2004 0142	F 02B 75/40	I2004 0126
A 23L 1/015	I2004 0122	B 06B 1/18	I2004 0143	C 09K 21/06	I2004 0142	F 02N 11/08	I2004 0115
A 23L 1/211	I2004 0122	B 28C 7/00	I2004 0113	C 09K 21/14	I2004 0142	F 03G 3/02	I2004 0150
A 23L 1/212	I2004 0122	B 44D 5/00	I2004 0136	C 10G 11/20	I2004 0101	F 04B 47/02	I2004 0130
A 61B 5/00	I2004 0121	B 60K 11/00	I2004 0116	C 10M 105/06	I2004 0129	F 16H 21/00	I2004 0112
A 61B 17/28	I2004 0111	C 02F 1/26	I2004 0147	C 12G 1/02	I2004 0103	F 16L 55/10	I2004 0131
A 61B 19/00	I2004 0148	C 02F 1/38	I2004 0147	C 30B 15/00	I2004 0135	F 16L 55/16	I2004 0131
A 61K 6/00	I2004 0114	C 05B 11/02	I2004 0138	C 30B 29/06	I2004 0135	F 16L 55/18	I2004 0131
A 61K 7/16	I2004 0117	C 05G 3/04	I2004 0138	C 30B 29/08	I2004 0135	F 16L 55/175	I2004 0131
A 61K 7/26	I2004 0117	C 07B 35/04	I2004 0123	E 02D 27/24	I2004 0149	G 01M 3/02	I2004 0143
A 61K 9/00	I2004 0114	C 07C 5/48	I2004 0101	E 02D 27/28	I2004 0149	G 01M 7/02	I2004 0143
A 61K 31/00	I2004 0114	C 07C 21/22	I2004 0152	E 04B 1/94	I2004 0142	G 03B 15/00	I2004 0127
A 61K 31/00	I2004 0128	C 07C 33/042	I2004 0152	E 21B 7/00	I2004 0144	G 05F 1/02	I2004 0139
A 61K 31/4015	I2004 0146	C 07C 49/08	I2004 0123	E 21B 11/00	I2004 0144	G 06F 7/00	I2004 0120
A 61K 35/08	I2004 0118	C 07D 207/26	I2004 0146	E 21B 27/00	I2004 0133	G 06F 13/00	I2004 0120
A 61K 35/78	I2004 0151	C 07D 303/04	I2004 0145	E 21B 33/00	I2004 0113	H 01L 41/08	I2004 0100
A 61M 3/00	I2004 0110	C 08F 2/00	I2004 0102	E 21B 33/12	I2004 0132	H 01M 4/14	I2004 0097
A 61M 5/178	I2004 0110	C 08F 2/34	I2004 0102	E 21B 37/06	I2004 0140	H 01M 10/44	I2004 0125
A 61M 5/28	I2004 0110	C 08F 10/00	I2004 0102	E 21B 37/06	I2004 0141	H 01R 43/02	I2004 0139
B 01D 11/04	I2004 0134	C 08L 23/22	I2004 0124	E 21B 43/00	I2004 0109	H 04B 3/34	I2004 0139
B 01F 5/06	I2004 0113	C 09D 3/06	I2004 0137	E 21B 43/11	I2004 0119	H 04M 3/00	I2004 0120
B 01J 8/18	I2004 0102	C 09D 5/02	I2004 0105	E 21B 43/22	I2004 0107	H 04M 5/00	I2004 0120
B 01J 8/38	I2004 0102	C 09J 4/06	I2004 0096	E 21B 43/22	I2004 0108		
B 01J 19/24	I2004 0102	C 09K 7/02	I2004 0104	F 01P 5/00	I2004 0116		
B 03C 7/02	I2004 0098	C 09K 21/00	I2004 0142	F 02B 75/32	I2004 0126		

**НУМЕРАЦИОННЫЙ УКАЗАТЕЛЬ ЗАЯВОК,
ПО КОТОРЫМ ВЫДАНЫ ПАТЕНТЫ**

Номер заявки	Номер патента	Номер заявки	Номер патента	Номер заявки	Номер патента	Номер заявки	Номер патента
97/000987	i2004 0107	a2001 0161	i2004 0133	a2002 0094	i2004 0127	a2002 0169	i2004 0124
99/001266	i2004 0108	a2001 0182	i2004 0104	a2002 0105	i2004 0118	a2002 0172	i2004 0135
99/001308	i2004 0122	a2001 0191	i2004 0129	a2002 0121	i2004 0134	a2002 0173	i2004 0116
99/001362	i2004 0098	a2001 0195	i2004 0103	a2002 0124	i2004 0150	a2002 0180	i2004 0111
99/001565	i2004 0109	a2002 0007	i2004 0143	a2002 0132	i2004 0121	a2002 0184	i2004 0138
99/001639	i2004 0106	a2002 0019	i2004 0120	a2002 0133	i2004 0126	a2002 0185	i2004 0115
a2000 0008	i2004 0128	a2002 0030	i2004 0097	a2002 0143	i2004 0119	a2002 0192	i2004 0117
a2000 0072	i2004 0102	a2002 0032	i2004 0113	a2002 0144	i2004 0105	a2002 0200	i2004 0114
a2000 0148	i2004 0099	a2002 0049	i2004 0146	a2002 0147	i2004 0147	a2002 0216	i2004 0110
a2000 0217	i2004 0141	a2002 0051	i2004 0131	a2002 0150	i2004 0112	a2002 0218	i2004 0144
a2001 0011	i2004 0100	a2002 0052	i2004 0130	a2002 0151	i2004 0151	a2002 0228	i2004 0149
a2001 0025	i2004 0140	a2002 0053	i2004 0132	a2002 0159	i2004 0123	a2002 0238	i2004 0145
a2001 0068	i2004 0101	a2002 0062	i2004 0096	a2002 0163	i2004 0137	a2003 0028	i2004 0148
a2001 0161	i2004 0133	a2002 0081	i2004 0125	a2002 0164	i2004 0136	a2003 0052	i2004 0152
a2001 0068	i2004 0101	a2002 0087	i2004 0142	a2002 0167	i2004 0139		

BİLDİRİŞLƏR ИЗВЕЩЕНИЯ

DÜZƏLİŞLƏRİN DAXİL EDİLMƏSİ ВНЕСЕНИЕ ИСПРАВЛЕНИЙ

İddia sənədin və ya patentin nömrəsi Номер заявки или патента	İndeks (BPT) Индекс МПК	Dərc olma tarixi, Bülleten № Дата публикации, № Бюллетеня	Dərc olunub Напечатано	Oxunmalıdır Следует читать
a2003 0056	C 07D 309/30	20.06.2004 №2	(21) a2003 0056 (22) 03.04.2003 (51)⁷C 07D 309/30 (71) Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Y.H.Məmmədaliyev adına Neft-Kimyə Prosesləri İnstitutu (AZ) (72) Kərimov Məcid Zahid oğlu, Hüseynov Fazil Əşrəf oğlu, Hüseynov Mehdi Əskər oğlu (AZ) (54) QAZLIFT QUYULARININ İSTİSMAR ÜSULU. (57) İxtira neft və qazçıxarma sənayesinə aid olub, məhz qazlift quyularının istismar üsuluna məxsusdur....	(21) a2003 0056 (22) 03.04.2003 (51)⁷C 07D 309/30 (71) Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Y.H.Məmmədaliyev adına Neft-Kimyə Prosesləri İnstitutu (AZ) (72) Abbasov Məhəddin Fərhad oğlu, Əlimərdanov Hafiz Mütəllib oğlu, Süleymanova Elmira Teymur qızı, Cəfərova Nahidə Əli gızı (AZ) (54) LACTONLARIN ALINMA ÜSULU. (57) İxtira üzvi sintezə aid olub, sənayenin müxtəlif sahələrində, o cümlədən əzəçiliq, ətriyyat və yeyinti sənayesində geniş tətbiq sahəsi tapmış alkil-delta-valero və kaprolaktonların alınma üsuluna aiddir. İxtirada qoyulmuş məsələ ekoloji təmiz, sadələşdirilmiş üsulla yüksək çıxımla laktonların alınması və çeşidinin artırılmasıdır. İx-tirada qoyulmuş məsələ onunla həll olunur ki, maye fazada turş mühitdə tsiklanonların katalitik oksidləşməsi ilə laktonların alınma üsulunda tsiklanonlar kimi tsiklopentanon, tsikloheksanon və onların alkil və tsikloalkil törəmələri: 2-pentiltsiklopentanon, 2-hektiltsiklopentanon, 2-heptiltsiklopentanon, 2-tsiklopentiltsiklopentanon, 2-norbo-miltsiklopentanon, 2-pentiltsikloheksanon, 2-heksiltsikloheksanon, 2-heptiltsikloheksanon götürülərək 30%-li hidrogen peroksidlə atmosfer təzyiqində 50-60°C temperaturda, 5-6 saat müddətində M₀OBr₃ əsaslı katalizatorun iştirakı ilə tsiklanon: hidrogen peroksid: katalizatorun 1:1, 76:0, 0044 mol nisbətində oksidləşdirilir. Laktonların çıxımı 83-85 kütlə % təşkil edir.
a2003 0056	C 07D 309/30	20.06.2004 №2	(21) a2003 0056 (22) 03.04.2003 (51)⁷C 07D 309/30 (71) Институт Нефтехимических Процессов им. Ю.Г.Мамедалиева Национальной Академии Наук Азербайджана (AZ) (72) Керимов Меджид Заид оглы, Гусейнов	(21) a2003 0056 (22) 03.04.2003 (51)⁷C 07D 309/30 (71) Институт Нефтехимических Процессов им. Ю.Г.Мамедалиева Национальной Академии Наук Азербайджана (AZ) (72) Аббасов Махаддин Фархад оглы, Алимарданов Хафиз Муталим оглы,

			Фазиль Ашраф оглы, Гусейнов Мехди Аскер оглы (AZ) (54) СПОСОБ ЭКСПЛУАТАЦИИ ГАЗЛИФТНЫХ СКВАЖИН. (57) Изобретение относится к нефтегазодобывающей промышленности, конкретно к газлифтному способу эксплуатации нефтяных скважин...	Сулейманова Эльмира Теймур кызы, Джафарова Нахида Али кызы (AZ) (54) СПОСОБ ПОЛУЧЕНИЯ ЛАКТОНОВ. (57) Изобретение относится к органическому синтезу, способу получения алкил-дельта-валеро и -капролактонов, применяемых в различных отраслях промышленности, в том числе фармацевтической, душистой и пищевой. Задачей изобретения является получение лактонов упрощенным и экологически чистым способом, повышение выхода и расширение ассортимента. Поставленная задача решается способом получения лактонов жидкофазным каталитическим окислением цикланона в кислой среде, в котором в качестве цикланона используют циклопентанон, циклогексанон, их алкил и циклоалкил производные: 2-пентилциклопентанон, 2-гексилциклопентанон, 2-гептилциклопентанон, 2-циклопентилциклопентанон, 2-норборнилциклопентанон, 2-пентилциклогексанон, 2-гексилциклогексанон, 2-гептилциклогексанон. Окисление проводят 30 %-ным пероксидом водорода при атмосферном давлении, температуре 50-60°C в течение 5-6 часов в присутствии катализатора на основе MoO₃, при мольном соотношении цикланона:пероксида водорода:катализатора равном 1:1,76: 0,0044. Выход составляет 83 -85 мас. %.
a2003 0131	G OIB 7/06 G OIR 27/26	30.12.2004 №4	(21) a2003 0131 (22) 09.06.2003	(21) a2003 0131 (22) 19.06.2003
U2002 0002	A 61B 17/58	30.12.2004 №4	(21) U2002 0002 (22) 02.12.2002 (51)⁷A 61H 21/00 (71)(72) Rzayev Kəmal Üsnəddinoviç (AZ) (54) BURUN-BOĞAZ BOŞLUĞU ÜÇÜN MASSAJYOR. (57) Faydalı model tibb sahəsinə, əsasən də xüsusi tibbi məqsədlər üçün soyuqdəymədə, yara və infeksiya hallarında burunun içini və burun-boğaz boşluğunu müxtəlif dərman məhləmləri və ya məhlulları ilə işləmək üçün nəzərdə tutulmuş qurğulara aiddir. Faydalı modelin məsələsi müxtəlif xəstəliklər, yara və infeksiya hallarında burun-boğaz boşluğunu özünüməalicə üçün yararlı rahat tibbi alət yaratmaqdır. Faydalı modelin məsələsi elə həll olunur ki, burun-boğaz boşluğu üçün massajyor biri elastik, digəri işçibərk materialdan olan iki detaldan ibarət olub, faydalı modeldə işçi detal hamar və ya qabarıqlarla və ya preslənmiş damalar şəklində içi-boş; və bir ucunda deşiklərlə, ətrafı yumşaq qılıcqlarla elastik şotka və ya uclu şotka şəklində, «armud» və ya «armud»lu şlanq-sistemə qoşulmaqla yerinə yetirilmişdir. Massajyor iki ucu bir tərəfə əyilmiş hazırlana bilər.	(21) U2002 0002 (22) 02.12.2002 (51)⁷A 61H 21/00 (71)(72) Rzayev Kəmal Üsnəddinoviç (AZ) (54) BURUN-BOĞAZ BOŞLUĞU ÜÇÜN MASSAJYOR. (57) Faydalı model tibb sahəsinə, əsasən də xüsusi tibbi məqsədlər üçün soyuqdəymədə, yara və infeksiya hallarında burunun içini və burun-boğaz boşluğunu müxtəlif dərman məhləmləri və ya məhlulları ilə işləmək üçün nəzərdə tutulmuş qurğulara aiddir. Faydalı modelin məsələsi müxtəlif xəstəliklər, yara və infeksiya hallarında burun-boğaz boşluğunu özünüməalicə üçün yararlı rahat tibbi alət yaratmaqdır. Faydalı modelin məsələsi elə həll olunur ki, burun-boğaz boşluğu üçün massajyor biri elastik, digəri işçibərk materialdan olan iki detaldan ibarət olub, faydalı modeldə işçi detal hamar və ya qabarıqlarla və ya preslənmiş damalar şəklində yerinə yetirilmişdir. Detalların ikisi elastik ya da bərk materialdan hazırlana bilər. Massajyor iki ucu girdələmiş və/ya bir tərəfə əyilmiş və/ya işçi detailın ortasında ya da ucunda ətrafı yumşaq qılıcqlarla elastik şotka və ya uclu şotka şəklində yerinə yetirilmişdir. Massajyor, işçi detalı istər içiboş, onun da işçi

U2002 0002	A 61B 17/58	30.12.2004 №4	(21) U2002 0002 (22) 02.12.2002 (51)⁷A 61H 21/00 (71)(72) Рзаев Камал Уснединович (AZ) (54) МАССАЖЁР ДЛЯ НОСОГЛОТКИ. (57) Полезная модель относится к области медицины, в частности к приспособлениям для специальной медицинской цели, к устройствам для обработки внутренности носа и носоглотки лекарственными мазями или растворами при простудных заболеваниях, в случае ран и инфекций. Задачей полезной модели является создание удобного медицинского приспособления для самолечения при разных заболеваниях, ран и инфекциях. Поставленная задача решается тем, что в массажере для носоглотки, состоящем из двух деталей, одна из которых эластичная, другая рабочая - из твердого материала, согласно полезной модели, эластичная рабочая деталь выполнена гладкой или с выдающимся над уровнем бугорками или рисунком спрессованной клетки, полый и с отверстиями на одном конце, с мягкой щетиной вокруг в виде эластичной щетки или ерша, с подсоединенной «грушей» или шланг-системой с «грушей». Массажер может быть выполнен согнутым на концах по одну сторону.	hissəsində dəşiklərlə, sərbəst ucu çıxarıla bilən «armud» və ya «armud»lu şlanq-sistemlə əvəz olunmaqla, istər də içi boşluqsuz hazırlana bilər. (21) U2002 0002 (22) 02.12.2002 (51)⁷A 61H 21/00 (71)(72) Рзаев Камал Уснединович (AZ) (54) МАССАЖЁР ДЛЯ НОСОГЛОТКИ. (57) Полезная модель относится к области медицины, в частности к приспособлениям для специальной медицинской цели, к устройствам для обработки внутренности носа и носоглотки лекарственными мазями или растворами при простудных заболеваниях, в случае ран и инфекций. Задачей полезной модели является создание удобного медицинского приспособления для самолечения при разных заболеваниях, ран и инфекциях. Поставленная задача решается тем, что в массажере для носоглотки, состоящем из двух деталей, одна из которых эластичная, другая рабочая - из твердого материала, согласно полезной модели, эластичная рабочая деталь выполнена гладкой или с выдающимся над уровнем бугорками или рисунком спрессованной клетки. Обе детали могут быть выполнены эластичными или твердыми. Массажер может быть выполнен округленным и/или согнутым по одну сторону на обоих концах и/или с нежесткой щетиной вокруг, в середине или на рабочей части в конце в виде эластичной щетки или ерша. Массажер может быть выполнен как полным с отверстиями на рабочей части детали, с заменой свободного конца съемной «грушей» или шланг-системой с «грушей», так и неполным.